

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 18 Οκτωβρίου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 631

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Νωρίτερα έπρεπε να καταργηθεί το παρόγραμμα

Αν για κάτι μετανιώνει ο υπ. Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης ίσως είναι που δεν επέμεινε νωρίτερα στην κατάργηση του προγράμματος. Σε συνέντευξή του στην «Κ» απαντά για το αν σκέφτηκε να παραιτηθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών κατά τη διάρκεια των δημοσιευμάτων για τις πολιτογραφήσεις και σχολιάζει αν νιώθει πολιτικά υπεύθυνος για όσα ακολούθησαν. Απορρίπτει κατηγορηματικά ότι είχε οποιαδήποτε συνάντηση με τον παραιτηθέντα πρόεδρο της Βουλής για συγκριμένους επενδυτές, ενώ σχολιάζει τα περί εμπλοκής του γενικού διευθυντή, όπως επίσης αν υπάρχουν δούρειοι ιππói εντός του Υπουργείου Εσωτερικών. **Σελ. 7**

ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΧΑΡΙΣΟΝ

Ετσι φτάσαμε στον Δημ. Συλλούρη

Μία έρευνα στο Λονδίνο για το πώς μπορεί ένας Κινέζος εγκληματίας να κρύψει χρήματα και να αλλάξει ταυτότητα οδήγησε στο περιβόητο ντοκιμαντέρ λέει στην «Κ» ο δημοσιογράφος του Al Jazeera Ντέιβιντ Χάρισον. Δεν θα βγει ένα νέο βίντεο αμέσως, αλλά συλλέγουν πληροφορίες. **Σελ. 8**

ΧΑΪΚΟ ΜΑΑΣ

Ο Δεκέμβριος είναι το χρονικό ορόσημο

Ο ΥΠΕΣ της Γερμανίας Χάικο Μάας μιλάει στην «Κ» για τη νέα κλιμάκωση στα ελληνοτουρκικά και τη στάση της Ε.Ε. και λέει ότι η δουλειά των υπουργών Εξωτερικών πρέπει να είναι πάντα να περπατάνε αυτό το «έξτρα μίλι» διπλωματίας, ώστε να μένουν τα κανάλια επικοινωνίας ανοικτά. **Σελ. 19**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ «ΕΚΛΟΓΕΣ»

Σύγκρουση δύο διαφορετικών κόσμων

Οι Τατάρ και Ακιντζί θα «κονταρکتουπθούν» για την ηγεσία της Τ/κ κοινότητας στον 2ο γύρο των «προεδρικών εκλογών» στα Κατεχόμενα. Στην παλαιότερα της κάλπης αναστρέφονται η διχοτόμηση με την ομοσπονδιακή λύση. **Σελ. 9, 10**

60 ΧΡΟΝΙΑ Κ.Δ.

Λόγια και έργα ιστορικής καμψής

Σημαντικά στοιχεία για τρία ελληνικά μεταγωγικά Noratlas που δεν επέστρεψαν στην Ελλάδα από τον πρώην επιτελάρχη της Ειρηνευτικής Δυνάμεως και διοικητής του αγγλικού αεροσκάφους του αεροδρομίου Λευκωσίας Francis Henn. **Σελ. 17**

Στο εδώλιο της Κομισιόν τα διαβατήρια

Στο γραφείο της Ούρσουλα φον Ντερ Λάιεν βρίσκεται το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, εξετάζοντας λήψη νομικών μέτρων

Στην ατζέντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προωθείται για συζήτηση το θέμα του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος και της πώλησης διαβατηρίων, με αφορμή τις αποκάλυψεις του Al Jazeera. Το θέμα εκτός απρόοπτου θα τεθεί ενώπιον του Κολεγίου

των Επιτρόπων την ερχόμενη Τετάρτη 29/10. Αυτό που φαίνεται να προωθεί ο Επίτροπος για θέματα Δικαιοσύνης Ντιντιέ Ρένιερς σε συνεννόηση με την πρόεδρο της Κομισιόν είναι την εξέταση των νομικών μέτρων που δύναται να αναλάβει η Κομισιόν

σε σχέση με πιθανές παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου από την Κύπρο. Καθόλου τυχαία δεν είναι και η κίνηση της Λευκωσίας να καταργήσει το επενδυτικό πρόγραμμα. Η επικοινωνία Λευκωσίας – Βρυξελλών πρέπει να θεωρείται δεδομένη, ακόμα και

αν χάθηκε μια ευκαιρία ο πρόεδρος Αναστασιάδης να μιλήσει με την ίδια την κ. φον Ντερ Λάιεν στο περιθώριο του τελευταίου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, καθώς η πρόεδρος της Κομισιόν χρειάστηκε να μπει σε αυτοπεριορισμό λίγο μετά την ε-

ναρξη της συνόδου. Η επί παραβίαση αποτελεί τον τρόπο με τον οποίο η Κομισιόν εγκαλεί κράτη μέλη τα οποία παραβιάζουν το δίκαιο της Ε.Ε. και μπορεί να φτάσει μέχρι στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο. **Σελ. 5**

Καμπανάκι για πολίτες και Πολιτεία το δεύτερο κύμα

Απότομη αύξηση του αριθμού των κρουσμάτων της νόσου COVID-19 καταγράφεται τις τελευταίες μέρες, με την Κύπρο να φαίνεται ότι ακολουθεί τον ευρωπαϊκό ρυθμό. Για πρώτη φορά, το απόγευμα της Πέμπτης ανακοινώθηκε τριψήφιος αριθμός κρουσμάτων με την ανησυχία των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής, του Υπουργού Υγείας, ακόμα και του ίδιου του προέδρου της Δημοκρατίας να κορυφώνεται. Δεν αποκλείονται τοπικά lockdowns, ώστε η κατάσταση να μη φτάσει σε μη διαχειρίσιμα επίπεδα. Αξιοσημείωτο, ωστόσο, είναι και το γεγονός ότι, ενώ έχει αυξηθεί κατακόρυφα ο αριθμός των κρουσμάτων, οι θάνατοι στην Ευρώπη βρίσκονται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το πρώτο κύμα της πανδημίας. Εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας μελετάται επίσης και το ενδεχόμενο αναδιοργάνωσης της Ομάδας Ικνληλτήσης. **Σελ. 16**

Σε ετοιμότητα οι ελληνικές Ε.Δ.

Προχωρούν τα εξοπλιστικά

Η ελληνική κυβέρνηση κάνει προετοιμασίες σε διπλωματικό και στρατιωτικό επίπεδο για την πιθανότητα εξέλιξης μιας αργόσυρτης κρίσης στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο μέχρι το τέλος του χρόνου. Ταυτόχρονα προχωράει στα εξοπλιστικά και στην αναδιοργάνωση της αμυντικής βιομηχανίας. Προχωρούν ταχύως τα 12 «Ραφάλ», με την τιμή τους να έχει προσδιοριστεί σε 33 εκατ. ανά τεμάχιο. **Σελ. 18**

Η λίστα των προκλήσεων και στο βάθος ο προϋπολογισμός

Πονοκέφαλος η διαμάχη για στοιχεία πολιτογραφήσεων

Το χάπι για αντιμετώπιση του πονοκέφαλου που προκαλεί η διαμάχη για τα στοιχεία των πολιτογραφηθέντων επενδυτών αναζητεί η κυβέρνηση προκειμένου να ψηφιστεί ο προϋπολογισμός του 2021. Η προετοιμασία του ΔΗΚΟ ότι αν δεν δοθούν όλα τα στοιχεία στον γενικό ελεγκτή δεν θα ψηφιστεί τον προϋπολογισμό, δίνει νέα διάσταση στο θέμα, καθώς δύσκολα θα συγκεντρωθεί

η πλειοψηφία. Πρώτο στη λίστα των προκλήσεων είναι η αναζωπύρωση των κρουσμάτων κορωνοϊού που επιπράζει με πολλούς τρόπους την οικονομία της Κύπρου. Το δεύτερο είναι η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων που φτάνουν τα 8,5 δισεκατομμύρια ευρώ, και τρίτο ο τερματισμός του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος (ξένες επενδύσεις). **Οικονομική, σελ. 4**

Υπεροχή Μπάιντεν χωρίς εφησυχασμό

Χάνει έδαφος ο Τραμπ

Το εθνικό προβάδισμα του δημοκρατικού υποψηφίου Τζο Μπάιντεν, κυμαίνεται στο 11% έναντι του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος χάνει διαρκώς έδαφος μετά το ντιμπέιτ και δη αφού του διαγνώσθηκε θετικός στον νέο κορωνοϊό. Ωστόσο, στο Δημοκρατικό Κόμμα δεν επαναπαύονται μετά το «πάθμα» της Χίλαρι Κλίντον το 2016. Στην Ευρώπη θεωρούν ολέθρια μια δεύτερη τετραετία Τραμπ. **Σελ. 22**

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΘΕΣΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Εγινε Λερναία Ύδρα η πολιτική διαπλοκή

Η διαχρονική θέση της κυρίαρχης πολιτικής ελίτ της χώρας να συντηρεί παντί τω τρόπω την έλλειψη λογοδοσίας, την ατιμωρησία και την ασυδοσία, έχει φέρει πολλές φορές τη Δημοκρατία σε δύσκολη θέση. Από την υπόθεση της ΣΕΚΤΕ το 1978, τα δολάρια Μιλόσεβιτς έως τις αποκλίσεις του Αλ Τζαζέρα δεν κατέστη δυνατό να εμποδιστεί σε μεγάλο μέρος του πολιτικού και θεσμικού συστήματος το περί δικαίου αίσθημα και η εφαρμογή του προς όφελος των πολιτών της Δημοκρατίας. Το βίντεο μπορεί να έφερε παραπτώσεις, αλλά έβαλε και τη Δημοκρατία στο σκαμνί της Κομισιόν απολογούμενη. **Σελ. 4**

ΔΙΑΒΑΘΗΡΙΑ

Μαύρες τρύπες πολιτογραφήσεων

Οι αποκλίσεις του αραβικού δικτύου Al Jazeera εκτός από τους πολιτικούς τριγμούς που έχουν προκαλέσει αποκάλυψαν και τα αδύνατα σημεία του νομοθετικού πλαισίου του επενδυτικού προγράμματος πολιτογραφήσεων. Μέσα από τους διαλόγους αποκάλυφθηκε η ακρίβεια πτέρνα που έτυχε της δέουσας εκμετάλλευσης. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η επόμενη μέρα

Η διαπλοκή που παρουσίασε το βίντεο του Al Jazeera κατέδειξε τη θεσμική κρίση που επικρατεί στη χώρα και που μας στέλνει στο σκαμνί της Κομισιόν. Μετά και την παραιτηση του Δημήτρη Συλλούρη από την Προεδρία της Βουλής, στόχος θα πρέπει να είναι η επόμενη μέρα. Η επιλογή του Αδάμου Αδάμου, ως διάδοχη κατάσταση, αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα επιούλωσης των πληγών. Δεν φτάνει όμως. Τα όσα κατέδειξε το περιβόητο βίντεο θα πρέπει να διερευνηθούν πλήρως και να αποδοθούν ευθύνες εκεί και όπου πρέπει. Έστω και αν στο πλαίσιο αυτό καταλήξουμε σε περισσότερες παρατηρήσεις πολιτικών αξιωματικών. Μόνο έτσι θα επέλθει η καθαρότητα και μόνο έτσι θα μπορούμε να θεωρούμαστε κανονικό κράτος δικαίου.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ο μυστηριακός Θόλος και ο Ασκληπιός

Σημαντικό οικοδόμημα κάτω από τη θάλα στην Επίδαυρο δίνει νέα στοιχεία για το μεγαλύτερο θεραπευτήριο του αρχαίου κόσμου. Στην Επίδαυρο, η πανεπιστημιακή ομάδα εργάζεται με δωρεά του Ιδρύματος Στ. Νιάρχος και η ανασκαφή πραγματοποιείται με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

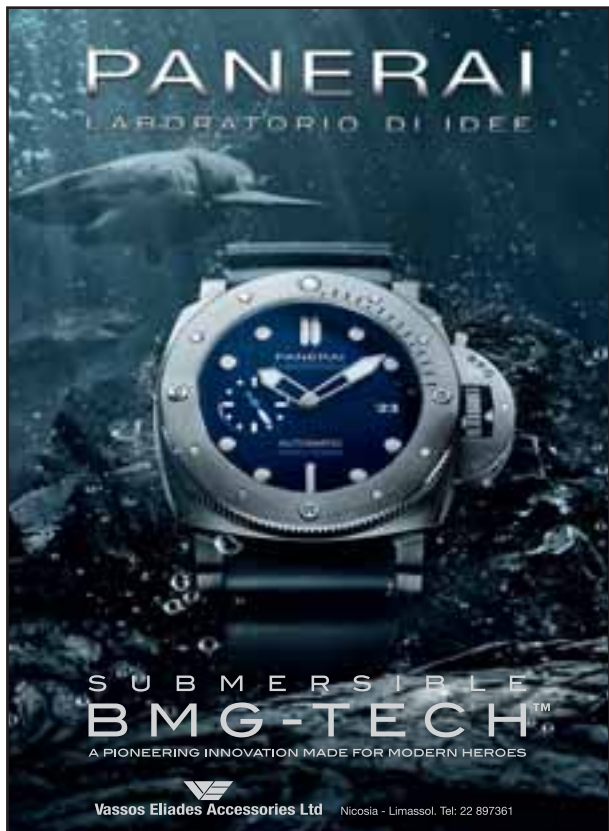
«Frozen. Κάτω από τον πάγο»

Η νέα παράσταση από το Θέατρο ΣΚΑΛΑ «Frozen. Κάτω από τον πάγο της Bryony Lavery, σε μετάφραση και σκηνοθεσία της Αύρας Σιδεροπούλου, αναδεικνύει την πρωτοποριακή, αιχμηρή γραφή της Lavery. Στην «Κ» μίλησε η Αύρα Σιδεροπούλου και λέει ότι το παράλληλο, που όμως σκηνικά γίνεται ταυτόχρονο. Άρθρο της Μαρίας Επαμεινώνδας, μέλος του Συμβουλίου Φωνή. **Ζωή, σελ. 4**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Δύο νεαρές Κύπριες καλλιτέχνιδες μιλούν στην «Κ»

Η Ελπίδα Φραγκεσκίδου είναι μια νέα καλλιτέχνη, που ήδη στο βιογραφικό της έχει σημαντικές συνεργασίες όπως το Onassis AiR, Μπιενάλε Αθήνας κ.α. Η Μαρία Δέσποινα Κυριάκου μίλησε στην «Κ» για την ατομική της έκθεση «Η Φάρμα των Ζωών» σε έναν πολύ ξεχωριστό χώρο. **Ζωή, σελ. 3, 9**

ΕΝΟΙΚΙΑΓΟΡΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

Από μικρός έκανες μεγάλα σχέδια

Καιρός να γίνουν πραγματικότητα!

www.hellenicbank.com/car

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Η νιρβάνα των πληβείων

Η στεναχώρια των ημερών που μου προκάλεσε η μπόχα της διαφθοράς και ιδιαίτερα το γεγονός ότι στα 32 χρόνια της δημοσιογραφικής μου πορείας αντί η κατάσταση να βελτιώνεται χειροτερεύει, με οδήγησε στο αρχείο μου από το οποίο πήρα μικρά αποσπάσματα που δεικνύουν ότι από το σκάνδαλο της ΣΕΚΤΕ 1978-86 και εντεύθεν η διαφθορά ανοίγει σαν βεντάλια πάνω από το σύστημα εξουσίας που αβγατάνει, ενώ το τίμημα, ακριβό και επώδυνο, πληρώνεται από τον ανώνυμο πολίτη. Γράφαμε σε αυτή τη στήλη στις 19/04/2014: «Τα ερμάρια ανοίγουν το ένα μετά το άλλο και πέφτουν από μέσα οι σκελετοί που είχαν καλά κρυμμένους κόμματα και πολιτικές ηγεσίες από της ιδρύσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το κύρος της πολιτικής έχει υποστεί θανάσιμο πλήγμα. Μένει πια να υπογραφεί η ληξιαρχική πράξη θανάτου και η πραγματική δημοκρατία να κλείσει τα τεράστια κενά που αφήνουν στο ρημαγμένο πολιτικό τοπίο οι δεινόσαυροι. Πριν από έναν χρόνο (07.04.2013) σε αυτή τη στήλη γράφαμε, με τίτλο, «Η έχαστη πράξη», τι θα πρέπει, ότι για ένα χρόνο κρινόμαστε ότι ισχύει και τώρα: «Ο κόσμος της Κύπρου έχει επιδείξει τεράστια ανοχή στους πολιτικούς που τον κυβερνούσαν τόσα χρόνια, παρόλο που στην πλειοψηφία τους ήταν αποτυχημένοι και τα λάθη στα οποία υπέπεσαν – πολιτικά και άλλα – υπήρξαν από ανεπίτρεπτα έως και ολέθρια. Στις 06/08/2017 γράφαμε: Οι μέρες μου γίνονται ολοένα και δυσκολότερες διότι, όπως είπε ο Νίτσε, «στην τρέλα δεν με οδηγεί η αμφιβολία αλλά η βεβαιότητα».

Η βεβαιότητα ότι εδώ οι άνθρωποι βολεύτηκαν σε μια ανεξήγητη νιρβάνα που φέρνει λίγο στον τυχοδιωκτισμό και λίγο στην ηλιθιότητα. Από την άλλη οι άρχοντες ξανάπιασαν τον παλιό δόλο των θεών. Ξαν τους αλχημιστές, έχουν κάνει τόσες προσμίξεις στο ψέμα που και οι συμφορές τους έγιναν προσδοκώμενες. Από τότε που ο Σκάμαντρος ξεχείλισε κουφάρια το '74, ότι για ένα ποκάμιο – της ένωσης – αδειανό ούτε και για μιαν Ελένη – της ανεξαρτησίας – πραγματική, οι αλχημιστές σε αυτή την προδομένη αυλή των θαυμάτων ανακάλυψαν ότι

από χώμα και αίμα κατασκευάζεται χρυσάφι, αφορολόγητο λόγω επίκλησης του «εθνικού θέματος». Φτιάξανε μάλιστα και σφραγίδα με την ένδειξη «Δεν ξεχνώ. 74 καρτία». Για να φαίνονται δίκαιοι έκοψαν και ταρίφες. Για έναν νεκρό επίδομα 200 λίρες για δύο 300. [...] Την ίδια σφραγίδα που βάζουν τώρα σε χρυσοφόρα διαβατήρια και επαύλεις που πουλάνε στους ξένους, χτίζοντας τη νέα φούσκα με ουρανοξύστες. Το «εθνικό θέμα» παρέμεινε αφορολόγητο για να είναι και το έγκλημα ατιμώρητο. Στη στήλη της 19/04/2014 κατέληγα: «Η μόνη επιλογή που έχουν τώρα οι πολιτικοί αυτού του τόπου είναι να μαζεψτούν όλοι μία μέρα στη Βουλή και αφού με μία διακήρυξη ζητήσουν ταπεινά συγγνώμη από τον λαό, να ανακοινώσουν ότι θα καταρτίσουν ένα σχέδιο που θα προβλέπει: Πρώτο: σχηματισμό κυβέρνησης σωτηρίας με συγκεκριμένο χρονδιάγραμμα. Δεύτερο: ομαλή απόσυρση από το προσκήνιο όλων των σημερινών ηγεσιών. Τρίτο: αλλαγή στο σύστημα διακυβέρνησης, εισάγοντας το κοινοβουλευτικό. Τέταρτο: προκήρυξη εκλογών.

Μόνο μία τέτοια, εκτός πλαισίου, πολιτική κίνηση θα τους σώσει από τη λαϊκή οργή και την ολοκληρωτική απαξίωση που θα τους συνοδεύει σε όλη τους τη ζωή, ότι μόνο ως πολιτικούς αλλά και ως ιδιώτες», γράφαμε, με τη μοναδική σημερινή (πασχαλινή) προσθήκη ότι οι νεκροί μπορεί να αναστηθούν, οι σκελετοί ποτέ! Επιστρέφω στο 2017, οπότε έγραφα ότι ο σπουδαίος δραματουργός Σάμιουελ Μπέκετ στο «Περιμένοντας τον Γκοντό», βάζει κάτω από το νυστέρι της γραφίδας του, τους «πεφωτισμένους» που υπηρέτούν τη διαιώνιση του συστήματος στείροι από τη γενναιότητα της ρήξης, που φέρνει την αναζωογονητική αλλαγή. Οι δύο πρωταγωνιστές, σε ένα άχρονο και αποπνικτικό τοπίο περιμένουν τον Γκοντό να τους λυτρώσει, χωρίς να ξέρουν καν αν υπάρχει. Για τουτό εμένα εκείνο που με οδηγεί στην τρέλα δεν είναι η σιγουριά των αλχημιστών, αλλά η νιρβάνα των πληβείων των ώρα που διακυβεύεται το μέλλον των αμάχων... Είδε κανείς πουθενά τον Γκοντό;

paraschos@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Το φαγοπότι με τα διαβατήρια και το ΑΚΕΛ που δεν ήξερε

Στην υγεία σου, Χριστάκη μου, Δημήτρη μου, Άντρο και Ειρήνη μου.

αυτό του βουλευτή του ΑΚΕΛ Τζιοβάνη. Προς το παρόν τουλάχιστον. Γιατί σύμφωνα με άτομα που διατείνονται ότι γνωρίζουν, έρχεται σύντομα και το τρίτο βίντεο του ΑΙ Jazeera το οποίο θα μας ανοίξει και άλλο το μάτι. Και θα μας φανερώσει σκηνές που με τίποτα δεν μπορούσαμε να φανταστούμε. Τότε ίσως θα μας πάρει όλους ο δαίμονας και θα μας σπρώξει...

Ας τα αφήσουμε όμως αυτά για αργότερα, να δούμε εάν όντως θα υπάρξει τριλογία του τρόμου και τι νέο θα μας φέρει και τα σχολιάζουμε. Σάμπως μπορούμε να κάνουμε και τίποτα άλλο; Ας μείνουμε για λίγο ακόμα στα άκρως θεαματικά του δεύτερου βίντεο με τον Τζιοβάνη και τον Πιτάτση και τον σημαντικό γκεστ σταν, πρόεδρο Συλλούρη.

Αντιλήφθηκε το ΑΚΕΛ ότι ο βουλευτής που βλέπουμε στο βίντεο που κάνει τον γύρο του κόσμου και ρεζιλεύει τον τόπο διεθνώς είναι ο δικός του βουλευτής; Ο Χριστάκης Τζιοβάνη, ο οποίος ήταν και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ και διετέλεσε και πρόεδρος της Ομόνοιας; Αυτός που σύμφωνα με φήμες ήταν ο κύριος χρηματοδότης για σειρά ετών του ΑΚΕΛ; Φήμες που ο Άντρος Κυπριανού και τα στελέχη

του τα οποία βγαίνουν τις τελευταίες ημέρες σε τηλεοπτικές εκπομπές δεν θέλουν όχι μόνο να τις σχολιάσουν αλλά ούτε και να τις ακούνε. Γι' αυτό και αλλάζουν αμέσως κουβέντα και τη γυρίζουν στον γκεστ σταν Συλλούρη. Όχι πως δεν τα αξίζει... Αλλά ο Τζιοβάνη; Μόνο μετάλλιο δεν του έδωσε το ΑΚΕΛ που παραιτήθηκε χωρίς, ύστερα από τις πιεστικές υποδείξεις του Άντρου...

Παραιτήθηκε και... καθάρισε. Και για τα ΑΚΕΛικά στελέχη σβήστηκαν όλα. Λες και δεν υπήρξε ποτέ Τζιοβάνη. Ούτε πως κάποιοι τον ενίσχυσαν, τον δημιούργησαν και τον «έστησαν» πολιτικά. Ούτε πως όλοι στο ΑΚΕΛ από τον Άντρο Κυπριανού μέχρι και τον τελευταίο προλετάριο γνώριζαν τι δουλειές κάνει ο άνθρωπος σιόρ. Ούτε πως όλη η ηγεσία και η κοινοβουλευτική ομάδα του ΑΚΕΛ γνώριζε σε πόσες αποστολές συμμετείχε ο Τζιοβάνη μαζί με τον γκεστ σταν Συλλούρη. Και τι έκαναν στις χώρες που πήγαιναν. Και εννοώ βεβαίως την έντονη και δυναμική ενημέρωση των ξένων συναδέλφων τους και άλλων, σίγουρα, παραγόντων για το Κυπριακό και την Αμμόχωστο. Την κατεχόμενη βεβαίως όχι την ΑΚΕΛ με τις αναπτύξεις και τους ντιβέλοπερ. Μπορώ να φανταστώ πόσες αμέτρητες ώρες μι-

λούσαν οι δυο τους, ίσως και με άλλους, σε ξένους παράγοντες για το Κυπριακό και τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα, πίνοντας το κρασί τους σε απομονωμένα δωμάτια για να μπορούν να αναπτύξουν καλύτερα τα επιχειρήματά τους.

Φαντάζομαι αυτά ήξερε το ΑΚΕΛ για τον βουλευτή του και κολλητό του γκεστ σταν και όσα είδε στο δεύτερο βίντεο θα αποτελέσαν για την ηγεσία του μία τεράστια έκπληξη. Τους φαντάζομαι να διερωτώνται με τα μάτια γουρλωμένα: Μα είναι αυτός ο δικός μας Χρίστος; Ο δικός μας Τζιοβάνη; Ο βουλευτής του λαού και της εργατιάς;

Για την αγαπημένη μου κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερο, όντως ήταν έκπληξη το δεύτερο βίντεο του ΑΙ Jazeera. Ύστερα από τις πιεστικές υποδείξεις του Άντρου... ο άνθρωπος είχε μια οικονομική επιφάνεια και ότι μας βοηθούσε, αλλά δεν ήξερε ότι έκανε και τέτοιες δουλειές και ότι έπινε ουίσκας και ιδιαίτερα με τον Συλλούρη. Για να είμαι ειλικρινής νόμιζα πως τα ουίσκας και τα κρασάκια είχαν απαγορευτεί στο κόμμα μας από τον καιρό που μας έβαλε τις φωνές ο μακαρίτης ο Χριστόφιας. Τι να κάνουμε όμως, δεν είναι εύκολο να ξεχάσουμε τον κύριο Χριστάκη μας. Ξέρете πόσα του χρωστούμε ως κόμμα; πόσα έχει κάνει για μας και για όλη την εργατιά; μου είπε φανερά συγκινημένη. Και συμπλήρωσε: «Εγώ πάντως την Κυριακή στην εκκλησία θα ανάψω ένα κερί για τον κύριο Χριστάκη και μια λαμπάδα για τον κύριο Άντρο. Μαζί θα το περάσουμε και αυτό κόντρα σε όλους όσους έστησαν φαγοπότι με τα διαβατήρια και έβαλαν στο μάτι το κόμμα μας».

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

18.X.1940

ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ: Το ταξίδιον του υπουργού των Στρατιωτικών της Αγγλίας κ. Ηντεν εις Αίγυπτον [...] θα υπαγορεύθη από σοβαρούς λόγους στρατιωτικής φύσεως, δεδομένου ότι, καθ' α εγκύρως εγνώσθη, η Μ. Βρετανία σκέπτεται εν τω αμέσως προσεχεί μέλλοντι να αναλάβη επιθετικήν δράσιν εν τη Μεσογείω. Ο στρατιωτικός συνεργάτης

του Ρώυτερ ασχολούμενος με το ταξίδιον του κ. Ηντεν εις Αίγυπτον λέγει μεταξύ άλλων: - Ο υπουργός των Στρατιωτικών ευρίσκεται εις Αίγυπτον και πρόκειται να διεξαγάγη συνομιλία με τον στρατηγόν Ουέιβελ, αρχιστράτηγον των δυνάμεων της Μέσης Ανατολής. Η σημασία της επισκέψεως αυτής

κατά την παρούσαν στιγμήν είναι προφανής. Σκοπός του κ. Ηντεν είναι να βοηθήση τον κ. Ουέιβελ, παρέχων αυτώ άνδρας και πολεμικών υλικών και να συζητήσει μετ' αυτού επί των ζητημάτων άμεσα αφορούν την όλην εκστρατευτικήν επιχειρήσιν εν τη Μέση Ανατολή.

ΑΝΑΡΠΑΣΤΑ: Η αναζωπύρωσις του πατριωτικού αισθήματος εις την Αμερικνήν πιστοποιείται και εκ του γεγονότος ότι κατά τους δύο τελευταίους μήνας επωλήθησαν εις τας Ηνωμένας Πολιτείας 45 εκατομμύρια σημαίαι. Εξ' άλλου, όλα τα εργοστάσια και τα εμπορικά καταστήματα έθεσαν εις πώλησιν αντικείμενα φέροντα τα εθνικά χρώματα και εμβλήματα. Οι στίχοι του αμερικανικού ύμνου είναι κεντημένοι επάνω εις τα μαντήλια και εις τα «πουλ-όβερ». Αυτοκίνητα, ποδήλατα, τσάντες και ομπρέλες που φέρουν τις λέξεις «Ο Θεός σώζει την Αμερικήν» γίνονται ανάρπαστα [...].

ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ: Δεν θα γίνωνται εφεξής δεκτά προς ανταλλαγής ή πληρωμής κερματικά γραμμάτια προερχόμενα εκ συγκολλησεως ή εφθαρμένα εις τοιοῦτο σημείον, ώστε κατ' αμφοτέρας τας περιπτώσεις να μη διακρίνονται επ' αυτών η σειρά και ο αύξων αριθμός.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στην καριέρα. Όπως η Τζούλια έκανε καριέρα με ένα βίντεο για ανηλίκους, έτσι και η Κύπρος μας κάνει σήμερα διεθνή καριέρα με ένα «σκληρό» βίντεο, το λεγόμενο και ως «Solution». Άλλωστε η μαγική αυτή λέξη ακούγεται 24 φορές. Κάθε 2 λεπτά δηλαδή.

2 Στην τύχη μας. Μα να έρθουν κι αυτοί οι «Αράπιες» (από το Λονδίνο) να μας χαλάσουν τη δουλειά; Δεν περίμεναν να τελειώσουν οι πύργοι μας; Τουλάχιστον θα τελειώσουν οι πύργοι των «δικών» μας σιόρ;

3 Στη λογική. Όταν μας έλεγαν δηλαδή πως τους πύργους τους φτιάχνουν με «ίδια χρηματοδότηση» αυτό εννοούσαν; Ήταν φίλοι του Billy και ήθελαν “solution”...

4 Στον Νίκο. Υπουργέ μου, η ιστορική σου ομιλία – δόληση με τη βοήθεια του Χριστού, τότε στο Προεδρικό, είναι ένα μνημείο αφέλειας, και άγνοιας κινδύνου σε ένα θέμα που μπορούσε εύκολα να βγάλει την ουρά σου απ' έξω. Να ήσουν πιο σεμνός, με μέτρο και πρόνοια. Τώρα σε έχουν κάνει meme.

«Η τιμιότητα ως επί το πλείστον είναι λιγότερο επικερδής από την ατιμία».

Πλάτων

5 Στην έρευνα. Τώρα μια νέα έρευνα θα ψάξει ποιοι δικαιούνται να λάβουν διαβατήριο αλλά δεν τους δίνουμε γιατί δεν ξέρουν τον «Billy». Εδώ να δείτε τσόντα.

6 Στους φίλους. Βέβαια στο βίντεό μας πρωταγωνιστούν όπως σε κάθε καταστροφή της Κύπρου, οι παντοτινοί φίλοι μας Βρεττανόι με

τα χαβανέζικα ποκάμια. Ο Τόνυ και η soft spoken κυρία του Sold on Cyprus. Όνομα και πράγμα.

7 Στην κυρία. Φαντάζομαι κυρία Εύα μου, πως η ΜΟΚΑΣ έχει ήδη πουκάρεϊ στο γραφείο Πιτάτση, και έκανε έλεγχο για τα εγκλήματα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος που ομολογεί ο Αντρέας μας στο

βίντεο. Μαζέψατε υπολογιστές, φακέλους, υποθέσεις. Ακολούθως φαντάζομαι ζητήσατε από τον Νουρή ΟΛΟΥΣ τους φακέλους για διαβατήρια που κατέθεσε ο Αντρέας μας στην καριέρα του. Φαντάζομαι πως επίσης ήδη ζητήσατε από τις τράπεζες (κυρίως αυτήν τη 12η) όλες τις συναλλαγές πελατών του Αντρέα μας. Ή μήπως όχι;

8 Στα αβγά. Όταν έχεις ένα τέτοιο βίντεο – ομολογία για τόσα εγκλήματα και κανένας δεν έχει συλληφθεί ακόμη κυρ εισαγγελέα, Huston we have a problem.

9 Στην Αννα. Πάντως, η παροπλισμένη προεδρική φίλη (όλων των προέδρων, κάτι σαν οικόσημο στον λόφο) Αννα Βίσις, δεν φανταζόταν ποτέ πως θα τις αναβάπτιζε την καριέρα ο Health. Ανεβαίνουν ξανά οι «Δαίμονες».

10 Στο αυτογκόλ. Σας κατηγορούν ως παράταξη πως έχετε κάνει τα διαβατήρια «family business», και εννοώ και τους δύο σας, σας στέλνει ο καλός θεούλης το ΑΙ Jazeera στο ΑΚΕΛ και στον ακατονόμαστο Συλλούρη, και αντί να βάλετε γκολ σε κενή εστία, βάζετε αυτογκόλ στην απέναντι, με τις comme il faut ανακοινώσεις, και τους δαίμονες που σπείρατε. Το θείο βρέφος άναψε ένα πούρο σ' αυτό.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Αρχισυντάκτης: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιάτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκομη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Κάνε την αρχή με **jumpstart**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ

Η Ελληνική Τράπεζα στηρίζει νέους φοιτητές και φοιτήτριες μέσω του Jumpstart, του Προγράμματος Υποτροφιών.

Στο πλαίσιο του προγράμματος παρέχονται 20 υποτροφίες των €2000 ανά έτος, μέχρι και το 4ο έτος των σπουδών του κάθε φοιτητή/τριας. Αφορά τους απόφοιτους του 2020 ιδιωτικών/δημόσιων Λυκείων και Τεχνικών Σχολών της Κύπρου και στρατιώτες που έχουν ολοκληρώσει τη θητεία τους το 2020.

Η υποβολή αιτήσεων λήγει στις
31 Οκτωβρίου 2020.

ΜΑΘΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΣΤΟ
jumpstart.hellenicbank.com

SCAN ME

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Η Πολιτεία σαν ψάρι βρωμά απ' το κεφάλι

Η μπόχα της πολιτικής διαφθοράς έγινε αισθητή με την ΞΕΚΤΕ, το 1978, σήκωσε κεφάλι στο σκάνδαλο Μιλόσεβιτς και έκτοτε έγινε Λερναία Υδρα

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

Τι έκανε το Al Jazeera με τα δύο βίντεο που ανέβασε στο διαδίκτυο εκτός από το να σπάσει σε διεθνή δημόσια θέα το κυπριακό απόστημα διαπλοκής; Έβαλε εικόνα στην μπόχα! Δηλαδή σε αυτά που όλοι ξέραμε –και κάποιοι εξ ημών γράφαμε, και τα οποία η υπεροψία της εξουσίας τα διάβαζε και τα απαίλωνε, διότι ήξερε ότι ουδεμία των θεσμικών εξουσιών θα παρέμβαινε, αφού το ένα χέρι έπλενε τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο... Δεν χρειαζόταν καν ομερτά διότι έτσι κι αλλιώς θεωρούν εαυτούς ανέγγιχτους και ότι παίζουν το σύστημα στα δάχτυλα ή όπως

“

Στην «Κ» επί χρόνια επιμένουμε ότι τα κακά της μοίρας αυτού του τόπου είναι τρία και το ένα γεννά το άλλο: η έλλειψη λογοδοσίας, η ατιμωρησία και η αουδοσία.

διαφήμιζε ο Νουρέγιεφ της δικολαβικής ευστοφίας Ανδρέας Πιττάτζης, στην Κύπρο, δεν μπορείς να παρακάμψεις το σύστημα, χωρίς να χορεύεις στον ρυθμό της μουσικής των κανονισμών! Όταν ήλθε, όμως, ένα μεγάλο διεθνές ΜΜΕ κι ανέβασε το πρώτο βίντεο, το κυβερνητικό στρατόπεδο, αντί να κοιτάξει την ουσία, διακήρυξε στεντόρεια ότι, «η Κύπρος δέχεται υβριδικό πόλεμο από την Τουρκία μέσω Κατά».

Μάλιστα, ανακοινώθηκε ότι ο πρόεδρος Αναστασιάδης επικοινωνήσε με τον Εμίρη και του ζήτησε να κλείσει το στόμα του Al Jazeera (προφανώς για να μην τον πάρει ο δαίμονας). Ας δούμε, όμως, από πού ξεκινά και πού ενδεχομένως τελειώνει, το μέγιστο θεσμικό και πολιτικό ζήτημα που έχει προκαλέσει σήψη στην κυπριακή Πολιτεία. Και

Η Κομισιόν έστειλε αυστηρό και σαφές μήνυμα την περασμένη Τρίτη στη Λευκωσία: «Παρατηρήσαμε με δυσπιστία πώς υψηλό επιπέδου αξιωματικού εμπoreύονταν ευρωπαϊκή ιθαγένεια για οικονομικά οφέλη. Η πρόεδρος φον ντερ Λάιεν ήταν σαφής όταν είπε ότι οι ευρωπαϊκές αξίες δεν είναι προς πώληση».

για να ξεκινήσω από τα δικά μας να σημειώσω ότι στην «Κ», επί χρόνια επιμένουμε ότι τα κακά της μοίρας αυτού του τόπου είναι τρία και το ένα γεννά το άλλο: η έλλειψη λογοδοσίας, η ατιμωρησία και η αουδοσία. Η «Κ», που στην Κύπρο κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 2008, δεν υπήρχε, όταν επί προεδρίας Σπύρου Κυπριανού καταγράφηκε στη συλλογική συνείδηση το πρώτο σκάνδαλο, αυτό της ΞΕΚΤΕ. Πρόκειται για την ελλαδική εταιρεία που ανέλαβε να φτιάξει τον υπεραστικό δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού, έναντι 10 εκατ. λιρών το 1978 και με μεγάλη καθυστέρηση ο δρόμος παραδόθηκε το 1986 κι στοιχίσε τα διπλάσια!

Οι Ισπανοί συνάδελφοι της «El Confidencial», μάλλον είχαν κάνει την κατ' οίκον εργασία τους πριν βγουν 17/02/2020 με τίτλο: «Αυτό

που συμβαίνει στην Κύπρο είναι μια θεσμική διαφθορά στο υψηλότερο επίπεδο». Στο δημοσίευμα αναφερόταν ότι η UEFA ζήτησε βοήθεια από την ισπανική Αστυνομία στην προσπάθεια εξουδετέρωσης της μεγαλύτερης πηγής διαφθοράς στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο, που ήταν η Κύπρος, με στημένους ποδοσφαιρικούς αγώνες και παράνομο τζόγο. Και εμείς, απλώς την επόμενη Κυριακή (23/02/20) γράψαμε αυτό που όλος ο κόσμος γνώριζε, ότι, «Αν η «El Confidencial» δεν αναφερόταν σε στημένα ποδοσφαιρικά παιχνίδια, το τραγικό απόφθεγμα του τίτλου της, θα μπορούσε να ισχύει και για άλλα στίγματα που λερώνουν διεθνώς την Κύπρο, όπως: Τη φυγάδευση εκατομμυριών την περίοδο των capital controls λόγω κουρέματος. Την πώληση χρυσών ευρωπαϊκών διαβατηρίων σε δικτάτορες

της Καμπότζης, καταζητούμενους της Μαλαισίας και άλλα αμφιλεγόμενα πρόσωπα.

Τις πτήσεις της προεδρικής οικογένειας σε εξωτικούς προορισμούς με τα τζετ πολυτελείας του Σαουδάραβα κροίσου, ο οποίος και έδωσε σχεδόν 20 εκατομμύρια και πήρε για την οικογένειά του ένα χαρτοφύλακα ευρωπαϊκά διαβατήρια και πολυτελή διαμερίσματα σε γαμπρικό πύργο της Λεμεσού». Αυτό που στην ουσία αποτελούν μια μικρή σύνοψη των όσων ο Al Jazeera βρήκε κάτω από το χαλί και τα κατέγραψε στο δεύτερο βίντεο. Το βίντεο έδειξε μάλιστα πως το Al Jazeera με το πρώτο αγκίστρι που άφησε στη λίμνη της διαπλοκής, έπιασε τον πρόεδρο της κυπριακής Βουλής και έναν βουλευτή. Ο Δημήτρης Σουλούρης, μάλιστα, συγκάλεσε «προληπτικά» συνέντευξη Τύπου, πριν

δημοσιοποιηθεί ολόκληρο το βίντεο των 57 λεπτών και συνεχίζοντας το μωτίβο του Προεδρικού περί υβριδικού πολέμου διακήρυξε: «Ο Al Jazeera δεν κάνει διερευνητική δημοσιογραφία, αλλά κάνει άλλα πράγματα». Εκεί άρχισε να φαίνεται ότι το πακούλο μας ψάρι βρωμά όντως από το κεφάλι. Απλά δεν είναι πια ψάρι αλλά πολυκέφαλη Λερναία Ύδρα! Διότι τα όσα γράψαμε πιο πάνω που αφορούν στον πρόεδρο της Δημοκρατίας και την οικογένειά του δεν διαψεύστηκαν, ούτε ότι το δικηγорικό που φέρει το όνομα του, δούλευε για χρυσά διαβατήρια. Μάλιστα μέχρι το 2017 κάποιοι των Big Four, διαμαρτύρονταν ότι δέχονταν αθέμιτο ανταγωνισμό, πράγμα για το οποίο ενημερώθηκε ο πρόεδρος. Μετά ως φαίνεται το μπιζνές περιορίστηκε σε imperium παίγνια με πύργους και μάγισσες...

Έχουμε ευθύνη δημοσιογράφοι και ΜΜΕ;

Να σημειώσουμε ότι δεν αφήνουμε στην απ' έξω τις ευθύνες των ΜΜΕ. Ωστόσο, τώρα που οι συνθήκες τα πλήττουν βαριά και το οικοδόμημα τρίζει αυτά που γράψαμε στις 09/12/2012, με τίτλο: «ΜΜΕ και διαπλοκή» μοιάζουν πολύ μακρινά. Διότι αν τότε μια επιχείρηση ΜΜΕ, ξεκινούσε την κάθε νέα χρονιά έχοντας διασφαλισμένο διαφημιστικό κονδύλι από τις τράπεζες, αντιλαμβάνεται κανείς ποιος υπαγόρευε τους όρους του παιχνιδιού. Ποιος δημοσιογράφος μπορούσε τότε να τα βάλει με τις τράπεζες; Κι όμως εμείς τα γράψαμε και εκδώσαμε και σχετικό βιβλίο: «Από την κρίση στην καταστροφή». Στο άρθρο μας της 09/12/2012, καταλήγαμε: «Έχουμε ευθύνη και οι δημοσιογράφοι για την κατάσταση στην πατρίδα μας; Έχουμε. Έχουμε όμως και μια μεγάλη ευκαιρία αποκατάστασης του επαγγελματικού μας κύρους με τη στάση που θα πάρουμε –ο καθένας ξεχωριστά– στα δισεκατοχρόνια της μνημονιακής εξαθλίωσης. Διότι εμείς εκ των πραγμάτων θα πρέπει να υπερασπιστούμε πλέον την κοινωνία των πολιτών και όχι των πελατών. Μια κοινωνία που δεν της απομένει οτιδήποτε άλλο παρά να αρχίσει να οργανώνεται σε ένα σύστημα αλληλεγγύης, αυτοπροστασίας και προάσπισης του δημόσιου πλούτου και του μέλλοντος των παιδιών της». Αυτό ισχύει και σήμερα!

Ευλογημένοι οι ερχόμενοι εν ονόματι... θηρίου

Τη δόξα των δύο πρώτων τη τάξει της Πολιτείας, ζήτησε ως φαίνεται και ο πρώτος τη τάξη στην Εκκλησία, ο οποίος κανόνισε «χρυσό διαβατήριο» στον πλέον καταζητούμενο στον πλανήτη Μαλαϊάνο χρηματιστή Jho Taek Low. Ο Low φέρεται να φέσισε την πατρίδα του με 5 και πλέον δισεκατομμύρια δολάρια. Όταν βγήκε στο κλαρί «αξιοποίησε» το Επενδυτικό μας Σχέδιο και πήρε το «χρυσό» διαβατήριο της Κ.Δ.! Την ημέρα που εκδόθηκε το διαβατήριο, 22/09/2015, ο ευσεβής προφανώς και ευλογημένος Jho Taek Low εξέδωσε και επιταγή 300.000 ευρώ στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου ως εισφορά(!), όπως αποκάλυψε ο Πολίτης στις 05/11/2019. Παραμένοντας στους θεσμικούς, σημειώνουμε ότι τον Ιανουάριο του 2019, γράφαμε για τον τέως πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου Μύρωνα Νικολάτο, ο οποίος σύμφωνα με τον τότε γενικό εισαγγελέα: «όπως αποκαλύφθηκε μετά την έκδοση της απόφασής της (για την Τράπεζα Κύπρου), στενά συγγενικά πρόσωπα του (Νικολάτου), η ψήφος του οποίου και έκρινε την αθωωτική έκβαση της υπόθεσης υπέρ της Τράπεζας, ήτοι θυγατέρα και αδελφή του, είχαν τότε τον οφέλους μιας συμβιβαστικής εξώδικης διευθέτησης αγώνων που είχαν κινηθεί εναντίον της Τράπεζας, σχετικά με διεκδικήσεις τους από την μετατροπή καταθέσεων τους σε αξιόγραφα»! Ως Καθημερινή, τον καλέσαμε να παραιτηθεί για να προστατευθεί το κύρος του θεσμού αλλά ποίωσε την νήσσαν. Η υπόθεση «έκλεισε» όταν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και ο τότε υπουργός Δικαιοσύνης

κάλεσαν τα μέλη του Ανωτάτου στο Προεδρικό και εν μια νυκτί πέρασαν το πακέτο μεταρρυθμίσεων στη Δικαιοσύνη, χωρίς την όποια αντίρρηση των εφετών, μετά το ρεζιλίκι Νικολάτου. Κι έζησαν αυτοί καλά και ο κ. Νικολάτος καλύτερα! Μάλιστα, μετά το πρώτο βίντεο του Al Jazeera, ο κ. Μύρωνας διορίστηκε (07/09/20) από τον νυν γενικό εισαγγελέα πρόεδρος τετραμελούς Ερευνητικής Επιτροπής, με σκοπό τη διερεύνηση όλων των περιπτώσεων των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών από το 2007 μέχρι και την 17η Αυγούστου 2020, προφανώς λόγω της καλής του εξώθεν μαρτυρίας... Συνεχίζοντας με θεσμικούς αξιωματούχους που έθρεψαν το θηρίο, κλέπτουσα οπώρας συνελήφθη, όπως γράψαμε στις 24/05/2015, η διοικητρια της Κεντρικής Τράπεζας Χρυ-

“

Τόσα χρόνια που έτρεχε το Επενδυτικό Πρόγραμμα στην κυβέρνηση έβλεπαν ένα success story, στα υπουργεία Οικονομικών και Εσωτερικών δεν έβλεπαν και τις μαύρες τρύπες που υπήρχαν;

στάλλα Γιωρκάτζη, η οποία αναλαμβάνοντας καθήκοντα, πλαστογράφησε τη μισθοδοσία της, ενώ προέβλεπε, σαν σε απογευματινό περιπάτο, σκάνδαλο ασύγγνωστης συγκρούσε συμφερόντων, καθώς ο σύζυγος και η θυγατέρα της ήταν δικηγόροι του Α. Βγενόπουλου και της MIG, για υποθέσεις την εποπτεία των οποίων έχει η ίδια. Το αρνητικό ρεκόρ της ΚΤΚ συμπληρώνουν άλλοι δύο διοικητές. Ο Αυξέντιος Αυγεντίου εμπλέκεται στο σκάνδαλο ξεπλύματος των δισεκατομμυριών των λαών των πρώην Γιουγκοσλαβίας, μαζί με τον πρώην πρόεδρο της Δημοκρατίας Τάσσο Παπαδόπουλο και τον πρώην διοικητή της Λαϊκής Κίγκ Λαζαρίδη. Άλλος ένας διοικητής της ΚΤΚ, Χριστόδουλος Χριστοδούλου καταδικάστηκε σε πέντε μήνες φυλακή χωρίς αναστολή, καθώς και χρηματική ποινή 13.500 ευρώ στην εταιρεία του, για την ενέργειά του να λάβει ένα εκατομμύριο ευρώ από την ελληνική εταιρεία FOCUS, χωρίς να καταβάλλει φόρο εισοδήματος επί σειρά ετών. Με όλα τα πιο πάνω υπόψη, ο αρμόδιος εκπρόσωπος της Κομισιόν Κρίστιαν Βίγκαντ δήλωσε την Τρίτη: «Παρατηρήσαμε με δυσπιστία πώς υψηλό επιπέδου αξιωματικοί εμπoreύονταν ευρωπαϊκή ιθαγένεια για οικονομικά οφέλη. Η πρόεδρος φον ντερ Λάιεν ήταν σαφής όταν είπε ότι οι ευρωπαϊκές αξίες δεν είναι προς πώληση». Αφού σημείωσε ότι μας τα είπαν πολλές φορές αλλά μάταια, πρόσθεσε ότι η Κομισιόν εξετάζει επί του παρόντος τη συμμόρφωση με το κοινοτικό δίκαιο του κυπριακού συστήματος ενόψει πιθανών διαδικασιών επί παραβάσει!

Αποτυπώματα διαπλοκής κόκκινων-μπλε αποχρώσεων

Το ΑΚΕΛ βγήκε άλλη μια φορά, μετά τη Δρομολαξία, λαβωμένο από ανάμιξη αξιωματικού του σε σκάνδαλο διαφθοράς. Το Πολιτικό Γραφείο, ωστόσο, αποδεχόμενο την παραίτηση Χριστάκη Τζιοβάνη από τη Βουλή και τα κομματικά αξιώματα, μας πληροφορήσε ότι, «η παραίτηση συνιστά πράξη πολιτικής ευθιξίας». Συντροφικοί, αν αυτό που είδε όλη η Κύπρος κι έφριξε έχει έστω και μια υποψία πολιτικής ευθιξίας σημαίνει ότι είτε εσείς είτε πολιτικά ανάληπτοι –διότι αναγράφητοι δεν είστε– είτε θεωρείτε ότι όλοι οι υπόλοιποι είμαστε χαμηλής νομιμοσύνης.

Σε ένα αριστερό κόμμα που σέβεται τον εαυτό του θα έπρεπε η ηγεσία να είχε παραιτηθεί και να είχε πάει σε συνέδριο επανίδρυσης, βάζοντας επί τάπητος τα καιρία θεσμικά ζητήματα που προκύπτουν και από τα οποία ταλανίζεται εκτός από την Πολιτεία και το Κόμμα. Διότι ούτε και ο πλέον αφελής πιστεύει ότι από τα εκατομμύρια των χρυσών διαβατηρίων κανένα δεν έφτασε μέχρι στα ταμεία της Εξεκία Παπαϊωάννου.

Στο ΔΗΣΥ, όσο άστοχη ήταν η ανακοίνωση ΑΚΕΛ, που ανέγνωσε ο Στέφανος Στεφάνου, τόσο ανεργιστική και απαράδεκτη ήταν η ανακοίνωση του ΔΗΣΥ, που διάβαζε ο Δημήτρης Δημητρίου και μεταξύ άλλων σημείωνε: «Θέση μας παραμένει ότι δεν περιμέναμε κανένα Al Jazeera για να μας κάνει υποδείξεις!» [...] Μπροστά στις κρίσιμες ώρες που περνά ο τόπος

δεν θα ξανανοίξουμε το γνωστό θέμα στο εσωτερικό, που μόνο ικανοποίηση θα προξενήσει σε τρίτους. Συμπεριφερόμενοι υπεύθυνα δεν θα δώσουμε περισσότερη υποστήριξη σε μια αμφιβόλων προθέσεων έρευνα και ελπίζουμε αυτό να το αντιληφθεί και να το εφαρμόσει, έστω και τώρα, και το ΑΚΕΛ». Είναι τοις πάσι αντιληπτό ότι ο συγγραφέας της ανακοίνωσης προφανώς δεν είδε το βίντεο και ομοίως και ο Αβέρωφ Νεοφύτου, που λογικά είχε δώσει έγκριση για την ανακοίνωση του ΔΗΣΥ.

Οι αντιδράσεις πάντως των συναγερμικών εκδηλώθηκαν εντονότατα παντοιοτρόπως, ωστόσο, δεν αναμένει κανείς να υπάρξει κάποια αυτοκριτική ή έστω δημόσια απολογία. Κι αυτό γιατί, ο πρόεδρος

“

Ούτε και ο πλέον αφελής πιστεύει ότι από τα εκατομμύρια των χρυσών διαβατηρίων κανένα δεν έφτασε μέχρι στα ταμεία της Εξεκία Παπαϊωάννου.

του κόμματος, όπως συχνά το κάνει, χάθηκε για ένα 48ωρο και βγήκε ο αναπληρωτής πρόεδρος Χάρη Γεωργιάδης που μεταξύ άλλων είπε πως, «Ένα πρόγραμμα που σκοπό είχε τη στήριξη της οικονομίας δυστυχώς έτυχε καταχρηστικής εκμετάλλευσης». Κατά μία πολιτική εκτίμηση πρώην αξιωματικού από το στρατόπεδο του ΔΗΣΥ, «τα έκαμε χειρότερα ο Χάρης», διότι κατ' όλη τη διάρκεια της εφτάχρονης ηγεσίας του στο Υπουργείο Οικονομικών το πρόγραμμα έτρεχε. Πώς τώρα λέει, «σωστά η κυβέρνηση αποφόρτισε τον τερματισμό του προγράμματος»; Τόσα χρόνια που έτρεχε το Επενδυτικό Πρόγραμμα στην κυβέρνηση έβλεπαν ένα success story, στα υπουργεία Οικονομικών και Εσωτερικών δεν έβλεπαν και τις μαύρες τρύπες που υπήρχαν;

Δυστυχώς, πλείστοι των πολιτικών μας, έβλεπαν τη στιλιπνή και ζαφειρένια επιφάνεια και είχαν πείσει εαυτούς ότι πρόκειται για θάλασσα, κραταιή και ταξιδιάρη, που μπορούσε να τους πάει από τον Όλυμπο τους και να τους φτάσει ως τη Γη του Πύργου. Μέχρι που το Al Jazeera ανάδευσε το «κύμα» κι αναδύθηκε τέτοια μπόχα που όλοι κατάλαβαν ότι η ζαφειρένια επιφάνεια δεν ήταν παρά το μέγα τέλημα που τους καθήλωνε στη βρώμα τους, έτσι που ακόμα και οι ίδιοι να μην ανέχονταν πλέον του σκαριού τους τις οσμές.

Για ταξίδια ούτε λόγος. Στο τέλος, βλέπετε, ο μόνος λόγος που, δυστυχώς μπορεί να γίνεται, είναι για νεκρές ψυχές...

Στο «εδώλιο» της Κομισιόν τα διαβατήρια

Στο γραφείο της Ούρσουλα φον Ντερ Λάιεν βρίσκεται το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, με αφορμή το ρεπορτάζ του Al Jazeera

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Στην ατζέντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προωθείται για συζήτηση το θέμα του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος και της πώλησης διαβατηρίων, με αφορμή το αποκαλυπτικό ρεπορτάζ του Al Jazeera. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το θέμα εκτός απρόοπτου θα τεθεί ενώπιον του Κολεγίου των Επιτρόπων την ερχόμενη Τετάρτη 29 Οκτωβρίου. Όπως πληροφορείται η «Κ», αυτό που προωθεί ο Βέλγος Επίτροπος για θέματα Δικαιοσύνης Ντιντιέ Ρέιντερς σε συνεννόηση με την

Η Κύπρος είναι η μόνη χώρα η οποία δεν έχει ενημερώσει την Κομισιόν για την πρόοδο των εργασιών και έχει λάβει επίσημη επιστολή με την οποία ζητούνται περισσότερες πληροφορίες.

πρόεδρο Ούρσουλα φον Ντερ Λάιεν είναι την εξέταση των νομικών μέτρων που δύναται να αναλάβει η Κομισιόν σε σχέση με πιθανές παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου από την Κύπρο.

Εκπρόσωποι της Κομισιόν δεν επιβεβαίωσαν την πληροφορία επίσημα, ούτε και τη διέψευσαν βεβαίως όταν ρωτήθηκαν σχετικά. Όπως ωστόσο έχει ξεκαθαρίσει ο κ. Ρέιντερς σε δηλώσεις του στον Al Jazeera τον Αύγουστο και επανέλαβε και στην «Κ» εκπρόσωπός του, η Κομισιόν εξετάζει έναρξη διαδικασιών επί παραβάσει κατά της Κύπρου.

Πηγή στις Βρυξέλλες επισήμανε στην «Κ» πως η αναφορά της κ. φον Ντερ Λάιεν στο θέμα της πώλησης διαβατηρίων σε ομιλία της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 17 Σεπτεμβρίου δεν πρέπει να θεωρείται καθόλου τυχαία. Η πρόεδρος είχε υπογραμμίσει πως θα καταπολεμήσει την πρακτική των «χρυσών διαβατηρίων» και πως «οι ευρωπαϊκές αξίες δεν είναι προς πώληση».

Η ταχεία, αυτή τη φορά, απόφαση της κυβέρνησης να αντιδράσει, καταργώντας πλήρως το πρόγραμμα (από την 1η Νοεμβρίου) είναι ενδεικτική του ότι η κυβέρνηση έχει λάβει το μήνυμα της Κομισιόν. Η επικοινωνία Λευκωσίας – Βρυξελλών πρέπει να θεωρείται δεδομένη, ακόμα και αν χάθηκε μια ευκαιρία ο πρόεδρος Αναστασιάδης να μιλήσει με την ίδια την κ. φον Ντερ Λάιεν στο περιθώριο του τελευταίου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, καθώς η πρόεδρος της Κομισιόν χρειάστηκε να μπει σε αυτοπεριορισμό λίγο μετά την έναρξη της Συνόδου.

Παράλληλα, έχει ήδη ανακοινωθεί πως η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα διεξαχθεί την ερχόμενη Πέμπτη 22 Οκτωβρίου συζήτηση με τον τίτλο «Σοβαρές απειλές κατά της ασφάλειας μέσω της πώλησης διαβατηρίων και βίζας της Ε.Ε. σε εγκληματίες». Στην συζήτηση αναμένεται να εκπροσωπηθεί και η Κομισιόν, κάτι που σημαίνει πως τα όσα θα λεχθούν αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

«Είδαμε με δυσπιστία»

Επίσημα η Κομισιόν κρατά ακόμα κλειστά τα χαρτιά της, πέρα από την επίσημη ανακοίνωση με την οποία ο εκπρόσωπος για θέματα δικαιοσύνης Κρίστιαν Βίγκαντ είχε εκφράσει με έντονο λιγότερο από ό, τι συνήθως διπλωματικό τρόπο

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχασε την ευκαιρία να μιλήσει με την ίδια την κ. φον Ντερ Λάιεν στο περιθώριο του τελευταίου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Σβεν Γκίγκολντ: Δεν είναι στόχος η Κύπρος

Μιλώντας στην «Κ» ο Γερμανός ευρωβουλευτής της ομάδας των Πράσινων, Σβεν Γκίγκολντ, υπογράμμισε αρκετές φορές πως στόχος των αντιδράσεων δεν πρέπει είναι μόνο η Κύπρος, και πως η Κομισιόν οφείλει να αντιμετωπίσει συνολικά το ζήτημα των «χρυσών διαβατηρίων» και των κινδύνων που απορρέουν. «Πρόκειται για μια ανήθικη πρακτική όπως και να το δει κανείς, καθώς δεν μπορείς να πουλάς τα δικαιώματα που προκύπτουν από την υπηκοότητα» υπογράμμισε. Αυτό που προκαλεί εντύπωση στην περίπτωση της Κύπρου όπως αποτυπώθηκε στο ρεπορτάζ του Al Jazeera, ανέφερε, είναι το με πόση φυσικότητα μιλούσαν για το θέμα αυτό οι εμπλεκόμενοι αξιωματούχοι. Τόνισε πως κανείς δεν ενοχοποιεί τον κυπριακό λαό γι' αυτή την πρακτική, όμως υπογράμμισε πως «υπάρχει μια κουλτούρα από μια μεριά που θεωρεί φυσιολογικές αυτές τις δοσοληψίες. «Η ζημιά που προκλήθηκε στη φήμη της Κύπρου δεν πρόκειται να διορθωθεί με την αλλαγή μερικών νομοθεσιών» πρόσθεσε, σημειώνοντας πως «μπορεί να επιφέρει μακροπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις». Ο κ. Γκίγκολντ, ο οποίος βρίσκεται μεταξύ των ευρωβουλευτών που τοποθετούνται με ιδιαίτερη σφοδρότητα κατά των προγραμμάτων παραχώρησης υπηκοότητας σε επενδυτές σε αρκετές χώρες, επισήμανε πως είναι καιρός η Κομισιόν να εξετάσει όλα τα προγράμματα παραχώρησης υπηκοοτήτων, αλλά και διαμονής, συμπεριλαμβανομένου και αυτού της Πορτογαλίας που αναλαμβάνει την Προεδρία της Ε.Ε. το 2021.

την ενόχληση των Βρυξελλών. «Παρακολουθήσαμε με δυσπιστία υπηκόους αξιωματούχους να εμπορεύονται την ευρωπαϊκή υπηκοότητα για οικονομικό όφελος» είχε τονίσει ο κ. Βίγκαντ, ενώ υπενθύμισε πως η Κομισιόν έχει πολλές φορές εκφράσει σοβαρές ανησυχίες κατ' ευθείαν στις κυπριακές αρχές. Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση της «Κ» για το ποια μέτρα μπορεί να λάβει η Ε.Ε. απέναντι στην Κύπρο, εκπρόσωπος της Κομισιόν περιόριστηκε να αναφέρει πως η πρόοδος σε διαδικασίες επί παραβάσει ανακοινώνονται δημόσια, αλλά πρόσθεσε πως «δεν πρόκειται να κάνουμε υποθέσεις για πιθανές μελλοντικές διαδικασίες επί παραβάσει».

Σε ερώτηση γιατί το θέμα των χρυσών διαβατηρίων δεν περιλαμβάνόταν στην έκθεση της Κομισιόν για το κράτος δικαίου στο κεφάλαιο που αφορά την Κύπρο, η ίδια εκπρόσωπος επισήμανε πως το θέμα έχει παρουσιαστεί διεξοδικά στην ειδική έκθεση του 2019 για τα προγράμματα παραχώρησης βίζας και υπηκοότητας σε επενδυτές. Η εκπρόσωπος σημείωσε πως εκκρεμεί η ένταξη στην κυπριακή νομοθεσία της 5ης Οδηγίας κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, την οποία τα κράτη μέλη έπρεπε να εντάξουν στη νομοθεσία τους μέχρι την 1η Ιανουαρίου του 2020.

Αξίζει να σημειωθεί πως η Κύπρος είναι η μόνη χώρα η οποία δεν έχει ενημερώσει την Κομισιόν για την πρόοδο των εργασιών και έχει λάβει επίσημη επιστολή με την οποία ζητούνται περισσότερες πληροφορίες, και μία από 22 χώρες για τις οποίες έχουν κινηθεί διαδικασίες επί παραβάσει για μη εφαρμογή ή μερική εφαρμογή. Η επιστολή διαβιβάστηκε τον περασμένο

Φεβρουάριο, που σημαίνει πως η συνήθης προθεσμία για απάντηση εντός δύο μηνών έχει παρέλθει.

Τι να περιμένουμε

Η διαδικασία επί παραβάσει είναι ο τρόπος με τον οποίο η Κομισιόν εγκалаί κράτη μέλη τα οποία παραβιάζουν το δίκαιο της Ε.Ε. Η διαδικασία μπορεί να φτάσει μέχρι στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο, αν και πολλές υποθέσεις επιλύονται με συμμόρφωση πολύ πιο πριν. Το πρώτο στάδιο της διαδικασίας είναι η επίσημη επιστολή με την οποία η Κομισιόν ζητάει εξηγήσεις από το κράτος μέλος. Αν δεν υπάρξει ικανοποιητική απάντηση, η Κομισιόν αποστέλλει επίσημο αίτημα συμμόρφωσης, γνωστή ως αιτιολογημένη γνώμη. Αν πάλι εντός δύο μηνών δεν υπάρξει συμμόρφωση, η υπόθεση οδηγείται στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το οποίο μπορεί να επιβάλει κυρώσεις στο κράτος μέλος. Όσον αφορά πιθανές νομοθετικές ρυθμίσεις, κοινοτικές πηγές που παρακολουθούν το θέμα σημειώνουν πως αυτές θα μπορούσαν να είναι κοινές πανευρωπαϊκές πρακτικές και κανονισμοί ασφαλείας για τέτοια προγράμματα τις οποίες θα μπορούσε να προτείνει η Κομισιόν προς έγκριση στο Συμβούλιο της Ε.Ε. και το Κοινοβούλιο.

Ήδη μετά την πολύκροτη έκθεση του 2019, ειδικοί σε θέματα τέτοιων προγραμμάτων από όλα τα κράτη μέλη (και από την Κύπρο) συμμετείχαν σε μια σειρά συναντήσεων με την Κομισιόν καταθέτοντας τις θέσεις τους, ενώ μέχρι την 1η Οκτωβρίου βρισκόταν σε εξέλιξη δημόσια διαβούλευση μέσω της ιστοσελίδας της Κομισιόν, κάτι που ενδεχομένως σημαίνει πως μια τέτοια νομοθετική πρόταση βρίσκεται στα σκαριά και θα παρουσιαστεί σύντομα.

ΜΕ
5*
ΧΡΟΝΙΑ
ΕΓΓΥΗΣΗ

Νέα GLB. Sit back. And get ahead.

Το πιο ευέλικτο κόμπακτ SUV που κατασκευάσαμε ποτέ. Με καθηλωτικό σχεδιασμό, θέσεις για έως και 7 άτομα, μεγάλο πολυμορφικό χώρο φόρτωσης και διασθητικό σύστημα πολυμέσων. [mercedes-benz.com.cy](https://www.mercedes-benz.com.cy)

GLB 180 κατανάλωση καυσίμων μικτός κύκλος 6,2-5,8 l/100 km, εκπομπές CO₂ 141.0-134.0 g/km

Ο εξοπλισμός του πακέτου προσφοράς διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας.

*2 χρόνια εγγύηση με απεριόριστα χιλιόμετρα και επιπρόσθετη εγγύηση 3 χρόνια με μέγιστο όριο 100.000 χλμ.

από
€30.600 αυτόματη

Mercedes-Benz

The best or nothing.

Ποιες ήταν οι τρύπες στις Πολιτογραφήσεις

Τα δωρεάν σεμινάρια παραβατικότητας μετά συνοδείας οίνου για παράκαμψη των ασφαλιστικών δικλίδων μέσω των διαλόγων φωτιά

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Όσα ακούγονται στο βίντεο αραβικού δικτύου Al Jazeera, με πρωταγωνιστές τους παραιτηθέντες πλέον πρόεδρο της Βουλής Δημήτρη Συλλούρη και βουλευτή του ΑΚΕΛ Χριστάκη Τζιοβάνη, τον δικηγόρο Ανδρέα Πιττάτζη και δύο εργαζόμενους του Ομίλου Τζιοβάνη, εκτός από τον πολιτικό σεισμό που έχουν προκαλέσει, διασύρουν ανεπανόρθωτα την Κύπρο με τη ζημιά που έχει προκληθεί να μην μπορεί να υπολογισθεί στην παρούσα φάση. Οι διάλογοι των πέντε προσώπων σε κατάσταση χαλαρής διάθεσης, το περιεχόμενό τους, η άνεση με την οποία περιέγραφαν την Κύπρο, ούτε λίγο ούτε πολύ, ως ένα κράτος που όλα γίνονται με το ανάλογο αντίτιμο, εγείρουν σοβαρότατα ζητήματα τα οποία δεν μπορούν να θεωρηθούν λήξαντα με μια απλή παραίτηση, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τα πολιτικά πρόσωπα. Αυτό που προκαλεί τη μεγαλύτερη ανησυχία είναι το μέγεθος του θεσμικού αποτυπώματος και οι επιπτώσεις εντός και εκτός της Κύπρου.

Θεσμικές τρύπες

Αν στην περίπτωση του δικηγόρου και των δύο εργαζομένων στον Όμιλο Τζοβάνη όλα ακούγονται μπορούν να αποδοθούν ως προσπάθεια αλιεύσης πελατών, δεν συμβαίνει το ίδιο με την εικόνα του κ. Συλλούρη. Αυτό που ξεχωρίζει ακόμη και ένας απλός θεατής είναι η εξόφθαλμη εξωθεσμική παρέμβαση Συλλούρη σε μια διαδικασία που ο πρόεδρος της Βουλής δεν έχει κα-

«Στην Κύπρο, όπως σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες δεν μπορείς να κάνεις ξέπλυμα χρήματος, δεν μπορεί να παρακάμψεις το σύστημα. Πρέπει να χορεύεις στο ρυθμό της μουσικής των κανονισμών» ήταν το μότο του Ανδρέα Πιττάτζη.

νένα απολύτως ρόλο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ: Δεν υπάρχει πρόβλημα. Δεν θα σταματήσουμε, δεν θα το εγκαταλείψουμε. Θα καλέσω τον υπουργό να έλθει στο γραφείο μου. Και θα του πω. «Τι νομίζεις γι' αυτό;» Αν μου πουν «να κάνω έρευνα» θα τους πω. «Ναι, αλλά χωρίς το όνομα. Δεν γνωρίζεις το όνομα. Γνωρίζεις μόνο τις πληροφορίες» και μπορεί να πουν. «Εντάξει ξεχασέ το. Τι γίνεται με τη γυναίκα του;» Αν είναι εντάξει η γυναίκα του θα πάμε με τη γυναίκα του και μετά μπορείς να τον φέρεις ως σύζυγο». «Μην το πεις αυτό σε κανένα. Πρέπει να προστατευτώ και το όνομά μου».

Σε ρόλο πλαστέ

Η εξωθεσμική παρέμβαση του κ. Συλλούρη δεν περιορίσθηκε μόνο εντός Κύπρου. Επεκτάθηκε και εκτός. Προφανώς έχοντας πεισθεί πως απέναντί του έχει δύο σοβαρούς και εκέμυθους συνομιλητές άρχισε να πουλά υπηρεσίες, χρησιμοποι-

Εκτός από τα θεσμικά απολήματα που εντοπίζονται στο βίντεο του Al Jazeera από το περιεχόμενο των συνομιλιών ενδεχομένως να προκύπτει και η διάπραξη ποινικών αδικημάτων.

ώντας προέδρους άλλων κοινοβουλίων κρατών της Ε.Ε., δίνοντας έτσι δεύτερη επιλογή στην περίπτωση που κάτι πάει στραβά στην Κύπρο.

Δ.Σ.: Μπορώ να κάνω κάτι σε πολλές χώρες. Γνωρίζω όλους τους προέδρους των κοινοβουλίων. Δεν μιλάω για Σουηδία ή Δανία. Αλλά ξέρω στη Μάλτα, στη Λετονία, στη Σλοβενία.

Ο κ. Συλλούρης σε ρόλο πλαστέ εμφανίζεται να διαφημίζει το κυπριακό διαβατήριο, προτρέποντας τους δύο συνομιλητές του να φέρουν περισσότερους επενδυτές φθάνοντας στο σημείο να τους ζητάει να μεταφέρουν και ένα μήνυμά του.

Δ.Σ.: Μπορείτε να του πείτε, χωρίς να αναφέρετε το όνομά μου ή οποι-

ονδήποτε άλλον, ότι έχει πλήρη στήριξη στην Κύπρο σε όλα τα επίπεδα –πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, τα πάντα. Πλήρης στήριξη.

Ο κ. «This is Cyprus»

Ωστόσο, την παράσταση στο βίντεο του Al Jazeera κλέβει ο δικηγόρος Ανδρέα Πιττάτζης, ο οποίος, όπως προκύπτει από τις συνομιλίες που έχουν δημοσιοποιηθεί, ουσιαστικά υποστηρίζει πως καμία κορήγηση διαβατηρίου δεν είναι καθαρή. Στο πνεύμα αυτό ο γνωστός δικηγόρος φθάνει στο σημείο να υποστηρίζει πως στην Κύπρο γίνονται όλα ακόμα και η αλλαγή ονόματος, περιγράφοντας στον συνομιλητή του πως ένας αιτητής που

έγινε δεκτός, μπορεί να εξασφαλίσει ότι ο πλούτος του δεν θα συνδεθεί ποτέ με το εγκληματικό του παρελθόν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΙΤΤΑΤΖΗΣ: Ναι μπορούμε να αλλάξουμε το όνομα.

Άντρας: Να αλλάξουμε το όνομα στο νέο διαβατήριο;

Α.Π.: Ναι, ναι, ναι.

Άντρας: Αυτό είναι σίγουρο;

Α.Π.: Ναι.

Άντρας: Μόνο μικρή, μόνο μικρή αλλαγή.

Α.Π.: Μπορούμε να το αλλάξουμε πολύ, όχι λίγο. Έχω πελάτη που το παρόν όνομά του το έχουν οι μισές Ηνωμένες Πολιτείες. Αλλά αν ελέγξετε το αρχικό του όνομα, δεν μπορεί καν να ταξιδέψει με αυτό το όνομα. Γι' αυτό κάναμε μια ένορκη δήλωση στη Κύπρο. Αλλάξαμε το όνομά του, το διαβατηριό του. Τώρα ταξιδεύει με το νέο του διαβατήριο, νέο όνομα, κανείς δεν γνωρίζει

Γυναίκα: Διαφορετικό όνομα, αυτό είναι τέλειο.

Α.Π.: Μπορούμε να τον ονομάσουμε Ανδρέας Τζούνιор (Τζ.)

Άντρας: Αλήθεια;

Α.Π.: Ναι, βεβαίως μπορούμε να αλλάξουμε το όνομά του.

Άντρας: Το έχετε ξανακάνει;

Α.Π.: Φυσικά. Αυτή είναι η Κύπρος (This is Cyprus)

Και ο δικηγόρος συνεχίζει ακάθεκτος να ξεδιπλώνει πώς ένας προβληματικός επενδυτής μπορεί να εξαφανιστεί τα ίχνη του μέσα σε 5 λεπτά, όπως αναφέρει. Διαδικασία που με βάση τον νόμο είναι καθόλου νόμιμη και αποτελεί μια από τις τρύπες των πολιτογραφήσεων επενδυτών.

Οι ντρίπλες, οι «καθαρές» εταιρείες και οι τράπεζες

Ενδιαφέρον έχει και μια άλλη περίπτωση αποφυγής των προϋποθέσεων που υπάρχουν στον νόμο και αφορά το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και πιο συγκεκριμένα μια προβληματική εταιρεία. Εδώ ο διάλογος του κ. Πιττάτζη με τη γυναίκα συνομιλητή του είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική.

Γυναίκα: Δηλαδή αν μια εταιρεία εμπλακεί, μπορούμε απλά...

Α.Π.: Μπορεί, ναι...

Γυναίκα: [...] να χρησιμοποιήσουμε τους πόρους από άλλη;

Α.Π.: Ναι, γιατί δεν είναι όλες οι εταιρείες «εγκληματικές» Πρέπει να εξετάσουμε/αξιολογήσουμε τα πάντα για να μπορούμε να προσφέρουμε μια λύση. Προφανώς δεν πρόκειται για μια εύκολη υπόθεση.

Δύσκολη υπόθεση η οποία, όπως αναφέρεται, ανεβάζει το τίμημα της «επένδυσης».

Όσα περισσότερα τόσο ευκολότερα ακούγεται στο βίντεο του Al Jazeera. Σε αυτή την περίπτωση πρόσωπα με βαθιά εμπλοκή στο πρόγραμμα πολιτογραφήσεων υποστηρίζουν πως κάτι τέτοιο δεν ισχύει μιας και οι έλεγχοι επεκτείνονται και σε εταιρείες νεοουσταθείσες. Ωστόσο, ο δικηγόρος παραθέτει συγκεκριμένο οδικό χάρτη που ακολουθείται σε τέτοιες περιπτώσεις.

Α.Π.: As πούμε ότι μπαίνει στο διαδίκτυο και βλέπει το όνομά του. Αυτό δεν είναι λόγος για πανικό και να πεις «ωχ, δεν μπορώ να το κάνω αυτό». Αυτές οι βάσεις δεδομένων δεν είναι βάσεις δεδομένων που ενημερώνουν/πληροφορούν επαγγελματίες, τράπεζες και κυβερνήσεις ανά τον κόσμο να «μην κάνουν δουλειές με αυτά τα άτομα». Αυτό που αποκαλούνται, αυτές οι ιστοσελίδες, είναι αξιολόγηση/έλεγχος. Είναι μόνο έλεγχος. Κάνεις έναν έλεγχο. Τίποτα παραπάνω.

Με την έκπληξη των εκπροσώπων του υποτιθέμενου επενδυτή να είναι εμφανής με όσα ακούνε δεν αργεί να έλθει η ερώτηση

παγίδα. Ποια είναι η πιο «δύσκολη» υπόθεση που έχετε χειριστεί/αντιμετωπίσει; Ενώ αρχικά ο κ. Πιττάτζης αρνείται να προβεί σε αποκαλύψεις στη συνέχεια δίνει μια μικρή γεύση στους απορημένους συνομιλητές του.

Α.Π.: Έχουμε περίπου 12 τράπεζες, είχε απορριφθεί από τις 11. 11 τράπεζες του είπαν «όχι». Με πήρε τηλέφωνο και είπε: «Παρακαλώ μπορείς να βοηθήσεις;» Του είπα ότι «μπορώ να βοηθήσω». «Θα ετοιμάσω τα αρχεία που θέλω, θα συλλέξω τα έγγραφα που θέλω». Μέσα σε 15 μέρες πήραμε την έγκρισή.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Η δεσπόζουσα θέση της πολιτικής διαφθοράς

Παρόλο που το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα παρουσιάζονταν ήδη σαν ευλογία για την κυπριακή οικονομία, στην πράξη λειτουργήσε ως κατάρα για την Κυπριακή Δημοκρατία, εξαιτίας της βουλιμικής διαχείρισής της οποίας έτυχε, αφού δημιούργησε μια μεγάλη φούσκα στον τομέα των ακινήτων, ανέδειξε μια νέα κλάση υπερνεόπλουτων μεσαζόντων και ανέπτυξε περαιτέρω την παραδοσιακή κατληγία των διεφθαρμένων πολιτικών. Κυρίως, όμως, εξέθεσε τη χώρα μας διεθνώς ως ένα κράτος της διαφθοράς και της διαπλοκής, και έπληξε ακόμα περισσότερο την ήδη κλονισμένη εμπιστοσύνη των Κυπρίων πολιτών στους θεσμούς της κυπριακής πολιτείας.

Η εκτόξευση των τιμών των ακι-

νίων συγκεκριμένου τύπου δεν προέκυψε ως αποτέλεσμα της πραγματικής αύξησης της αξίας τους, αλλά ανέκυψε ως απότοκο της αυξημένης ζήτησης βρώμικου χρήματος από την κυπριακή αγορά. Η φύση του βρώμικου χρήματος είναι τέτοια που το καθιστά γαλαντόμο, ώστε μέσα από την πλουσιοπάροχη διανομή του σε άτομα-κλειδιά να επιτραπεί η νομιμοφανής πλέον δαπάνη του. Δυστυχώς, η αρχιτεκτονική του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος, σε συνδυασμό με την προθυμία της διαπλοκής ορισμένων πολιτικών προσώπων, ήταν τέτοια που το καθιστούσε ιδανικό για την προσέλευση γκρίζων, σκοτεινών και κουβαρντάδων επενδυτών.

Πέρα από τις ανωτέρω προφανείς αρνητικές επιπτώσεις της κατάκρι-

σης του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος, έχει παράλληλα εκκολληθεί μια σημαντική δομική επίπτωση στο κυπριακό πολιτικό σύστημα: Ένα μέρος του πολιτικού προσωπικού της χώρας έχει εδραιωθεί αυθαίρετα σε ισχυρή δεσπόζουσα θέση, εξαιτίας του πλεονεκτημάτων της μεγάλης οικονομικής ισχύος που κατάφερε να συγκεντρώσει μέσα από την διαπλοκή και την διαφθορά σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος. Αυτή η οικονομική ισχύς διευκολύνει τη διαιώνιση της παραμονής στην δεσπόζουσα θέση εξαιτίας των προφανών δυνατότητων που προσφέρει για την αγορά και την εξαγορά υπηρεσιών και προσώπων που εμπρεάζουν και καθορίζουν σημαντικές αποφάσεις.

Για την αποδέσμευση της πολι-

τικής ζωής από αυτό τον φαύλο κύκλο αποτελεί μονόδρομο η ενδελεχής διερεύνηση του συνόλου των πολιτογραφήσεων που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο του επενδυτικού προγράμματος, ώστε να εντοπιστούν και να εξοστρακιστούν όσοι πολιτικοί έχουν εμπλακεί σε αυτό με τρόπο προβληματικό και αντιδενοντολογικό. Είναι εξάλλου προφανές ότι τα πολιτικά πρόσωπα που εμφανίζονται στο πρόσφατο ντοκιμαντέρ του δικτύου Al Jazeera να εμπορεύονται την πολιτική τους επηροή προς εξυπηρέτηση αμφιβόλου προελεύσεως επενδυτών, δεν αποτελούν τους μοναδικούς Κύπριους πολιτικούς που έχουν επιδοθεί σε αυτή τη δραστηριότητα. Η ενδεχόμενη προσπάθεια παρεμπόδισης της διερεύνησης στη βάση αιτιάσεων που θα παραπέμ-

ψουν στις ελληνικές καλένδες θα έχει ως ανομολόγητο αυτοσκοπό τη συγκάλυψη και ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπιστεί από τις υγιείς πολιτικές δυνάμεις και από την κυπριακή κοινωνία.

Η Κυπριακή Δημοκρατία, ως ένα ημικατεχόμενο κράτος με ανοικτά πολιτικά μέτωπα και βρισκόμενο υπό διαρκή στρατιωτική απειλή, δεν δέχεται και δεν διαθέτει την πολυτέλεια της επιλογής αμφιλεγόμενων οικονομικών πρακτικών που θέτουν υπό αμφισβήτηση την αξιοπιστία, τη σοβαρότητα και τη θεσμικότητα που πρέπει να τη χαρακτηρίζουν. Οι αναπτυξιακές προσπάθειες των δημιουργικών δυνάμεων της κυπριακής οικονομίας ναρκοθετούνται από τις καιροσκοπικές ενέργειες που αποσκοπούν στο γρήγορο και στο

εύκολο κέρδος με κινητήριο δύναμη τη νοοτροπία της αρπαχτής και το πλεονέκτημα της διαπλοκής. Η κάθαρση ενδεχομένης να παρουσιαστεί από ορισμένους κύκλους ως παρακινδυνευμένη και βλαβερή για την κυπριακή οικονομία, υπό το πρόσχημα της ζημιάς που θα δημιουργηθεί από την αποκάλυψη της έκτασης και του βάθους της σήψης. Έτσι θα προταχθεί διακριτικά η σιωπή και η απόκρυψη της αλήθειας κάτω από το χαλί. Όμως σε αυτά απαντά χαρακτηριστικά ο Διονύσιος Σολωμός, υπογραμμίζοντας ότι «το έθνος πρέπει να θεωρεί εθνικό ό,τι είναι αληθές». Επειδή διαφορετικά, οι λίγοι θα συνεχίσουν να ασελγούν ανερυθρίαστα στο δημόσιο συμφέρον και οι πολίτες θα συνεχίσουν να τρέφονται με ψευδαισθήσεις.

ΠΕΤ MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Επρεπε να καταργούσαμε νωρίτερα το πρόγραμμα

Αν εγώ ή ο γενικός διευθυντής του ΥΠΕΣ έχουμε ευθύνες για τα διαβατήρια, είναι κάτι που θα καταδείξει η έρευνα

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Βάλαμε τέτοια μέτρα στο πρόγραμμα που πολλοί με κατηγορούσαν ότι ήθελα να το σκοτώσω, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, μιλώντας για την περίοδο που ήταν στο πηδάλιο του Υπουργείου Εσωτερικών και διαχειριζόταν το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων. Ο ίδιος σημειώνει πως αν για κάτι μετανιώνει ίσως είναι που δεν επέμεινε νωρίτερα στην κατάργηση του προγράμματος. Κληθείς να σχολιάσει αν σκέφτηκε να παραιτηθεί κατά τη διάρκεια των δημοσιευμάτων το αρνήθηκε, σημειώνοντας πως δεν θεώρησε ότι έκανε κάτι μεμπτό ή επιζήμιο για τη χώρα, «αντίθετα προσπάθησα να εισαγάγω τις πιο ουσιαστικές ασφαλιστικές δικλίδες για προστασία της Κύπρου ως επενδυτικού προορισμού». Ο ίδιος απορρίπτει κατηγορηματικά ότι είχε οποιαδήποτε συνάντηση με τον παραιτηθέντα πρόεδρο της Βουλής για συγκεκριμένους επενδυτές, ενώ κληθείς να απαντήσει αν υπήρχαν δούρειοι ίπποι στο Υπουργείο Εσωτερικών, σημείωσε πως πέραν της μιας φορές υπήρξαν υποψίες ή καταγγελίες, για οποιοδήποτε θέμα και είχε κληθεί από τον ίδιο και τον γενικό διευθυντή του Υπουργείου η αστυνομία για να διερευνήσει κάποια θέματα.

—Πώς καταλήξαμε εκτάκτως στην κατάργηση του επενδυτικού προγράμματος;

—Ήταν μια αναγκαία και απολύτως ορθή απόφαση. Παρά τις προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια για να εισαχθούν αυστηρές ασφαλιστικές δικλίδες στο πρόγραμμα ούτως ώστε να διαφυλαχθεί και η αξιοπιστία του, οι διαχρονικές αδυναμίες, η φύση του προγράμματος, και η κατάχρηση της οποίας έτυχε, έπληξαν σε τέτοιο βαθμό την εικόνα της Κύπρου που το πρόγραμμα δεν μπορούσε να συνεχιστεί.

—Φοβόμαστε λήψη νομικών μέτρων από την Κομισιόν μετά τις αποκαλύψεις;

—Δεν πιστεύω ότι το θέμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι νομικό. Είναι πρωτίστως πολιτικό.

—Μιλάμε για μετατροπή του προ-

γράμματος σε βίζα;

—Είναι άκαιρο να μιλούμε για άλλο πρόγραμμα. Η Κύπρος ήταν και είναι μια χώρα ανοικτή και φιλική σε επενδύσεις με προστιθέμενη αξία, την οποία έχουν εμπιστευτεί και εμπιστεύονται πολλοί θεσμικοί επενδυτές. Την εμπιστεύονται για τα πραγματικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και το ευνοϊκό θεσμικό πλαίσιο για τις επενδύσεις. Το πρόγραμμα ήταν κάτι επιπλέον που βοήθησε τη χώρα να βγει από την κρίση του 2013, αλλά είναι λάθος να επικεντρωνόμαστε μόνο σε τέτοια προγράμματα. Το θέμα περαιτέρω κινήτρων για άμεσες ξένες επενδύσεις, και σε ποιους τομείς, θα το μελετήσουμε, αλλά να μιλάμε για άλλο πρόγραμμα αυτή τη στιγμή είναι πρόωρο.

—Γιατί χρειάστηκε να φτάσουμε στον πλήρη διασυρμό για να κα-

“

Τα μέτρα που εισαγάγαμε ήταν τέτοια που υπήρξαν πολλές αντιδράσεις και πολλοί με κατηγορούσαν ότι θέλω να «σκοτώσω το πρόγραμμα».

ταργήσουμε το πρόγραμμα;

—Είχαμε επικεντρωθεί στην προσπάθεια βελτίωσης των προνοιών του Προγράμματος, γιατί όντως το πρόγραμμα είχε μια μη αμελητέα προσφορά στην οικονομία και στις θέσεις εργασίας αλλά και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπήρχαν στον τραπεζικό τομέα. Πάντα λέγαμε ότι το πρόγραμμα πρέπει να αξιολογείται συνεχώς. Οι διαχρονικές του αδυναμίες αλλά και καταχρήσεις, οδήγησαν στον διασυρμό και απόφαση για κατάργσή του. Δεν θα αρνηθώ ότι ενδεχομένως να έπρεπε να είχαμε δράσει πιο νωρίς.

—Ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει αναφέρει πως αντί να πολεμήσετε τη διαφθορά σταματάτε ένα πρόγραμμα σε μία περίοδο που θα

ουδέποτε συναντήθηκα με τον πρόεδρο της Βουλής για συγκεκριμένους επενδυτές, αναφέρει στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, διαψεύδοντας τα όσα λέγονται στο βίντεο του Al Jazeera.

πλήξει την κυπριακή οικονομία. Δεν σας ανησυχούν οι οικονομικές επιπτώσεις;

—Αν ο κ. Παπαδόπουλος πιστεύει στη συνέχιση αυτού του προγράμματος αυτή τη στιγμή, αυτό είναι σεβαστό. Προτεραιότητα της κυβέρνησης είναι η αποκατάσταση της εικόνας της Κύπρου, κάτι που επηρεάζει άμεσα και την οικονομία αλλά και τις άμεσες ξένες επενδύσεις που δεν σχετίζονται με το πρόγραμμα. Όσον αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις, αυτές θα τις αντιμετωπίσουμε και δεν περιποιεί τιμή στην οικονομία μας να λέμε ότι τα πάντα περιστρέφονται γύρω από αυτό το πρόγραμμα. Κατά την εκτίμησή μου, οι παραγωγικοί αυτοί πόροι θα διοχετευτούν για να καλύψουν καλύτερα και την εγχώρια ζήτηση.

—Δέχετε την επίκριση πως η απόφαση λήφθηκε υπό τη σκιά φημολογίας ότι θα ακολουθήσουν κι άλλα βίντεο αλλά και τον έντονον επικρίσεων της Κομισιόν...

—Αναμφίβολα δεν μπορούμε και δεν πρέπει να αγνοήσουμε τις θέσεις της Κομισιόν. Είχαμε εδώ και καιρό επαφή μαζί τους, απαντώντας σε ερωτήματα και δίνοντας στοιχεία. Ήμασταν σε συνεχή επαφή με την Κομισιόν, τόσο σε τεχνικό όσο και πολιτικό επίπεδο, αλλά και με άλλους οργανισμούς. Εισαγάγαμε σημαντικές πρόνοιες στο πρόγραμμα προς καθυστάθιση των ανησυχιών τους. Παρά αυτή την προσπάθεια, η Επιτροπή τάσσεται ξεκάθαρα ενάντια και στη φιλοσοφία τέτοιων προγραμμάτων ανεξαρτήτως των ελέγ-

χων. Πέραν των θεμάτων αρχών για τα οποία γίνεται επίκληση, υπάρχει και η θέση ότι προγράμματα που είναι τόσο συνδεδεμένα με τον τομέα των ακινήτων, και πάλι επαναλαμβάνω—ανεξαρτήτως των όποιων ελέγχων και ασφαλιστικών δικλίδων—εγκυμονούν κινδύνους. Άρα η θέση της Επιτροπής λήφθηκε πολύ σοβαρά υπόψη.

—Το πλήγμα στη δημόσια εικόνα θα επηρεάσει την οικονομία;

—Αναμφίβολα η οικονομία και οι ξένες επενδύσεις είναι απόλυτα συνυφασμένα με τις αντιλήψεις. Για να επανακτηθεί η αξιοπιστία της χώρας μετά το 2013 που η χώρα ήταν ταυτισμένη με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος χρειάστηκε πολύς κόπος, μεταρρυθμίσεις και αλλαγές πολιτικής. Πείσαμε. Και η Κύπρος δεν είναι μια διεφθαρμένη χώ-

“

Όταν είσαι πολιτικός έχεις πάντα πολιτική ευθύνη. Με τον διορισμό μου στο ΥΠΕΣ συνειδητοποίησα ότι το πρόγραμμα ήταν προβληματικό από τη φύση του.

ρα. Αυτό καταδεικνύεται από τις πολλές εκθέσεις της Moneyval, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και άλλων διεθνών φορέων τα τελευταία χρόνια. Οι εκθέσεις για όλα όσα έχουν γίνει είναι εκεί. Οφείλουμε να αποκαταστήσουμε και την όποια ζημιά έγινε από προβληματικές πρόνοιες του ΚΕΠ ή από την κατάχρηση που έγινε από κάποιους. Η Κύπρος είναι μια χώρα που έχει αντλήσει σημαντικότητες επενδύσεις τα τελευταία χρόνια. Σε πανεπιστήμια, σε μαρίνες, σε ΑΠΕ, σε επαγγελματικές υπηρεσίες και ταμεία. Μόλις χθες έχω δει μια μελέτη για την αντιληψή των επενδυτών για την Κύπρο που καταδεικνύεται η εμπιστοσύνη στη χώρα, στις υπηρεσίες, και στους θεσμούς της. Αυτή την εμπιστοσύνη πρέπει να την ενισχύ-

σουμε και να γυρίσουμε σελίδα.

—Η κυβέρνηση βρίσκεται στο στόχαστρο από την κοινωνία για ζητήματα διαφθοράς, ενώ κατακυλούμε στους διεθνείς δείκτες διαφθοράς. Αποδέχετε ότι υπάρχει ζήτημα διαφθοράς που αγγίζει και την κυβέρνηση ή θεωρείτε ότι όλα είναι καλά;

—Είναι ολόκληρο το πολιτικό σύστημα που βρίσκεται στο στόχαστρο. Και Ισχύει η προηγούμενή μου απάντηση. Πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Αλλά είναι υπό αυτή την κυβέρνηση που αποκαλύφθηκαν σκάνδαλα, που οδηγήθηκαν υποθέσεις στα δικαστήρια. Είναι αυτή η κυβέρνηση που εισήγαγε ή ενίσχυσε θεσμούς που έχουν να κάνουν με την πάταξη της διαφθοράς. Που έχει καταθέσει μια ουσιαστική μεταρρύθμιση για τη δικαιοσύνη, που θα είναι καταλυτική στην εμπέδωση του περί δικαίου αισθήματος. Γιατί δεν ψηφίστηκαν ακόμη τα νομοσχέδια που κατέθεσε η κυβέρνηση και αφορούν την οριοθέτηση της βουλευτικής ασυλίας, τους whistleblowers και άλλα που αφορούν το σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς; Να θυμίσω ότι σύμφωνα με ίδια η Ε.Ε. στην τελευταία της έκθεση λέει ότι υπάρχει σχέδιο καταπολέμησης και πρόληψης της διαφθοράς, αλλά καθυστερεί η έγκριση της νομοθεσίας; Ακόμη και αυτή η βασανισμένη μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας που δεν είχε ως σκοπό να πατάξει τις πελατειακές σχέσεις σε θέματα προαγωγών και προσλήψεων; Όταν μιλάτε για δείκτες διαφθοράς αναφέρεστε στις αντιλήψεις, οι οποίες και φυσικά αυξάνονται, όταν η καθημερινή συζήτηση, και με τον τρόπο που γίνεται στην Κύπρο, επικεντρώνεται σε αυτό. Η διαφθορά πάντα υπήρχε και φυσικά υπάρχει, η αντιληψή μου είναι ότι στο παρελθόν ήταν και περισσότερη, αλλά πολύ λίγα πράγματα αποκαλύπτονταν ή βγάζονταν στη δημοσιότητα. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει μεγάλα βήματα αντιμετώπισης της. Χρειάζεται να γίνουν περισσότερα; Ναι, αλλά να επαναλαμβάνω να μην αδικούμε και τη χώρα και να δίνουμε την αντιληψη προς τα έξω και σε ανθρώπους ή επενδυτές που εμπιστεύτηκαν και εμπιστεύονται την Κύπρο.

Τα περί παραίτησης, το mea culpa και οι δούρειοι ίπποι στο ΥΠΕΣ

—Δεδομένου ότι ήσασταν στο Υπουργείο Εσωτερικών και βγήκαν πολλές περιπτώσεις που έπληξαν το κράτος και το πρόγραμμα δεν νόηθετε πως έχετε πολιτική ευθύνη για όλα αυτά την τροπή;

—Όταν είσαι πολιτικός έχεις πάντα πολιτική ευθύνη. Με τον διορισμό μου στο ΥΠΕΣ συνειδητοποίησα ότι το πρόγραμμα ήταν προβληματικό από τη φύση του, και ο λόγος ήταν οι επείγουσες συνθήκες κάτω από τις οποίες εισήχθη, αλλά και ότι από το 2007 που υπήρχαν σε εφαρμογή διαφοροποιημένα σχέδια, δεν είχαν εισαχθεί ουσιαστικοί έλεγχοι. Πριν καν προκύψουν δημοσιεύματα συνειδητοποίησα ότι το να καταθέτει κάποιος απλώς ένα λευκό ποινικό μητρώο και να γίνεται ανταλλαγή πληροφοριών με κάποιες διεθνείς ή τοπικές υπηρεσίες δεν ήταν αρκετό. Αγοράσαμε άμεσα εσωτερικό σύστημα συνδρομητικής βάσης δεδομένων για να κάνουμε δέουσα επιμέλεια. Προσλάβαμε όχι έναν, αλλά τρεις διεθνούς φήμης οίκους δέουσας επιμέλειας για να διεξάγουν ενισχυμένους ελέγχους για όλες τις αιτήσεις. Κάποιες και δύο και τρεις φορές. Ούτε αυτό όμως θεώρησα ότι ήταν αρκετό γιατί δεν υπήρχε σαφής πολιτική για τους ποιοις πρέπει να απορρίπτεται. Επα-

ναλαμβάνω, τέτοια πολιτική δεν υπήρχε από το 2007. Όλοι μιλούσαν για ελέγχους αλλά ουσιαστικά το πρόγραμμα επέτρεπε την πολιτογράφηση όσων είχαν απλά λευκό ποινικό μητρώο. Τον Ιούλιο του 2019 εφαρμόσαμε μια ιδιαίτερα αυστηρή πολιτική όσον αφορά τους 11 κατηγορίες επενδυτών «υψηλού ρίσκου», εξαιρώντας Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα όλων των επιπέδων, πρόσωπα τα οποία υπόκειντο σε κάποιο είδους διερεύνηση χωρίς ακόμη να τους είχαν απαγγελθεί κατηγορίες, πρόσωπα που εξέτισαν ποινή έστω και αν αυτή έχει παραγραφεί κ.λπ. Υιοθετήσαμε επίσης την απαίτηση να είναι όλοι οι αιτητές κάτοχοι θεώρησης Schengen, ούτως ώστε να τυχάνουν ελέγχου και από το ευρωπαϊκό σύστημα. Για πρώτη φορά θέσαμε διαδικασία και κανόνες για την εποπτεία των παρόχων συμπεριλαμβανομένου και του μητρώου αλλά και τις υποχρεώσεις τους να διεξάγουν και οι ίδιοι δέουσα επιμέλεια, κάτι το οποίο αντιλαμβάνεστε πόσο σοβαρό ήταν και ποιος καθιστά υπόλογους σήμερα. Τα μέτρα που εισαγάγαμε ήταν τέτοια που υπήρξαν πολλές αντιδράσεις και πολλοί με κατηγορούσαν ότι θέλω να «σκοτώσω το πρόγραμμα». Από εκεί και πέρα αν είναι μια αυτοκριτική είναι ότι ίσως να έπρεπε

“

Πολλοί στην Κύπρο ζητούν να γίνει η «δουλειά τους» μέσω προσβάσεων, είναι κάτι το οποίο έχει γίνει τρόπος ζωής στην Κύπρο.

να επιμείνω να τερματιστεί ή να ανασταλεί νωρίτερα το πρόγραμμα.

Να γίνει η δουλειά τους...

—Δεχτήκατε πιέσεις από διάφορους σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα επενδύσεων; Μπορούσά τι σωρεία δημοσιευμάτων τον περασμένο χρόνο, σκεφτήκατε το ενδεχόμενο παραιτήσεώς σας;

—Όπως καλά ξέρετε, πολλοί στην Κύπρο ζητούν να γίνει η «δουλειά τους» μέσω προσβάσεων, είναι κάτι το οποίο έχει γίνει τρόπος ζωής στην Κύπρο. Για οποιοδήποτε θέμα. Το θέμα δεν είναι αν είχαν επιζητηθεί προσβάσεις, αλλά αν αυτές υπήρχαν ή αν ενέδωσαν σε κάτι μεμπτό, ή αν παρανόμια. Δεν σκέ-

φτηκα να παραιτηθώ, γιατί δεν θεώρησα ότι έκανα κάτι μεμπτό ή επιζήμιο για τη χώρα, αλλά αντίθετα ότι προσπάθησα να εισαγάγω τις πιο ουσιαστικές ασφαλιστικές δικλίδες για προστασία της Κύπρου ως επενδυτικού προορισμού.

—Υπήρχαν δημοσιεύματα που ήθελαν να μην ευνοείτε την επικέντρωση της κυπριακής οικονομίας στο επενδυτικό πρόγραμμα. Ισχύουν και αν ναι γιατί δεν επιμείνατε για την κατάργησή τους νωρίτερα;

—Εξακολουθώ να πιστεύω ότι η κυπριακή οικονομία δεν βασίζεται σε αυτό το πρόγραμμα, το οποίο έχει μεν μια μη αμελητέα συνεισφορά, η οποία φυσικά ήταν πιο σημαντική τα πρώτα χρόνια μετά την κρίση. Τώρα πιστεύω ότι η κυπριακή οικονομία έχει πολύ πιο γερές βάσεις για μια βιώσιμη ανάπτυξη. **—Διαφωνείτε με την πολιτική που ακολουθεί ο διάδοχός σας Νίκος Νουρής; Υπάρχει διαφορετική φιλοσοφία των δύο;**

—Δεν έχουμε διαφωνήσει στην απόφαση για τερματισμό του προγράμματος, να υπενθυμίσω μάλιστα ότι η πρόταση τερματισμού του ήταν κοινή. Σε μια κυβέρνηση φυσικά μπορεί να υπάρχουν για όλα τα θέματα διαφορετικές απόψεις, γίνονται συζητήσεις και ζυμώσεις, και στο

τέλος λαμβάνονται αποφάσεις.

—Στο ντοκιμαντέρ, παρουσιάζεται ο πρόεδρος της Βουλής να αναφέρει πως θα σας καλέσει στο γραφείο του για την εν λόγω περίπτωση. Είχατε συναντήσεις μαζί του για συγκεκριμένες περιπτώσεις επενδυτών;

—Ουδέποτε.

—Το συγκεκριμένο δημοσίευμα φωτογραφίζει τον γενικό διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών να βοηθά σε διάφορες περιπτώσεις. Πώς το σχολιάζετε δεδομένου ότι ήσασταν πολιτικό προϊστάμενος;

—Θεωρώ ότι πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί και να μην προβαίνουμε σε ανθρωποφαγία επειδή κάποιος, με αλλότριους ίσως σκοπούς, χρησιμοποιούν το όνομα άλλων. Και εμένα στο παρελθόν χρησιμοποιήθηκε το όνομα μου για άλλα πράγματα, από ανθρώπους που δεν γνώριζα καν. This is Cyprus. Η επίκληση είτε γνωριμίας είτε ονόματος αγνώστου δυστυχώς είναι μια πρακτική που αποδεικνύει και τις παθογένειες της κοινωνίας μας. Κατ' εμένα ο Κύπρος είναι ένας απόλυτα έντιμος άνθρωπος, ο οποίος δεν είχε καν τη δύναμη να κάνει πράγματα τα οποία λέχθηκαν στο βίντεο. Αλλά αν έχει είτε αυτός είτε εγώ ευθύνες είναι κάτι που θα κα-

ταδείξει η έρευνα.

—Υπήρχαν δούρειοι ίπποι στο υπουργείο εσωτερικών;

—Όταν υπήρχαν υποψίες ή καταγγελίες, για οποιοδήποτε θέμα, είχε κληθεί—και έγινε πέραν της μιας φορές—από εμένα και τον γενικό διευθυντή του Υπουργείου η αστυνομία για να διερευνήσει κάποια θέματα.

—Υπάρχει ζήτημα, όμως, για την εμπιστοσύνη των πολιτών στο πολιτικό σύστημα. Πώς επανακτάται μετά από αυτό;

—Ναι, υπάρχει, όπως υπάρχει και ένα απόλυτα τοξικό πολιτικό κλίμα, το οποίο ενδυναμώνει αυτή την έλθειψη εμπιστοσύνης. Αποτέλεσμα και πελατειακών σχέσεων, το οποίο κτίστηκε διαχρονικά. Αυτή τη στιγμή θα πρέπει να επικεντρωθούμε στις μεταρρυθμίσεις, στις επωφελείς πολιτικές εκείνες, οι οποίες θα συνδράμουν στην επανάκτηση της εμπιστοσύνης, και ως κυβέρνηση έχουμε μεγάλο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Κάτι το οποίο και η ίδια η κοινωνία πρέπει να στηρίξει.

—Σας ανησυχεί ότι θα ληφθούν περαιτέρω μέτρα από την Κομισιόν μετά τις τελευταίες εξελίξεις;

—Σε επίπεδο οποιοδήποτε ευρωπαϊκών ή διεθνών φορέων ο τερματισμός προγράμματος τερματίζει και την όποια συζήτηση.

Έτσι καταλήξαμε στον πρόεδρο της Βουλής

Ο δημοσιογράφος του Al Jazeera αναλύει το χρονικό της έρευνας που οδήγησε στην εμπλοκή μέρους του πολιτικού συστήματος

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Μία έρευνα στο Λονδίνο για το πώς μπορεί ένας Κινέζος εγκληματίας να κρύψει χρήματα και να αλλάξει ταυτότητα οδήγησε στο ντοκιμαντέρ του Al Jazeera στην Κύπρο που παρουσιάζει τον Δημήτρη Συλλούρη και τον Χριστάκη Τζιοβάνη να συζητούν τρόπους απόκτησης διαβατηρίου επενδυτή με εγκληματικό παρελθόν. Ο δημοσιογράφος του Al Jazeera, Ντέιβιντ Χάρισον, ο οποίος δούλεψε για χρόνια στη διερευνητική δημοσιογραφία, αναλύει το χρονικό της έρευνας, σημειώνοντας πως η εμπιστοσύνη που έδειξαν οι πρωταγωνιστές του βίντεο στους υπό κάλυψη δημοσιογράφους καταδεικνύει πως δεν ήταν η πρώτη φορά που έκαναν κάτι παρόμοιο. Ξεκαθαρίζει πως δεν θα βγει ένα νέο βίντεο στο άμεσο χρονικό διάστημα, αλλά ότι συνεχίζουν να συλλέγουν πληροφορίες και κατ' επέκταση, δεν αποκλείεται να υπάρξει συνέχεια.

Η Denis Kay μας είχε πει πως χαιρείται που βρεθήκαμε, γιατί έτσι κάναμε το «Due diligence»!
Το «Due diligence» είναι μία σοβαρή διαδικασία που πρέπει να κάνεις. Γι' αυτούς ήταν τόσο απλό.

Ο δημοσιογράφος του Al Jazeera Ντέιβιντ Χάρισον βρέθηκε στην Κύπρο μετά τις αποκαλύψεις και σε συνέντευξή του στην «Κ» εκφράζει την εκτίμησή πως ο λόγος που υπήρξε τόσο εμπιστοσύνη των πρωταγωνιστών στους υπό κάλυψη δημοσιογράφους ήταν επειδή το έκαναν πολλές φορές.

–Από την έρευνά σας, φτάσατε μέχρι και τον πρόεδρο της κυπριακής Βουλής. Είχατε ενδείξεις προηγουμένως ότι είχε εμπλοκή σε όλο αυτό ή έγινε τυχαία;

–Δεν είχαμε ιδέα πως θα φτάναμε στον πρόεδρο της Βουλής, καθώς η αρχική μας έρευνα δεν είχε να κάνει καθόλου με την Κύπρο.

–Πώς προέκυψε τότε;

–Ερευνούσαμε μία άλλη περίπτωση διαφθοράς στο Ηνωμένο Βασίλειο και είχαμε στήσει μία παρόμοια έρευνα. Ήταν δύο Κινέζοι υπό κάλυψη και τους χρησιμοποιήσαμε για να συναντιούνται με άτομα που υποψιάζομασταν ότι εμπλεκόνταν σε περιπτώσεις διαφθοράς. Κάναμε, λοιπόν, αρκετές συναντήσεις με διάφορα άτομα. Εγώ προσωπικά είχα αναλάβει την όλη υπόθεση. Είναι όπως ένα θεατρικό έργο για να καταλάβετε και εγώ είμαι ο σκηνοθέτης. Λέω στα υπό κάλυψη πρόσωπα τι πρέπει να προσέξουν, τι πρέπει να ρωτήσουν και πώς να συμπεριφερθούν. Σε εκείνη την περίπτωση τους είπα

πως θέλω να ερευνηθούν πώς μπορεί ένας Κινέζος εγκληματίας να κρύψει χρήματα και να αλλάξει ταυτότητα. Ήθελα να ερευνησουμε πώς μπορεί δηλαδή να κρύψει χρήματα και να έρθει από την Κίνα στην Ευρώπη. Καθώς, λοιπόν, βιντεογραφούσαμε κάποιο πρόσωπο που είχε εμπλοκή στην υπόθεση, πήρε τηλέφωνο κάποιον που ήταν προηγουμένως στη βρετανική Αστυνομία. Αυτός μας είπε πως έχει τρόπο να μας βρει διαβατήριο από την Κύπρο. Ουδέποτε, λοιπόν, ήταν στο πλάνο μας η Κύπρος. Απλώς προέκυψε. Θα μπορούσε να μας πει για παράδειγμα τη Μάλτα ή την Πορτογαλία. Μας ανέφερε, όμως, την Κύπρο, ήρθαμε σε επαφή με την Κύπρο και φτάσαμε εδώ.

–Ποιος σας παρέπεμψε στους δύο Βρετανούς μεσάζοντες;

–Ήταν η επαφή του ατόμου που είχαμε βρει στη Βρετανία.

–Να υποθέσουμε πως εκπλαγίκατε όταν μέσω αυτών των ατόμων φτάσατε στον πρόεδρο του Κοινοβουλίου της Κύπρου;

–Δεν είχαμε ιδέα πού θα κατέληγε. Κάνουμε πολλές έρευνες, έχουμε μια ιδέα του τι μπορεί να συναντήσουμε αλλά ποτέ δεν είσαι σε θέση να ξέρεις ακριβώς τι. Οι δύο Βρετανοί μας σύστησαν τον δικηγόρο (σ.σ. Ανδρέα Πιττάτζη) που μας εξηγή με ακριβή λεπτομέρεια πώς βοήθησε εγκληματίες στο παρελθόν να βγάλουν διαβατήρια. Ενδεικτική η τοποθέτησή του ότι πήγε σε 11 τράπεζες για συγκεκριμένο επενδυτή και τον είχαν απορρίψει. Όλο αυτό καταδεικνύει πως το είχαν ξανακάνει στο παρελθόν. Δεν ήταν η πρώτη φορά. Συναντήσαμε συνεπώς στη συνέχεια τον Χριστάκη Τζιοβάνη, τους συνεργάτες του τον Αντώνη Αντωνίου και τον Θεόδωρο Χατζηζαχαρία και στην τελική, αυτό που δεν περιμέναμε καθόλου ήταν ότι θα μπορούσαμε να συναντήσουμε τον πρόεδρο της Βουλής, σε γεύμα που παρέθεσε ο κ. Τζιοβάνης. Δουλέψαμε πάνω σε αυτό με μεγάλη λεπτομέρεια, ήρθαμε σε επαφή μέσω email, ανταλλάξαμε μηνύματα, κάναμε τις ανάλογες διευθετήσεις και έτσι τον πιάσαμε.

–Ήταν εύκολη διαδικασία;

–Το εύκολο δεν είναι η κατάληξη λέξη. Όμως το είχαμε οργανώσει πολύ καλά, παίξαμε καλά τους ρόλους μας και μας πίστεψαν, καθώς η ιστορία ήταν πολύ δυνατή...

–Μιλούσατε, όμως, για έναν Κινέζο επιχειρηματία χωρίς οποιδήποτε άλλα στοιχεία...

–Είχαμε δημιουργήσει μια εταιρεία, με ιστοσελίδα, που είχε μόνο ηλεκτρονική διεύθυνση. Δεν ξέραν την έψαξαν, όμως η αλήθεια είναι ότι θα έβρισκαν εταιρεία, καθώς υπήρχε ιστοσελίδα και τα πάντα. Μας ζήτησαν επαγγελματική κάρτα, αλλά είπαμε πως τις είχαμε δώσει όλες σε άλλη δουλειά. Είναι αλυσωτε κάτι που μπορεί να συμβεί. Είχαμε, ωστόσο, τα υπόλοιπα. Το εκπληκτικό είναι ότι χρειαζόταν η μεσολάβηση του ατόμου που μας έφερε σε επαφή στη Βρετανία με τους δύο Βρετανούς στην Κύπρο που χειρίζονταν το Sold on Cyprus για να μας εμπιστευτούν. Μάλιστα, η Denis Kay μας είχε πει πως χαιρείται που βρεθήκαμε, γιατί έτσι κάναμε το «Due diligence»! Το «Due diligence» είναι μία σοβαρή διαδικασία που πρέπει να κάνεις. Γι' αυτούς ήταν τόσο απλό. Και βεβαίως ο δικηγόρος Ανδρέας Πιττάτζης τους εμπιστευόταν και ο Χριστάκης Τζιοβάνης με τη σειρά του τον Ανδρέα Πιττάτζη. Υπήρχε μεταξύ τους εμπιστοσύνη και ο μόνος λόγος που υπήρχε εμπιστοσύνη είναι γιατί έκαναν παρόμοια πράγματα πολλές φορές. Έχεις σχέσεις εμπιστοσύνης, όταν έχεις κάνει κάτι τέτοιο πολλές φορές. Αν ήταν η πρώτη φορά, προφανώς και δεν θα είχαν δείξει τόσο εμπιστοσύνη.

–Υπήρξαν κι άλλα κυκλώματα στην έρευνά σας ή αυτή ήταν η πιο γνωστή;

–Υποψιάζομαι ότι υπάρχουν και άλλα κυκλώματα. Έχουμε ακούσει διάφορες φήμες και έχουμε μία συγκεκριμένη ιστοσελίδα, όπου ο κόσμος μπορεί να δώσει στοιχεία με πλήρη εμπιστευτικότητα. Το έχουμε και το χρησιμοποιούμε και βάσει των εγγράφων και των πληροφοριών που δίδονται, «κτιζούμε» την έρευνά μας. Για να κτίσεις σωστά μια έρευνα χρειάζεται, όμως, αρκετός χρόνος και οργάνωση. Με ρώτησαν ξένα πρακτορεία, για ποιο λόγο αυτή η αποκάλυψη είχε τόσο αντίκτυπο. Τους απάντησα ότι αυτή η περίπτωση ήταν πολύ συγκεκριμένη, πολύ σαφής, είχε λεπτομέρεια και αφορούσε πραγματικά πρόσωπα που έδιναν λεπτομερή ενημέρωση για το πρόγραμμα. Δεν γνώριζαν ότι τους βιντεογραφούσαμε, ασχέτως του τι είπαν στη συνέχεια.

Είχαμε επικοινωνία μαζί τους μέχρι τις αρχές του 2020

–Όταν φύγατε τους ενημερώσατε για την ιδιότητά σας;

–Όταν επιστρέψαμε στο Λονδίνο συνεχίσαμε την επικοινωνία μαζί μας. Μάλιστα, μόλις η κυβέρνηση ανακοίνωσε πως το πρόγραμμα αυστηροποιείται, επικοινωνήσαμε τον Ανδρέα Πιττάτζη και τον ρώτησα κατά πόσο το νέο νομικό πλαίσιο θα επηρεάσει τους πελάτες μας από το να πάρουν διαβατήριο. Μου απάντησε πως δεν πρόκειται να τους επηρεάσει, καθώς ο μόνος λόγος που ανακινώθηκε ήταν για να ψυχάσουν από τα ΜΜΕ. Τόσο κυνικοί ήταν. Συνέχισαν, λοιπόν, να μας στέλνουν μηνύματα, ότι αν θέλουμε στιδιάποτε να επικοινωνήσουμε μαζί τους.

–Για πόσο καιρό συνέχισε η συνομιλία;

–Ίσως μέχρι τις αρχές του 2020.

–Οι ίδιοι είπαν πως σας κατήγγειλαν αμέσως στη ΜΟΚΑΣ.

–Είδατε την απάντηση της ΜΟΚΑΣ; Το είπαν αυτό μόνο όταν επικοινωνήσαμε εμείς μαζί τους. Τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο συνεχίσαμε την έρευνά μας γύρω από το θέμα και τον Φεβρουάριο είχα πάρει ένα μεγάλο αριθμό απόρρητων εγγράφων. Αφορούσε τις αιτήσεις διαβατηρίων των τελευταίων τριών χρόνων. Αυτό αποτελούσε μεγάλη βόμβα. Ελέγξαμε κάθε περίπτωση ξεχωριστά, βρήκαμε εγκληματίες, πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα που τους δόθηκαν διαβατήρια και δεν θα έπρεπε. Έτσι πέραν του ντοκιμαντέρ, είχαμε και αρκετά δημοσιεύματα. Εξαιτίας του κορωνοϊού ήταν πολύ δύσκολο να το βγάλουμε πιο νωρίς. Όμως, τον Αύγουστο τα βγάλαμε και καθώς είχαμε τα ανάλογα στοιχεία, είπαμε να κάνουμε ξεχωριστό ντοκιμαντέρ για την Κύπρο.

–Θα έχουμε και άλλο βίντεο;

–Η αλήθεια είναι πως αυτή είναι η ερώτηση που κάνουν όλοι. Έχουμε πολλή πληροφόρηση, στοιχεία που έρχονται συνεχώς κοντά μας. Αν με ρωτάτε να σας πω αν θα βγάλουμε κάτι την επόμενη βδομάδα, σας λέω όχι. Αν με ρωτάτε, αν υπάρχει πιθανότητα να κάνουμε κάτι στο μέλλον, θα σας πω ότι θα εξαρτηθεί αποκλειστικά από το τι υλικό θα μαζέψουμε.

–Είχατε οποιεσδήποτε παρεμβάσεις από πολιτικά πρόσωπα

όταν κάνατε τις αποκαλύψεις; Ή καταγγέλιες;

–Νομίζω πως αυτό που κάναμε αφορούσε το δημόσιο συμφέρον στην Κύπρο. Οι δικηγόροι μας θεωρούν πως δεν θα έχουμε πρόβλημα. Αυτό που κάνουμε είναι να εκθέτουμε κακούς ανθρώπους που κάνουν κακά πράγματα. Μαζεύουμε γι' αυτά αποδεικτικά στοιχεία. Η κυπριακή κοινωνία, το δικαστήριο, η Αστυνομία, θα αποφασίσει κατά πόσο αυτά τα στοιχεία αποδεικνύουν ενοχή. Έχω την αίσθηση πως ο κόσμος στην Κύπρο αποφάσισε ήδη. Αν μιλούμε αυστηρά νομικά όμως, είναι αθώοι μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο. Γι' αυτό ξεκινά η αστυνομική έρευνα και θα διαπιστωθούν περισσότερα πράγματα.

Αν με ρωτάτε, αν υπάρχει πιθανότητα να κάνουμε κάτι στο μέλλον, θα σας πω ότι θα εξαρτηθεί αποκλειστικά από το τι υλικό θα μαζέψουμε.

–Λέχθηκε τον Αύγουστο πως ο πρόεδρος της Δημοκρατίας μίλησε με τον Εμίρη του Κατάρ για να σταματήσει τις αποκαλύψεις.

–Δούλεψε;

–Είχατε παρεμβάσεις, όμως, που προσπάθησαν να σας αποτρέψουν από τη δημοσιοποίηση;

–Αν το επιχειρήσαν κάποιιοι, σίγουρα δεν το κατάφεραν. Σίγουρα δεν θα επιτρέψουμε κάτι τέτοιο, γιατί αποτελεί φήμιση.

–Πώς είδατε τις αντιδράσεις της κυπριακής κοινωνίας;

–Ήταν εκπληκτικές. Αυτό που κατάλαβα είναι πως για πολλά χρόνια η κυπριακή κοινωνία νιώθει οργισμένη, καθώς υποψιάζεται ότι γίνονται πολλά που αφορούν διαπλοκή. Βρέθηκε στη διαμαρτυρία την περασμένη Τετάρτη και ο κόσμος ήταν χαρούμενος. Μου συμπεριφέρóταν σαν να είμαι ήρωας. Προφανώς και δεν είμαι. Αυτό που τους είπα όμως είναι ότι φωτίσαμε μία σκοτεινή πτυχή στην Κύπρο και οι υπόλοιπες αλλαγές εξαρτώνται από τους ίδιους τους πολίτες της Κύπρου.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του ΧΡΗΣΤΗ Θ. ΛΟΤΤΙΔΗ

Επιτέλους σιωπήστε και αλλάξτε

Κράτος Δικαίου είναι εκείνο που υποχρεούται να σέβεται την ανθρωπινή αξία και τα συνταγματικά δικαιώματα που την εξειδικεύουν και εγγυάται την παραγωγή δικαίου κατά ορισμένη διαδικασία και την εφαρμογή του προς όλες τις κατευθύνσεις. Ο ορισμός αυτός αναφέρεται κυρίως στη σύγχρονη έννοια του κράτους δικαίου, η οποία προσδιορίζεται από την κα-

ταστατική αρχή της σύγχρονης έννοιας τάξης, την αρχή του απαραβίαστου της ανθρωπίνης αξίας.

Όπως στο παρελθόν, έτσι και σήμερα το κράτος δικαίου είναι κράτος αποχής από παραβιάσεις εις βάρος των συνταγματικών δικαιωμάτων. Η αρχή του Κράτους Δικαίου, εξαγγέλλοντας την ύπαρξη δικαίου και επιβάλλοντας την κατά συγκεκριμένο τρόπο παραγωγή και εφαρμογή του,

καθιερώνει την δικαιοκρατία ως σύστημα της ευρύτερης κοινωνικής περιοχής.

Μεταξύ εκείνων που εξανίστανται σήμερα για τα τεκταινόμενα στο πολιτικό τοπίο είναι κι εκείνοι που δεν ψηφίζουν τη μεταρρύθμιση στη δικαιοσύνη, την κατοχύρωση του ασυμβίβαστου, την ποινικοποίηση του πόθεν έσχες και τον εκσυγχρονισμό του δικαϊκού συστήματος.

Αποδείχθηκε περίτρανα ότι η ασυδοσία και η διαπλοκή δημιουργείται από την ατιμωρησία και την έλλειψη διαφορετικών κέντρων ελέγχου, όπως πολλάκις έχουμε γράψει για τον διαχωρισμό του Ανάτατου Δικαστηρίου από το Συνταγματικό Δικαστήριο. Η λογοδοσία, ο έλεγχος και η τιμωρία –δυστυχώς στην Πολιτεία μας– είναι έννοιες που πολλές φορές έχουν βιαστεί βάνουσα για

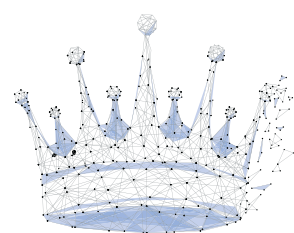
να συνεχίζει απρόσκοπτα η διαπλοκή το κατάπτυστο έργο της. Νομοθετικά, εκτελεστικά και δικαστικά εξουσία έχουν αθέμιτες ευθύνες για το σημερινό κατάντημα του τόπου μας και εάν δεν προχωρήσει η δικαστική και νομοθετική μεταρρύθμιση η ατιμωρησία θα συνεχίσει να εκκολάπτεται αν ασυδοσία. Η δικαιοκρατία δεν αντέχει σαν έννοια πλέον στην Κύπρο να παραμένει ανεφάρμοστη και

για τους λίγους διεφθαρμένους οφείλουμε όλοι εμείς από το κάθε μετερίζι να πιέσουμε να εκσυγχρονιστεί σε σύγχρονο το πολιτεύμα και να εφαρμοστεί, αλλιώς αλίμονο στον τόπο μας.

Ο κ. Χρήστος Θ. Λοττίδης είναι νομικός και συγγραφέας του συγγράμματος «Το Σύνταγμα και η ανεπιτυχής αναθεώρησή του το 1963».

ecommbx
Fintech e-accounts platform

ECOMMBX provides convenient, quality payment solutions of the highest standards by innovatively incorporating e-money and e-accounts into one master platform for enhanced efficiency and transparency.

A platform to rule them all

SWIFT and SEPA Fast Transactions

competitive & instant currency conversions

unique IBAN in multiple currencies

ECOMMBX own BIC #ECBXY2N

+357 22 270 349

Pindarou 27, Alpha Business Center, 3rd floor, Office 301 Block A, 1060, Nicosia Cyprus

info@ecommbx.com

www.ecommbanx.com

Authorised and Licensed by Central Bank of Cyprus Electronic Money Institution #115.1.3.20/2018

Δύο πολιτικοί κόσμοι, δύο οράματα

Τα βιογραφικά σημειώματα Μουσταφά Ακιντζί και Ερσίν Τατάρ ρίχνουν φως σε στις διαφορετικές συγκρουόμενες πολιτικές τους

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Οι δύο Τουρκοκύπριοι πολιτικοί, οι οποίοι αναμετρίονται στον δεύτερο γύρο των λεγόμενων «προεδρικών εκλογών» της 18ης Οκτωβρίου 2020 Ερσίν Τατάρ και Μουσταφά Ακιντζί θα καθορίσουν το μέλλον της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας. Ο Μουσταφά Ακιντζί επιχειρεί να εξασφαλίσει την παραμονή του στο τιμόνι της τ/κ κοινότητας με στόχο να παρέχει μια τελευταία ευκαιρία στην ομοσπονδιακή λύση, η οποία μετά την αποτυχία του Κραν Μοντάνα δέχεται απανωτά πλήγματα, κυρίως από την κατεύθυνση της Άγκυρας. Σήμερα, ο κ. Ακιντζί συσπειρώνει όλες τις μερίδες της τ/κ κοινότητας, κυρίως την τ/κ Αριστερά και μια μερίδα των κεντρώων δυνάμεων, οι οποίες θεωρούν ότι στο Κυπριακό δεν υπάρχουν περιθώρια για επικίνδυνους πειραματισμούς. Ο ηγέτης της τ/κ Δεξιάς και «πρωθυπουργός», Ερσίν Τατάρ, απορρίπτει κατηγορηματικά την ομοσπονδιακή λύση, στηρίζοντας στην υποστήριξη και στις κατευθυντήριες γραμμές της Άγκυρας, ο κ. Τατάρ προβάλλει την άποψη ότι τα ζητήματα της 7ης Ιουλίου 2017 η ομοσπονδιακή λύση έπαψε να αποτελεί μια πειστική και βιώσιμη φόρμουλα και αντιπροτείνει να εστιασούμε στη φόρμουλα των δύο κρατών.

Οι δύο πολιτικοί της δεύτερης Κυριακής της κρίσιμης αναμέτρησης για την ανάδειξη της νέας τ/κ ηγεσίας, έχουν εκ διαμέτρου αντίθετα οράματα για το μέλλον της Κύπρου, δεδομένου ότι προέρχονται «από δύο διαφορετικούς κόσμους».

Τα βιογραφικά σημειώματα των κ. Ακιντζί και κ. Τατάρ ρίχνουν φως σε δύο συγκρουόμενες πολιτικές τάσεις που σήμερα κάνουν αισθητή την παρουσία τους στον κοινωνικό και πολιτικό βίο της τ/κ κοινότητας. Προσλωγμένοι στις στενές πολιτικές και οικονομικές σχέσεις που παραδοσιακά διατηρεί η οικογένειά του με την τ/κ Δεξιά και την Τουρκία, ο κ. Τατάρ προβάλλει σήμερα την άποψη ότι τα περιθώρια συνεργασίας στις σχέσεις των δύο μεγαλύτερων κοινοτήτων της Κύπρου είναι πολύ λίγα. Σε αυτό το πλαίσιο, ο κ. Τατάρ εκφράζει τις μερίδες της τ/κ κοινότητας που στοχεύουν στη χάραξη ενός κοινού μέλλοντος μεταξύ τ/κ κοινότητας και της Τουρκίας. Ο κ. Ακιντζί δε αντιστέκεται στην παραπάνω πρόταση-όραμα. Με το κεντρώο προφίλ του και την πολυετή δράση του στην τ/κ κεντροαριστερά, ο κ. Ακιντζί ζητά την ψήφο του Αριστερού και κεντρώου Τ/κ ψηφοφόρου για να προχωρήσει στην επανένταξη των Τ/κ στο διεθνές νομικό πλαίσιο και την κατοχύρωση της αυτονομίας της τ/κ ταυτότητας υπό τη σκέπη της Ομοσπονδιακής Κυπριακής Δημοκρατίας και της ευρωπαϊκής οικογένειας.

Το ζεύγος του δεύτερου γύρου εκπροσωπεί δυο συγκρουόμενους κόσμους που προβάλλουν πολύ διαφορετικά οράματα τόσο για το Κυπριακό όσο και για το μέλλον της τ/κ κοινότητας.

Ακιντζί, ένας κεντρώος πολιτικός

Ο κ. Ακιντζί είναι ένας από τους λίγους πολιτικούς της Κύπρου, ο οποίος εξακολουθεί στα τέλη του 2020 να θεωρεί ότι στο Κυπριακό δεν υπάρχει άλλη οδός εκτός από αυτήν τη δικαιοδική συνεργασία. Γεννημένος στη Λεμεσό το 1947, ο κ. Ακιντζί μετά την ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής του στα τ/κ εκπαιδευτικά ιδρύματα της Λεμεσού, έφυγε για σπουδές στο εξωτερικό. Σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο της σύγχρονης κυπριακής ιστορίας, ο κ. Ακιντζί σπούδασε στην Άγκυρα, στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου της Μέσης Ανατολής.

Την περίοδο των πανεπιστημιακών του σπουδών, ο κ. Ακιντζί ήρθε σε επαφή με το κίνημα της τουρκικής Αριστεράς, το οποίο τη δεκαετία του 1960 γνώρισε άνθιση σε ολόκληρη την Τουρκία. Εκείνη την περίοδο, ο κ. Ακιντζί συμμετείχε στη διοίκηση του Συλλόγου των Κυπρίων, ο οποίος συγκέντρωσε υπό την σκέπη του τους αριστερούς και κεντρώους Τ/κ φοιτητές των τουρκικών πανεπιστημίων.

Ο κ. Ακιντζί ολοκλήρωσε τις σπουδές του και επέστρεψε στην Κύπρο ένα χρόνο πριν από τα γεγονότα του καλοκαιριού του 1974. Δύο χρόνια αργότερα, το 1975, ο κ. Ακιντζί συμβάδισε με την προσπάθεια της Άγκυρας και της τ/κ ηγεσίας για τη δημιουργία μιας

Ο κ. Ακιντζί ζητεί την ψήφο του Αριστερού και κεντρώου Τ/κ ψηφοφόρου για να προχωρήσει στην επανένταξη των Τ/κ στο διεθνές νομικό πλαίσιο.

εναλλακτικής ομοσπονδιακής «κρατικής» δομής στα βόρεια εδάφη της Κύπρου, τα οποία το καλοκαίρι του 1974 έθεσε υπό την κατοχή του ο τουρκικός στρατός. Το 1975 ο κ. Ακιντζί εξελέγη στη «Βουλή του Τ/κ Ομόσπονδου Κράτους», προβάλλοντας ένα κεντροαριστερό πολιτικό προφίλ, σύμφωνα με πηγές που βρίσκονταν εκείνη την περίοδο κοντά του.

Το 1976, ξεκίνησε η θητεία του κ. Ακιντζί στο αξίωμα του «Τ/κ δημάρχου της Λευκωσίας», η οποία διήρκεσε μέχρι το 1990. Στα 14 χρόνια της «δημαρχίας» του ο κ. Ακιντζί ήρθε σε επαφή με τον Δήμο της Λευκωσίας και ένωσε τις δυνάμεις του με την τ/κ κοινότητα για την επίλυση κοινών προβλημάτων, όπως λ.χ. αυτό της αποχέυσης. Αυτές οι προσπάθειες προέβλεψαν το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινότητας και στην πορεία ο κ. Ακιντζί έλαβε διεθνή βραβεία. Σε όλες τις «εκλογικές» αναμε-

τρήσεις της περιόδου 1976-1990 ο κ. Ακιντζί κατάφερε να νικήσει τους ανθυποψηφίους του, οι οποίοι είχαν την υποστήριξη του ιστορικού ηγέτη των Τ/κ, Ραούφ Ντενκτάς. Ταυτόχρονα, την περίοδο 1987-2001, ανέλαβε την ηγεσία του Κόμματος Κοινοτικής Λύτρωσης (ΤΚΡ) με το οποίο εκλέχθηκε το 1993 στη «βουλή». Έξι χρόνια αργότερα, ο κ. Ακιντζί συμμετείχε στην «κυβέρνηση» αναλαμβάνοντας το χαρτοφυλάκιο του αντιπροέδρου της «κυβέρνησης και του υπουργού Τουρισμού».

Τη δεκαετία του 2000 ο κ. Ακιντζί ο οποίος υποστήριξε το Σχέδιο Ανάν δρομολόγησε την «τοποθέτηση» του κινήματός του σε μια κεντρώα πολιτική τροχιά. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, αποχώρησε από το ΤΚΡ και προχώρησε στην ίδρυση ενός νέου τ/κ πολιτικού φορέα, ο οποίος, ωστόσο, θα είχε σύντομο πολιτικό βίο.

Ο κ. Ακιντζί αναδείχθηκε στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας, στον δεύτερο γύρο των «προεδρικών» του 2015 νικώντας τον υποψήφιο της εθνικιστικής παράταξης, Ντερβίς Έρογλου, λαμβάνοντας ένα εντυπωσιακό ποσοστό που ξεπέρασε το 60%. Από το 2015 μέχρι το 2017 ο κ. Ακιντζί συνομιλούσε με τον πρόεδρο Νίκο Αναστασιάδη και συμμετείχε σε σειρά διασκέψεων για την επίλυση του Κυπριακού με βάση την ομοσπονδιακή φόρμουλα.

Γόνος πλούσιας οικογένειας

Ο αντίπαλος του κ. Ακιντζί στη σημερινή αναμέτρηση, κ. Ερσίν Τατάρ, γεννήθηκε το 1960 στη Λευκωσία, λίγες μόλις ημέρες μετά την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο πατέρας του, Ρουστέμ Τατάρ, ήταν γνωστός επιχειρηματίας και πολιτικός με στενές σχέσεις και συνεργασία με την εθνικιστική ηγεσία των τ/κ. Το όνομα του Ρουστέμ Τατάρ ενεπλάκη και σε φάκελο-υπόθεση διαφθοράς που απασχόλησε τα κυπριακά μέσα ενημέρωσης της περιόδου.

Μέχρι το 1974 ο κ. Τατάρ σπούδαζε στην Αγγλική Σχολή της Λευκωσίας την οποία εγκατέλειψε μετά την de facto διχοτόμηση του νησιού. Η οικογένειά του τον έστειλε στη Βρετανία όπου συνέχισε τις δευτεροβάθμιες σπουδές του στο φημισμένο Forrest School του Λονδίνου. Στην συνέχεια, ο κ. Τατάρ φοίτησε στο Πανεπιστήμιο Κέμπριτζ από το οποίο αποφοίτησε το 1982. Την περίοδο 1982-1986, δηλαδή κατά τη διάρκεια της «δημαρχίας» του κ. Ακιντζί στην κατεχόμενη Λευκωσία, ο κ. Τατάρ εργάστηκε αρχικά ως λογιστής στην αγγλική εταιρία «Price Waterhouse» και στη συνέχεια (1986-1990), για την εταιρεία «Polly Peck» του επιχειρηματία Ασλίν Ναντίρ. Η συγκεκριμένη εταιρία πρωταγωνίστησε σε υπόθεση διαφθοράς, η οποία απασχόλησε για πολλά χρόνια την αγγλική δικαιοσύνη.

Ο κ. Τατάρ εκφράζει τις μερίδες της τ/κ κοινότητας που στοχεύουν στη χάραξη ενός κοινού μέλλοντος μεταξύ τ/κ κοινότητας και Τουρκίας.

Τη δεκαετία του 1990, ο κ. Τατάρ εργάστηκε σε διάφορες τουρκικές εταιρίες, ενώ το 1996 προχώρησε στην ίδρυση του πρώτου ιδιωτικού τ/κ καναλιού «Kanal T».

Το αστέρι του κ. Τατάρ στην πολιτική σκηνή και στην εθνικιστική παράταξη της τ/κ Δεξιάς ξεκίνησε να λάμπει στα τέλη της δεκαετίας του 2000. Το 2009, ο κ. Τατάρ συμμετείχε στην «κυβέρνηση» αναλαμβάνοντας το αξίωμα του «υπουργού Οικονομικών». Την ίδια περίοδο, ο κ. Τατάρ ήταν ηγετικό στέλεχος του μεγαλύτερου κόμματος της τ/κ Δεξιάς, του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (UBP) στην ηγεσία του οποίου εκλέχθηκε το 2018. Λίγο μετά ανέλαβε την «πρωθυπουργία» στην «κυβέρνηση» συμμαχίας του UBP με το Κόμμα του Λαού (HP). Η συγκεκριμένη «κυβέρνηση» διαλύθηκε στα τέλη του 2020, την στιγμή που ο κ. Τατάρ διεκδικούσε την ηγεσία της κοινότητάς του.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΗ ΤΖΗΜΗΤΡΑ

Το διακύβευμα των σημερινών τουρκοκυπριακών «εκλογών»

Οι εκλογές στην τουρκοκυπριακή κοινότητα πάνε πολύ πιο πέρα από την εκλογή ηγεσίας, έχουν να κάνουν με την ίδια την ψυχή και την ταυτότητα των Τουρκοκυπρίων.

Το πρώτο ζητούμενο, βέβαια, είναι η εκλογή ηγέτη. Γράφτηκαν αρκετά για τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου. Ορισμένα σημαντικά στοιχεία όμως φαίνεται να μην αξιολογήθηκαν. Για παράδειγμα, τονίστηκε το «ποσοστό – ρεκόρ» αποκλής – 45%. Αυτό φαντάζει ως κομβικό συμπέρασμα, όμως μεθοδολογικά είναι ανακριβές. Από τους 200.000 περίπου εγγεγραμμένους στους εκλογικούς καταλόγους, Τουρκοκύπριους και άλλους, τουλάχιστον 40.000 πρέπει να εξαιρεθούν εξ αρχής: οι εκλογικοί καταλόγοι είναι ανενανέρωτοι, υπάρχουν κάτοικοι εξωτερικού που δεν έρχονται ποτέ, όπως και λ.χ. παιδιά από μικτούς γάμους στο εξωτερικό και ακόμα και νεκροί φηγοράρουν. Επίσης, λόγω της πανδημίας, πολλοί κάτοικοι εξωτερικού δεν μπόρεσαν να έρθουν για να ψηφίσουν, τουλάχιστον 2.500

ψηφοφόροι είναι σε καραντίνα, και αρκετοί ηλικιωμένοι ή ευπαθείς διστάσαν να προσέλθουν στην κάλπ.

Τα αποτελέσματα της πρώτης Κυριακής, πάντως, δείχνουν ότι η πόλωση δούλεψε υπέρ των δύο κύριων μονομάχων, με τα μικρά κόμματα σχεδόν να εκμηδενίζονται. Στην περίπτωση, μάλιστα, του κόμματος των επισκόπων, είναι ενδιαφέρον ότι σε περιοχές όπου το κόμμα ανέμενε υψηλά ποσοστά λόγω της δημογραφικής σύνθεσης (λ.χ. χωριά της Καρπασίας), οι ψηφοφόροι επέλεξαν την αποχή, νιώθοντας ότι βρίσκονται μεταξύ σφύρας και ακήρυκτος: αν ψηφίζαν Τουρκοκύπριο υποψήφιο θα προκαλούσαν τη μνήμη της Άγκυρας και αν ψήφιζαν έποικο θα απομονωνόταν περισσότερο από τους ντόπιους. Έτσι, οι ψήφοι των μικρών κομμάτων αναμένεται να μοιραστούν σχεδόν ισοτίμα μεταξύ των δύο υποψηφίων του δεύτερου γύρου, Τέλος, το σχετικά υψηλό ποσοστό του Τουφράν Έρκιουρμαν (περίπου 21,5%) που εύκολα θεωρήθηκε ότι θα πάει στον κ. Ακιντζί, πιθανότατα θα μοιραστεί επίσης μεταξύ

των δύο κι αυτό γιατί πολλές από τις ψήφους του στον πρώτο γύρο (τουλάχιστον 8%) προήλθαν από μέρος του πολιτικού φάσματος ιδεολογικά ξένου προς εκείνον. Κατά συνέπεια, το τελικό αποτέλεσμα είναι εξαιρετικά αβέβαιο, ο αγώνας θα είναι στήθος με στήθος ως το τέλος και η διαφορά αναμένεται πολύ μικρή.

Το δεύτερο ζητούμενο είναι το μέλλον των Τουρκοκυπρίων και οι επιπτώσεις των εκλογών στο Κυπριακό. Επ' αυτού, οι υποψήφιοι έχουν ξεκαθάρες και διαμετρικά αντίθετες θέσεις. Ο κ. Τατάρ δήλωσε ότι θα προωθήσει λύση δύο κρατών, ενώ ο κ. Ακιντζί θα εργαστεί για λύση στη βάση της ΔΔΟ. Σε μεγάλο ποσοστό, κύριο πολιτικό διακύβευμα αυτών των εκλογών είναι το μέλλον της τουρκοκυπριακής κοινότητας, μέσα από την πορεία για τη λύση του Κυπριακού. Ο κ. Γκουτιέρες ίσως και να βιάστηκε κάπως να εξαγγείλει την ανάληψη πρωτοβουλίας για την επανένταξη των διαπραγματευσέων αμέσως μετά τις εκλογές. Αν εκλεγεί ο κ. Τατάρ, δεν είναι σί-

γουρο αν θα υπάρχει καν βάση διαπραγματεύσεων. Κι αν εκλεγεί ο κ. Ακιντζί, με οριακή πλειοψηφία ενός ήδη κουτσουρεμένου εκλογικού σώματος και με διαφανή αποχή ξενωσή του, αν όχι περιθωριοποίησή του, από την Τουρκία, δεν είναι σαφές αν θα έχει τη δύναμη, ακόμα και τη νομιμοποίηση, να διαπραγματευτεί αποτελεσματικά.

Από την πλευρά μας, για την Τουρκία, την πολιτική και τη συμπεριφορά της, αναφορικά και με τους Τουρκοκύπριους, δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά. Μπορούμε όμως να κάνουμε αρκετά για το δικό μας καλό και για τη δική μας συνεισφορά στη λύση του Κυπριακού και το μέλλον του τόπου μας. Ίσως, ως ένα πρώτο βήμα, να ήταν χρήσιμο να σκεφτούμε αν είναι καλό να αντιμετωπίζουμε όλους τους Τουρκοκύπριους ηγέτες το ίδιο, επειδή βέβαια δεν είναι ίδιοι. Ηγέτες σαν τον κ. Ακιντζί, ας πούμε, μπορεί να μην είναι τέλειοι, ίσως ούτε καν πολύ καλοί. Όμως, έστω και για δικούς τους λόγους, απωθούμε, τους στέλνουμε στην ανάμνηση της Τουρκίας στο νησί.

Η συνεχής αποδόμηση κι απαξίωση τους συλλήβδην αφ' ενός δεν ανταποκρίνεται πάντα στα πραγματικά δεδομένα και αφ' ετέρου τους εξισώνει μ' άλλους, που ίσως έχουν διαφορετική ατζέντα και τελικά τους αποδυναμώνει περαιτέρω.

Από την άλλη μεριά, η συνεχής άκριτη επανάληψη πως είναι η Τουρκία που αποφασίζει για όλα και οι Τουρκοκύπριοι δεν έχουν λόγο σε τίποτε, αν και ακούγεται πραγματιστική, είναι, νομίζω, επίσης προβληματική μα, κυρίως, δεν είναι ευεργετική για μας. Με τον τρόπο αυτό, τραβάμε όσο, τέλος πάντων, χαλί έχει μείνει κάτω από τα πόδια των Τουρκοκυπρίων και οικειοθελώς καθιστούμε την Τουρκία συνομιλήτριά μας στο τραπέζι, αυτομάτως δυσχεραίνοντας τη θέση μας. Αντί, λοιπόν, να στηρίζουμε τους Τουρκοκύπριους στον αγώνα τους για διατήρηση της ταυτότητάς τους και της απελαγμένης από την Τουρκία υπαρχής τους και συνεπώς υπαρχής μας, τους αποδυναμώνουμε ακόμα περισσότερο. Αν τους απωθούμε, τους στέλνουμε στην ανοιχτή αγκαλιά της

Τουρκίας κι ανοίγουμε την πόρτα του νησιού στην Άγκυρα. Αν οι ίδιοι ή έστω ορισμένοι απ' αυτούς προσπαθούν να απαγκιστρωθούν από την κατοχική δύναμη, τότε ίσως να είναι όχι μόνο ηθική υποχρέωση αλλά και έξυπνη στρατηγική κίνηση να υποστηρικθούν.

Είναι αλήθεια ότι για να υπάρξει λύση στο Κυπριακό χρειάζεται η Τουρκία. Για τους Τουρκοκύπριους όμως είναι επίσης αλήθεια ότι, με τις σημερινές συνθήκες, αν δεν υπάρξει λύση του Κυπριακού, τότε χρειάζονται την Τουρκία. Είναι και στο χέρι μας να στηρίξουμε εκείνους που θέλουν το κοινό καλό της κοινής πατρίδας κι αγωνίζονται γι' αυτό. Διαφορετικά, σύντομα ίσως να μην υπάρχει πια ούτε λόγος διαπραγματεύσεων, ούτε συμπατριώτες για να διαπραγματευτούμε.

Ο κ. Χάρη Τζιμήτρας είναι αν. καθηγητής Διεθνούς Δικαίου, διευθυντής Κυπριακού Κέντρου, Ινστιτούτο του Όσλο για την Ειρήνη (PRIO), Senior Fellow, Atlantic Council, Ουάσιγκτον. Οι απόψεις που εκφράζονται εδώ είναι προσωπικές.

Η «εκλογική αναμέτρηση» που θα κρίνει το Κυπριακό

Κύριοι πρωταγωνιστές της κάλπης οι αναποφάσιστοι και η αποχή

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Οι Τουρκοκύπριοι οδηγούνται σήμερα για δεύτερη φορά στην «κάλπ» με σκοπό να αναδείξουν τον νέο ηγέτη της κοινότητάς τους. Οι Τ/κ εκλογείς που ανέρχονται στους 199.072 καλούνται σήμερα Κυριακή να επιλέξουν μεταξύ του νυν ηγέτη των Τ/κ, Μουσταφά Ακιντζί, και του «πρωθυπουργού» και επικεφαλής της τ/κ Δεξιάς, Ερσίν Τατάρ. Στην πρώτη γύρο των «εκλογών», ο κ. Τατάρ ήρθε πρώτος με ένα ποσοστό που άγγιξε μεν το 33%, αλλά το οποίο στην ουσία μεταφράζεται σε λίγες χιλιάδες «ψήφους» διαφορά από τον δεύτερο. Ο κ. Ακιντζί κατέγραψε επίσης μια εντυπωσιακή πορεία, αυξάνοντας τα ποσοστά του σε σχέση με τον πρώτο γύρο των «προεδρικών» του 2015, αγγίζοντας το 30%. Ο κ. Τατάρ κατεβαίνει στη σημερινή αναμέτρηση έχοντας εξασφαλίσει την υποστήριξη του τ/κ Δημοκρατικού Κόμματος και του Κόμματος Αναγέννησης (ΚΑ), το οποίο υποστηρίζουν κυρίως οι έποικοι, και ευελπιστεί ότι η μεγάλη μερίδα του μπλοκ της αποχής της πρώτης Κυριακής θα επιστρέψει στην «κάλπ» στη σημερινή αναμέτρηση. Ο κ. Ακιντζί δε προσβλέπει σε νέα «εκλογική» νίκη, στηριζόμενος στο 30% της πρώτης Κυριακής και στην υποστήριξη του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ).

Αποχή και αναποφάσιστοι

«Σχεδόν 90.000 πολίτες γύρισαν την πλάτη τους στην κάλπ».

Την πρώτη Κυριακή ο νικητής των εκλογών ήταν το μπλοκ της αποχής. Δηλαδή το μπλοκ των δικών μας ψηφοφόρων, των υποστηρικτών της τ/κ Δεξιάς που επέλεξαν να μην πάνε στις εκλογές», σημείωσε στην «Κ» καλή ενημερωμένη πηγή της τ/κ Δεξιάς. Αυτή την ανάγνωση των αποτελεσμάτων συμπεριφέρονται και άλλοι έμπειροι Τ/κ αναλυτές, οι οποίοι θεωρούν πως στις 11 Οκτωβρίου η τ/κ Αριστερά, κατάφερε σε μεγάλο βαθμό να οδηγήσει τους υποστηρικτές της στην «κάλπ», πράγμα

Τ/κ αναλυτές, οι οποίοι θεωρούν πως στις 11 Οκτωβρίου η τ/κ Αριστερά, κατάφερε σε μεγάλο βαθμό να οδηγήσει τους υποστηρικτές της στην «κάλπ», πράγμα που δεν πέτυχε η τ/κ Δεξιά.

που δεν πέτυχε η τ/κ Δεξιά, η οποία απέτυχε να πείσει ένα μεγάλο τμήμα των «ψηφοφόρων» της για τη σημασία των «προεδρικών» του 2020. Καλά ενημερωμένες πηγές λένε στην «Κ» ότι το ποσοστό του κ. Τατάρ δεν έφτασε τα επίπεδα στα οποία κυμαίνονται τα ποσοστά του κυβερνώντος Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) αυτή την περίοδο, λέγοντας χαρακτηριστικά: «Πρόκειται για ένα κόμμα που στις σχεδιαζόμενες πρόωρες βουλευτικές εκλογές που πιθανόν να ακολουθήσουν δεν αποκλείεται να εξασφαλίσει την αυτοδυναμία. Γιατί, λοιπόν, ο κ. Τατάρ έλαβε ποσοστό χαμηλότερο από αυτό του κόμματός του; Επειδή δεν κατάφερε να πείσει με το αφήγημά του μεγάλη μερίδα της τ/κ Δεξιάς. Στις προεδρικές εκλογές, οι οποίες προ πολλού έχουν μετατραπεί σε αναμέτρηση του τουρκικού Προεδρικού με τους υποστηρικτές του Τ/κ ηγέτη, μερίδα των Τ/κ Δεξιών ψηφοφόρων δεν επέλεξαν την υποψηφιότητα και το όραμα ενός υποψήφιου, ο οποίος είναι έτοιμος και πρόθυμος να μετεξελιχθεί σε ένα είδος 'yes man'» της Άγκυρας.

Μάλιστα, δεδομένης της παραπάνω κατάστασης, όπως πληροφορείται η «Κ» κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας άνθρωποι του κ. Τατάρ επισκέφθηκαν διάφορες περιοχές των Κατεχομένων στις οποίες σημειώθηκε μεγάλη αποχή την πρώτη Κυριακή των «εκλογών». Εκεί και προβάλλοντας τη σημασία των «προεδρικών εκλογών» για τα

Ο Μουσταφά Ακιντζί προσβλέπει σε νέα «εκλογική» νίκη, στηριζόμενος στο 30% της πρώτης Κυριακής και στην υποστήριξη του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ).

εθνικά συμφέροντα της Τουρκίας και επιστρατεύοντας διάφορα τεχνάσματα, όπως λ.χ. παρασκηνακές δωροδοκίες, οι άνθρωποι του κ. Τατάρ επιχείρησαν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των αναποφάσιστων «ψηφοφόρων» της τ/κ Δεξιάς.

Θεωρείται, επίσης, ότι στη σημερινή αναμέτρηση δεν αποκλείεται για ακόμη μία φορά να βγει μπροστά το μπλοκ της αποχής. «Υπάρχουν ψηφοφόροι του ΚΕΕ, του ΡΤΚ, και άλλων κομμάτων τους οποίους δεν εκφράζει πολιτικά ούτε η υποψηφιότητα του κ. Τατάρ ούτε και του κ. Ακιντζί. Ορισμένοι από αυτούς τους ψηφοφόρους είναι σίγουρο ότι θα επιλέξουν για μια ακόμη φορά την αποχή».

Μπροστά ο Ακιντζί

Εκτός από το μπλοκ της αποχής και των αναποφάσιστων, λοιπόν, ένας ακόμη παράγοντας, ο οποίος θα διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο είναι η υποστήριξη των κ. Ακιντζί και κ. Τατάρ από τα τ/κ κόμματα και τους υποψηφίους του πρώτου γύρου. Όλες οι τελευταίες πληροφορίες δείχνουν ότι ο κ. Ακιντζί βρίσκεται ένα βήμα πιο μπροστά. Πιο συγκεκριμένα, ο κ. Ακιντζί εκτός από το 30% της πρώτης Κυριακής έχει στη διάθεση του το 22% του ΡΤΚ και την υποστήριξη μικρότερων πολιτικών σχηματισμών της τ/κ Αριστεράς, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια καταγράφουν μικρή αλλά αξιοσημείωτη ανοδική πορεία κυρίως στη Λευκωσία και στα περίχωρά της. «Στη σύγχρονη πολιτική

1+1 δεν ισοδυναμεί με 2. Έτσι, δεν πρέπει να αναμένουμε ότι ολόκληρο το 22% του Έρχιουρμαν θα πάει αυτομάτως στον Ακιντζί. Παρόλα αυτά τα τελευταία μηνύματα είναι ενθαρρυντικά. Στη χειρότερη περίπτωση με ένα 15% από τον κ. Έρχιουρμαν ο Ακιντζί θα έχει την Κυριακή στη διάθεσή του ένα 45%, πάνω στο οποίο θα μπορεί να οικοδομήσει μια νέα νίκη», σημείωναν παράγοντες από το στρατόπεδο του κ. Ακιντζί προς τα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας. Σύμφωνα με την άποψή τους, ο κ. Ακιντζί εκτός από το δικό του ποσοστό και τα ποσοστά της τ/κ Αριστεράς ελπίζει να εξασφαλίσει πολύτιμες «ψηφους» και από τα στρατόπεδα των Σερντάρ Ντενκτάς και Κουντρέτ Όζερασί, τα οποία την προηγούμενη Κυριακή συγκέντρωσαν συνολικά ένα 10%. Τον Μουσταφά Ακιντζί υποστηρίζουν το Κόμμα Κοινοτικής Δημοκρατίας (ΚΚΔ), το Κόμμα Νέα Κύπρος (ΚΝΚ), το Κόμμα Ενωμένη Κύπρος (ΚΕΚ), το Κόμμα Δρόμος της Ανεξαρτησίας (ΚΚΔ), το Κίνημα της Αριστεράς (ΚΑ), καθώς και διάφοροι πολιτικοί και κοινωνικοί σχηματισμοί της τ/κ κοινότητας.

Από την πλευρά του, ο κ. Τατάρ ξεκινά τη σημερινή αναμέτρηση με ένα 39% (33% το δικό του ποσοστό + το 6% των εποίκων) και ελπίζει ότι εκτός από τις «ψηφους» που θα αλιεύσει από τους κ. Ντενκτάς και κ. Όζερασί, το βράδυ της Κυριακής θα έχει στο πλευρό του και ένα αξιοσημείωτο κομμάτι του μπλοκ των αναποφάσιστων.

Η Άγκυρα στο πλευρό του Ερσίν Τατάρ

Η Άγκυρα βρίσκεται πέραν πάσης αμφιβολίας στο πλευρό του κ. Τατάρ. Η τουρκική πλευρά, η οποία εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα έχει χωρίσει τους δρόμους της με την ηγεσία του κ. Ακιντζί, επικύρωσε την τελευταία περίοδο με διάφορες κινήσεις να ενισχύσει τα ποσοστά του κ. Τατάρ. Η πρόσφατη κίνηση για το άνοιγμα ενός τμήματος της κλειστής πόλης του Βαρωσιού εντάσσεται στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας.

Σε ό,τι αφορά τα τεκταινόμενα της προηγούμενης περιόδου και τις ισορροπίες που αναδείχθηκαν τις τελευταίες ημέρες στο τ/κ πολιτικό σκηνικό η Άγκυρα είχε δύο επιλογές. Ο κ. Τατάρ θα βρισκόταν αντιμέτωπος είτε με τον κ. Ακιντζί είτε με τον κ. Έρχιουρμαν. Εάν προκρινόταν ο κ. Έρχιουρμαν τότε το έργο της Άγκυρας, κυρίως όσον αφορά το Κυπριακό, θα ήταν κατά πολύ δυσκολότερο. Και αυτό γιατί οι Τούρκοι αναλυτές θεωρούσαν ότι ο επικεφαλής του ΡΤΚ και το μέτωπο της ομοσπονδίας θα κατέγραφαν σαρωτική νίκη. «Με τον Ακιντζί η εικόνα άλλαξε. Τώρα γνωρίζουμε ότι αν δεν υπάρξει ανταρσία στο στρατόπεδο του Τατάρ, το τελικό αποτέλεσμα ενδέχεται να το κρίνουν μερικές χιλιάδες

Ο επικεφαλής της τ/κ Δεξιάς, Ερσίν Τατάρ.

Η τουρκική πλευρά, εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα έχει χωρίσει τους δρόμους της με την ηγεσία του κ. Ακιντζί

ψηφοί. Ενδεχομένως το αποτέλεσμα να είναι ένα 52-54% για τον νικητή. Με άλλα λόγια το έργο των εθνικών δυνάμεων (σ.σ. Τουρκία και τ/κ Δεξιά) είναι ευκολότερο σήμερα», καταλήγουν οι πηγές της «Κ».

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ

Το ιερατείο της διαφθοράς

πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα, που έψαχναν είτε να διαφύγουν από τις αρχές της χώρας τους, είτε να ξεπλύνουν μαύρο χρήμα. Άλλωστε, μας το είπε καθαρά ο δικηγόρος-πρωταγωνιστής του βίντεο, κ. Πιτ-τάτς: «Δεν υπάρχει διαβατήριο που να είναι εντελώς καθαρό».

Οι αποκαλύψεις του Al Jazeera μας έφεραν αντιμέτωπους με τη βαθιά διαπλοκή που κατατράφη τις πολιτικές δομές εδώ και δεκαετίες. Από τον αρχοντοχωριάτη-πονηρό

εθνικιστή δικηγόρο που ψάχνει να πιάσει την καλή, μέχρι τον επιχειρηματία που έγινε πολιτικός για να ενισχύσει με το αζημίωτο το εγώ του, η διαφθορά απλώνει τα πλοκάμια της καθέτως και οριζοντίως. Διαφορετικοί νόμοι ισχύουν για τους θνητούς και άλλοι για τους αγέλους. Τα ΜΜΕ όχι απλώς δεν αντιδρούν, αλλά στην πλειοψηφία τους στηρίζουν την κυβερνητική γραμμή και ανέχονται τα καμώματά της. Την ίδια ώρα, βέβαια, οι έχοντες

ταχθεί στον έλεγχο της εξουσίας, όπως η Γενική Εισαγγελία, η Βουλή και οι ανεξάρτητες εποπτικές αρχές μοιάζουν ευνοησιμμένες. Η πρόσφατη εμπειρία λέει ότι αδυνατούν να προστατέψουν το κράτος δικαίου. Εξάλλου, οι πλείστοι δεν διαθέτουν το βασικότερο χαρακτηριστικό που πρέπει να φέρει ο εποπτικός ρόλος, την πλήρη ανεξαρτησία από την εκτελεστική εξουσία. Απούσα είναι και η αντιπολίτευση, που παρά τις παθητικές καταγγελίες της, ουδέποτε ανέλαβε πρωτοβουλίες για να φέρει πλήρη κάθαρση.

Για να είμαστε δίκαιοι, όμως, ούτε οι πολίτες αναλάβανε τις ευθύνες που μας αναλογούν. Αν κάποιος διάβαζε τα γεγονότα από τότε που πρωτοξεκινήθηκε το πρόγραμμα πολιτογράφησης, θα μπορούσε να προβλέψει και το άδοξο τέλος του. Όταν πολλοί προειδοποιούσαμε για τα δεινά που προμηνύονταν, λογιστές, δικηγόροι, developers, κτηματομεσίτες, αρχιτέκτονες και οικοδόμοι (δηλαδή η μισή Κύπρος) στράφηκε εναντίον μας. Τώρα που όλα κινδυνεύουν να γυρίσουν στο σημείο μηδέν, βγήκαμε αγανακτισμένοι στους δρόμους. Στην ουσία,

όμως, αυτή που κατάφερε το θανάσιμο πλήγμα στο πρόγραμμα της ντροπής, ήταν η ερευνητική δημοσκοπική εταιρεία, κάτι που ομολογουμένως λείπει πολύ από την Κύπρο.

Έστω και την υστάτη, as αναλάβουμε τις ευθύνες που μας αναλογούν. Το χρωστάμε στη χώρα και τις επόμενες γενιές. Έχουμε μπροστά μας ένα σκάνδαλο ολκής. Το πρόγραμμα πολιτογράφησης που καταχράστηκε ο κάθε Συλλούρης, ο κάθε Τζιοβάνης και το μισό Υπουργικό Συμβούλιο, σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε από τον ίδιο τον πρόεδρο της Δημοκρατίας από το οποίο μάλιστα αποκόμισε οφέλη ο ίδιος και η οικογένειά του. Μετά και το διεθνές ρεζιλέμα, υπάρχει κανείς που να πιστεύει ότι ο Νίκος Αναστασιάδης χαίρει ίκνους εκτίμησης, εντός ή εκτός της χώρας; As αναρωτηθεί, λοιπόν, ο καθένας από εμάς: Αυτή είναι η Κύπρος που θέλουμε; Μας αξίζει αυτός ο διασυρμός; Άρα γιατί να μας είναι αρκετή η παραίτηση του ιερέα αντί του αρχιερέα της διαφθοράς;

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Μας τα έλεγε κατά καιρούς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μας τα έλεγαν οι αναφορές στις εκθέσεις της GRECO (Group of States against Corruption), μας τα έλεγαν τα δημοσιεύματα διεθνών πρακτορείων όπως ο OCCRP, Financial Times, Guardian, αλλά έπρεπε να μας διασύρει παγκοσμίως το Al Jazeera για να πάρουμε επιτέλους την απόφαση που αναβάλλαμε για χρόνια. Η εικόνα των δύο πολιτικών που ξεφτιλίζονται μπροστά στις κάμερες, έτοιμοι να τα δώσουν όλα και μόνο για την οσμή του χρήματος, είναι ενδεικτική της απέραντης σήψης.

Το πρόγραμμα της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης, όπως ονομάστηκε, σχεδιάστηκε εν μέσω βυθιτάτης κρίσης, με στόχο να δώσει ξανά πνοή στην οικονομία. Η ιδέα ήταν να επενδύει κάποιος τα χρήματά του στη χώρα και έπειτα να τιμάται με την κυπριακή υπηκοότητα. Ήταν τότε που βαφτίσαμε τον κάθε αγοραστή διαμερίσματος, ως «επενδυτή» και κάπως έτσι αντισηπώθηκαν οι όροι και οι λέξεις: Αγόραζε ο «επενδυτής» την κυπριακή υπηκοότητα και τον τιμούσαμε με δώρο μια έπαυλη. Ακολούθησαν οι πύργοι χωρίς

Τα ΜΜΕ όχι απλώς δεν αντιδρούν, αλλά στην πλειοψηφία τους στηρίζουν την κυβερνητική γραμμή και ανέχονται τα καμώματά της.

περιβαλλοντικές μελέτες, η άναρχη δόμηση, η έλλειψη ακινήτων για στέγηση, τα ακριβά νοίκια και η εμφάνιση αστέγων.

Αν και η οικονομία έστω και πρόσκαιρα ξεκουνήθηκε από τον βάλτο, η πολυδιαφημιζόμενη μεταστροφή της σε νέους κλάδους και ποιοτικές θέσεις εργασίες έμεινε στα χαρτιά. Ουδείς δεν φάνηκε να ανησυχεί που από τον βάλτο στραφώκαμε στον βούρκο. Το διαβατήριο αποτελούσε το μοναδικό δόλωμα για τους υποψήφιους επενδυτές, καθώς δεν υπήρχαν κίνητρα κερδοφορίας. Θα ήταν ουτοπία να πιστεύει κανείς ότι θα προσελκύαμε σοβαρούς επενδυτές ή εταιρίες με τέτοιες προϋποθέσεις. Προσελκύσαμε, όμως, αρκετούς απατεώνες, καταζητούμενους και

Στο Προεδρικό έχω τασάκια... έξω με πιάνουν οι δαίμονες

Καλή επιτυχία

Η επιλογή του βουλευτή του ΑΚΕΛ Αδάμου Αδάμου να αναλάβει την προεδρία της Βουλής, υπό αυτές τις περιστάσεις, ήταν η καλύτερη. Ο κ. Αδάμου διαθέτει όλα εκείνα τα προσόντα που χρειάζεται ο πρόεδρος της Βουλής, την παρούσα περίοδο. Ο νέος πρόεδρος του σώματος η εκλογή του οποίου έχει μόνο τυπικό χαρακτήρα, μετά τη συμφωνία όλων των κομμάτων πλην του ΕΛΑΜ είναι βέβαιο πως θα συμβάλει να επουλωθούν οι πληγές που άνοιξαν με τις αποκαλύψεις για τα χρυσά διαβατήρια και θα οδηγήσει τη Βουλή στις επόμενες βουλευτικές εκλογές. Άνθρωπος και πολιτικός ήπιων τόνων, συναινετικός και όχι συγκρουσιακός, θα ενώσει στο μέτρο του δυνατού όλες τις πτέρυγες κάτι που έχει ιδιαίτερη ανάγκη ο κοινοβουλευτικός βίος του τόπου. Εμείς δεν έχουμε παρά να ευχηθούμε στον νέο πρόεδρο της Βουλής καλή δύναμη και καλό έργο κ. «καθηγητά».

• • • • •

Στη συναγερμική τόλημ

Μπορεί το περιβόητο βίντεο να μην ενέπλεκε τον Δημοκρατικό Συναγερμό, όμως κατάφερε να προκαλέσει τεράστιους τριγμούς στο κόμμα. Ήταν εκείνη η ανακοίνωση που βγήκε την πρώτη μέρα, που θύμιζε τον νόμο της σιωπής. «Δεν λέμε τιδήποτε ΑΚΕΛ για να μην πείτε εσείς αργότερα» ήταν η ελεύθερη μετάφραση και κατάφερε να διχάσει πλήρως τους συναγερμικούς. Οι μόνοι που είχαν την τόλημ να διαχωρίσουν τη θέση τους από την ανακοίνωση και να ζητήσουν ανάληψη ευθυνών ήταν οι Νίκος Τορναρίτης, Ξένια Κωνσταντίνου και Μιχάλης Σοφοκλέους. Αυτό καταγράφηκε και καλό είναι να παραδειγματίζονται οι υπολοίποι.

• • • • •

Το μπέρδεμα

Να παραδειγματίζονται, βέβαια, οι υπολοίποι, ωστόσο, όπως μαθαίνουμε, το μπέρδεμα το προκάλεσε ο ίδιος ο Χάρης. Ο Χάρης ήταν εκείνος που έστειλε την οδηγία στα κομματικά στελέχη, όταν τοποθετούνται να λένε πόσο βελτιώθηκε το πρόγραμμα. Ούτε λέξη για παραίτηση του Συλλούρη. Και αυτό που φαίνεται να εκνεύρισε πολλούς, οι οποίοι τετραγώνιζαν τον κύκλο πάνω από ένα εικοσιτετράωρο και να κολοκυνθίζουν για το αν πρέπει να παραιτηθεί ή όχι, είναι ότι ο ίδιος ο Χάρης, αποφάσισε τελικά να μιλήσει για παραίτηση του Συλλούρη στο κρατικό κανάλι. Αφήνοντάς

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι παλιός πολιτικός και θα έπρεπε να ξέρει πως όταν βρίσκεται μπροστά σε κάμερες πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός. Η φράση με την οποία απευθύνθηκε σε δημοσιογράφους και τηλεοπτικά συνεργεία δεν μπορεί να στρογγυλευτεί όποια προσπάθεια και αν έγινε εκ των υστέρων. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να γνωρίζει πως δεν υπάρχει τηλεοπτικό on camera και off camera.

όσους ακολούθησαν τη γραμμή του κόμματος εκτεθειμένους.

• • • • •

Άντε και sportscaster

Και μέσα στο μπάχαλο που προκάλεσε το βίντεο του Al Jazeera έσκασε μύτη, ο φόβος και ο τρόμος των όπου γης λαμών. Ο Κώστας Κληρίδης, συνταξιούχος γενικός εισαγγελέας, που στα πέντε χρόνια της ηγεσίας του κατάφερε να πατάξει τη διαφθορά, πάσης φύσεως, βγήκε στα τηλεοπτικά παράθυρα ως σχολιαστής των όσων μας τολανίζουν τις τελευταίες μέρες, δίνοντας πολύτιμες συμβουλές. Ο ίδιος πάντως την περίοδο που ήταν στη Νομική Υπηρεσία, για την ιστορία, πέτυχε και έβαλε πίσω από τα σίδηρα της φυλακής τους διεφθαρμέ-

νους τραπεζίτες, δεν χάριστηκε σε κανένα, εκτός από μερικά λαπόρτα που έσβησε και δεν σταύρωσε ούτε μια από τις σοβαρές υποθέσεις για την οικονομία που διαχειρίστηκε. Το μόνο που κατάφερε ήταν να διχάσει το νομικό κόσμο και δικαστικό σύστημα της Κύπρου. Άντε και εις ανώτερα. Ζούμε να τον δούμε σχολιαστή και στον ΣΠΟΡ FM.

• • • • •

Τζακ πες αλεϋρί..

Τα κατορθώματα του πολυμήχανου Οδυσσέα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας έφθασαν στα ανώτατα δώματα της Ε.Ε. Η παράνομη και καταχρηστική προσπάθειά του, επί δύο χρόνια να παρέμβει στο έργο της Επιτροπής Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έφθασε στα αφτιά της

Ούρσουλα φον Ντερ Λάιεν, πρόεδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία στην πρώτη έκθεσή της για το κράτος Δικαίου τον ξεγύμνωσε κανονικά. Ενώ απονέμει τα εύσημα στην Επιτροπή Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι ενίσχυσε το γραφείο της, σημειώνει μεταξύ άλλων με νόημα. «Ωστόσο, αντιμετώπισε (η Επιτροπή) προκλήσεις ενόψει μιας απόπειρας του γενικού ελεγκτή να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο ασκεί τις εξουσίες της, την οποία η Επιτροπή θεώρησε παρέμβαση στην ανεξαρτησία της». Και συνεχίζει σε άλλο σημείο «Οι προτάσεις ή οι συστάσεις της Επιτροπής δεν είναι δεσμευτικές, έχει την ικανότητα να διαβουλεύεται με την ενδιαφερόμενη αρχή, σε μια προσπάθεια να βρει τρόπο ώστε η αρχή να υιοθετήσει τις θέσεις της Επιτροπής και να συμμορφωθεί

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ

Βουλευτικές Εκλογές 2016. «Απλώς νουμε το χέρι σε όλους τους έντιμους – καθαρούς κύπριους πατριώτες. Έχουμε καθαρά χέρια, καθαρή συνείδηση και καθαρές θέσεις. Μπορούμε να νικήσουμε τους απατεώνες, τους κλέφτες και τους διεφθαρμένους». Τα λόγια είναι περιττά που λέει και το λαϊκό άσμα.

με αυτές σε κρατικό επίπεδο». Φανταστείτε η Ούρσουλα φον Ντερ Λάιεν να γνώριζε τις ύβρεις και τους λεκτικούς προπηλακισμούς που δέχτηκε η Επιτροπή από τον Οδυσσέα.

• • • • •

Τον κινέζο..

Παρά τα όσα είδαν το φως της δημοσιότητας ο πολυμήχανος Οδυσσέας, μέσω του τούιτ το έπαιξε «από πού πάνε Τρίκαλα» λέγοντας ότι κάτι δεν κατάλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα την ενημερώσει ανάλογα. Πρότασή μας: Μην ξεχάσεις να την ενημερώσεις ότι εκτός όλων των άλλων που αναγράφει η έκθεση καταπέλτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εναντίον σου, προσπάθησες, απειλώντας την Επιτροπή σε διάφορες επιστολές σου καλώντας την να τερματίσει εξέταση παραπόνου. Πράξη, που εάν δεν το γνωρίζεις τιμωρείται με ποινή φυλάκισης και συνιστά παράνομη παρέμβαση στο έργο της Επιτροπής Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Περί εθελοδοουλίας

Ο Étienne de la Boétie (1530-1563) έφυγε νωρίς από τη ζωή σε ηλικία μόλις 32 ετών. Φοιτητής ακόμη, στα δεκαοκτώ του, συγγράφει ένα από τα μεγαλύτερα έργα της ευρωπαϊκής πολιτικής σκέψης, το «Περί εθελοδοουλίας», όπως μας πληροφορεί ο σημαντικότερος Γάλλος φιλόσοφος της Αναγέννησης και επιστήθιος φίλος του Michel de Montaigne (1533-1592). Το έργο θα δημοσιευθεί παράνομα μετά τον θάνατο του συγγραφέα του, πρώτα αποσπασματικά στα λατινικά το 1574 και ύστερα εξ ολοκλήρου στα γαλλικά το 1576. «Προς το παρόν, γράφει ο La Boétie στην εισαγωγή του έργου του, θα ήθελα απλά να κατανοήσω πώς είναι δυνατόν τόσοι άνθρωποι, τόσα χωριά, τόσες πόλεις, τόσα έθνη να υπομένουν κάποιες φορές έναν τύραννο που είναι μόνος, δεν έχει καμία ισχύ εκτός από αυτή που του δίνουν οι ίδιοι, δεν έχει δύναμη για να τους βλάψει παρά μόνο όσο θέλουν οι ίδιοι να τον υποστούν και που δεν θα μπορούσε να τους κάνει κακό αν οι ίδιοι δεν προτιμούσαν να υποφέρουν τα πάντα από αυτόν παρά να τον αμφισβητήσουν». Εν ολίγοις, γιατί οι πολίτες ενός έθνους δέχονται να ζούνε σε ένα διεφθαρμένο καθεστώς; Για να απαντήσει σε αυτό το ερώτημα, ο La Boétie σκιαγραφεί το πορτρέτο του εθελόδουλου ανθρώπου και της δουλικής κοινωνίας.

Η δουλική κοινωνία αποτελείται από δύο διαφορετικούς τύπους εθελόδουλων. Ο πρώτος αφορά, σύμφωνα με τον Γάλλο στοχαστή, τον απλό και ακαλλιέργητο λαό, ο οποίος από άγνοια έχει συνηθίσει να υπακούει αρκεί να τρέφεται από φτηνά θάματα και ανόητες ψυχαγωγίες. Στον δεύτερο τύπο κρύβεται το

Ο λαός πρέπει να καταφύγει στον κοινό νου του, την κοινή καθημερινή λογική του έτσι ώστε να διακρίνει και να καταδικάσει τις εθελόδουλες συμπεριφορές.

«σπήριγμα και η αρχή κάθε τυραννίας». Εάν ο φτωχός λαός υποχρεούται να υπακούσει λόγω άγνοιας και προκατάληψης, οι μορφωμένες ελίτ του τόπου μετατρέπονται με τη θέλησή τους σε αυλικούς του τυραννικού καθεστώτος. Αυτοί που ανήκουν στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις δεν αρκεί απλά και μόνο να υπακούουν, πρέπει και να προβλέπουν τις επιθυμίες του τυράννου για να πάρουν από εκείνον την ανταμοιβή στην οποία προσβλέπουν με τη δουλοπρεπή τους συμπεριφορά. Με τον τρόπο αυτό μετατρέπονται σε συνεργούς της ίδιας τους της καταπίεσης. Επομένως, οι αυλικοί του εκάστοτε καθεστώτος είναι λιγότερο ελεύθεροι και από τους απόλυτα υποταγμένους ανθρώπους του λαού, αφού επιλέγουν εθελοντικά τη δουλεία. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται μια πυραμίδα εξουσίας και υποταγής. Ο τύραννος έχει πέντε υποτελείς, οι οποίοι με τη σειρά τους έχουν εκατό, οι εκατό έχουν χιλιάδες κ.ο.κ. Η πυραμίδα αυτή είναι η δομή κάθε εθελόδουλης κοινωνίας και καθορίζει να άνθρωπινα χαρακτηριστικά της.

Η δουλική κοινωνία είναι άφιλη. Σε μια τέτοια κοινωνία, φεουδαλικά ή σοφτανικά, φασιστικά ή σταλινικά, δικτατορικά ή θεοκρατικά δεν

Ο τύραννος έχει πέντε υποτελείς, οι οποίοι με τη σειρά τους έχουν εκατό, οι εκατό έχουν χιλιάδες κ.ο.κ.

υπάρχουν φίλοι παρά μόνο υποτελείς και δυνάστες, αφού η φιλία προϋποθέτει την ισότητα μεταξύ των ανθρώπων και την ελευθερία, αξίες που καλλιεργούνται μόνο από τις φιλελεύθερες κοινωνίες.

Αντίθετα, στην εθελόδουλη κοινωνία, τα άτομα δέχονται να είναι υποτελείς των ιεραρχικά ανωτέρων τους για να μπορούν να είναι δυνάστες των ιεραρχικά κατωτέρων τους. Ικανοποιούν όλες τις επιθυμίες των τυράννων τους ούτως ώστε και οι τελευταίοι να ικανοποιήσουν τις τωρινές τους ορέξεις και τις μελλοντικές τους επιδιώξεις, που δεν είναι άλλες από την κατάληψη υψηλών θέσεων στην κοινωνική πυραμίδα. Με τον τρόπο αυτό αντικαθίσταται η φυσική κοινωνική ιεραρχία από μια άλλη, φαύλη, μέσω ενός συστήματος αναξιοκρατικής διανομής των δημόσιων αξιωμάτων

και τίτλων. Έτσι η υπουργία ενός διεφθαρμένου αυλοκόλακα αξιωματούχου μετατρέπει τον τομέα ευθύνης του σε τσιφλίκι και όργανο καταπίεσης των κυβερνωμένων, οι οποίοι καλούνται με τη σειρά τους να γίνουν υποτελείς του υπουργού ώστε να πάρουν και αυτοί ένα μικρότερο κρατικό τσιφλίκι να διαφεντεύουν.

Μακράν, όμως, χειρίστη επίπτωση της εθελόδουλης συμπεριφοράς είναι η διαιώνισή της μέσα από πολιτισμικούς κώδικες που μακροπρεπώς ορίζουν τις εθελόδουλες κοινωνίες. Έτσι ο κάτοχος ενός θώκου απαιτεί από αυτούς που συναγωνίζονται για τη διαδοχή του να συμπεριφέρονται δουλικά απέναντί του όπως και εκείνος είχε συμπεριφερθεί δουλικά απέναντί στους προκατόχους του για να καταλάβει τον θώκο. Τέτοιες στερεοτυπικές συμπεριφο-

ρές συγκαλύπτονται πίσω από τα ψεύτικα προσώπια της «ευγένειας», του «σεβασμού» ή της «ευγνωμοσύνης». Οι πράξεις, όμως, των επιδοξων τυράννων δεν έχουν καμία σχέση με τα ευγενή αυτά συναισθήματα, καθώς είναι εμφανές σε κάθε ορθά σκεπτόμενο άτομο, το οποίο δεν μοιράζεται το εθελόδουλο όραμα της κοινωνίας στην οποία ανήκει, ότι πρόκειται για υποκρισία. Στόχος της είναι να προσφέρει το αναγκαίο ηθικό άλλοθι για την αποτροπή συμπεριφορά των αυλικών και των κολάκων και να λειτουργήσει ως παραπέτασμα καπνού των τυραννικών φιλοδοξιών τους.

Πώς θεραπεύεται αυτή η αρρώστια; Υπάρχει αντίδοτο ή οι κοινωνίες αυτές είναι καταδικασμένες στον μαρασμό, την υποδούλωση, εθελοντική ή μη, σε άλλα εθελόδουλα έθνη και τελικά στη μοιραία

αφομοίωση και εξαφάνισή τους; Το φάρμακο είναι διπλό, επισημαίνει ο La Boétie και το κίνημα του Διαφωτισμού του οποίου υπήρξε πρόδρομος και πρωτεργάτης. Ελλείψει ουσιαστικής πνευματικής καλλιέργειας, αφού ο τύραννος του τη στερεί για να τον έχει υποχείριό του, στον λαό μένει η προσευχή στον «καλό και φιλελεύθερο Θεό», ο οποίος ενστάλαξε στην Ανθρωπότητα τον λόγο και τις πρώτες και αυταπόδεικτες αλήθειες. Ο λαός πρέπει να καταφύγει στον κοινό νου του, την κοινή καθημερινή λογική του έτσι ώστε να διακρίνει και να καταδικάσει τις εθελόδουλες συμπεριφορές. Και όπως θα πει ο Ρουσσώ δύο αιώνες μετά τον La Boétie, αν ο λαός υπομένει εν γνώσει του τον ζυγό, γιατί δεν μπορεί να κάνει αλλιώς, καλώς πράττει, αν όμως μπορεί να ξεσκαωθεί και να διώξει τους τυράννους του, πράττει καλύτερα. Για τους μορφωμένους, όμως και μη αφομοιωμένους στην πυραμίδα της εθελοδοουλίας, ο La Boétie γίνεται ο εμπνευστής της πολιτικής ανυπακοής. Ο τύραννος δεν μπορεί να κυριαρχήσει χωρίς τους λιγότερο ή περισσότερο ικανούς, οι οποίοι από υποχρέωση κυβερνούν προς όφελός του. Αν αυτοί σταματήσουν να το κάνουν, η πυραμίδα θα καταρρεύσει και η κοινωνία θα απελευθερωθεί από τα δεσμά της εθελόδουλης νοστορπίας της. Σε κάθε περίπτωση για την πνευματική και ηθική ανάπτυση και ελευθερία απαιτείται κουράγιο και παρρησία.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Το γράμμα του Τραμπ και το μήνυμα των αγορών

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

«ΔΕΝ ΘΕΛΩ να είμαι υπεύθυνος για την καταστροφή της τουρκικής οικονομίας αλλά θα γίνω. Σου έχω δώσει ένα μικρό δείγμα σε σχέση με τον πάστορα Μπράνσον. ... Μην είσαι ανόητος! Θα σου τηλεφωνήσω αργότερα».

Το «εφθιβικό» αυτό γράμμα είχε στείλει πριν από ένα χρόνο ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ στον Ερντογάν.

Ο Ερντογάν δοκιμάζει τις αντοχές όλων. Μοιάζει να έχει αποφασίσει ότι μπορεί να πάρει το ρίσκο είτε μιας ρήξης με τη Δύση είτε ενός εξαιρετικά ριψοκίνδυνου παζαριού.

τογάν με αφορμή τις επιθέσεις των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων στους Κούρδους της Συρίας. Ο Τούρκος πρόεδρος ισχυρίστηκε ότι το διάβασε και κατόπιν το έριξε στο καλάθι των αχρήστων. Προφανώς όμως τον σόκαρε.

Το καίριο ερώτημα είναι αν θα ξανάγραφε κάτι τέτοιο ο Τραμπ για να «μαζέψει» τον Ερντογάν σε σχέση με τα όσα κάνει στην Ανατολική Μεσόγειο. Δικαιολογίες έχει, όπως και ισχυρά όπλα στη φαρέτρα του.

Στο γραφείο του Πομπέο βρίσκεται ένα χαρτί που πρέπει να υπογράψει, προκειμένου να ενεργοποιηθούν οι κυρώσεις για την απόκτηση των S-400. Το Κογκρέσο τις έχει ψηφίσει, είναι απλά θέμα μιας υπογραφής. Ειδικά εφόσον

επαληθευθούν οι πληροφορίες για δοκιμαστική βολή που υποτίθεται ότι έγινε προχθές. Ο Πομπέο δεν θα το έκανε ποτέ χωρίς την έγκριση του Τραμπ. Ποιος θα μπορούσε να τον επηρεάσει;

Οι Ελληνοαμερικανοί δεν έχουν οργανωθεί αρκετά για να τον πιέσουν. Μια μεγάλη μερίδα των ψηφισε, αλλά οι άνθρωποι που ασχολούνται με το ελληνοαμερικανικό λόμπι έχουν περισσότερες σχέσεις και προσβάσεις στον Μπίαντεν, παρά στον Τραμπ. Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες διαφόρων σημαντικών Ελληνοαμερικανών, δεν έχει βρεθεί ο ένας άνθρωπος που μπορεί να σπκώσει το τηλεφώνω και να του μιλήσει περιμένοντας κάποιο αποτέλεσμα. Αυτή την ώρα δεν υπάρχει επίσης μια οργανωμένη μαζική καμπάνια από Ελληνοαμερικανούς που θα μπορούσαν να κάνουν τη διαφορά. Παρά το γεγονός ότι στο μυαλό του Τραμπ και λίγες χιλιάδες ψηφοί θα μετρούσαν. Οι φίλοι μας στη Μέση Ανατολή δεν έχουν σπκώσει ούτε εκείνοι το τηλεφώνω.

Οι εβδομάδες μέχρι τις προεδρικές εκλογές αλλά και κατόπιν έως την ορκωμοσία του επόμενου προέδρου είναι κρίσιμες.

Ο Ερντογάν έχει ξεφύγει και δοκιμάζει τις αντοχές όλων. Ακόμη και αν ο Τραμπ του έγραφε ξανά μια απειλητική επιστολή ή του μιλούσε απότομα στο τηλέφωνο, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα τον άκουγε. Μοιάζει να έχει αποφασίσει ότι μπορεί να πάρει το ρίσκο είτε μιας ρήξης με τη Δύση είτε ενός εξαιρετικά ριψοκίνδυνου παζαριού. Μπορεί βέβαια ο ίδιος να μην άκουγε, θα άκουγαν όμως οι αγορές. Και ίσως σε αυτή τη φάση θα ήταν πιο κρίσιμο να «τρώμαζε» η λίρα παρά ο ίδιος ο Ερντογάν.

Ιστορικές εμμονές

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Σφάλμα στο οποίο μπορεί να περιπέσει μια χώρα είναι η άγνοια της φύσεως και της νοοτροπίας που διέπει τη σκέψη και τις δράσεις του διαχρονικού της αντιπάλου, εν προκειμένω της Τουρκίας. Δεύτερο μείζον σφάλμα είναι να θεωρεί μια χώρα ότι η στήριξη των θέσεών της, ακόμη και εάν προέρχεται από τους στενότερους εταίρους της, είναι απόλυτη και ισχύει εις το διηνεκές.

Στην τρέχουσα φάση της κρίσεως Αθηνών και Αγκύρας, η Ελλάς διολίσθησε ενίοτε και στα δύο

Είναι μείζον σφάλμα να θεωρεί μια χώρα ότι η στήριξη των θέσεών της, ακόμη και εάν προέρχεται από τους στενότερους εταίρους της, είναι απόλυτη και ισχύει εις το διηνεκές.

σφάλματα. Από μίαν άποψη ήταν μοιραίο να συμβεί, ίσως διότι όντως δεν υπήρχε λύση εναλλακτική, δεδομένου του συσχετισμού δυνάμεων Ελλάδος και Τουρκίας.

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης απεδέχθη προθύμως τη διαμεσολάβηση της καγκελαρίας Άγκελα Μέρκελ, αν και η Γερμανία δεν είχε ποτέ ανάλογη εμπειρία. Εξέφρασε –δικαίως– την πλήρη ικανοποίησή του για τα Συμπεράσματα της 1ης και 2ας Οκτωβρίου, όπου υιοθετήτο η θέση της Ελλάδος ότι οι διαπραγματεύσεις με την Τουρκία θα αφορούσαν αποκλειστικά τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ. Προφανώς υπήρχε η ψευδαισθησι ότι η Τουρκία θα συμμορφωνόταν με τις υποδείξεις της Ε.Ε. Αλλά συνέβη το αντίθετο.

Είναι σαφές ότι η κυβέρνηση

αναθάρρνησε με τη στήριξη των Ευρωπαίων εταίρων μας κατά την επιχείρηση στον Εβρο. Μόνον που η ανάλυση των προσφυγικών ροών είναι ένα θέμα επί το οποίου υπάρχει απόλυτος ομοφωνία στην Ευρώπη. Αυτό όμως δεν ισχύει ως προς τις σχέσεις της Ε.Ε. με την Τουρκία.

Ανάγκη συνεπώς να γίνουν κατανοητά τα όρια της ευρωπαϊκής στήριξης προς την Ελλάδα. Διότι δεν αποκλείεται διόλου, η αναζωπύρωση της κρίσεως να οδηγήσει στη διεύρυνση του ελληνοτουρκικού διαλόγου, έπειτα από παροτρύνσεις της Ε.Ε.

Εάν όμως ο κ. Μητσοτάκης φαίνεται να υπερεκτιμά ενίοτε τη στήριξη του ευρωπαϊκού παράγοντα, κατά τα πρότυπα των αντιλήψεων του Ελευθερίου Βενιζέλου, ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν ζει και αυτός τον μύθο της οθωμανικής αναγεννήσεως, παρακάμπτει τα πλεονεκτήματα της ενισχύσεως των σχέσεών του με την Ένωση προβάλλοντας την τουρκική στρατιωτική ισχύ έναντι της Ελλάδος και της Κύπρου.

Γοντευτικές οι παραδόσεις των Οθωμανών και άξια μνείας τα όσα συνέβαιναν κατά την πολιορκία της Κρήτης τον 17ο αιώνα, όταν οι Ενετοί προσπάθησαν ματαιώς να εξαγοράσουν την ειρήνη διατηρώντας τη νήσο υπό την κατοχή τους. Ο τότε πανίσχυρος Βεζίρης Αχμέτ Κιοπρούλης απέρριπτε υπερφάνως τις προτάσεις διακρήσεως: «Δεν είμαστε χρηματιστές, κάνουμε πόλεμο για να κερδίσουμε την Κρήτη». Και κάποιοι στην Τουρκία σκέπτονται σήμερα ανάλογα.

Μόνον που η Κρήτη περιήλθε στους Οθωμανούς όχι κατόπιν νίκης τους, αλλά επειδή ένας δαϊμόνιος Έλληνας, ο Παναγιωτάκης Νικουσίος, εξαπάτησε διά τεχνάσματάς τους τους Ενετούς, δημιουργώντας στρεβλή εντύπωση ναυτικής υπεροχής των Τούρκων. Εάν έτσι γραφόταν ενίοτε η Ιστορία τότε, σήμερα κάτι ανάλογο είναι απλώς αδιανόητο.

Μέσα στον κυκεώνα μεγάλων γεγονότων της περασμένης εβδομάδας –την καταδίκη της Χρυσής Αυγής, την αυξανόμενη επιθετικότητα της Τουρκίας–, ο θάνατος σήκωσε τα μανίκια και επιτάχυνε την τραγική συγκομιδή της πανδημίας. Στην Ελλάδα, στην Ευρώπη, σε όλο τον κόσμο. Την Παρασκευή καταγράφηκαν 508 νέα κρούσματα στη χώρα, αριθμός ρεκόρ για 24ωρο. Στην Ευρώπη το ίδιο: τα επιβεβαιωμένα κρούσματα της εβδομάδας αυξήθηκαν κατά 44% από την προηγούμενη, με αυτά της Πέμπτης να φθάνουν στο αρνητικό ρεκόρ των 150.000. Το σύνολο των καταγεγραμμένων κρουσμάτων στον κόσμο την ίδια ημέρα ήταν 400.000 –κι άλλο θλιβερό ρεκόρ. Όταν το σήμερα είναι εφιαλτικό, με τη νόσο COVID-19 εκτός ελέγχου, πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την επόμενη μέρα στη ζωή μας, στη χώρα, στην Ευρώπη, στον κόσμο; Η πανδημία μάς διδάξε ότι όλοι και όλα συνδέονται. Η δική μας υγεία εξαρτάται όχι μόνο από την υγεία του διπλανού αλλά και ανθρώπων στην άλλη άκρη της Γης. Η υγεία και η ποιότητα της ζωής μας, επίσης, εξαρ-

τώνται από την ευρωστία της χώρας μας, η οποία εξαρτάται από τις αντιδράσεις και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ε.Ε., με τη σειρά της, καλείται να διαχειριστεί την τύχη 450 εκατ. ανθρώπων μέσα σε έναν κόσμο αναστατωμένο από την ανακατανομή δυνάμεων, την κλιματική κρίση, τη μαζική μετανάστευση και, τελευταίως, την πανδημία.

Η τύχη της Ε.Ε., όμως, κρίνεται όχι μόνο από την πορεία της στα ταραγμένα νερά της διεθνούς συγκυρίας, αλλά και από τον κάθε ψηφοφόρο, που εάν δεν αισθάνεται ότι η Ένωση βελτιώνει τη ζωή του, θα ενισχύσει τα κόμματα των «ευρωσκεπτικιστών», όπως είδαμε τα τελευταία χρόνια.

Η πανδημία έπληξε τον κόσμο σε μια δύσκολη στιγμή, όταν το σύστημα διεθνούς πολιτικής και οικονομικής διακυβέρνησης ήδη κλονιζόταν. Το ερώτημα είναι εάν το κοινό πρόβλημα θα αποδυναμώσει την ανθρωπότητα ή εάν θα οδηγήσει σε μια κοινή προσπάθεια αντιμετώπισης των συσσωρευμένων προβλημάτων και σε μια νέα συνεννόηση μεταξύ των εθνών. Είναι νωρίς για να γνωρίζουμε πού θα πάμε.

Πολλά εξαρτώνται από τις αμερικανικές εκλογές και από τη διάρκεια

της πανδημίας και τις επιπτώσεις της. Εάν επιδεινωθούν τα οικονομικά προβλήματα των χωρών, είναι άγνωστο πώς θα εξελιχθεί η πολιτική της καθεμίας, ποιες Σειρήνες θα ακούσουν οι πολίτες, πού θα βρίσκεται ο καθένας μας σε ένα-δύο χρόνια.

Στην Ελλάδα αντιμετωπίζουμε την πρόκληση της επόμενης μέρας με πολλές εφεδρείες αλλά και με μεγάλες αδυναμίες. Η άνοδος κρουσμάτων και θανάτων από την COVID-19 προκαλεί φόβο ότι ίσως φθάσουμε σε σημείο που το σύστημα υγείας θα δυσκολεύεται να ανταποκριθεί. Η καλή διαχείριση του πρώτου κύματος είναι ενθαρρυντική: έδειξε ότι και το κράτος και οι πολίτες μπορούν να συνεργαστούν ώστε να περιοριστεί το κακό. Η χαλάρωση που ακολούθησε απέδειξε για άλλη μία φορά ότι όταν τα πράγματα δεν είναι ξεκάθαρα –όταν δεν αντιμετωπίζουμε τον απόλυτο κίνδυνο με μέτρα που δεν σκάνουν αμφοβήτηση–, μπερδεύμαστε.

Πολλοί αμφισβητούν τις Αρχές και τις υποδείξεις των ειδικών, τα κόμματα αλληλοκατηγορούνται, προκαλείται σύγχυση ως προς το μέγεθος του κινδύνου και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τον αντιμετωπίσουμε.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Πρώτος εκθρόνος η παρακμή

Μοιάζει να μη διανοείται κανείς ένοπλη άμυνα.

δα». Η εξωφρενική απαίτηση θεωρήθηκε, για τη νατοϊκή λογική, αζημίως. Βεβαιώθηκε ότι στο τρέχον πολιτισμικό μας «παράδειγμα» δεν μπορεί κανένας να εμποδίσει κανέναν να οικειοποιηθεί την τιμή της αρχοντίας κάποιου ονόματος. Η πολιτική, σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, συνιστά πια μόνο μια μασκαράδα, όπου κάθε συλλογικότητα δικαιούται να «είναι» ό,τι πρόλαβε να δηλώσει.

Θα ξαναθυμίσω, ότι για να γίνει η Γαλλία μέλος του ΝΑΤΟ, ο στρατηγός Ντε Γκωλ απαίτησε, να μετονομαστεί η «Μεγάλη Βρετανία» σε «Ηνωμένο Βασίλειο»! Και, φυσικά, το πέτυχε. Γιατί τότε η πολιτική είχε ακόμα ιερότητα και το ΝΑΤΟ ήταν μια συμπαχία υπεράσπισης της ανθρωπιάς των ανθρώπων.

Η περίπτωση του κράτους των Σκοπίων, που μετονομάστηκε «Βόρεια Μακεδονία», έχει πολύ συζητηθεί, ωσάν να υπήρχε ποτέ περίπτωση ο τάχα και πολιτισμός της καταναλωτικής απανθρωπίας να καταντούσε την αίσθηση της χαμένων «πατριδας». Ήταν μάλλον η προκλητικότερη γελοιοποίηση της Ιστορίας από τους επαγγελματίες της πολιτικής. Όλοι ήξεραν ότι η μετονομασία του κράτους των Σκοπίων ήταν μια καλοστημένη ψυχολογικά μαρφοποδοξία, για αφελαίς αναλφάβητους του αλβανοσ-

λαβικού αχταρμά, του ακηδεμνευτού μετά την κατάρρευση της μαρξιστικής φενάκνης.

Είναι πραγματικά απίστευτο (και δραματικά απειλητικό) ότι μετά από δύο εφιαλτικούς παγκόσμιους πολέμους μέσα σε έναν αιώνα, μετά την παταγώδη κατάρρευση του εφιάλτη της Σοβιετίας, μετά την ανάδυση της αποκάλυπτης φρίκης που ακκίζεται σαν «ελευθερία των αγορών», μετά τον πνιγμό της παιδείας και καλλιέργειας από τον ολοκληρωτισμό της χρηστικής «επιτήμης», τον μεταβολισμό της Τέχνης σε «ψυχαγωγία», του αθλητισμού σε εμπόρευμα, την ολοκληρωτική αλλοτρίωση της εκκλησίας σε θρησκεία, διδασκισμός και νομικισμό, ύστερα από όλα αυτά (και πάμπολλα ανάλογα) θεωρούμε ακόμα εφικτό να σταθούν δίπλα μας, απέναντι στον τουρκικό εφιάλτη, οι «προηγμένες» κοινωνίες της Ε.Ε., που τόσο θαυμάζουμε, ή οι «διανοούμενες» μειονότητες που τις φανταζόμαστε υπαρκτές στην αμερικανική κοινωνία.

Ίσως να είναι καλύτερα που ζούμε ακόμα με το αφιόνι των ψευδαισθήσεων για την ευρωπαϊκή «καλλιέργεια» και τον αμερικανικό «πολιτικό πολιτισμό».

Ολοφάνερα πια, δεν έχουμε το «τσαγανό» για να φυλάξουμε Θερμοπύλες. Επομένως, γαντζωμένοι στις αυταπάτες μας, θα βουλάσουμε πηδονικά σε όποιο καινούργιο σκάμμα ετοιμάσουν για μας οι άσπονδοι (στην κυριολεξία) εταίροι και ινδολάβια μας. Μν μας κακοφαίνεται, είναι περισσότερο από φανερό ότι

Είναι σαν να αδυνατούμε να κατανοήσουμε ότι η ζωή είναι πολύπλοκη, ότι είναι άσκοπο να διυλίζουμε τα πάντα σε διαμάχη μεταξύ του καλού και του κακού, όπου η δικιά μας πλευρά μονίμως έχει δίκιο και η όποια άλλη άδικο. Η αντιπολίτευση ενίοτε επιδιώκει τη βάνουση παραποίησης της πραγματικότητας και βασίζεται στην καλλιέργεια κλίματος αβεβαιότητας για τις ικανότητες και τις προθέσεις της κυβέρνησης – ασχέτως εάν αυτό προκαλεί επικίνδυνη ανασφάλεια μεταξύ των πολιτών.

Τελευταίως, όμως, είδαμε και την ενόπλη και την αποφασιστικότητα με την οποία αντιμετωπίζουμε την τουρκική απειλή, καθώς και τη στήριξη εταίρων και συμμάχων. Είδαμε ότι η πολιτεία μας διαθέτει το σθένος και τα εφόδια να πατάξει μια εσωτερική απειλή όπως αυτή της Χρυσής Αυγής. Είδαμε ότι η συμμετοχή στην Ε.Ε. είναι αναντικατάστατη για τη διαχείριση των οικονομικών προβλημάτων που επιδεινώνει η πανδημία. Βλέπουμε ότι είμαστε σε θέση να δώσουμε μάχη με τις μεγάλες δυσκολίες της εποχής. Αρκεί να είμαστε ψύχραιμοι, αποφασισμένοι, ενωμένοι και σε αδιάκοπη συνεννόηση με εταίρους και συμμάχους.

Αλλάζουμε ή βουλιάζουμε

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΜΠΟΡΙΔΗ**

Με κατάπληξη αλλά κυρίως με λύπη και με αίσθημα ντροπής παρακολουθεί ολόκληρη η κοινωνία από τις οθόνες της το τελευταίο φύλο συκής του κράτους μας να πέφτει στο πάτωμα. Κι όμως αυτό που σόκαρε την κοινωνία περισσότερο απ' όλα δεν είναι το περιεχόμενο όσων είδαν το φως της δημοσιότητας, αλλά το γεγονός ότι αποκαλύφθηκαν πράγματα που λίγο πολύ όλοι μας γνωρίζαμε ή τουλάχιστον υποψιάζομασταν. Αυτοί είμαστε οι Κυπριοί: ψευτοσυντηρητικοί που στο σκοτάδι κάνουν τα αίσχιστα, αλλά τάχα μου σοκάρονται μόλις ανάψει το φως. Υποκριτές που με περισπούς φαρισαϊσμούς στρουθοκαμηλίζουν.

Αν ρωτούσαμε πριν από μια εβδομάδα 1000 πολίτες να μας πουν ποιοι πιστεύουν ότι είναι οι πιο «βρώμικοι» πολιτικοί της Κύπρου, ο Συλλούρης δεν θα ήταν καν στην πρώτη πεντάδα, ενώ ο Τζιοβάνης ίσως να μην ήταν και στους πρώτους 30. Ωστόσο, είδαμε το «σύστημα» να αντιδρά αστραπαία στο βίσημα του Αλ Τζαζίρα όχι για να διορθώσει παθογένειες, αλλά για να αυτοπροστατευτεί. Πρώτα επιτέθηκε στους «κακούς ξένους που

Το κράτος της δεκαετίας του '60 αποτελεί καρκίνωμα και μολύνει οτιδήποτε αγγίζει με πρώτο τον πολιτη-πελάτη.

μας ζηλεύουν και βάλθηκαν να μας διαβάλουν». Μετά επιτέθηκε στα λίγα σάπια μύλα που «αμαύρωσαν τη φήμη του επενδυτικού μας προγράμματος». Μετά επιτέθηκαν στις «μεμονωμένες περιπτώσεις» των Τζιοβάνη και Συλλούρη ως τους «ξεδιάντροπους πολιτικούς που φάνηκαν κατώτεροι των περιστάσεων». Κι όταν λέω «σύστημα» εννοώ τους πάντες: Κόμματα, ΜΜΕ, επαγγελματικούς συλλόγους και οργανωμένους δορείς, επιμελητρία κτλ. Είτε με επίσημες δηλώσεις είτε με ψιθύρους γέμισαν το παζάρι με το αφήγημα πως «έπεσαν απ' τα σύννεφα», πως πρέπει να απομονωθούν οι «κακοί» και τα «σάπια μύλα» για να προστατευθεί η πολιτεία και η κοινωνία και το «καλό μας όνομα» στο εξωτερικό.

Ποιος δεν γνωρίζει πως η χώρα βρωμίζει και ζέχνει ολόκληρη από πάνω ως κάτω; Κανένας απ' ό,τι φαίνεται! Τα ΜΜΕ, (παράδοξο να στα ιοχυρά οικονομικά λόμπι των ελαχίστων), χρειάστηκε να έρθει ένα ξένο κανάλι για να ξεμπροσιτάσει αυτό που κάθε Κύπριος δημοσιογράφος γνωρίζει και βιώνει καθημερινά αλλά δεν έχει το θθένος να αποκαλύψει. Τα κόμματα έχουν τόσους σκελετούς στα ντουλάπια τους που δεν τολμούν να αρθρώσουν όσα λένε οι απλοί πολίτες μεταξύ τους. Οι «φορείς» ψάχνονται

να δουν πόσους από το σινάφι τους έπιασαν τα σκάγια για να προσαρμόσουν τη ρητορική τους. Η μεγαλύτερη δυσκολία του «συστήματος» στον χειρισμό του όλου θέματος πηγάζει από το ενδεχόμενο να υπάρχουν και άλλα βίντεο και να αφορούν επιφανή πρόσωπα που το υπηρετούν. «Μήπως να περιμένουμε λίγο πριν να κουνήσουμε το δάκτυλο, μπας και μας πάρει κι εμάς η μπάλα»; Η δε δικαιοσύνη σαστισμένη μέχρι και ενοχλημένη, λες και ξύπνησε από κρότο βαρύ μες στα μεσάνυχτα, επικειρεί να αντιληφθεί τι συμβαίνει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας.

Όταν ένα κτίριο έχει σάπια θεμέλια, όσο και να το σουβατίζεις και να το βάφεις, θα πέσει και θα σε πλάκώσει. Το πάρτι που στήθηκε φαίνεται να τελειώνει και το «σύστημα» που το διοργάνωσε θέλει να επιβιώσει, στήνοντας πιο δίπλα νέο μαγαζάκι για να επιβιώσει όπως κατάφερε πάντα...

Είναι καιρός για εκβάθρων αναδόμηση του κράτους. Το κράτος της δεκαετίας του '60 αποτελεί μόνο καρκίνωμα και μολύνει οτιδήποτε αγγίζει με πρώτο τον πολιτη-πελάτη. Τα γραμμάτια των πολιτικών στο «σύστημα» δεν επιτρέπουν ούτε καν στους ελάχιστους καλοπροαίρετους πολιτικούς να ξεφύγουν. Μοναδική λύση είναι ο πολίτης να σταματήσει να είναι πελάτης των κομμάτων. Να ορθώσει ανάστημα και να διεκδικήσει με αξιοπρέπεια ένα κράτος δικαίου, ευρωπαϊκό χωρίς λαμόγια και «σιεπτάκηδες πολιτικούς που βρίσκουν λύσεις σε κάθε πρόβλημα». Κι αυτό δεν γίνεται με «μονάδες». Χρειάζεται μαζικό κοινωνικό κίνημα. Και αυτό δεν είναι ανάγκη να γίνει ερήμην των κομμάτων. Αν τα κόμματα ειλικρινά αποφασίσουν να ενεργήσουν προς όφελος της κοινωνίας και να απομακρύνουν τα ίδια με αυτοκάθαρση τις πρακτικές και τα πρόσωπα που συντηρούν τη διαπλοκή και υπηρετούν το «σύστημα» τότε μπορούν να ξαναγίνουν πραγματικά κύτταρα της δημοκρατίας και να καταστούν αυτά το μαζικό κοινωνικό κίνημα. Αν δεν μπορούν, όμως, ο κόσμος θα τα προσπεράσει. Ο ίδιος ο λαός μαζικά πρέπει να απαλλαγεί από τις εξαρτήσεις του από αυτό το σαθρό «σύστημα», να αντιληφθεί ότι δυνατότητες τους είναι αυτό το σάπιο κράτος και να διεκδικήσει κάτι υγιές, δίκαιο, σύγχρονο και ευρωπαϊκό. Ίσως δε η επίλυση του Κυπριακού γι' αυτόν ακριβώς το λόγο να μην επιτυγχάνεται τόσα χρόνια. Νατί πέραν του προφανούς οφέλους της απαλλαγής του τόπου από τον κατακτητή, αν υπάρξει ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό σύνταγμα με checks and balances το «σύστημα», που επί δεκαετίες σσελίζει στο ασθενές σώμα μια κουτσουρεμένης κυριαρχίας, θα χάσει και τα αβγά και τα πασχάλια.

Δεν υπάρχει περιθώριο αναβολής. Ή αλλάζουμε ή βουλιάζουμε.

H Foxconn Technology Group εκθέτει για πρώτη φορά την ανοικτή πλατφόρμα ηλεκτρικού αυτοκινήτου της. Στη φωτογραφία ο σκελετός του MIH by Foxconn Technology Group (Hon Hai Precision Industry Co. Ltd.), σε έκθεση στην Ταϊπέι της Ταϊβάν.

ΕΡΩΤΗΣΗ Β. ΤΟΝΟ

Τρεις μύθοι και μία αλήθεια..

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Σήμερα Ακιντζί με Τατάρ στην τελική μάχη. Ο Μ. Ακιντζί διαθέτει ένα πλεονέκτημα με βάση τη λογική των αριθμών, όπως διαμορφώθηκαν στον πρώτο γύρο, Ε. Τατάρ με 32,35% και Μ. Ακιντζί με 29,84% αλλά και με Τ. Ερχουρμάν (ΡΤΚ) στο 21,68%. Αυτό δεν ισούται με αυτόματη κατάκτηση τις πρώτες θέσεις. Το ΡΤΚ τάχθηκε υπέρ Ακιντζί. Με σχεδόν 22% προφανώς κρατά το κλειδί της τελικής νίκης, καθώς από το ποσοστό της κινητοποιήσεώς του θα εξαρτηθούν η κρίσιμα σημεία της εκλογικής μάχης. Θεωρώ ότι σε περίπτωση νίκης του Μ. Ακιντζί αυτό θα συνιστά μια μεγάλη επιτυχία της ευρείας συμμαχίας των κοινωνικών δυνάμεων που υποστηρίζουν τον σοσιαλδημοκράτη ηγέτη μαζί με το κόμμα της παραδοσιακής Αριστεράς, το ΡΤΚ. Η αναμέτρηση κλείνει σήμερα, αλλά η αναζήτηση θα συνεχιστεί στις διεργασίες για τον σχηματισμό νέου συνασπισμού εξουσίας με τον Τ. Ερχουρμάν να αντιληφθεί ότι δυνατότητες τους είναι αυτό το σάπιο κράτος και να διεκδικήσει κάτι υγιές, δίκαιο, σύγχρονο και ευρωπαϊκό. Ίσως δε η επίλυση του Κυπριακού γι' αυτόν ακριβώς το λόγο να μην επιτυγχάνεται τόσα χρόνια. Νατί πέραν του προφανούς οφέλους της απαλλαγής του τόπου από τον κατακτητή, αν υπάρξει ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό σύνταγμα με checks and balances το «σύστημα», που επί δεκαετίες σσελίζει στο ασθενές σώμα μια κουτσουρεμένης κυριαρχίας, θα χάσει και τα αβγά και τα πασχάλια.

Δεν υπάρχει περιθώριο αναβολής. Ή αλλάζουμε ή βουλιάζουμε.

Ανεξαρτήτως της έκβασης της σημερινής εκλογικής μάχης, εξελίξεις και ζυμώσεις σε αυτή τη συγκυρία, προωθούν σε δημόσια θέα τρεις μύθους και μία αλήθεια:

Μύθος 1. Είναι οι Τ/κ πόνια της Άγκυρας, όπως πιστεύει ακράδαντα ένα μέρος της ε/κ κοινότητας; Το ποσοστό που έλαβε ο Τατάρ, παρά τη χοντροκομμένη στήριξη από τον Ερντογάν, λέει σε αρκετούς Ε/κ να

κάνουν την ανάλυσή τους πιο σύνθετη, να της δώσουν νέα περιεχόμενα. Θυμίζω ότι στο δημοψήφισμα για την αλλαγή του συντάγματος στην Τουρκία, στις 16 Απριλίου 2017, οι έχοντες δικαίωμα ψήφου στην κατεχόμενη Κύπρο απέρριψαν την εισήγηση Ερντογάν για προεδρική δημοκρατία. Προφανώς, η Τουρκία παίζει σημαντικό ρόλο σε θέματα άμυνας, ασφάλειας, οικονομίας και ο εκάστοτε Τούρκος πρέσβης διαθέτει μεγάλη ισχύ. Στο ζήτημα της οικονομικής βοήθειας, οι κεμαλιστές εφάρμοσαν την κλασική συνταγή: κάθε χρόνο περισσότερα χρήματα για την ανάγκη της ε/κ κοινότητας. Ο Τ. Ερντογάν επικείμενη να αλλάξει αυτή την πρακτική. Στις 17 Ιουλίου 2010 είπε δημόσια στους Τ/κ: «Αν δεν αφήσετε τις παλιές συνήθειες και συνεχίσετε να λέτε 'εγώ δεν θέλω να ψαρέψω, θέλω μόνο το ψάρι', αυτή η κατάσταση θα συνεχιστεί...». Με άλλα λόγια τους κάλεσε να δώσουν άλλες προοπτικές στην οικονομία τους, αξιοποιώντας το τουρκικό μοντέλο, όπως το υιοθέτησε το ΚΑΔ από το 2002.

Μύθος 2: Αλλάζουν οι σχέσεις Τουρκίας-Τ/κ, ή μένουν ακίνητες; Το γεγονός πως ο Τ. Ερντογάν διαφοροποίησε τη στάση του μεταξύ πρώτου και δεύτερου γύρου είναι αξιόλογο. Το αποτέλεσμα οδηγεί σε διαφοροποιήσεις, η σχέση Τουρκίας-Τ/κ δεν είναι μια γραμμική σχέση. Παρά τις εξαρτήσεις και τις αντιπαλότητες, η πλειοψηφία των Τ/κ αναζητεί μια νέα σχέση με την Άγκυρα. Με περισσότερο σεβασμό στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, όπως η κοσμοκτικότητα, η ανάπτυξη του κοι-

νοτικού «κυπριωτισμού» ως της κυρίαρχης ιδεολογίας. Επιπρόσθετα ο Μ. Ακιντζί κινητοποιεί την κοινότητα του πάλιν σε μια σειρά από προεδρικές πολιτικές αξίες: Λέει: «Ένας ακόμη λόγος της υποψηφιότητάς μου είναι η διαφύλαξη της δημοκρατικότητας, κοσμικότητας, του σύγχρονου, ευρωπαϊκού τρόπου ζωής των Τ/κ» (15/10).

Μύθος 3: Βολεύει τους Τ/κ η παρούσα κατάσταση πραγμάτων, όπως πολλοί Ε/κ πιστεύουν; Ο Μ. Ακιντζί απαντά: «Θα προχωρήσω, καταβάλοντας με αποφασιστικότητα τις προσπάθειες για μια ομοσπονδιακή λύση με βάση δύο ισότιμες συνιστώσες πολιτείες. Σε περίπτωση που αυτό δεν γίνει, αυτό δεν θα σημαίνει αναγνώριση (της «τδβ»), όπως κάποιοι λένε, αλλά διεύρυνση και μονιμοποίηση της δικοτόμησης» (16/10/20). Η τ/κ συνδικαλιστική πλάτφορμα η οποία στηρίζει τον κ. Ακιντζί ανέφερε ότι «είμαστε υπέρ της ομοσπονδιακής λύσης, όχι της διαίρεσης, της κοσμικότητας, όχι της οπισθοδρόμησης, της ελευθερίας, όχι της υποταγής». Ο Μ. Α. Ταλάτ δηλώνει στήριξη στον Ακιντζί «ως άτομο που σε ολόκληρη την πολιτική μου ζωή παλεύω για μια ομοσπονδιακή λύση στην Κύπρο θα συνεχίσω να στηρίζω με όλες του τις δυνάμεις τις ίδιες αρχές». Έκανε δε έκκληση στους Τ/κ, σήμερα «να δώσουν στις κάλπες τη βούλησή τους για λύση».

Αλήθεια 1: Με βάση εκλογικά ποσοστά η πλειοψηφία της τ/κ κοινότητας στηρίζει την επίλυση, ψηφίζει Ε.Ε., δηλαδή επιδιώκει τη συνδεση της με τα φαινόμενα που εκ-

φράζει ο ευρωπαϊκός χώρος. Τα αιτήματα αυτά συναντούν αντίστοιχα αιτήματα της πλειοψηφίας στην ε/κ κοινότητα, αυτής που δεν έχει καταφέρει ως τώρα να εκφραστεί σε πολιτικό επίπεδο και να διεκδικήσει την άλλη Κύπρο όπως λ.χ. κάνει σήμερα ο, υπό τον Ακιντζί, συνασπισμός στην τ/κ κοινότητα. Τόσο έρευνες, όσο και κομματικά ποσοστά βεβαιώνουν ότι η πλειοψηφία στην ε/κ κοινότητα επιδιώκει την επίλυση, παρά την έως τώρα χαρακτηριστική αδυναμία αυτών των δυνάμεων να βρουν τον ελάχιστο κοινό παρονομαστή για να αλλάξουν τον ρου των πραγμάτων. Το παράδειγμα με την απίληψη που είχε η εισήγηση του δικηγόρου Α. Δημητριάδη για τη δημιουργία κοινού νοσοκομείου για Ε/κ και Τ/κ στη νεκρή ζώνη για αντιμετώπιση ασθενών με κρούσματα Covid 19, είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική. Η απίληψη δείχνει πως κάθε σοβαρή πρόταση βρίσκεται ανοικτά μυαλά, γιατί η πλειοψηφία των Κυπρίων ενδιαφέρεται να ακούσει καθαρές και ρεαλιστικές εισηγήσεις. Η πλειοψηφία βαρέθηκε τα τεχνάσματα, το blame game, τις διακυρήξεις που δεν συνοδεύονται με έργο. Πολύ σύντομα ο γ.γ. του ΟΗΕ θα συγκαλέσει πενταμερή plus «Σύννοδο για την Κύπρο. Όπως λέει ο γ.γ. του ΟΗΕ «αυτή τη φορά θα είναι διαφορετικά». Αυτό το στοιχείο αποτελεί την έκφραση της αποφασιστικότητας του γ.γ. του ΟΗΕ να καθοδηγήσει τις εξελίξεις με βάση το Πλαίσιο που ανέγνωσε στα μέρη στις 30 Ιουνίου 2017.

www.larkoslarkou.org.cy

Πολιτογραφίες, διαφθορά και οικονομική ανάπτυξη

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ**

Ας μην υπάρχουν, λοιπόν, ψευδαισθήσεις, η διαφθορά είναι αναπόσπαστο κομμάτι τέτοιου είδους προγραμμάτων.

τέτοιων προγραμμάτων με τον τομέα των ακινήτων δημιουργεί επιπλέον ρίσκα για την οικονομία. Τέλος, τέτοια προγράμματα είναι ιδιαίτερα βλαβερά και λόγω του πληθγματος στη φήμη της χώρας που επιτρέπει αρνητικά τις ξένες επενδύσεις από σοβαρούς επενδυτές. Η μόνιμη κατάργηση του προγράμματος πολιτογραφήσεων θα είχε, λοιπόν, ευεργετικές συνέπειες για τα επιχειρηματικά κίνητρα, τα επίπεδα διαφθοράς, και τη φήμη της χώρας, που με τη σειρά τους θα βελτιώναν άμεσα τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης της χώρας.

Είναι σημαντικό να σταθούμε στη σχέση τέτοιων προγραμμάτων με τη διαφθορά. Καταρχάς, χρειάζεται να επισημανθεί ότι τα προγράμματα διαβατηρίων είναι έκφανση κρατισμού που δημιουργεί «economic rents» και όχι «κέρδη» εντός ενός εύρυθμου καπιταλιστικού συστήματος. Η διαφορά των «economic rents» από τα κέρδη και από την οποιαδήποτε αμοιβή του κεφαλαίου και της εργασίας είναι πως αυτό το είδος υπερ-αμοιβής δεν σχετίζεται με το ρίσκο, τον κόπο ή τα κόστη του επιχειρηματία, αλλά κυρίως με τον βαθμό πρόσβασης του στους πολιτικούς ή και τον βαθμό προστασίας του από το κράτος. Αυτός ο μηχανισμός τροφοδοτεί τη διαφθορά με τη δύναμη που δίνει σε πολιτικούς «economic rents» και με τα κίνητρα που δημιουργεί στους επιχειρηματίες να επενδύουν σε πολιτικό κεφάλαιο αντί πραγματικών επενδύσεων στην οικονομία. Πέραν αυτού, τα «economic rents»

αποτελούν εξ ορισμού υπερ-αμοιβή, πέραν αυτής που θα χρειαζόταν κάποιος για να πραγματοποιήσει την επένδυσή του ή για να εκτελέσει την εργασία του. Άρα, η ύπαρξη «economic rents» δημιουργεί από μόνη της δυνατότητα να δίνονται αμοιβές σε πολιτικούς ή άλλους μεσάζοντες για λάδωμα της μηχανής. Μέσω του πιο πάνω μηχανισμού γίνεται ξεκάθαρο ότι τέτοια προγράμματα είτε ανατροφοδοτούν ή και δημιουργούν εστίες διαφθοράς. Ας μην υπάρχουν, λοιπόν, ψευδαισθήσεις, η διαφθορά είναι αναπόσπαστο κομμάτι τέτοιου είδους προγραμμάτων. Και πέραν του κοινωνικού και ψυχικού κόστους της, η διαφθορά, μέσω των λάθους κινήτρων και της κακής διανομής πόρων που προκαλεί, είναι βασική αιτία οικονομικής υπο-ανάπτυξης και ο έλεγχός της ο καλύτερος τρόπος υγιούς άρα σταθερής οικονομικής ανάπτυξης. Η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που θα μπορούσε να γίνει θα ήταν η εξου-

γίαση και ο έλεγχος της διαπλοκής και διαφθοράς έτσι ώστε ναιώθει ο κάθε πολίτης η επιχειρηματίας ότι μπορεί να λειτουργήσει σ' αυτήν την οικονομία χωρίς να χρειάζεται τη βοήθεια των πολιτικών. Άλλωστε, σε έρευνες που γίνονται και σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι επιχειρηματίες στην Κύπρο συστηματικά αναδεικνύουν πως για να πετύχουν χρειάζονται να έχουν στον μέγιστο βαθμό πρόσβαση σε πολιτικούς και κόμματα. Αυτό δημιουργεί μια κακή επιχειρηματική κουλτούρα, ενώ παράλληλα αποτρέπει πολλούς καλούς επιχειρηματίες, ντόπιους και ξένους, από το να δραστηριοποιηθούν στην κυπριακή οικονομία. Η κατάργηση του προγράμματος πολιτογραφήσεων μας δίνει επιτέλους την ευκαιρία να πραγματοποιήσουμε ακριβώς μια τέτοια μεταρρύθμιση.

Ο κ. Μάριος Ζαχαριάδης είναι καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Με επιστημονικές υποδείξεις έγινε η νέα ΜΕΘ

Στη Νομική Υπηρεσία η κόντρα Οδυσσέα Μιχαλίδη-ΟΚΥΠΥ, με τον Οργανισμό να εξηγεί ότι τα πάντα έγιναν στη βάση υποδείξεων

Του ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ

Η διερεύνηση που έγινε από τον γενικό ελεγκτή, Οδυσσέα Μιχαλίδη για διαδικασίες στον τομέα της Υγείας το περασμένο καλοκαίρι, τον έφεραν σε αντιπαράθεση με τον Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας, σε σχέση με την ανέγερση της νέας Μονάδας Εντατικής Θεραπείας του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας. Ο κ. Μιχαλίδης είχε από τότε αναφέρει ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής ότι εντόπιζε παραβάσεις των νόμιμων διαδικασιών, όσον αφορά στις προσφορές και στις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν. Ανάλογες αναφορές από τον ίδιο έγιναν και την Πέμπτη 15 Οκτωβρίου, ξανά ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου, με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΚΥΠΥ να επικαλούνται τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούσαν, καθώς και την ανάγκη την οποία είχε υποδείξει και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας σχετικά με την αύξηση των κλινών ΜΕΘ σε όλα τα κράτη, προκειμένου να αντιμετωπίσουν όσον το δυνατόν καλύτερα τις επιπτώσεις της COVID-19. Παράλληλα, μέσω της επιστολής 21 σελίδων που έδωσε ο Οργανισμός στην Επιτροπή Ελέγχου εξηγεί ότι τα πάντα έγιναν στη βάση υποδείξεων των επιστημονικών επιτροπών που συστάθηκαν γι' αυτό τον σκοπό.

Πλασματικός ανταγωνισμός

Στην έκθεσή του, ο γενικός ελεγκτής κάνει λόγο για πλασματική εικόνα δόθεν ανάπτυξης ανταγωνισμού εκ μέρους του ΟΚΥΠΥ, αναφορικά με τη διαδικασία επιλογής αρχιτέκτονα και εργολάβου για το έργο της ανέγερσης της νέας ΜΕΘ του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας. Αυτό προκύπτει, σύμφωνα με

Το κατεπίγειον της κατάστασης, καθιστούσαν αναγκαία την ανέγερση μιας νέας Μονάδας Εντατικής Θεραπείας, ακόμα και καθ' υπέρβαση μερικών διαδικασιών.

τα ευρήματα, από το γεγονός ότι το έργο ανατέθηκε απευθείας σε συγκεκριμένο αρχιτέκτονα χωρίς την τήρηση οποιασδήποτε διαδικασίας προσφορών. Στο στόχαστρο του κ. Μιχαλίδη τέθηκαν επίσης τα ενδεχόμενα να μην ανεγειρόταν νέα ΜΕΘ, αλλά να αξιοποιείτο το υπόγειο του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, ο νεοκτιστος όροφος του Γενικού Νοσοκομείου Αμμοχώστου ή και η νέα πτέρυγα του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας.

Με παρόμοιο τρόπο, συνεχίζει, έγινε και η ανάθεση σε εργολάβο. Αν και προηγουμένως ζητήθηκαν προσφορές από ακόμα δύο εργολάβους οι οποίοι τελικά δεν επελέγησαν, δεν διασφαλίστηκε καθόλου η ανάπτυξη στοιχειώδους έστω ανταγωνισμού, ούτε ακολουθήθηκαν οι διαδικασίες περί δημοσίων συμβάσεων. Ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής, ο Οδυσσέας Μιχαλίδης την Πέμπτη είπε ότι παρακάμφθηκε το Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΚΥΠΥ. Υπενθυμίζεται ότι, μήνες προηγουμένως, η ίδια η γενική διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας και ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών, που αποτελούν μέρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού είχαν αναφέρει ότι δεν ήταν ενήμεροι για τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν. Τέλος, η Ελεγκτική Υπηρεσία κρίνει

Ο κ. Μιχαλίδης εντοπίζει παρατυπίες στην ανάθεση του έργου της ανέγερσης της νέας ΜΕΘ της Λευκωσίας και εκφράζει ερωτήματα, τα οποία ο ΟΚΥΠΥ απαντά μέσω της πολυσελίδης επιστολής, την οποία συνοπτικά παρουσιάζει η «Κ».

την τιμή των 1.300 εκατ. ευρώ για τη νέα ΜΕΘ υπερβολική και δεν μπορεί να δικαιολογηθεί.

Υπήρχαν όροι εντολής

Πληροφορίες από ενημερωμένες πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι αφού η αύξηση των κλινών ΜΕΘ ήταν υπόδειξη του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, ο ΟΚΥΠΥ θα ήταν υπόλογος εάν δεν προχωρούσε στην ανέγερσή της εν μέσω πανδημίας, την ώρα που οι ιδιαίτερες συνθήκες μπορούσαν να επιτρέψουν την υπέρβαση κάποιων χρονοβόρων διαδικασιών. Μάλιστα, ο ίδιος ο υπουργός Υγείας είχε εξαγγείλει τη δημιουργία της νέας Μονάδας, ενώ τύγχανε συνεχώς ενημέρωσης για την πορεία των διαδικασιών και των εργασιών.

Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, τα σχέδια για την ανέγερση της νέας

ΜΕΘ προϋπήρχαν ωστόσο την ανέγερσή της εμπόδιζε η οικονομική κρίση του 2013. Σε σχέση με την επιλογή του εργολάβου, κάτι για το οποίο κατηγορείται ο εκτελεστικός διευθυντής του ΟΚΥΠΥ, Χρίστος Λοϊζίδης, ο ίδιος αποστάθηκε σε ακόμα δύο άτομα εκ των οποίων ο ένας ξεκαθάρισε εξ αρχής ότι δεν μπορούσε να αναλάβει το έργο και να το ολοκληρώσει εντός 30 ημερών. Παράλληλα, ο κ. Λοϊζίδης είχε ζητήσει όπως αναζητηθούν περισσότερες επιλογές, προκειμένου να υπάρχει ανταγωνισμός και ενδεχομένως να επιτευχθεί κάποια πιο συμφέρουσα τιμή.

Βάσει επιστημοσύνης

Στην απαντητική του επιστολή, η οποία δόθηκε στον γενικό ελεγκτή και στα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου

της Βουλής, ο ΟΚΥΠΥ τονίζει αρχικά ότι βάσει των συστάσεων της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής, η Κύπρος κατ' αναλογία πληθυσμού πρέπει να διαθέτει 119 κλίνες ΜΕΘ. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δίδονται για το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, στην κουζίνα μπορούν να τοποθετηθούν 18 κλίνες και άλλες 12 στο φυσιοθεραπευτήριο. Παράλληλα, έπρεπε να ανεγερθεί και νέα ΜΕΘ χωρητικότητας οκτώ κλινών. Στα μέσα Μαρτίου αρμόδιοι από τον ΟΚΥΠΥ και τη βοηθό διευθύντρια ΜΕΘ έκριναν ότι η νέα Μονάδα έπρεπε να ανεγερθεί στο σημείο όπου βρίσκεται σήμερα για λόγους που αφορούν την κτηριακή και την επιστημονική προσέγγιση.

Χώροι και προσωπικό

Το ερώτημα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας γιατί δεν αξιοποιήθηκαν χώροι όπως το υπόγειο του ΓΝ Λευκωσίας, απαντάται από τον ΟΚΥΠΥ, ο οποίος λέει πως εκεί υπάρχουν αρχεία φακέλων ασθενών και αποθήκες, ενώ διασχίζεται και από τα φουγάρα του συστήματος κλιματισμού, που χαμηλώνουν το ύψος οροφής. Υπάρχουν μικρότεροι χώροι, ωστόσο είναι διάσπαρτοι στο υπόγειο. Επιπρόσθετα, μια ΜΕΘ στο υπόγειο δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για μελλοντικές ανάγκες, ενώ από ιατρικής πλευράς, ο χρόνος πρόσβασης είναι απαγορευτικός για το ιατρικό προσωπικό. Σε σχέση με το Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου, ο ΟΚΥΠΥ αναφέρει ότι ο αριθμός των εντατικολόγων στην Κύπρο είναι περιορισμένος και αποτρεπτικός για να μπορεί η κάθε επαρχία να έχει τη δική της ΜΕΘ για τους σκοπούς της πανδημίας.

Στις 30 Μαρτίου αποφασίστηκε

σε συνεδρία του ΔΣ του ΟΚΥΠΥ η ανέγερση της νέας ΜΕΘ, δίπλα από την κλινική πλαστικής χειρουργικής του ΓΝ Λευκωσίας, ενώ αναφέρθηκε από τον διευθυντή Αγορών και Προμηθειών του Υπουργείου Υγείας ότι, βάσει της καθοδήγησης από το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, το Υπουργείο δύναται να εγκρίνει τις αγορές. Τότε ανακοινώθηκε ότι το κόστος ανέγερσης της νέας ΜΕΘ 600 τ.μ. θα ανερχόταν στο 1.300 εκατ. ευρώ και το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε τις δωρεές από δύο εταιρείες για τον σκοπό αυτό.

Μάλιστα, ο ΟΚΥΠΥ ξεκαθαρίζει ότι το κόστος δεν θα επιβάρυνε τα οικονομικά του κράτους, αφού θα καλυπτόταν από την χορηγία του ΟΠΑΠ. Παράλληλα, τέθηκαν υψηλά πρόστιμα σε περίπτωση καθυστέρησης στις εργασίες και λήφθηκαν εγγυητικές από τους εργολάβους ώστε να εξασφαλίζεται ο ΟΚΥΠΥ σε περίπτωση μη ορθής εκτέλεσης των εργασιών.

Το κόστος

Απαντώντας σε σχετικό ερώτημα του γενικού ελεγκτή, ο ΟΚΥΠΥ λέει ότι το οικοδομικό κόστος της νέας ΜΕΘ ανήλθε στις 826 χιλιάδες ευρώ. Μάλιστα, διαθέτει εξειδικευμένα συστήματα τα οποία δικαιολογούν το κόστος, προσθέτει. Αξίζει να αναφερθεί, παρ' όλ' αυτά, ότι ο γενικός ελεγκτής ζητάει να ενημερωθεί πώς καθορίστηκε το ποσό των 311.250 ευρώ ανά βδομάδα καθυστέρησης παράδοσης του έργου, που έθεσε ο ΟΚΥΠΥ ως ποινή στον εργολάβο, με τον Οργανισμό να απαντά ότι οι συνθήκες έκτακτης ανάγκης επέβαλλαν την ολοκλήρωση των εργασιών σε σύντομο χρονικό διάστημα και με αυτό τον τρόπο θα εξασφαλιζόταν η απρόσκοπτη ροή τους.

Απόκτησέ τα
με FREEDOM &
πρόγραμμα
ασφάλισης

FREEDOM
€95/μήνα
€0
αρχικά

Samsung Galaxy
Note 20 Ultra 256GB

Samsung Galaxy
Note 20

FREEDOM
€85/μήνα
€0
αρχικά

Τα προγράμματα συμβολαίου προϋποθέτουν 24μηνο συμβόλαιο. Οι τιμές συμπεριλαμβάνουν ΦΠΑ. Όλες οι προσφορές ισχύουν μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

www.cytamobile-vodafone.com
Τηλεφωνική Εξυπηρέτηση: 132

Το μέλλον συναρπάζει.
Ready?

Ενισχύεται η ομάδα ιχνηλάτησης

Η χώρα περνάει δεύτερο κύμα πανδημίας, χωρίς, ωστόσο, η κατάσταση να έχει ξεφύγει

Του ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ

Απότομη αύξηση του αριθμού των κρουσμάτων της νόσου COVID-19 καταγράφεται τις τελευταίες μέρες, με την Κύπρο να φαίνεται ότι ακολουθεί τον ευρωπαϊκό ρυθμό. Για πρώτη φορά, το απόγευμα της Πέμπτης ανακοινώθηκε τριψήφιος αριθμός κρουσμάτων με την ανησυχία των μελών της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής, του Υπουργού Υγείας, ακόμα και του ίδιου του προέδρου της Δημοκρατίας να κορυφώνεται. Την ίδια ώρα, η Ομάδα Ιχνηλάτησης φαίνεται ότι δυσκολεύεται να ανταποκριθεί στο εξαιρετικά δύσκολο έργο της. Η λεπτομερής ανάλυση των περιστατικών δίνεται στη δημοσιότητα την επόμενη μέρα του εντοπισμού τους, κάτι που δείχνει ότι η κατάσταση δεν βρίσκεται υπό τον έλεγχο των αρμοδίων πλέον. Το μεγαλύτερο πρόβλημα φαίνεται να εντοπίζεται στους χώρους εργασίας, όπου δεν γίνεται η καλύτερη δυνατή τήρηση των υγιεινομικών πρωτοκόλλων, με τους αρμόδιους να πραγματοποιούν συσκέψεις επί συσκέψεων με φόντο εισηγήσεις ακόμα και για λήψη απαιτητότερων μέτρων. Αξιοσημείωτο, ωστόσο, είναι και το γεγονός ότι, ενώ έχει αυξηθεί κατακόρυφα ο αριθμός των κρουσμάτων, οι θάνατοι στην Ευρώπη βρίσκονται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το πρώτο κύμα της πανδημίας, σύμφωνα με στοιχεία από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Οι λόγοι για τους οποίους καταγράφουμε πλέον τριψήφιο αριθμό κρουσμάτων, είναι ξεκάθαροι για την επιστημονική ομάδα. Συγκεκριμένα: 1) Οι πολίτες επέστρεψαν στις δουλειές τους. 2) Οι

μαθητές επέστρεψαν στα σχολεία και στις εξωσχολικές δραστηριότητές τους. 3) Αυξήθηκαν οι κοινωνικές συναθροίσεις. 4) Οι φοιτητές επέστρεψαν στα έδρανα. 5) Η κόπωση του κόσμου από την εφαρμογή των μέτρων.

Σφίγγει ο κλοιός

Μετά την επιστροφή στην καθημερινότητα, η ιχνηλάτηση των επαφών των ήδη επιβεβαιωμένων περιστατικών COVID-19 ήταν αναμενόμενο ότι θα γινόταν πολύ πιο δύσκολη. Η πρόβλεψη που είχε κάνει ο επικεφαλής της Ομάδας Ιχνηλάτησης του Υπουργείου Υγείας, δρ Βαλεντίνος Σιλβέστρος, ήδη από το καλοκαίρι όταν ήρθσαν τα περιοριστικά μέτρα, ήταν ότι το έργο τους θα ήταν πολύ πιο δύσκολο πλέον. Η πρόβλεψη του επιβεβαιώθηκε, με τον υπουργό Υγείας το μεσημέρι της Παρασκευής να κάνει λόγο για έως και δυόμισι χιλιάδες επαφές οι οποίες προέκυψαν από τα 104 επιβεβαιωμένα περιστατικά κορωνοϊού που ανακοινώθηκαν την προηγούμενη μέρα. Ο Κωνσταντίνος Ιωάννου είχε απευθύνει για άλλη μια φορά την έκκλησή του προς τους πολίτες να μειώσουν τον αριθμό των επαφών τους, προκειμένου, αφ' ενός να υπάρχει μικρότερη διασπορά του ιού και αφ' ετέρου να είναι εύκολος ο εντοπισμός των πιθανών φορέων. Ο δρ Σιλβέστρος είπε στην «Κ» για την επάρκεια της Ομάδας Ιχνηλάτησης σε έμφυχο υλικό, σημείωσε πως ότι αυτή τη στιγμή αριθμεί 13 άτομα και πρόσθεσε ότι πρόσφατα έγινε επιστράτευση 10 ατόμων από άλλα τμήματα του Υπουργείου Υγείας για κάλυψη των επιπρόσθετων αναγκών, ενώ υπάρχει σχεδιασμός για πρόσληψη ακόμα 15 ατόμων.

Η κατάσταση στην Κύπρο δεν έχει ξεφύγει, προς το παρόν, αναφέρουν στην «Κ» πηγές από τη Συμβουλευτική Επιστημονική Επιτροπή, ωστόσο η ιχνηλάτηση των επαφών δεν είναι εύκολη πλέον, αφού ο αριθμός τους ανέρχεται σε χιλιάδες.

Η καλύτερη στόχευση και η οργάνωση έχουν αποτρέψει τον μεγάλο αριθμό νοσηλείων και θανάτων. Ωστόσο, δεν αποκλείεται τις επόμενες βδομάδες η κατάσταση αυτή να ανατραπεί.

Εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας μελετάται το ενδεχόμενο να υπάρξει αναδιοργάνωση της Ομάδας Ιχνηλάτησης, ενόψει της μεγάλης πρόκλησης που έχει ενώπιόν της αυτή την περίοδο. Η αναδιοργάνωση αφορά στην ιεράρχηση των ατόμων των οποίων οι επαφές θα αναζητηθούν, λαμβανομένων υπ' όψη συγκεκριμένων παραγόντων, με κυριότερο αν συμπεριλαμβάνονται στις ευπαθείς ομάδες. Ωστόσο, η ιχνηλάτηση για την ώρα δεν αλλάζει μεθοδολογία, καθώς επιβάλλεται να εντοπίζονται όλες οι επαφές.

Δεν ξεφύγαμε

Προς το παρόν, παρά το γεγονός ότι εντοπίζεται πρωτόγνωρα μεγάλοι αριθμοί κρουσμάτων, η κατάσταση στην Κύπρο δεν θεωρείται από τους ειδικούς ότι έχει ξεφύγει. Αυτό αποδίδεται στο ότι εντοπι-

ζονται μέχρι τώρα εγκαίρως όλες οι επαφές και στο ότι δεν έχουν αυξηθεί οι νοσηλευόμενοι στα νοσοκομεία, καθώς οι πλείστοι είναι νέοι – μειώθηκε περίπου 10 χρόνια ο μέσος όρος ηλικίας των ατόμων που εντοπίζονται θετικά στον νέο κορωνοϊό. Ωστόσο, την επόμενη βδομάδα δεν αποκλείεται να προκύψουν αυξημένες ανάγκες για νοσηλεία, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού περιστατικών που καταγράφκαν την εβδομάδα που πέρασε.

Τοπικά lockdown

Τα αρνητικά ρεκόρ που καταρρίπτονται στην Κύπρο, αναφορικά με τον αριθμό των κρουσμάτων φέρνουν τη χώρα μας επιδημιολογικά πολύ κοντά στην Ελλάδα, η οποία έχει καταφύγει στην εφαρμογή τοπικών lockdown. Πηγές από τη Συμβουλευτική Επιστημονική Επιτροπή αναφέρουν στην «Κ» ότι ο τριψήφιος αριθμός που καταγράφεται πλέον στην Κύπρο του 1 εκατ. κατοίκων, ξεπερνά τους αριθμούς κρουσμάτων που καταγράφονται στην Ελλάδα των 10 εκατ. κατοίκων, παρά το ότι εκεί δεν διενεργούνται τόσες δειγματοληψίες όσες στην Κύπρο κατά αναλογία πληθυσμού.

Μέτρα στις επιχειρήσεις

Πλέον, οι υγιεινομικές αρχές επικεντρώνονται σε μέτρα τα οποία

θα συμβάλουν στην μείωση των επαφών του κάθε πολίτη, χωρίς να τίθενται σημαντικοί περιορισμοί στις μετακινήσεις. Το αντίθετο είναι παραδεκτό ότι θα επιδράσει αρνητικά στην ψυχολογία του κοινού και στην οικονομία, γι' αυτό και πρέπει να αποφευχθεί όσο είναι δυνατόν. Παράλληλα, όμως, πρέπει να γίνουν συγκεκριμένες ενέργειες εντός των επιχειρήσεων, όπως η αξιοποίηση ατόμων υπευθύνων για την ασφάλεια και την υγεία.

Συγκεκριμένα, με τις εργοδοτικές οργανώσεις την Παρασκευή συζητήθηκαν λύσεις που αφορούν στην ιχνηλάτηση εντός μιας εταιρείας, σε περίπτωση εντοπισμού κρούσματος. Επιπρόσθετα, οι εταιρείες προτρέπονται να εφαρμόσουν το μέτρο της ομαδοποίησης των εργαζομένων τους και το κυκλικό ωράριο εργασίας. Επίσης, προτρέπονται οι εργοδότες να εφαρμόζουν τη μέθοδο της τηλεργασίας στις επιχειρήσεις όπου υπάρχει η δυνατότητα, ενώ στις υπόλοιπες πρέπει να γίνει αναδιαμόρφωση των χώρων, ώστε να τηρούνται οι αποστάσεις και να ελαχιστοποιούνται οι επαφές, ακόμα και να προσαρμοστούν οι ώρες των διαλειμμάτων. Παράλληλα, τα άτομα τα οποία έχουν συμπτώματα κρυολογήματος, δεν πρέπει να προσέρχονται στην εργασία τους και να ενημερώνουν τους υπευθύνους τους.

Στοχευμένη αντιμετώπιση και αλλαγές στα τεστ

Η ραγδαία αύξηση κρουσμάτων στην Κύπρο και στην Ευρώπη δεν είναι ανάλογη με τον αριθμό των θανάτων και αυτό είναι ευόινο. Αυτό προκύπτει από το ότι μολύνονται νεαρότεροι άνθρωποι και από το ότι πλέον παγκοσμίως υπάρχει καλύτερη οργάνωση του συστήματος υγείας, ακόμα και των πολιτών, επισημαίνουν πηγές από την επιστημονική ομάδα. Ωστόσο, δεν αποκλείεται σε μια βδομάδα να παρατηρηθεί αύξηση και στις εισαγωγές στα νοσοκομεία, ακόμα και στις περιπτώσεις ασθενών που θα χρήζουν διασωλήνωσης ή και σε αυτές που θα καταγραφούν θάνατοι. Παρ' όλ' αυτά, με το lockdown που επιβλήθηκε τον Μάρτιο, δόθηκε η ευκαιρία στο σύστημα υγείας να οργανωθεί, ενώ με την πάροδο του χρόνου οι θεραπευτικοί αλγόριθμοι βελτιστοποιήθηκαν. Η φαρμακευτική αγωγή είναι πιο στοχευμένη τώρα και μπορεί να συμβάλει στην αποτροπή θανάτων, κάτι που θα μπορούσε να είχε γίνει και στα αρχικά στάδια, αν υπήρχε η τωρινή γνώση και εμπειρία.

Πηγές από την επιστημονική κοινότητα αναφέρουν ότι στην παρούσα φάση της πανδημίας, η τυχαία διενέργεια διαγνωστικών εξετάσεων πρέπει να σταματήσει και η διαδικασία να διαφοροποιηθεί. Πλέον, πρέπει να γίνεται τεστ σε όλους τους ασθενείς που εισάγονται στα νοσοκομεία, ανεξάρτητα από τη διάγνωση εισαγωγής τους, καθώς και σε άτομα τα οποία εκπληρώνουν συμπτώματα του αναπνευστικού συστήματος ή που ομοιάζουν με αυτά που προκαλεί η νόσος COVID-19. Το ενδεχόμενο αλλαγής της στρατηγικής έχει τεθεί και στο τραπέζι της επιστημονικής ομάδας, εξαιτίας της αλλαγής της επιδημιολογικής εικόνας.

Μένουν «δεμένοι» στα λιμάνια λόγω της πανδημίας

Η 28χρονη Κύπρια ανθυποπλοίαρχος Σκεύη Αντωνίου παραμένει εγκλωβισμένη εν πλω εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων

ΤΗΣ ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ

Αλυσιδωτές προεκτάσεις στην παγκόσμια ναυτιλία επέφερε η πανδημία του κορωνοϊού. Πέραν των 300 χιλιάδων ανθρώπων έχουν «εγκλωβιστεί» σε πλοία λόγω των περιορισμών που έχουν επιβληθεί. Τα Ηνωμένα Έθνη σημειώνουν ότι «παράπλευρα θύματα» των περιοριστικών μέτρων είναι οι ναυτικοί, καθώς οι απαγορεύσεις στα ταξίδια, οι περιορισμοί επιβίβασης και αποβίβασης πλήττουν τις συνθήκες εργασίας.

Το Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο με το οποίο επικοινωνήσαμε η «Κ» επιβεβαίωσε ότι το πρόβλημα είναι υπαρκτό και στις ναυτιλιακές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Όπως σημείωσε ο βοηθός γενικός διευθυντής του Κυπριακού Ναυτιλιακού Επιμελητηρίου, Αλέξανδρος Ιωσφιδής το ζήτημα που έχει δημιουργηθεί με τη δυσκολία αλλαγής πληρωμάτων και των εγκλωβισμένων ναυτικών, δεν είναι μόνο ανθρωπιστικό. «Από την αρχή της πανδημίας Οργανισμοί σε τοπικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο ξεκίνησαν μια προσπάθεια να ενθαρρύνουμε και να προσπαθήσουμε να δημιουργήσουμε εκείνες τις οδούς που θα μπορούσαν να μας επιτρέψουν την ομαλή αλλαγή πληρωμάτων. Το ζήτημα δεν είναι μόνο ανθρωπιστικό και θέμα ψυχολογίας αλλά και ασφάλειας της ναυσιπλοΐας. Ένας άνθρωπος ο οποίος ψυχολογικά ετοιμάζεται να λείπει από το σπίτι του 3-4 μήνες ή και περισσότερο ενδεχομένως να επηρεαστεί και η διάθεσή του για εργασία», εξηγεί ο κ. Ιωσφιδής.

Ο ίδιος προσθέτει ότι το πρόβλημα έχει αλυσιδωτές συνέπειες καθώς άτομα που είναι στην στεριά χάνουν εισόδημα διότι αναμένουν να έρθουν στα πλοία για να εργαστούν και δεν μπορούν. Ουσιαστικά, χιλιάδες άνθρωποι παραμένουν άνεργοι. Να σημειωθεί ότι η ανταμοιβή του ναυτικού αφορά τη διάρκεια του συμβολαίου του. Άρα, με τη λήξη του συμβολαίου και ενόσω παραμένει κάποιος εργαζόμενος περιορισμένος στο πλοίο, δεν θα πληρωθεί. Όπως

Εξήντα πλοιοκτήτριες εταιρείες στην Κύπρο επηρεάζονται από την κατάσταση, ενώ δεν υπάρχει σαφής εικόνα για το πόσοι Κύπριοι ναυτικοί παραμένουν εγκλωβισμένοι σε πλοία.

αναφέρει ο κ. Ιωσφιδής, 60 πλοιοκτήτριες εταιρείες στην Κύπρο επηρεάζονται από την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, ενώ δεν υπάρχει σαφής εικόνα για το πόσοι Κύπριοι ναυτικοί παραμένουν εγκλωβισμένοι σε πλοία, καθώς δεν υπάρχει κεντρικό σύστημα καταγραφής.

Αρκετές εταιρείες όπως σημειώνει ο ίδιος επηρεάζονται οικονομικά από το πρόβλημα της αλλαγής πληρωμάτων καθώς επιμίσθωνται σε αρκετές περιπτώσεις επιπλέον κόστους αφού φέρουν την ευθύνη της μεταφοράς του πληρώματος από και προς

«Το να είσαι μακριά από την οικογένειά σου φυσικά και είναι δύσκολο. Έχω αποδεχτεί τη δυσκολία της πανδημίας και κάνω υπομονή μέχρι να γυρίσω ασφαλώς στο σπίτι μου», αναφέρει η ανθυποπλοίαρχος Ε.Ν. Σκεύη Αντωνίου.

το πλοίο. Αρκετές εταιρείες ναύλων πλοία για τη διεκπεραίωση της αλλαγής πληρωμάτων που συνεπάγεται τεράστιο κόστος. «Οι εταιρείες αντιμετωπίζουν τεράστιο πρόβλημα με τις πτήσεις που μπορούν να βρουν και σε σχέση με τα λιμάνια στα οποία πάνε τα πλοία τους. Η τεράστια δυσκολία και το επιπλέον κόστος των εταιρειών είναι αυτό», εξηγεί ο κ. Ιωσφιδής. Πάντως, η Κύπρος είναι από τις πρώτες χώρες που εφαρμόσει σύστημα το οποίο επιτρέπει στους ναυτικούς μέσω εύκολων διαδικασιών στα λιμάνια να μπορούν να κατεβούν από τα πλοία ώστε να ακο-

λουθήσουν τον δρόμο της επιστροφής στην πατρίδα τους. Φυσικά, τίθεται και το ζήτημα των περιορισμών στις πτήσεις που θα πρέπει να επιτρέπουν τον επαναπατρισμό τους.

Το Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο ως μέλος του Διεθνούς Ναυτικού Επιμελητηρίου έχει εγείσει το ζήτημα που έχει προκύψει με τη δυσκολία στην αλλαγή πληρωμάτων και τον εγκλωβισμό των ναυτικών στον γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Η Διεθνής Ένωση Πλοιοκτητών έχει ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση να γίνει μια προσωρινή διευθέτηση ειδικά

για τους ναυτικούς. Ωστόσο, οι τελικές εγκρίσεις εναπόκεινται στα Υπουργεία Υγείας της κάθε χώρας που αποφασίζουν για τα περιοριστικά μέτρα για την αναγκαιότητα της πανδημίας.

Εγκλωβισμένη εν πλω

Στην «Κ» μίλησε η 28χρονη ανθυποπλοίαρχος Ε.Ν. Σκεύη Αντωνίου από τη Λεμεσό, η οποία εργάζεται σε πλοίο κοντέινερ στον Περσικό Κόλπο και παραμένει εγκλωβισμένη τους τελευταίους 10 μήνες λόγω της πανδημίας. Η σύμβαση της εταιρείας για την οποία εργάζεται ταίριαζε κανονικά για έξι μήνες. «Το να είσαι μακριά από την οικογένειά σου φυσικά και είναι δύσκολο, αλλά στις μέρες μας λόγω της τεχνολογίας μπορούμε να έχουμε επαφή είτε τηλεφωνικά είτε οπτικά επί καθημερινής βάσεως και αυτό είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό πράγμα, το οποίο οι παλιότεροι ναυτικοί δεν το είχαν. Σίγουρα είναι μια δύσκολη κατάσταση για όλους. Δεν κάνω τίποτα παραπάνω από ό,τι κάνουν όλοι οι συνάδελφοί μου. Έχω αποδεχτεί τη δυσκολία της πανδημίας και κάνω υπομονή μέχρι να γυρίσω ασφαλώς στο σπίτι μου», αναφέρει η ίδια.

Όπως εξηγεί στην «Κ», λόγω της πανδημίας, «είναι πολύ δύσκολος οι αλλαγές πληρωμάτων, γιατί κάθε χώρα έχει τους δικούς της κανονισμούς και είναι πολύ δύσκολο να γίνουν όλα τα έγγραφα που χρειάζονται ώστε να πραγματοποιηθούν οι αλλαγές. Γι' αυτό το λόγο, τα πληρώματα παραμένουν στα πλοία για πολλούς μήνες». Ο ναυτικός υπερβαίνει το αρχικό του συμβόλαιο κατά

αρκετούς μήνες, παραμένει εγκλωβισμένος στο πλοίο όπου εργάζεται χωρίς καν να μπορεί να βγει στο λιμάνι ούτε για βόλτα ή ακόμη για εφοδιασμό με προμήθειες και αναλλακτικά με τεράστιες καθυστερήσεις στην παράδοση.

Μία ημέρα στη θάλασσα

Η εργασία στο πλοίο για έναν ναυτικό δεν είναι καθόλου εύκολη ή βαρετή. «Συνολικά δουλεύεις 12 ώρες την ημέρα», αναφέρει η ίδια η οποία παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει δεν σκέφτηκε ποτέ να παρατήσει το επάγγελμά της το οποίο λατρεύει. «Όταν ήρθε η στιγμή να δώσω εξετάσεις για να σπουδάσω, είχα περάσει σε τρεις σχολές συμπεριλαμβανομένων της Ακαδημίας Εμπορικού Ναυτικού και αποφάσισα να ακολουθήσω το ναυτικό επάγγελμα. Μετά το πρώτο μου εκπαιδευτικό ταξίδι ανακάλυψα ότι μου ταίριαζε το επάγγελμα αυτό και αποφάσισα να συνεχίσω την καριέρα μου πάνω στα πλοία». Το συγκεκριμένο επάγγελμα είναι ανδροκρατούμενο και η αμφισβήτηση λόγω φύλου προκύπτει σε αρκετές περιπτώσεις. Κάτι τέτοιο συνέβη και στην περίπτωση της Σκεύης. «Φυσικά και δέχτηκα αμφισβήτηση λόγω του ότι είμαι γυναίκα, αφού το ναυτικό επάγγελμα πατροπαράδοτο ήταν ανδροκρατούμενο, όλοι στην αρχή με κοίταζαν με αμφιβολία και απορούσαν εάν θα μπορούσα να τα καταφέρω. Με το πέρασμα των χρόνων, απέδειξα σε όλους ότι μπορώ να αντεπεξέλθω σε αυτό το επάγγελμα αρκετά καλά και για αυτό το λόγο συνεχίζω να ανεβαίνω θέσεις».

ΑΦΙΕΡΩΜΑ - 60 ΧΡΟΝΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Φως για τα τρία Noratlas από την ΟΥΝΦΙΚΥΠ

Σημαντικά στοιχεία για τα ελληνικά μεταγωγικά που δεν επέστρεψαν στην Ελλάδα από πρώην επιτελάρχη της Ειρηνευτικής Δύναμης

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Περισσότερο φως σε μια τραγική πτυχή της τουρκικής εισβολής του 1974 ρίχνουν σημαντικά στοιχεία που έχει στην κατοχή του, πρώην επιτελάρχης της Ειρηνευτικής Δυνάμews και διοικητής του αγγλικού αποσπάσματος του αεροδρομίου Λευκωσίας. Πρόκειται για τον Francis Henn, ταξιαρχο στον βαθμό που υπηρέτησε στην Κύπρο από το 1972 έως και το 1974. Ένας μέρος των στοιχείων που περιήλθαν στην κατοχή του Άγγλου αξιωματικού είναι εις γνώση της «Κ» η οποία τα παρoυσιάζει, στο πλαίσιο του αφιερώματος για τα 60χρονα της Κυπριακής Δημοκρατίας και την περίοδο 1970-1975. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ» ο Francis Henn, λόγω και της θέσεώς του την περίοδο εκείνη, συμμετείχε σε σημαντικές επαφές μεταξύ των εμπλεκόμενων πλευρών, κυρίως για το αεροδρόμιο Λευκωσίας, όπως η επιχείρηση των ελληνικών μεταγωγικών αεροσκαφών Noratlas, καθώς και τη μοναδική συμφωνία κατάπαυσης του πυρός μεταξύ των δυνάμεων εισβολής, της Εθνικής Φρουράς και της ΟΥΝΦΙΚΥΠ για την περισυλλογή νεκρών της ΕΛΔΥΚ, στις μάκες του αεροδρομίου Λευκωσίας. Ο Άγγλος αξιωματικός αναχωρώντας από την Κύπρο φέρει να πήρε μαζί του και ένα σημαντικό αρχείο της περιόδου εκείνης. Είκοσι οκτώ χρόνια μετά την αναχώρησή του, ο τότε επιτελάρχης της ΟΥΝΦΙΚΥΠ επέστρεψε στην Κύπρο, αυτή την φορά για να συλλέξει κάποιες επιπρόσθετες πληροφορίες για ένα βιβλίο της περιόδου εκείνης.

Στην Κύπρο το 2002, ο τότε επιτελάρχης ΟΥΝΦΙΚΥΠ ζήτησε και συναντήθηκε με τον Ξενοφώντα Καλλή, σύμβουλο του Επιτρόπου Προεδρίας Φώτη Φωτίου, σήμερα και με πολύχρονη εμπειρία στις εκταφές αγνοουμένων. Ο Άγγλος αξιωματικός με βάση τα όσα είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ» στις εδώ συναντήσεις του,φέρεται να έδωσε σημαντικές πληροφορίες τόσο για θέματα αγνοουμένων όσο και για την επιχείρηση «ΝΙΚΗ» την 21η προς 22α Ιουλίου 1974. Από τα στοι-

Το πλήρωμα του ΝΙΚΗ 12, ενός από τα τρία μεταγωγικά αεροσκάφη Noratlas που παραμένει θαμμένο στο παλιό αεροδρόμιο Λευκωσίας. Από αριστερά ο μηχανικός Γιάννης Κομιανός (ανθυποασπιστής), ο κυβερνήτης Νίκος Αδαμόπουλος (επισημναγός), ο συγκυβερνήτης Δημήτρης Χ΄ Παναγιώτης (επισημναγός) και ο ναυτίλος Χρόνης Βασιλάκος (αρχισμηνίας).

Οι αναφορές του Άγγλου ταξιαρχου για την τύχη των τριών μεταγωγικών αεροσκαφών ενισχύουν τις πληροφορίες που παρουσίασε παλαιότερα η «Κ» πως αυτά βρίσκονται θαμμένα εντός του αεροδρομίου Λευκωσίας.

χεία του Άγγλου αξιωματικού που ίσως να είναι και η μοναδική επίσημη, έγγραφη καταγραφή των γεγονότων και τα οποία γνωρίζουμε, ουσιαστικά επιβεβαιώνονται παλαιότερα ρεπορτάζ της «Κ» ότι τα τρία ελληνικά μεταγωγικά που δεν επέστρεψαν στις βάσεις τους, το

πρωινό της 22ας Ιουλίου 1974 είναι θαμμένα σε συγκεκριμένη περιοχή του κλειστού, σήμερα αεροδρομίου Λευκωσίας. Πρόκειται για το ΝΙΚΗ 3 με κυβερνήτη των Σωτήριο Στέφα, το οποίο δεν μπόρεσε να απογειωθεί λόγω ζημιών που υπέστη σε έναν από τους δυο κινητήρες πάνω από τη Ρόδο, το ΝΙΚΗ 6 με κυβερνήτη τον Γεώργιο Δημητρώ, που υπέστη εκτεταμένες ζημιές από φίλια πυρά κατά τη διαδικασία προσγείωσης στο αεροδρόμιο Λευκωσίας και το ΝΙΚΗ 12, με κυβερνήτη τον Νικόλαο Αδαμόπουλο, του οποίου τα καύσιμα δεν επαρκούσαν για το ταξίδι της επιστροφής.

Η άφιξη
Από τις αναφορές του τότε επιτελάρχη της ΟΥΝΦΙΚΥΠ προκύπτουν δύο ζητήματα. Το πρώτο αφορά την άφιξη στο αεροδρόμιο

Λευκωσίας των ελληνικών μεταγωγικών που μετέφεραν την 1η Μοίρα Καταδρομών από το Μάλμε της Κρήτης. Όπως αναφέρει ο Francis Henn οι υπηρεσίες των αγγλικών βάσεων τον πρωινό εκείνο εντόπισαν το ελληνικά Noratlas πλιν όμως νόμιζαν πως επρόκειτο για τουρκικά ελικόπτερα σε μια προσπάθεια των Τούρκων να ανοίξουν νέο μέτωπο από την περιοχή των Βρετανικών Βάσεων. Το δεύτερο ζήτημα κατά τον Άγγλο αξιωματικό αφορά το κατά πόσο γνώριζαν οι Βρετανοί για την ελληνική επιχείρηση. Ο Francis Henn κατηγορηματικά αναφέρει πως οι αγγλικές βάσεις δεν είχαν ενημερωθεί για οτιδήποτε. Τα δε Noratlas από το Ακρωτήρι προς στο αεροδρόμιο Λευκωσίας, χρησιμοποίησαν τον αεροδιάδρομο που χρησιμοποιούσαν οι Άγγλοι με βάση τις συμφωνίες Zurichns – Λον-

δίνου. Κάτι που, τότε, προκάλεσε την ανησυχία στους Βρετανούς για να μη θεωρηθεί πως ήταν ενήμεροι ή ήταν σε συνεργασία με την Ελλάδα. Περιγράφει την κάθοδο των μεταγωγικών αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Λευκωσίας, την κατάρριψη του ΝΙΚΗ 4 του Βασίλη Παναγιώπουλου στη Μακεδονίτισσα, σημειώνοντας ότι δεν γνώριζε τον αριθμό των θυμάτων και επιβεβαιώνει αυτό που έχει γράψει η «Κ» πως 2 από τα 3 Noratlas (ΝΙΚΗ 3, ΝΙΚΗ 6) ότι βρισκόντουσαν μέσα στον διάυλο προσγείωσης και πως έγινε προσπάθεια να καούν. Αυτό που έχει αξία από τις αναφορές του τότε επιτελάρχη της ΟΥΝΦΙΚΥΠ αφορά το ΝΙΚΗ 12.

Το θάψιμο
Ο Francis Henn δίνει μια νέα εκδοχή για το ΝΙΚΗ 12 που μέχρι ση-

μερα είναι άγνωστη. Αν και επιβεβαιώνει ότι το αεροσκάφος δεν είχε υποστεί ζημιές, υποστηρίζει ότι δεν έγινε προσπάθεια να το κάψουν. Τουναντίον οι στρατιωτικές δυνάμεις της Εθνικής Φρουράς ή προσπάψικό του αεροδρομίου Λευκωσίας φέρεται να άνοιξαν ένα υπόστεγο των Κυπριακών Αερογραμμών, να έβγαλαν έξω ένα πολιτικό αεροπλάνο B-111 της εταιρείας που υπήρχε εκεί και να έβαλαν μέσα το Noratlas. Η εκτίμηση του Άγγλου ταξιαρχου είναι πως το έβαλαν εκεί για να το προστατέψουν ή για να κάνουν κάποιες εργασίες σε μεταγενέστερο χρόνο. Η επιχείρηση μετακίνησης και απόκρυψης του ΝΙΚΗ 12, αναφέρει ο Francis Henn, αποκαλύφθηκε από τουρκικό αναγνωριστικό που πετούσε πάνω από το αεροδρόμιο Λευκωσίας. Υπό τον φόβο βομβαρδισμού των Τούρκων, προσθέτει, παρενέβη η ΟΥΝΦΙΚΥΠ, το στρατόπεδο της οποίας γειτνιάζε με το υπόστεγο των Κ/Α και ως εκ τούτου η Ε.Φ. μετέφερε το ΝΙΚΗ 12 στο τέρμα του διαύλου προσγείωσης, προκειμένου να εμποδίσουν πιθανή προσπάθεια προσγείωσης τουρκικών αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Λευκωσίας. Σύμφωνα με τις αναφορές του Francis Henn, το ΝΙΚΗ 12 καταστράφηκε από τους βομβαρδισμούς των Τούρκων την ημέρα εκείνη.

Επιλόγος
Ο Άγγλος αξιωματικός επιβεβαιώνει επίσης παλιότερο ρεπορτάζ της «Κ» ότι και τα τρία Noratlas θάφθηκαν σε καράδρα στο τέρμα του διαύλου προσγείωσης με κατεύθυνση προς την πλευρά της κατεχόμενης Μόρφου. Ωστόσο, δεν ξεκαθαρίζει τον χρόνο που έγινε η ταφή. Επί του προκειμένου η μοναδική μαρτυρία είναι αυτή του Τάκη Θεολόγου, ηλεκτρολόγου του αεροδρομίου Λευκωσίας, ο οποίος όπως είχε αναφέρει στην «Κ» ήταν αυτόπτης μάρτυρας της μετακίνησης 2 Noratlas που ήταν παρατημένα μέσα στον διάυλο προσγείωσης, στο ίδιο σημείο που αναφέρει και ο Άγγλος αξιωματικός, τα πρώτα Χριστούγεννα μετά την εισβολή. Δηλαδή έξι μήνες μετά το πέρας της επιχείρησης.

Ο λαός γράφει Ιστορία

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗ

Την περασμένη Κυριακή εγκαινιάσαμε στην οδό Πεύκου στη Λακατάμια ένα όμορφο μνημείο για 13 ήρωες της κοινότητας Κυρά Μόρφου. Γνωρίζω τις πλείστες οικογένειες πολύ καλά: ήρωες ξεχασμένοι, αγνοημένοι, οι οποίοι βγαίνουν από το χρονοντούλαπο της ιστορίας δεκαετίες μετά για μερικές έστω στιγμές. Οικογένειες ρημαγμένες, με πολλά προβλήματα οι πλείστες, βίωσαν τη φτώχεια, την εγκατάλειψη, την κοινωνικά περιθωριοποίηση και βρήκαν τα πόδια τους πολλά χρόνια μετά το κακό. Το μνημείο αυτό μου φαντάζει κάτι σαν την επαναφορά του σχεδόν πνιγμένου στην επιφάνεια της θάλασσας, για να μπορέσει επιτέλους να αναπνεύσει λίγο. Μεταξύ των 13 πεσόντων του μαύρο εκείνο καλοκαίρι του 1974 είναι και ο πατέρας μου.

Το θέμα μας βέβαια δεν είναι το μνημείο, αλλά ένα από τα διαχρονικά σημαντικότερα προβλήματα της ιστοριογραφίας: η έλλειψη δημοκρατικότητας. Η επίσημη ιστορία είναι συνήθως η ιστορία «των βασιλιάδων και των στρατηγών». Η ιστορία των καθοριστικών μαχών, των συμφωνιών, των αποφάσεων και των συμπεριφορών της ηγετικής ελίτ. Και ενώ αποδεδειγμένα τα γρανάζια της ιστορίας τα κινούν οι λαϊκές μάζες, το πώς ο λαός, οι πολίτες βιώνουν την ιστορία είναι μια πτυχή που συνήθως αγνοείται από τους επίσημους ιστοριογράφους.

Το 1974 αποτελεί μια τεράστια

καμπή στην ιστορία της Κύπρου αλλά και στην προσωπική ιστορία χιλιάδων συμπατριωτών μας. Η προσία και η εισβολή του 1974 άλλαξαν την εικόνα, άλλαξαν την ιστορία, τα δεδομένα αλλά και τις ζωές χιλιάδων ανθρώπων στην Κύπρο. Οι αλλαγές οι οποίες συντελέστηκαν υπήρξαν κατακλυσμιαίες:

Η αντίσταση στο πραξικόπημα και την εισβολή ανέσυρε τον ψυχικό πλούτο και το μεγαλείο χιλιάδων συμπατριωτών μας, που ενισχυμένη με την ιστορία, τον πολιτισμό, τις αρχές και αξίες του λαού μας, έγραψαν ένδοξες σελίδες ιστορίας. Επλώθηκε από τη μια στιγμή στην

Το 1974 αποτελεί μια τεράστια καμπή στην ιστορία της Κύπρου αλλά και στην προσωπική ιστορία χιλιάδων συμπατριωτών μας.

άλλη ο κοινωνικός ιστός στην μισή περίπου Κύπρο. Οι μετακινήσεις πληθυσμών διέλυσαν πραγματικά τον κοινοτικό δεσμό και σε αρκετές περιπτώσεις τον οικογενειακό.

Υπήρξε ένα μεγάλο ρεύμα μετανάστευσης προς το εξωτερικό με κύριους στόχους την εξεύρεση εργασίας και ασφάλειας. Επίσης, αρκετοί εμπλεκόμενοι στα δραματικά γεγονότα του 1974 έφυγαν από το νησί. Το 1974 σηματοδοτεί

Η συγκέντρωση προσφύγων σε καταυλισμούς αντίσκηνων στην αρχή και στη συνέχεια σε προσφυγικούς συνοικισμούς, δημιούργησε κοινωνικά γκέτο.

την οριστική μετάβαση από την αγροτική κυπριακή κοινωνία στην καπιταλιστική.

Η συγκέντρωση πολλών προσφύγων σε καταυλισμούς αντίσκηνων στην αρχή και στη συνέχεια σε προσφυγικούς συνοικισμούς, δημιούργησε κοινωνικά γκέτο. Χαρακτηριστικά των γκέτο αυτών υπήρξε η φτώχεια, η σχολική αποτυχία, η κοινωνικά περιθωριοποίηση και άλλα κοινωνικά προβλήματα,

όπως η βία, η κυβεία, ο αλκοολισμός, η παραβατική συμπεριφορά. Ακόμα και πρόσφατα σε διάφορες έρευνες που έγιναν τα ποσοστά κατανάλωσης ναρκωτικών ουσιών είναι πολύ υψηλότερα στους συνοικισμούς. Για όσους γνωρίζουν οι συνοικισμοί λειτουργήσαν (αντικειμενικά) ως φυτώρια εγκληματικότητας. Δημιούργησαν ένα κατακλυσμό ψυχολογικών επιπτώσεων σε μένες που έχασαν τα παιδιά τους, σε χήρες,

σε ορφανά, σε αιχμαλώτους πολέμου που βίωσαν απίστευτες καταστάσεις, σε τραυματίες πολέμου, σε βασανισθέντες και σε γυναικές, σε βασανισθέντες και ξεριζωμένους. Δυστυχώς το 1974 δεν χάθηκαν 1619 αγνοούμενου και 5000 περίπου σκοτωμένοι, αλλά πολύ, πολύ περισσότεροι.

Το 1974 αποτέλεσε καμπή για την ενίσχυση της πολιτικοποίησης και της συμμετοχής του λαού στα κοινά, αφού έγινε πλέον συνείδηση από το σύνολο του λαού, μπροστά στην ολοκληρωτική καταστροφή, ότι κανένας δεν μπορεί να μείνει ανεπρόεστος και κανένας δεν δικαιούται να μείνει αμέτοχος.

Την ώρα λοιπόν που η Χούντα των Αθηνών μαζί με την επεκτατική Τουρκία, το ΝΑΤΟ και την ΕΟΚΑ Β΄, οργάνωναν το πραξικόπημα και την εισβολή, χιλιάδες κύπριοι πολίτες τοποθετούνταν χωρίς να το ξέρουν, στο κείλος του γκρεμού. Και την ώρα που ο Μακάριος συναντιόνταν με τον Ραούφ Ντενκτάς για να αποφασίσουν τη μορφή της λύσης, χιλιάδες Κύπριοι παρακολουθούσαν, όχι μόνο με αγωνία, αλλά ταυτόχρονα με απύθμενη θλίψη, συναισθηματική συντριβή, με το αίσθημα της απώλειας, με πολλά κοινωνικά προβλήματα και προσωπικά αδιέξοδα. Όπως το έγραφε και ο Σεφέρης στο ποίημα του «Ελένη» «...Τόσες ψυχές δοσμένες στις μυλόπετρες σαν το σπάρι...», «...τόσος πόνος τόση ζωή πήγαν στην άβυσσο...».

Το θέμα μας, λοιπόν, δεν είναι το μνημείο ή το όποιο μνημείο από τα πολλά που, ευτυχώς, έστω και

μετά από τόσες δεκαετίες ανεγείρονται για τους πρωταγωνιστές της ιστορίας, οι οποίοι «καταδικάστηκαν» από κάποιο αόρατο χέρι της περιβόητης «δημοσιότητας» να παρμένουν κομπάρσοι. Το θέμα μας είναι οι χιλιάδες Κύπριοι πατριώτες που με το αίμα τους, τον ιδρώτα και την ψυχή τους, κίνησαν τα γρανάζια της ιστορίας προς τα μπρος και περνώντας από το κολαστήριο της αβύσσου ξαναέκτισαν, πέτρα την πέτρα, την Κύπρο μας. Το θέμα μας είναι οι χιλιάδες άνθρωποι, που προσπαθούν, δραπετεύοντας για λίγο έστω από τους τάφους και τα κενοτάφια τους, να πολεμήσουν τη λήθη και τη λησμονία και να μας δώσουν σαν ύστατη παρακαταθήκη την Αλήθεια (η Α-λήθεια είναι το αντίθετο της λήθης). Σαν να και κάποιοι θέλουν να πάρουν την εκδικισή τους από την Ιστορία, τους ξανασπράχνουν βαθιά μέσα στο κοιμητήριο τους. Το θέμα μας είναι η σύγχρονη εποχή όπου τόσες θυσίες κινδυνεύουν να πάνε χαμένες. Και που ο λαός με τόση ιστορία πίσω του κινδυνεύει ανιστόρητος να περάσει στο περιθώριο, ανδρείκελο ξένων και ντόπιων συμφερόντων. Το θέμα μας είναι πώς ξανά ο λαός, αυτός που γράφει τη πραγματική ιστορία, θα γίνει ξανά πρωταγωνιστής και ο συγγραφέας της δικής του μοίρας.

Ο κ. Χρίστος Χριστοφίδης είναι επαρχιακός γραμματέας Λευκωσίας Κερύνειας και μέλος του πολιτικού γραφείου του ΑΚΕΛ.

Θρίλερ με την Αγκυρα με ορίζοντα τον Δεκέμβριο

Από το «Ορούτς Ρέις» στο «Γιαβούζ»

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Προετοιμασίες για την πιθανότητα εξέλιξης μιας αργόσυρτης κρίσης στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο μέχρι το τέλος του χρόνου κάνει η Αθήνα, σε διπλωματικό και στρατιωτικό επίπεδο. Πολιτικά ορόσημα είναι, βεβαίως, το τελείωμα της Ε.Ε. προς την Αγκυρα μέχρι την επόμενη Σύνοδο Κορυφής στις αρχές Δεκεμβρίου, οι αμερικανικές εκλογές της 3ης Νοεμβρίου και μια πιθανή περίοδος «lame duck» για τον Ντόναλντ Τραμπ μέχρι τις 20 Ιανουαρίου 2021. Με βάση την υφιστάμενη κατάσταση, η NAVTEX των ερευνών του «Ορούτς Ρέις» φθάνει μέχρι και τις 22 Οκτωβρίου. Εως τότε θα φανεί ποια θα είναι η κίνηση του ερευνητικού και, κυρίως, ποια θα είναι η αντίδραση της Αθήνας, όσο αυτό πλέει μεταξύ 6 και 12 ναυτικών μιλίων, σε περιοχή, δηλαδή, δυνητικής ελληνικής κυριαρχίας.

Όπως η «Κ» αποκάλυψε ήδη την περασμένη Τετάρτη, οι Ενοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.) βρίσκονται σε επιφυλακή για τον φόβο πιθανής προβοκάτσιας, ωστόσο σε ναυτικό επίπεδο ήδη έχει προκριθεί μια αντίδραση η οποία δεν περιλαμβάνει στρατιωτικό πλήγμα παρά μόνον αν οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις (ΤΕΔ) προχωρήσουν στην πρώτη κίνηση. Αυτό δεν σημαίνει ότι στο Αρχηγείο Στόλου δεν υπάρχουν σενάρια για το πώς μπορεί να παρεμποδιστεί το «Ορούτς Ρέις» με άλλα μέσα, εφόσον αυτό χρειαστεί. Στο ΓΕΕΘΑ και στο ΓΕΝ, τα σενάρια αυτά έχουν αναλυθεί ήδη από τον περασμένο Αύγουστο, όταν και εκτυλίχθηκε η δεύτερη φάση της κρίσης (10 Αυγούστου - 12 Σεπτεμβρίου). Για την ακρίβεια, ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ Κωνσταντίνος Φλώρος και σε ναυτικό επίπεδο ο αρχηγός ΓΕΝ Στέλιος Πετράκης, σε αρμονική συνεργασία με τον αρχηγό Στόλου Παναγιώτη Λυμπερό, αναδιόρθωσαν το σύνολο της ελληνικής

στρατηγικής, το οποίο μέχρι πρότινος ήταν στηριγμένο κατά κύριο λόγο σε συνθήκες που αφορούν το Αιγαίο Πέλαγος και όχι την Ανατολική Μεσόγειο.

Μια κρίση διάρκειας σημαίνει ότι εντός του επόμενου τριμήνου, παρά την προφανή ανάγκη για συνεχείς τακτικές αναπροσαρμογές ώστε να αντιμετωπιστεί ο άτυπος «πόλεμος φθοράς» της Αγκυρας, θα πρέπει να προχωρούν και τα σχέδια ενίσχυσης των Ε.Δ. αλλά και υποστήριξης των υποδομών τους. Η περιοδεία του κ. Φλώρου σε μειζόνες σχηματισμούς, αλλά και σε μικρότερες μονάδες, ξεκίνησε την Πέμπτη, όμως θα συνεχιστεί και τις επόμενες εβδομάδες, με σκοπό, μεταξύ άλλων, να επισημανθεί η ανάγκη συνέχισης της προσπάθειας κυρίως στον τομέα της αναβάθμισης, συντήρησης ή και ενίσχυσης των υποδομών.

Σε επίπεδο πράξεων, η επόμενη κίνηση κλιμάκωσης από πλευράς της Αγκυρας θα ήταν να προχωρήσει στην αποστολή γεωτρήπανου στην περιοχή όπου δραστηριοποιήθηκε το προηγούμενο χρονικό διάστημα το «Ορούτς Ρέις». Όπως έχουν αφήσει να διαρρεύσει προς τα τουρκικά ΜΜΕ αξιωματούχοι του υπουργείου Ενέργειας, το «Ορούτς Ρέις» έχει κάνει έως τώρα δισδιάστατες έρευνες. Σε περίπτωση που υποδηλώνουν την πιθανότητα ύπαρξης υδρογονανθράκων, θα πρέπει να γίνουν και τριδιάστατες έρευνες. Εφόσον η Αγκυρα επιλέξει να οδηγήσει σε ταχεία κλιμάκωση, τότε ο στόλος της ΤΡΑΟ θα παρακάμψει το στάδιο των τριδιάστατων ερευνών και θα προχωρήσει σε απόπειρα γεώτρησης, κατά πάσα πιθανότητα με το πλωτό γεωτρήπανο «Γιαβούζ». Ενα υπαρκτό σενάριο, το οποίο βρίσκεται πάντα επί τάπητος, είναι και η πιθανότητα να προχωρήσει η ΤΡΑΟ σε έρευνες στις περιοχές του τουρκολιβικού μνημονίου.

Με βάση την υφιστάμενη κατάσταση, η NAVTEX των ερευνών του «Ορούτς Ρέις» έχει διάρκεια έως και τις 22 Οκτωβρίου. Εως τότε θα φανεί ποια θα είναι η κίνηση του ερευνητικού και, κυρίως, ποια θα είναι η αντίδραση της Αθήνας όσο αυτό πλέει μεταξύ 6 και 12 ν. μ., δηλαδή σε περιοχή δυνητικής ελληνικής κυριαρχίας.

Οι Ενοπλες Δυνάμεις βρίσκονται σε επιφυλακή για τον φόβο πιθανής προβοκάτσιας – Τα σενάρια αντιμετώπισης σε περίπτωση κλιμάκωσης από τον Ερντογάν.

Οι ανησυχίες για πιθανή αποκαλίνωση της Αγκυρας και στο πεδίο της Ανατολικής Μεσογείου αυξάνονται από το γεγονός ότι ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έχει προχωρήσει σε ορισμένες κινήσεις που υποδεικνύουν πως βρίσκεται σε τροχιά αυτονομίας, τουλάχιστον ως προς τα ζητήματα που θεωρεί ότι αφορούν την Τουρκία. Πέρα από τα «ελληνοκεντρικά» ζητήματα, όπως η επιστροφή του «Ορούτς Ρέις» στην Ανατολική Μεσόγειο και το άνοιγμα της παραλίας των Βαρωσίων, η Αγκυρα έχει εμπλακεί ενεργά στη σύγκρουση στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ και, μόλις την Παρασκευή, ο κ. Ερντογάν αγνόησε επιδεικτικά τις προειδοποιήσεις της Ουάσινγκτον και έδωσε άδεια για επίσημη και δημόσια δοκιμή του ρωσικού πυραυλικού συστή-

ματος S-400 στη Μαύρη Θάλασσα.

Σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, οι ΤΕΔ ετοιμάζονται και για ακόμα μία επιχείρηση στο έδαφος της Συρίας, δίχως να είναι σαφές αν η Αγκυρα αποτολήσει να επιτεθεί στο Κομπάνι, όπου από τον περασμένο Οκτώβριο έχει εγκατασταθεί ο υποστηριζόμενος από τη Μόσχα συριακός στρατός, προκειμένου να αποφευχθεί μια επιχείρηση εκδίωξης του πλειοψηφικού κουρδικού στοιχείου και από εκεί, ώστε η Τουρκία να «ενώσει» τις δύο λωρίδες συριακής γης που κατέχει και διαμορφώνει εθνικά τα τελευταία χρόνια.

Η διπλωματία

Για την Αθήνα προφανώς επιλογή είναι η εντατική διπλωματική εργασία κατ' αρχάς σε συμμαχικό και περιφερειακό επίπεδο. Ήδη σε επίπεδο ΝΑΤΟ, η Αθήνα έχει αναδείξει ότι στην πράξη η περίφημη «κόκκινη γραμμή» Ελλάδας - Τουρκίας για την αποφυγή ατυχήματος αποτελεί ευφημισμό, καθώς η Αγκυρα αγνόησε οποιαδήποτε πρωτοβουλία, μένοντας σε επίπεδο εντυπώσεων και μόνο. Πολύ σημαντικότερο, η Αθήνα προωθεί σε βάθος τις σχέσεις της σε περιφερειακό επίπεδο με το Ισραήλ, την Αίγυπτο, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και άλλες χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα από τον τουρκικό επεκτατισμό.

«Τρέχουν» εξοπλιστικά, αναδιάρθρωση ΕΑΒ

Ευλόγως, σε αυτό το πλαίσιο κρίσης, η κυβέρνηση προχωράει στα εξοπλιστικά και στην αναδιοργάνωση της αμυντικής βιομηχανίας. Κατ' αρχάς προχωρούν ταχέως τα 12 μεταχειρισμένα «Ραφάλ», μόλις στα προσδιορίστηκε η τιμή τους σε 33 εκατ. ανά τεμάχιο, κάτι που σημαίνει ότι η Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.) θα δαπανήσει αρχικά 396 εκατ. ευρώ για τα τέταρτη γενιάς γαλλικά μαχητικά.

Βασικό στοιχείο της κυβέρνησης είναι η αναδιοργάνωση της ΕΑΒ, η οποία, όπως έχει ήδη δηλώσει ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, πρέπει να αναδιοργανωθεί «ώστε να μετατραπεί σε κέντρο συντήρησης αεροσκαφών για την ευρύτερη περιοχή». Κυβερνητικές πηγές ανέφεραν ότι ήδη καταγράφεται ενδιαφέρον από το εξωτερικό για επενδύσεις, συνεργασία και εντέλει τη διάσωση της επιχείρησης. Τα διαχρονικά δομικά προβλήματα είναι εις γνώσιν του Μεγάλου Μαξίμου, από όπου επισημαίνεται ότι το υπουργείο Οικονομικών έλαβε πλήγμα δράσεων, ενώ αυτή τη στιγμή ρόλο συντονιστή έχει ανα-

λάβει ο υπουργός Ανάπτυξης Αδωνις Γεωργιάδης. Η ΕΑΒ προχωράει άμεσα σε αλλαγή διοίκησης, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα όπως υπογράφηκε για σημαντικά προγράμματα της από το προσωρινό, μη εξουσιοδοτημένο διοικητικό συμβούλιο, ενώ αναζητείται και στρατηγικός επενδυτής.

Κυβερνητικές πηγές ανέφεραν επίσης ότι μέσω της αμερικανικής DFC και της ONEX στα ναυπηγεία της Ελευσίνας και της Σύρου και του εν εξελίξει διαγωνισμού για τον Σκαρμαγκά γίνεται προσπάθεια οικοδόμησης μιας ισχυρής βιομηχανίας. Για την Ελευσίνα οι ίδιες πηγές τονίζουν ότι ζητούμενο παραμένει η χρηματοδότηση της ONEX από την DFC προκειμένου να ολοκληρωθεί η συμφωνία εξαγοράς των Ναυπηγείων Ελευσίνας. Το ύψος της ζητούμενης χρηματοδότησης επικρίνεται στα 100 εκατ. δολάρια, εκ των οποίων το ποσό των 41,4 εκατ. προσλαμβάνει τον χαρακτήρα του επείγοντος για την κάλυψη μισθοδοτικών αναγκών του προσωπικού των ναυπηγείων.

Το χάλι της οικονομίας κάτω από το... χαλί τεχνητών κρίσεων

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Ο **Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν** αλλάζει πάντα την πολιτική ατζέντα στο εξωτερικό της χώρας του και σύμφωνα με τους πολιτικούς του αντιπάλους δεν αφήνει να συζητηθεί το πραγματικό πρόβλημα, που είναι η οικονομία. Πρόσφατο παράδειγμα θεωρείται η ομιλία του στο προεδρικό μέγαρο που ξεσήκωσε μεγάλο κύμα αντιδράσεων, καθώς όπως λένε προσπάθησε να εξωραΐσει τις οικονομικές δυσκολίες που ζουν οι Τούρκοι πολίτες τα τελευταία χρόνια και με έμμεσο τρόπο τους ζήτησε «ως καλοί μουσουλμάνοι να κάνουν υπομονή».

«Το καθήκον του καλού και πιστού μουσουλμάνου είναι να μην κακομάθει όταν όλα είναι εύκολα και να κάνει υπομονή όταν υπάρχει ανέχεια. Ο σωστός πιστός είναι αυτός που λέει στον Θεό “και τα καλά σου και τα δύσκολά σου τα αποδέχομαι” και δέχεται την πίκρα του και τον πόνο σαν γλυκό, όπως το μέλι», δήλωσε ο Ερντογάν σε ομιλία του προς τους ιμάμδες.

Τα κόμματα της αντιπολίτευσης αντέδρασαν άμεσα, καθώς υποστηρίζουν πως ο Ερντογάν προετοιμάζει τον τουρκικό λαό για χειρότερες ημέρες. «Κάποτε έλεγε στον κόσμο πως είμαστε πλούσιοι. Έλεγε πως δεν υπάρχει κρίση, πως όλα πάνε

καλά. Τώρα όμως, τι λέει; Να κάνουμε υπομονή! Κύριε Ερντογάν! Αντί να λες στον λαό να κάνει υπομονή, πρώτα να πουλήσεις το αεροσκάφος σου αξίας 500 εκατ. δολαρίων, να μειώσεις τις υπέρογκες δαπάνες του παλατιού σου. Αυτή τη δύσκολη περίοδο, εσύ να γίνεις το παράδειγμα. Όμως δεν μπορείς

Από τον Εβρο έως την Αγία Σοφία και την Ανατ. Μεσόγειο, ο Ερντογάν επί μίνες επιχειρεί να στρέψει το ενδιαφέρον των Τούρκων μακριά από τα προβλήματα.

να το κάνεις, καθώς έχεις συνθηθεί στην πολυτέλεια, στην άνετη ζωή», δήλωσε η πρόεδρος του Καλού Κόμματος, Μεράλ Ακσενέρ.

Ο πρόεδρος του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος, Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου, κατηγορεί τον Ερντογάν για τις υποσχέσεις του. «Μας έλεγε πως μας ζηλεύει η Γερμανία, πως καταστράφηκε η Ελλάδα, πως οι ΗΠΑ δεν αντέχουν. Τι συνέβη; Μας μιλούσε για ισχυρή Τουρκία, πως είσαι παγκόσμιος ηγέτης. Πράγματι, είμαστε παγκόσμιοι πρωταθλητές στο να πληρώ-

Πλέον, με την οικονομική κρίση να ροκανίζει αισθητά το εισόδημα των Τούρκων, ο Ερντογάν τους ζητάει «ως καλοί μουσουλμάνοι να κάνουν υπομονή».

νουμε τόκους!» είπε.

Τα νούμερα δείχνουν πως οι Τούρκοι πολίτες είναι φτωχότεροι σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, της ευημερίας που είχε φέρει το κυβερνών κόμμα ΑΚΡ.

Το 2002, όταν ο Ερντογάν είχε αναλάβει τη διακυβέρνηση της Τουρκίας, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των Τούρκων ανερχόταν σε 3.500 δολάρια. Το 2013 ξεπέρασε τις 12.500 δολάρια. Όμως από εκείνο το έτος, άρχισε η σταθερή μείωση του εισοδήματος των Τούρκων. Το 2019 μειώθηκε σε 9.093

δολάρια. Για το 2020 και με την υποτίμηση της τουρκικής λίρας, οι προβλέψεις μιλούν πως θα βρεθεί κάτω από τις 8.000 δολάρια. Το 2020, η υποτίμηση της τουρκικής λίρας ξεπέρασε το 30% έναντι του δολαρίου και του ευρώ. Η εφημερίδα Cumhuriyet αποκάλυψε πως η τιμή του ψωμιού μέσα σε μία νύχτα αυξήθηκε κατά 20%! Επίσημα ο ετήσιος πληθωρισμός εμφανίζεται στα επίπεδα του 11,75%.

Μέσα σε αυτό το οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον, η Αγκυρα έστειλε το «Ορούτς Ρέις» και

το «Μπαρμπαρός» και πάλι στην Ανατολική Μεσόγειο και ετοιμάζεται να στείλει και το πλωτό γεωτρήπανο «Γιαβούζ». Στην τουρκική κυβέρνηση δεν ανησυχούν ιδιαίτερα για πιθανές, «ήπιες κυρώσεις» από τις χώρες της Ε.Ε., καθώς θεωρούν πως δεν θα επηρεάσουν την τουρκική οικονομία, η οποία ήδη έχει σοβαρά προβλήματα. Αντίπαλοι του Ερντογάν αναφέρουν ότι στην τουρκική κυβέρνηση πιστεύουν ότι μπορούν να διαχειριστούν τις αντιδράσεις της τουρκικής κοινωνίας, με θρησκευτική και εθνικιστική ατζέντα.

Η αντζέντα

Πολιτικοί αναλυτές σημειώνουν πως τους τελευταίους έξι μήνες η τουρκική κυβέρνηση δεν έχει αφήσει ούτε μια στιγμή να συζητηθεί η κατάσταση της οικονομίας. Το ζήτημα του μεταναστευτικού στον Εβρο τον Μάρτιο, η καραντίνα με τον κορωνοϊό από τον Απρίλιο μέχρι και τον Ιούνιο, η μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί τον Ιούλιο, η κρίση με το «Ορούτς Ρέις» τον Αύγουστο, ο πόλεμος στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ και η υποστήριξη στο Αζερμπαϊτζάν τον Σεπτέμβριο, και τώρα πάλι το «Ορούτς Ρέις» και το «Μπαρμπαρός» στη Μεσόγειο, κρατούν συνεχώς την ατζέντα μακριά από τα προβλήματα της καθημερινότητας.

Όσο για τις πιθανές κυρώσεις της Ε.Ε., η άποψη της Αγκυρας συνοψίζεται από τον εκπρόσωπο της τουρκικής προεδρίας, Ιμπραχίμ Καλίν, ο οποίος σε συνέντευξη του σε τηλεοπτική εκπομπή ξεκαθάρισε πως δεν προκαλεί καμία ανησυχία. «Αν στην Ευρώπη θεωρείτε πως θα μας στριμώξετε, τότε είναι άδικος ο κόπος σας. Νομίζετε πως θα απειλήσετε την Τουρκία. Το έχει πει και ο πρόεδρος μας, “σας προκαλώ, φέρτε τις κυρώσεις”. Τι θα μας κάνετε; Θα επιβάλατε κυρώσεις στην Τουρκική Εταιρεία Πετρελαίου και σε κάποια πρόσωπα; Ποιος θα έχει κέρδος από αυτό. Η Ευρώπη; Η Ελλάδα; Οι κυρώσεις δεν θα αλλάζουν την πολιτική μας, αντιθέτως θα αυξήσουν την αποφοτιστικότητα μας».

Ο πρόεδρος της Τουρκίας σε πρόσφατη ομιλία του αποκάλυψε πως το γεωτρήπανο «Γιαβούζ» θα ξεκινήσει το ταξίδι του και πάλι στην Ανατολική Μεσόγειο. Αναλυτές δεν αποκλείουν να εμφανιστεί σε περιοχές όπου αυτή την περίοδο βρίσκονται τα δύο ερευνητικά σκάφη της Τουρκίας. Όπως αναφέρουν, αυτή η κίνηση θα τον βοηθήσει να ασκήσει την πολιτική που έχει ως στόχο την Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και να κατευθύνει την εξωτερική ατζέντα, μακριά από την καθημερινότητα της χώρας.

Κακή έκπληξη η έξοδος του «Ορούτς Ρέις»

Ο ΥΠΕΞ της Γερμανίας Χάικο Μάας μιλάει στην «Κ» για τη νέα κλιμάκωση στα ελληνοτουρκικά και τη στάση της Ε.Ε.

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Ως «κακή έκπληξη» που προκαλεί απογοήτευση στο Βερολίνο περιγράφει, στην αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ», ο υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας Χάικο Μάας την απόφαση της Τουρκίας να στείλει εκ νέου το ερευνητικό πλοίο «Ορούτς Ρέις» σε απόσταση αναπνοής από το Καστελλόριζο. Παρά την έκπληξη, ο κ. Μάας επισημαίνει ότι «το να εγκαταλείψουμε τη διπλωματία σε αυτό το σημείο, είναι μια πολυτέλεια που δεν μπορούμε να αντέξουμε». Πρακτικά, ο κ. Μάας παραδέχεται ότι η γερμανική προσπάθεια μεσολάβησης (αν και ο ίδιος την περιγράφει ως «καλές υπηρεσίες») είναι σε απόλυτη συνεννόηση με τις ΗΠΑ, ταυτόχρονα όμως αποτελεί και συνειδητή επιλογή του Βερολίνου και όχι απλή σύμπτωση του γεγονότος ότι ασκεί καθήκοντα προεδρίας της Ε.Ε. το τρέχον εξάμηνο.

Ο κ. Μάας επαναλαμβάνει ότι ο ερχόμενος Δεκέμβριος είναι στην πραγματικότητα το χρονικό ορόσημο μέχρι το οποίο η Αγκυρα θα πρέπει να έχει αποφασίσει την τακτική που θα ακολουθήσει έναντι της Ε.Ε. Σε αυτό το πλαίσιο, επισημαίνει ο κ. Μάας, η Ε.Ε. έχει σαφώς αποφασίσει πως οι κυρώσεις είναι μέρος της διπλωματικής εργαλειοθήκης της. – Αυτή είναι η πρώτη φορά που η Γερμανία πήρε το προβάδισμα σε μια μεσολάβηση ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Τουρκία. Γιατί; – Μάλλον δεν θα την αποκαλούσα «μεσολάβηση». Οι προσπάθειές μας είναι «καλές υπηρεσίες» που παρέχουμε με την ιδιότητα της χώρας που προεδρεύει στο

“

Εχουμε ορίσει έναν καθαρό και μετρημένο τρόπο μπροστά μας μέχρι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο. Είναι στο χέρι της Τουρκίας να συμφωνήσει. Και τον Δεκέμβριο θα πρέπει να αποφασίσουμε.

“

Το να εγκαταλείψουμε τη διπλωματία σε αυτό το σημείο, είναι μια πολυτέλεια που δεν μπορούμε να αντέξουμε.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αλλά και ως χώρα που έχει κρατήσει ανοιχτές γραμμές επικοινωνίας με την Αγκυρα. Η κατάσταση ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο μας αφορά όλους – όπως και οι εντάσεις ανάμεσα σε δύο εταίρους στο ΝΑΤΟ, την Ελλάδα και την Τουρκία. Εργαστήκαμε στενά με τους Αμερικανούς φίλους μας, μοιραζόμαστε την ίδια ανάλυση της κατάστασης. Παρ’ όλες τις

«Όταν χρησιμοποιείς φάρμακο, πρέπει πάντα να διαβάξεις τις προληπτικές οδηγίες, να γνωρίζεις τους κινδύνους και τις παρενέργειες. Είναι το ίδιο με τις κυρώσεις», λέει ο κ. Χάικο Μάας.

δυσκολίες, απλώς το να καθόμαστε δεν είναι επιλογή για εμάς. – Η γερμανική κυβέρνηση αντιτάχθηκε σε κυρώσεις στην Τουρκία πριν και κατά τη διάρκεια της τελευταίας Συνόδου Κορυφής. Ποιο ήταν το σκεπτικό; – Όταν χρησιμοποιείς φάρμακο, πρέπει πάντα να διαβάξεις τις προληπτικές οδηγίες, να γνωρίζεις τους κινδύνους και τις πα-

ρενέργειες. Είναι το ίδιο με τις κυρώσεις. Αποτελούν μέρος της διπλωματικής εργαλειοθήκης μας, αλλά πρέπει να χρησιμοποιούνται με σύνεση. Είμαστε ήδη σε αυτό το σημείο ως προς την Τουρκία; Αυτό θα πρέπει να εξαρτάται από την Αγκυρα. Εχουμε ορίσει έναν καθαρό και μετρημένο τρόπο μπροστά μας μέχρι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο. Είναι στο χέ-

ρι της Τουρκίας να συμφωνήσει. Και τον Δεκέμβριο θα πρέπει να αποφασίσουμε. – Το ερευνητικό σκάφος «Ορούτς Ρέις» απέπλευσε ξανά παρά την προηγούμενη συμφωνία. Πόσο ανησυχείτε γι’ αυτήν την εξέλιξη; Εχει υπονομεύσει τις μεσολαβητικές προσπάθειές σας; Ήταν έκπληξη; Γιατί ακυρώσατε την επίσκεψή σας στην Αγκυρα;

– Ήταν έκπληξη, μια πολύ κακή έκπληξη. Αυτό το «μπρος-πίσω» της αποκλιμάκωσης και μετά πάλι κλιμάκωση είναι πολύ δύσκολο να γίνει κατανοητό και οδηγεί σε αδιέξοδο. Καταλαβαίνω την αίσθηση απογοήτευσης που νιώθουν πολλοί και τη μοιράζομαι. Αλλά η απογοήτευση και ο θυμός είναι κακοί σύμβουλοι στη διπλωματία. Πρέπει να εστιάσουμε στα στρατηγικά συμφέροντά μας και να δράσουμε αναλόγως. Γι’ αυτό και το να εγκαταλείψουμε τη διπλωματία σε αυτό το σημείο είναι μια πολυτέλεια που δεν μπορούμε να αντέξουμε. – Φαίνεται ότι υπάρχει ριζική διαφωνία για την ατζέντα των διμερών συνομιλιών ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Τουρκία. Πρέπει οι συνομιλίες να είναι αποκλειστικά για την οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών, όπως αποφάσισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο; Οι κυρώσεις είναι ξανά στο τραπέζι μετά τον απόπλου του «Ορούτς Ρέις» και το άνοιγμα συνοικίας των Βαρσών στην Κύπρο; – Θα άφηνα στις εμπλεκόμενες πλευρές να αποφασίσουν (σ.σ. για την ατζέντα). Αυτό που είναι καθαρό σε μένα είναι ότι υπάρχουν αρκετά ζητήματα όπου ένας απευθείας διάλογος ανάμεσα στην Αθήνα και στην Αγκυρα έχει νόημα. Η πρόσφατη συνάντηση ανάμεσα στους δύο συνεργάτες μου, τον Νίκο Δένδια και τον υπουργό Εξωτερικών Τσαβούσογλου, στην Μπρατισλάβα ήταν μια καλή αρχή. Η δουλειά μας ως υπουργών Εξωτερικών πρέπει να είναι πάντα να περπατάσουμε αυτό το «έξτρα μίλι» διπλωματίας, ώστε να βοηθήσουμε να μείνουν τα κανάλια επικοινωνίας ανοιχτά και να ελαστικοποιηθούν οι παρεξηγήσεις. Όχι το αντίθετο!

ΑΠΟΨΗ

Η παρασκηνιακή δράση του τουρκικού λόμπι στις ΗΠΑ

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΚΑΤΣΙΜΠΡΑ***

Εν μέσω κρίσης με την Τουρκία, είναι σημαντικό να εκθέσουμε πτυχές ενός πολέμου πληροφοριών και επιρροής που λαμβάνει χώρα χιλιάδες μίλια μακριά από την πατρίδα. Συγκεκριμένα, στην Ουάσινγκτον. Αυτό είναι σημαντικό, διότι έχουμε υποχρέωση να γνωρίζουμε τον αντίπαλό μας, καθώς η Τουρκία έχει αρχίσει να εκμεταλλεύεται τον δημόσιο διάλογο στην Ελλάδα για να προωθήσει τις θέσεις της στις ΗΠΑ.

Πολλές φορές χρησιμοποιούμε όρους όπως το «τουρκικό λόμπι», χωρίς να έχουμε πλήρη αντίληψη του εύρους παικτών και τακτικών που εμπλέκονται σε αυτόν τον πόλεμο επιρροής. Τι περιλαμβάνει γενικά αυτός ο πόλεμος; Κράτη που ανταγωνίζονται για να αναπτύξουν σχέσεις με μέλη του Κογκρέσου και πρώην αξιωματούχους που θα επανέλθουν στην εξουσία. Ειδικούς και δεξαμενές σκέψης που προσπαθούν να προωθήσουν τα συμφέροντα που εξυπηρετούν. Δημοσιογράφους που μεταχειρίζονται με μαεστρία δεδομένα και γεγονότα για να βοηθήσουν την όποια ατζέντα υπηρετούν. Και κάπου εκεί, σε μια γωνιά αυτής της μακιαβελικής πόλης, βρισκόμαστε μέχρι πρότινος εμείς, απλοί παρατηρητές πραγμάτων που δεν αντιλαμβάνομασταν πλήρως και με άγνοια της πολυπλοκότητας αυτού του κόσμου.

Ευτυχώς, τόσο σε κρατικό επίπεδο όσο και σε ιδιωτικό, γίνονται πλέον πρωτοφανείς για τα ελληνικά δεδομένα προσπάθειες, ώστε να είμαστε στρατηγικοί συμμετέχοντες και όχι απλοί παρατηρητές. Αυτή τη στιγμή δίνεται ένας αγώνας για να συμπληρώσουμε κενά που αφήσαμε για δεκαετίες, ενώ ο γείτονάς μας καλλιεργούσε ένα δίκτυο καλοθελητών που πα-

ριστάνουν τους αντικειμενικούς υποστηρικτές του.

Αυτό το τουρκικό δίκτυο επιρροής περιλαμβάνει περίπου τους εξής παίκτες:

1. Επαγγελματίες λομπιστές
Είναι κυρίως δικηγορικά γραφεία, πρώην αξιωματούχοι και διάφοροι κομματικοί παρατρεχάμενοι οι οποίοι συνεργάζονται με την πρεσβεία ή κάποιον άλλον επίσημο τουρκικό φορέα. Πάνω-κάτω, η δράση τους είναι γνωστή, καθώς είναι υποχρεωμένοι να την αναφέρουν λεπτομερώς στο υπουργείο Δικαιοσύνης και καταχωρίζεται σε δημόσια βάση δεδομένων. Όμως, παρ’ όλα τα χρήματα που ξοδεύει η Τουρκία, οι επίσημοι λομπιστές της δεν επικεντρώνονται ιδιαίτερώς σε θέματα σχετικά με την Ελλάδα και η εμπει-

Εδώ και δεκαετίες ο γείτονάς μας καλλιεργούσε ένα δίκτυο καλοθελητών που παριστάνουν τους αντικειμενικούς υποστηρικτές του.

ρία έχει δείξει ότι έχουν αποδειχθεί αναποτελεσματικοί. Το πραγματικό έργο γίνεται παρασκηνιακά από τους υπόλοιπους παράγοντες του ευρύτερου τουρκικού λόμπι.

2. Συγκεκριμένες αμερικανικές δεξαμενές σκέψης (Δ.Σ.)
Πρόκειται για ειδικούς που δρουν ως μετριοπαθείς καλοθελητές, οι οποίοι πρεσβεύουν με περισπούδαστη ανωτερότητα τις αρχές της καλής γειτονίας και ειρήνης στην περιοχή. Αυτοί ξεπλένουν έντεχνα την επιθετικότητα της Τουρκίας και προωθούν ένα δόγμα ανεκτικότητας της παραβατικότητάς της. Το ενδι-

Το αμερικανικό Κογκρέσο αποτελεί επί δεκαετίες βασικό πεδίο δράσης των διαφόρων λόμπι, συμπεριλαμβανομένου και του τουρκικού.

αφέρον είναι ότι τα ίδια άτομα δεν σπκνώνουν μύγα στο σπαθί τους σε ό,τι αφορά την παρόμοια παραβατικότητα αντιπάλων της Αμερικής, όπως η Ρωσία, η Κίνα ή το Ιράν. Πολλές Δ.Σ. και ειδικοί έχουν παρωχημένες αντιλήψεις για το τι εστί Τουρκία σήμερα, ενώ άλλοι έχουν καθαρά οικονομικά συμφέροντα, διότι η Τουρκία χρηματοδοτεί παραρτήματα τέτοιων Δ.Σ. στο έδαφος της και δίνει χορηγίες, ταξίδια και άλλες παροχές. Πολλές φορές η χρηματοδότηση είναι αδιαφανής ή γίνεται μέσω εταιρειών ένα δόγμα ανεκτικότητας υποτίθεται ότι δρουν ως ιδιώτες, ενώ

στην πραγματικότητα είναι ενδιάμεσοι του Ερντογάν. Επίσης, κάποιοι ειδικοί κάνουν καριέρα με τις πληροφορίες και την έκθεση που λαμβάνουν από τη σχέση τους με την τουρκική πρεσβεία. Είναι αξιοσημείωτο ότι η ελληνική ομογένεια έχει αρχίσει να είναι πολύ δραστήρια σε αυτόν τον τομέα. Για παράδειγμα, πολλά πρόσφατα άρθρα θετικά για την Ελλάδα από Αμερικανούς ειδικούς ήταν αποτέλεσμα μεθοδικής δουλειάς ατόμων όπως ο κ. Εντι Ζεμενίδης, ο οποίος έχει καταφέρει να έχει άμεση πρόσβαση στο βαθύτερο κατεστημένο της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ.

3. Άτομα επιρροής με μη διαφανείς οικονομικές σχέσεις με την Τουρκία

Αυτό είναι δύσκολο να εντοπιστεί και να στοιχειοθετηθεί, καθώς επιφανείς Αμερικανοί, πρώην αξιωματούχοι, συνθίζουν να δουλεύουν σε επενδυτικές ή συμβουλευτικές εταιρείες με ιδιωτικά συμφέροντα στην Τουρκία. Οι αξιωματούχοι αυτοί δεν αποκαλύπτουν φυσικά την κρυφή τους ατζέντα όταν εκφράζουν δημόσια γνώμη υπέρ της Τουρκίας.

4. Τουρκοαμερικανοί χρηματοδότες πολιτικών κομμάτων και υποψηφίων.

Οι πολιτικές δωρεές στις ΗΠΑ είναι καταχωρισμένες σε δημόσια βάση δεδομένων. Ένας γρήγορος υπολογισμός δείχνει ότι οι δωρεές Τουρκοαμερικανών χρηματοδοτών ξεπερνούν τα 5 εκατομμύρια δολάρια την τελευταία δεκαετία. Το

Γνωρίζοντας πλέον πώς δρα η Τουρκία, ασχέτως των προθέσεών μας, θα πρέπει όλοι να φιλτράρουμε τι λέμε δημόσια, ειδικά κατά τη διάρκεια της κρίσης.

πραγματικό ποσό πρέπει να είναι πολύ μεγαλύτερο.

5. Διάφοροι μη κερδοσκοπικοί αμερικανοτουρκικοί οργανισμοί.

Πρόκειται για οργανισμούς που έχουν άμεση επαφή και συχνά οικονομική εξάρτηση από τη μαμά Τουρκία. Οι συγκεκριμένοι οργανισμοί είναι πολύ δραστήριοι και έχουν πρόσφατα ξεκινήσει προσπάθειες να προσεγγίσουν Έλληνες ειδικούς, οι οποίοι, ίσως με το δέλεαρ της έκθεσης και λόγω του ότι δεν είναι υποψιασμένοι, δυστυχώς εργαλειοποιούνται για την προώθηση τουρκικών θέσεων.

Οι ίδιοι οργανισμοί εμπλέκονται στον εξής μηχανισμό προπαγάνδας της Τουρκίας, τον οποίο πρέπει να έχουν υπ’ όψιν όσοι έχουν δημόσιο λόγο στην πατρίδα: αυτό το δίκτυο συχνά απομονώνει φράσεις ειδικών και τις μετατρέπει σε επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η πρεσβεία και το ευρύτερο δίκτυο επιρροής της Τουρκίας. Για παράδειγμα, αν ένας Έλληνας ειδικός παραδεχθεί σε μια διαδικτυακή συζήτηση τουρκικής οργάνωσης κάτι που βολεύει την Τουρκία, τότε το τουρκικό λόμπι επικαλείται το σχόλιο του Έλληνα ειδικού, ο οποίος άθελά του έδρασε ως ένας validator (επιβεβαιωτής) για τις τουρκικές θέσεις.

Επίσης, το σχόλιο του ενσωματώνεται σε έναν μηχανισμό ενίσχυσης μηνυμάτων της Τουρκίας (message amplification), ο οποίος δρα ως εξής: αρχικά, το σχόλιο αυτό αναφέρεται σε κάποιο αμερικανικό μπλογκ φιλικό προς την Τουρκία. Στη συνέχεια, αυτό το μπλογκ γίνεται μία από τις πηγές άρθρου σε αμερικανικό μέσο εθνικής εμβέλειας. Τελικά, οι πράκτορες της Τουρκίας προωθούν αυτό το υποτιθέμενο έγκυρο άρθρο στο Κογκρέσο. Ετσι, ένα απλό σχόλιο γίνεται μέρος του δημόσιου διαλόγου στις ΗΠΑ και μπορεί να επηρεάσει και εκλεγμένους, οι οποίοι είναι ο στόχος αυτού του πολέμου πληροφοριών.

Μέχρι πρότινος, όλα αυτά ήταν ξένα για εμάς. Όμως πλέον, έχουμε πλήρη αντίληψη του πώς δρα η σημερινή Τουρκία. Οπότε, ασχέτως των προθέσεών μας, θα πρέπει όλοι να φιλτράρουμε τι λέμε δημόσια, ειδικά κατά τη διάρκεια της κρίσης. Εξάλλου, είναι γνωστό ότι ο δρόμος προς την κόλαση είναι στρωμένος με καλές προθέσεις.

* Ο κ. Νικόλας Κατσιμπίρας διδάσκει στο Πρόγραμμα Επίλυσης Συγκρούσεων του Πανεπιστημίου Columbia της Νέας Υόρκης, είναι σύμβουλος Διεθνών Σχέσεων και πρώην αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού.

Ικετεύουν για αναστολή οι «σκληροί» της Χρ. Αυγής

Μετά τις βαριές καταδικές τους

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΑΡΟΥ**

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας για τις αναστολές, ποιοι θα πάνε φυλακή και ποιοι θα τύχουν αναστολής στην έκτιση της ποινής τους, θα πέσει την προσεχή εβδομάδα η αυλαία της δίκης για την εγκληματική δράση της Χρυσής Αυγής, μετά την ιστορική απόφαση των δικαστών, που έκριναν και καταδίκασαν ως εγκληματική οργάνωση το ναζιστικό πολιτικό μόρφωμα. Το δικαστήριο μετά τη βαριά κρίση του για την ενοχή των κατηγορουμένων, της ηγετικής πολιτικής ομάδας της Χ.Α., αλλά και των στελεχών της που είχαν εμπλοκή σε βαριές εγκληματικές πράξεις, όπως η συγερή δολοφονία του Παύλου Φύσσα και η βίαιη επίθεση κατά Αιγύπτιων ψαράδων, επιμέτρηση αυστηρές ποινές στους καταδικασθέντες.

Η ηγετική πολιτική ομάδα της Χ.Α., επώνυμα στελέχη του κόμματος, με πρώτο τον Νίκο Μιχαολιάκο, που καταδικάστηκαν ότι είχαν τον πολιτικό σχεδιασμό των βίαιων επιθέσεων της Χ.Α., εισέπραξαν ποινές κάθειρξης 13 χρόνων και πλέον βρίσκονται αντιμέτωποι με το ενδεχόμενο να οδηγηθούν στη φυλακή. Βαριές ποινές επιβύλαξε ομόφωνα το δικαστήριο, εκτός από τον δολοφόνο του Παύλου Φύσσα, Γιώργο Ρουπακιά, ο οποίος καταδικάστηκε σε ισόβια και 14 χρόνια κάθειρξη, και σε άλλα επικειρησιακά στελέχη της οργάνωσης (Γιώργος Πατέλης, Αναστάσιος Παταζής, Κων. Καζατζόγλου) στους οποίους επιμέτρηση ποινές πάνω από δέκα χρόνια.

Και αυτοί, εκτός από τα πολιτικά στελέχη, βρίσκονται πλέον στη διακεκαυμένη ζώνη του να οδηγηθούν στη φυλακή, καθώς οι βαριές ποινές που μούρασε το δικαστήριο –στα όρια των προβλέψεων του νόμου– αύξησαν τον αριθμό των καταδικασθέντων που μπορεί να βρεθούν και πάλι στον Κορυδαλλό. Το γεγονός ότι πολλοί, πολιτικά στελέχη και άλλοι, βρίσκονται προ του σοβαρού ενδεχομένου να φυλακιστούν, ανάγκασε τους ίδιους και τους δικηγόρους τους να δώσουν μάχη νομικών επιχειρημάτων, προσκομίζοντας και μάρτυρες στο δικαστήριο για να πετύχουν, όσοι πετύχουν, αναστολή στην έκτιση της ποινής τους. Η απόφαση του δικαστηρίου άλλωστε για

το ποιοι εκ των καταδικασθέντων σε βαριές ποινές θα φυλακιστούν τελικά είναι εξίσου σημαντική με εκείνη που έλαβαν οι δικαστές για την ενοχή των κατηγορουμένων, αλλά και για τις ποινές που τους επέβαλαν. Για τον λόγο αυτόν, αίσθηση και αρνητικά σχόλια προκάλεσε το γεγονός ότι πρωτοκλασάτα πολιτικά στελέχη του κόμματος, όπως ο Ηλίας Κασιδιάρης, ο Γιώργος Γερμενής και άλλοι, οι οποίοι δεν είχαν πατήσει στη δίκη τα πενήντα χρόνια που διήρκεσε η δικαστική διαδικασία, προσήλθαν αυτοπροσώπως για να ζητήσουν –πολλοί και με τη συνδρομή γονιών, παιδιών ή συζύγων– από το δικαστήριο να τους αφήσει εκτός φυλακής, παρά τη βαριά ποινή, μέχρις ότου εκδικαστεί η υπόθεσή τους στο εφετείο.

Αποδοκιμασία

Η παρουσία τους στη δίκη, κυριολεκτικώς στο παρά πέντε της απόφασης για το ποιος θα φυλακιστεί και ποιος όχι, αποδοκιμάστηκε

Η ιστορική απόφαση του δικαστηρίου ολοκληρώνεται αυτήν την εβδομάδα – Μεγάλος ο αριθμός όσων κινδυνεύουν να βρεθούν στη φυλακή.

μέσα στο δικαστήριο από την ίδια την πρόεδρο Μαρία Λεπενιώτη, κατά την ανάπτυξη του αιτήματος για αναστολή από τον καταδικασθέντα Κωνσταντίνο Μπαρμπαρούση, ο οποίος έφερε στο δικαστήριο τον υπέργηρο και τυφλό πατέρα του για να υποστηρίξει το αίτημά του. Αιτήματα αναστολής στην έκτιση της ποινής τους υπέβαλαν οι περισσότεροι από τα πολιτικά στελέχη της Χρυσής Αυγής, μηδ' του Νίκου Μιχαολιάκου εξαιρουμένου, ο οποίος βεβαίως δεν ήρθε στη δίκη, αλλά υπέβαλε το αίτημά του, όπως και η σύζυγός του Ελένη Ζαρούλια, μέσω των συννηγών τους.

Πάντως, η ηγετική ομάδα των πολιτικών στελεχών της Χρυσής Αυγής, όπως και οι λοιποί κατηγορούμενοι, δεν εμφανίστηκαν

Η αναμενόμενη απόφαση του δικαστηρίου για το ποιοι εκ των καταδικασθέντων σε βαριές ποινές θα πάνε τελικά μέσα, είναι εξίσου σημαντική με εκείνη που έλαβαν οι δικαστές για την ενοχή των κατηγορουμένων αλλά και για τις ποινές που τους επέβαλαν.

Το μνημείο προς τιμήν του Παύλου Φύσσα στο Κερασί. Η δολοφονία του στις 18 Σεπτεμβρίου 2013 ξεκίνησε το ποτήρι της ανοχής απέναντι στη Χρυσή Αυγή.

στο δικαστήριο όχι μόνο κατά την πολύχρονη δικαστική διαδικασία, αλλά και κατά τη διάρκεια της πολυήμερης έκδοσης της απόφασης, καθώς στο εδώλιο, όλες τις ημέρες που το δικαστήριο αποφασίζει, ελάχιστοι, περί τους δέκα συνολικά κατηγορούμενους, είναι παρόντες και αυτοί ανήκουν σε εκείνους που εισέπραξαν μικρές ποινές που είχαν ήσσονος ποινικής σημασίας ανάμειξη στις εγκληματικές πράξεις της Χρυσής Αυγής.

Με την εξέλιξη στη δικαστική διαδικασία της έκδοσης της απόφασης, που έχει διαρκέσει περί τις δύο εβδομάδες, την προσεχή Δευτέρα, έχει οριστεί η εισαγγελίας Αδμαντία Οικονόμου να προτείνει στο δικαστήριο ποιοι, κατά την γνώμη της, πρέπει να οδηγηθούν στη φυλακή και ποιοι να τύχουν

αναστολής στην έκτιση της ποινής τους.

Μετά ταύτα, όπως όλα δείχνουν, η τελική, ιστορική από πολιτικές και θεσμικές πλευράς απόφαση του δικαστηρίου θα εκδοθεί –κατά πάσα πιθανότητα– την Τρίτη, οπότε και θα κλείσει το κεφάλαιο της δικαστικής κρίσης για τη δράση του πολιτικού φορέα της Χρυσής Αυγής και τις εγκληματικές του δράσεις.

Η απόφαση της ελληνικής Δικαιοσύνης, απόφαση καταδίκης των εγκληματικών πρακτικών της Χ.Α., πέραν της τεράστιας πολιτικής σημασίας της για τα ελληνικά πολιτικά πράγματα, αποτελεί απόφαση με πανευρωπαϊκό βάρος, καθώς για πρώτη φορά μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, σε ευρωπαϊκή χώρα, ναζιστικού τύπου πολιτικές φορέας, με τη βούλα της Δικαιοσύνης, κρίθηκε ως εγκληματική οργάνωση και τα πολιτικά του στελέχη καταδικάστηκαν σε βαριές ποινές ως υπεύθυνοι του πολιτικού σχεδιασμού των βίαιων και ρατσιστικών επιθέσεων του.

Πάντως, η ομόφωνη απόφαση καταδίκης (πρόεδρος: Μαρία Λεπενιώτη, μέλη: Γεωθιμανή Τσουλόγλου και Ανδρέας Ντόκος) της εγκληματικής δραστηριότητας της Χρυσής Αυγής επιβεβαίωσε την ορθότητα του πολιτικού εγχειρήματος για ποινική αντιμετώπιση του ναζιστικού φαινομένου και δικαίωση τις δικαστικές προσπάθειες για θεμελίωση της κατηγορίας εις βάρος των πολιτικών στελεχών της Χρυσής Αυγής.

Στην υπόθεση αυτή, το πολιτικό σύστημα, παρά τη στραβιά του, και η ελληνική Δικαιοσύνη, παρά τη προβλήματά της, τα κατάφεραν. Εγραψαν Ιστορία για τη δημοκρατία και τους θεσμούς.

Γιατί χρειάστηκαν 5,5 έτη για να τελειώσει η δίκη

Η ιστορική απόφαση είναι πλέον γεγονός. Η εκδίκαση αυτής της σημαντικής, από πολιτικές και ποινικής πλευράς, υπόθεσης ωστόσο στιγματίστηκε από την καθυστερημένη εξέλιξη της, δοκιμάζοντας τα αντοχές του δικαστικού μας συστήματος και αναδεικνύοντας με σαφήνεια της παθογένειές του. Η διαδικασία της δίκης, όμως, που κράτησε 5,5 χρόνια καταρρίπτοντας κάθε αρνητικό ρεκόρ, δεν οφείλεται μόνο στις παθογένειες που ταλανίζουν χρόνια την ελληνική Δικαιοσύνη και τους δικαζόμενους πολίτες. Η εκδίκαση της εγκληματικής δράσης της Χ.Α. με ρυθμούς που ξεπέρασαν και την κίνηση της χελώνας οφείλεται και σε άλλους παράγοντες, που μπορεί να ενταχθούν στις πολιτικές σκοπιμότητες των κομμάτων, αλλά και στην έλλειψη ουσιαστικών μέτρων στήριξης της δίκης από πλευράς της ηγεσίας της Δικαιοσύνης, δηλαδή του Αρείου Πάγου.

Αλλά as πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά. Η δίκη ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2015, λίγους μήνες μετά την ανάληψη της κυβερνητικής ευθύνης από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Για μεγάλο χρονικό διάστημα η δίκη περιφερόταν ως θίασος από την αίθουσα των γυναικών φυλακών Κορυδαλλού, όπου διεξαγόταν «στη χάση και στη φέξη», και στην αίθουσα τελετών του Εφετείου Αθηνών. Χρειάστηκαν εκατοντάδες δημοσιεύματα, διαμαρτυρίες των δικηγόρων που υπεράσπιζαν τα θύματα προς

τον τότε υπουργό Δικαιοσύνης Νίκο Παρασκευόπουλο, για να σταθεροποιηθεί κάπως η εκδίκαση της και οι δικάσιμοι –οι ημέρες διεξαγωγής της– να αυξηθούν. Η τότε ηγεσία του Αρείου Πάγου δεν κινητοποιήθηκε όσο μπορούσε και όσο επέβαλλε η σημασία αυτής της δίκης για να διεξαχθεί συχνά και να μπορεί να προχωρήσει γρήγορα.

Επιπλέον, κάτι που ακούγεται τρελό, είναι πραγματικότητα. Μόνον η πρόεδρος Μαρία Λεπενιώτη είχε απαλλαγεί από άλλα καθήκοντα. Όλοι οι άλλοι δικαστές και εισαγγελείς δικάζαν για μεγάλο διάστημα, περίπου τρία χρόνια, και άλλες υποθέσεις! Επίσης η δική διακόπηκε για τέσσερις μήνες λόγω των μέτρων για τον κορωνοϊό, ενώ σταμάτησε να διεξαχθεί για άλλους έξι και πλέον λόγω αποχής των δικηγόρων.

Βέβαια, για την αργή εξέλιξη της πρέπει να συνυπολογιστεί ότι το κατηγορητήριο ήταν βαρύτατο, οι δικάζομενες πράξεις πολλές και ο αριθμός των κατηγορουμένων, 68, πολύ μεγάλος. Επίσης μεγάλος ήταν ο αριθμός των δικηγόρων, πολιτικής αγωγής και υπεράσπισης, οι οποίοι ξεπερνούσαν τους 150 και, επιπλέον, τα έγγραφα, τα ηχητικά ντοκουμέντα, όσα –χιλιάδες πειστήρια– κατασχέθηκαν σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές και σε σίτιπια των κατηγορουμένων, όλα, όπως προβλέπει ο νόμος, παρουσιάστηκαν στη δίκη, διαδικασία που διήρκεσε κοντά ένα χρόνο.

Εβαλαν το χέρι στη φωτιά για να στηριχθεί η υπόθεση

Η καταδίκη του σκληρού πολιτικού πυρήνα της Χρυσής Αυγής και όσων στελεχών της ενεπλάκησαν σε βαριές εγκληματικές δράσεις, που έφθασαν ως τη συγερή δολοφονία του Παύλου Φύσσα, είναι γεγονός. Η δικαστική απόφαση διαθέτει στοιχεία που την κατατάσσουν στις πλέον σημαντικές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και παγκοσμίως. Όμως το ποινικό εγχείρημα για αυτή τη δίωξη δεν υπήρξε απλή υπόθεση.

Όταν τον Σεπτέμβριο του 2013 το ποτήρι της εγκληματικής δράσης της Χ.Α. ξεχείλιζε, και η τότε πολιτική ηγεσία επί κυβερνήσεως Αντώνη Σαμαρά - Ευάγγελου Βενιζέλου πήρε την τολμηρή για την εποχή εκείνη πολιτική απόφαση αντιμετώπισης του ναζιστικού φαινομένου, η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου ανέλαβε σε ποινικό επίπεδο, να στηρίξει το εγχείρημα, το οποίο είχε και δυσκολίες από πολιτικές πλευράς και προβλήματα από ποινικούς πλευράς. Η τότε εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, Ευτέρπη Κουτζαμάνη, ήταν η εισαγγελική λειτουργός που κινητοποιήθηκε άμεσα για να βρεθεί ποινικά τρόπος ώστε να

Το χρονικό, τα προβλήματα και ο κρίσιμος ρόλος πολιτικών και δικαστικών λειτουργών.

αντιμετωπιστεί σε συνολικό επίπεδο η εγκληματική δράση της Χ.Α., που είχε πλέον καταστεί επικίνδυνη. Ο ρόλος της και η συνεισφορά της στην οργάνωση των ερευνών και κυρίως στην άσκηση της ποινικής δίωξης για εγκληματική οργάνωση, κατά κοινή ομολογία, υπήρξε καθοριστική. Ανέθεσε την έρευνα στον αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Χαράλαμπο Βουρλιώτη, ο οποίος μελέτησε τις 32 δικογραφίες που είχε στείλει στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου ο τότε υπουργός Δημοσίας Τάξεως Νίκος Δένδιας, και μέσα σε τρεις ημέρες βρήκε λύση. Θεμελίωσε το αδίκημα της εγκληματικής οργάνωσης και άσκησε τη δίωξη κατά των πολιτικών (όλοι βουλεύτες τότε) στελεχών της Χ.Α. Σημαντική υπήρξε η συνεισφορά και

Ο Ντογιάκος και η Πόγκα

Ο Ισίδωρος Ντογιάκος, ο οποίος έστειλε τα πολιτικά στελέχη της Χ.Α. στο εδώλιο με την εμπειρισταμένη πρότασή του, στη συνέχεια δέχθηκε από την τότε πρόεδρο του Αρείου Πάγου μπαράζ πειθαρχικών διώξεων, από τις οποίες τελικά απαλλάχθηκε, ενώ η πρόεδρος του Συμβουλίου Εφετών Ισιδώρα Πόγκα, που κράτησε την πλειοψηφία (δύο έναντι ενός) για την παραπομπή του συνόλου των κατηγορουμένων σε δίκη, επί προεδρίας Θάνου απολύθηκε από το δικαστικό σώμα ύστερα από 35 χρόνια ευδόκιμης δικαστικής καριέρας! Η δικαιοσύνη της επιβλήθηκε από χρόνια. Η αντιμετώπιση από κορυφαίους παράγοντες της Δικαιοσύνης εμβληματικών δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών που στήριξαν την υπόθεση –και με την ιστορική απόφαση καταδίκης οι επιλογές τους δικαιώθηκαν κατά κράτος– σηματοδότησε δυστυχώς, ανεξαρτήτως προθέσεων, μια αίσθηση έμμεσης ανοχής, την ώρα που η δίκη για τη Χ.Α. εξελισσόταν με πολύ αργούς ρυθμούς.

του τότε υπουργού Δικαιοσύνης Χαράλαμπος Αθανασίου, ο οποίος ως ανώτατος δικαστικός λειτουργός, πριν γίνει υπουργός, και με εμπειρία χρόνων, συνέδραμε την κυβέρνηση στα νομικά θέματα προκειμένου να αποφασιστεί το ποινικό εγχείρημα για την αντιμετώπιση του ναζιστικού μορφώματος. Η άσκηση της δίωξης προκάλεσε πολιτικό και

νομικό σεισμό και άνοιξε την πόρτα για τις συλλήψεις των ηγετικών στελεχών, με πρώτη τη σύλληψη του αρχηγού του κόμματος Νίκου Μιχαολιάκου. Η υποστήριξη τότε της κατηγορίας για εγκληματική οργάνωση από τις εισαγγελικές αρχές δεν ήταν εύκολο υπόθεση. Η Χρυσή Αυγή είχε 18 βουλευτές, 400.000 ψηφοφόρους και ανοδική πορεία. Η

στάση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, που έμεινε όρθια παρά τις αμφισβητήσεις για τη δίωξη, υπήρξε καθοριστική για την περαιτέρω πορεία των ερευνών. Τη σκυτάλη των ανακρίσεων ανέλαβε σε πρώτη φάση ο ανακριτής Σπύρος Γεωργουλές που κινήθηκε ταχύτητα προφυλακίζοντας τον Νίκο Μιχαολιάκο, ενώ στο μεταξύ το Εφετείο αποφάσισε λόγω της σοβαρότητας της υπόθεσης, να αναλάβουν τις έρευνες δύο έμπειρες δικαστικές. Η Ιωάννα Κλάπα και η Μαρία Δημητροπούλου. Η ανάκριση κράτησε καιρό, η υπόθεση ήταν μεγάλη και το ανακριτικό έργο επόπτευσε ο έμπειρος εισαγγελέας Ισίδωρος Ντογιάκος, ο εισαγγελέας που οργάνωσε την παραπομπή των κατηγορουμένων σε δίκη. Ήταν ο συντάκτης της εμπειρισταμένης εισαγγελικής πρότασης για το σύνολο της υπόθεσης, από τα πλέον καθοριστικά γεγονότα στη μακρά δικαστική διαδικασία της υπόθεσης.

Την παραπομπή στη δίκη των 69 κατηγορουμένων επικύρωσε το Συμβούλιο Εφετών με πρόεδρο την έμπειρη Ισιδώρα Πόγκα και με οριστική πλειοψηφία μιας μόνον ψήφου

υπέρ της παραπομπής, καθώς υπήρξε μειοψηφία κατά της εγκληματικής οργάνωσης (2-1). Μετά την παραπομπή τη σκυτάλη πήρε το δικαστήριο με πρόεδρο τη στιβαρή Μαρία Λεπενιώτη που κράτησε γερά και με ευθυκρισία το τιμόνι της δίκης για 5,5 χρόνια και μέλη τους Ανδρέα Ντόκο και Γεωθιμανή Τσουλόγλου. Εισαγγελέας στη δίκη η Αδμαντία Οικονόμου που πρότεινε την απαλλαγή των πολιτικών στελεχών, με το σκεπτικό ότι δεν στέκει η κατηγορία για εγκληματική οργάνωση, αλλά η συνεισφορά της στη δίκη υπήρξε σημαντική όπως και εκείνη του αναπληρωτή εισαγγελέα Στέλιου Κωσταρέλου. Σημαντική και η συνεισφορά του γραμματέα του δικαστηρίου Γεωργίου Ντέρζη, που επί 5,5 χρόνια γράφει με το χέρι τα πρακτικά μιας δίκης-μαμούθ, που πρέπει να είναι αλάνθαστα και να μη λείπει ούτε ένα κόμμα, καθώς πάνω στο οποιοδήποτε λάθος μπορεί να θεμελιωθούν ακυρότητες με σημαντικές συνέπειες για την ορθότητα της απόφασης.

Ο κορωνοϊός θερίζει, οι Ευρωπαίοι δυσφορούν

Επικίνδυνα φαινόμενα σκεπτικισμού

Των **MARC SANTORA**
και **ISABELLA KWAI**
THE NEW YORK TIMES

Επί ποδός πολέμου βρίσκεται η Ευρώπη. Η Γαλλία πρόσφατα έθεσε αρκετές πόλεις στην ανώτατη βαθμίδα συναγερμού, επιβάλλοντας το κλείσιμο μπαρ, γυμναστηρίων και αθλητικών κέντρων. Σε Ιταλία και Πολωνία, η χρήση μάσκας είναι υποχρεωτική παντού. Η Τσεχία βρίσκεται σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, τη στιγμή που Γερμανοί αξιωματούχοι φοβούνται πως οι νέες επιδημικές εστίες θα ξεφύγουν από τον έλεγχο. Στην Ευρώπη, και όχι μόνον, ο νέος κορωνοϊός επινεμφανίστηκε δριμύτερος και οι αρμόδιοι διαρκώς αναγκάζονται να επιβάλουν νέα περιοριστικά μέτρα προκειμένου να ανακόψουν την εξάπλωσή του.

Μόνο που σήμερα δεν βρισκόμαστε στην περασμένη άνοιξη. Τα πράγματα έχουν αλλάξει. Αυτή τη φορά, οι αρμόδιοι ανακαλύπτουν ότι οι πολίτες δεν είναι, πλέον, πρόθυμοι να πειθαρχήσουν, καθώς νιώθουν εξάντληση από τις οικονομικές, ψυχικές και φυσικές συνέπειες των καθολικών lockdowns, που την άνοιξη πάγωσαν τον χρόνο στη Γηραιά Ηπειρο. Σε κάποιες περιπτώσεις, τα νέα μέτρα είναι ανεκτά επειδή η εναλλακτική, το καθολικό εθνικό «λουκέτο», δεν μπορεί παρά να είναι πολύ χειρότερο. Καθώς, όμως, κερδίζουν έδαφος η κόπωση και η σύγχυση για τα ισχύοντα περιοριστικά μέτρα, οι κυβερνήσεις αναζητούν τη λεπτή ισορροπία ανάμεσα στον έλεγχο της πανδημίας και στην αντοχή τόσο των πολιτών όσο και της οικονομίας. Αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο, στα δημοκρατικά πολιτεύματα, όπου οι κυβερνήσεις λογοδοτούν για τις επιλογές τους. Σε

πολλά κράτη, η λαϊκή συναίνεση για θυσιές, προκειμένου να νικηθεί ο ιός, παρουσιάζει ρωγμές. Οι προσφυγές στη Δικαιοσύνη κατά των νέων μέτρων πληθαίνουν και οι εθνικοί και τοπικοί ηγέτες συχνά «βρίσκονται στα μαχαίρια». Χαρακτηριστικά, στην Ισπανία η κυβέρνηση επέβαλε τοπική καραντίνα στην περιφέρεια της Μαδρίτης μετά την έξαρση των κρουσμάτων. Στην απόφαση αντέδρασαν οι περιφερειακοί ηγέτες, αλλά και η Δικαιοσύνη, που ακύρωσε το μέτρο της κεντρικής κυβέρνησης. Την ίδια στιγμή, ο επιχειρηματικός κόσμος κρούει διαρκώς τον κώδωνα του κινδύνου ότι πολλοί κλάδοι κινδυνεύουν με κατάρρευση εάν τα μέτρα είναι υπερβολικά. Υπήρξαν και κάποιες διαδηλώσεις εναντίον των μέτρων, κυρίως όμως από

Σοβαρές οι ευθύνες πολιτών κυβερνήσεων, καθώς τα αντιφατικά μέτρα και η κακή διαχείριση της πανδημίας υπονομεύουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στις Αρχές.

κομματικούς φορείς των άκρων του πολιτικού φάσματος.

Ο σκεπτικισμός της κοινής γνώμης σε πολλά κράτη πυροδοτείται από την αδυναμία των κυβερνήσεων να τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους για την υλοποίηση μέτρων, όπως η ικνυλάτωση των επαφών των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων, τα διαγνωστικά τεστ και άλλα. Η καλύτερη απόδειξη ότι οι πολίτες της Ευρώπης είτε έχουν πλέον μπερδευτεί με τις συστάσεις είτε απλώς κωφεύουν είναι η ραγδαία

Εργαζόμενοι σε κατάστημα εστίασης στην Παμπλόνα ετοιμάζονται να κατεβάσουν ρολά νωρίτερα απ' ό,τι συνήθως. Όπως και στη Μαδρίτη, τα εστιατόρια σε πολλές περιοχές της Ισπανίας πρέπει να μη σερβίρουν μετά τις 10 μ.μ. και να κλείνουν στις 11 μ.μ., μέτρο το οποίο πολλοί θεωρούν ανόητο.

Ο «τετραγωνισμός του κύκλου»

Ιδιαίτερα δύσκολος προβλέπεται ο χειμώνας για τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις που θα κληθούν να κάνουν δυσάρεστες επιλογές. Αυτό εκτιμά ο πολιτικός αναλυτής του Ινστιτούτου Δημοσκοπήσεων IFOR Ζερόμ Φουρκέ. Θεωρεί ότι η ταυτόχρονη διαχείριση της οικονομίας και της υγειονομικής κρίσης ισοδυναμεί με τον «τετραγωνισμό του κύκλου», ιδιαίτερα τώρα, που πλέον δεν υπάρχει χώρος για ελιγμούς όπως συνέβαινε τον Μάρτιο. Η γαλλική κυβέρνηση, π.χ., η οποία βρίσκεται σε κατάσταση «κόκκινου συναγερμού» εξαιτίας των χιλιάδων καθημερινών νέων κρουσμάτων και κυρίως των εκατοντάδων εισαγωγών στις ΜΕΘ τις τελευταίες ημέρες, δεν διαθέτει τους οικονομικούς πόρους για την ενίσχυση των επιχειρήσεων, ενώ οι πολίτες δυσθυμούν και δεν επιθυμούν να συμμορφωθούν με πιο στοχευμένα περιοριστικά μέτρα. Αν και πολλοί τα τηρούν φορώντας μάσκες, αποφεύγοντας δραστηριότητες που θα τους εκθέσουν στον ιό και κρατώντας τις αποστάσεις, διατυπώνεται ο φόβος πως ο κόσμος έχει φτάσει στα όριά του και ότι ακόμη και η επιβολή καθολικού lockdown δεν θα σταθεί εμπόδιο στην άφρονα συμπεριφορά κάποιων.

έκρηξη των λοιμώξεων, ακόμη και σε κράτη όπου επιβλήθηκαν νέα μέτρα. Η Πορτογαλία επέβαλε περιορισμούς ήδη από τον περασμένο μήνα. Παρ' όλα αυτά, την περασμένη Πέμπτη, κατέγραψε 1.000 ημερήσια κρούσματα, για πρώτη φορά μετά τον Απρίλιο. Στη βόρεια Αγγλία, τα μέτρα, που διαρκώς επιβάλλονται, μεταβάλλονται ή και αίρονται, απλώς προκάλεσαν γενικευμένη σύγχυση στους πολίτες χωρίς να ανακόψουν την εξάπλωση της πανδημίας.

Ενδειξη των συνεπειών της χαοτικής κατάστασης που επικρατεί αποτελεί το γεγονός ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακοίνωσε, την περασμένη Πέμπτη, ρεκόρ ημερήσιων κρουσμάτων παγκοσμίως, με την Ευρώπη, ως περιφέρεια, να καταγράφει περισσότερα κρούσματα από την Ινδία, τη Βραζιλία και τις ΗΠΑ. Παρότι η τήρηση των μέτρων προστασίας, όπως η χρήση μάσκας, δεν έχει πολιτικοποιηθεί στην Ευρώπη όσο στις ΗΠΑ, η προοπτική ενός χειμώ-

να με πλήθος περιορισμών ή ακόμη και νέα lockdowns προκαλεί απογνώωση στην κοινή γνώμη και διχόνοια στα πολιτικά κόμματα. Σε κάποια κράτη της Ευρώζωνης, που ελέγχθηκαν από τους ειδικούς της περιφερειακής διεύθυνσης του ΠΟΥ, το 50% του πληθυσμού νιώθει αυτό που ονομάζεται «κόπωση της πανδημίας», επισημαίνει η δρ Κορνίλια Μπετς, καθηγήτρια Επικοινωνίας στην Υγεία του Πανεπιστημίου της Ερφούρτης στη Γερμανία. Οι πολίτες που νιώθουν κουρασμένοι από την πανδημία δεν αναζητούν πληροφορίες για τον ιό, δεν ανησυχούν για τους κινδύνους που εγκυμονεί και δεν θέλουν να συμμορφωθούν άλλο με τις συστάσεις των υγειονομικών φορέων.

Οι δημοσκοπήσεις

Από την άλλη, δημοσκοπήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη δείχνουν ότι η πλειοψηφία των πολιτών επιθυμεί να συμμορφωθεί με τα μέτρα αρκεί να αρμόδιοι να τα εξηγήσουν καλά και η συμμόρφωση σε αυτά να είναι απλή. Η δρ Μπετς εκτιμά πως η πρόθεση των πολιτών να τηρήσουν τα μέτρα θα ενισχυθεί εφόσον δουν τα νοσοκομεία να γεμίζουν και τους θανάτους από COVID-19 να αυξάνονται. Όμως σήμερα το ρυθμιστικό πλαίσιο στην

Ευρώπη μεταβάλλεται τόσο γρήγορα, ώστε οι κυβερνήσεις κινδυνεύουν να υπονομεύσουν τη βασική κατευθυντήρια γραμμή τους στην προσπάθεια να αποτρέψουν ένα νέο καθολικό lockdown. Κάποια μέτρα είναι παράλογα και ανόητα. Στη Μαδρίτη, π.χ., τα εστιατόρια πρέπει να μη σερβίρουν μετά τις 10 μ.μ. και να κλείνουν στις 11 μ.μ., ακριβώς την ώρα που ο κόσμος κάθεται να δειπνήσει. Παρότι συχνά η προσοχή εστιάζεται σε όσους φωνάζουν δυνατότερα, όπως οι χιλιάδες που διαδήλωσαν στο Βερολίνο και στο Λονδίνο, χαρακτηρίζοντας «φάρσα» και «κυβερνητική συνωμοσία» την πανδημία, γερμανική μελέτη έδειξε ότι αυτοί δεν αντιπροσωπεύουν παρά το 10% της κοινής γνώμης. Υπάρχει, βέβαια, και ένα 20% των πολιτών που αντιτίθεται στα μέτρα, επικαλούμενο προσωπικούς, ψυχολογικούς και οικονομικούς λόγους.

Ακόμη πιο ανησυχητικό, ωστόσο, είναι το 50% των πολιτών που παρακολούθει τις εξελίξεις αμέτοχο. Είναι βέβαια πιο δεκτικό στη συμμόρφωση με τα περιοριστικά μέτρα. Οι κυβερνητικοί φορείς οφείλουν να ακούσουν προσεκτικά τη λέξη. Τα χαοτικά μέτρα που επιβάλλονται απλώς συμβάλλουν στη γενικευμένη σύγχυση και αυτό δεν βοηθάει.

Νέα σούπερ φάρμακα με μονοκλωνικά αντισώματα

Της **APPOORVA MANDAVILLI**
THE NEW YORK TIMES

Τα εμβόλια αποτελούν την κυρίαρχη ελπίδα μας για νίκη επί του νέου κορωνοϊού. Ωστόσο, δεκάδες επιστημονικές ομάδες πειραματίζονται με μία διαφορετική προσέγγιση: τα μονοκλωνικά αντισώματα, που έγιναν παγκοσμίως γνωστά όταν κορηγήθηκαν στον Αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ. Ο «μεγάλος ασθενής» έλαβε το κοκτέιλ αντισωμάτων της εταιρείας βιοτεχνολογίας Regeneron και δεν έχασε την ευκαιρία να διαφημίσει την «απόλυτη θεραπεία», την οποία μάλιστα δεσμεύθηκε να παράσχει δωρεάν σε όλους.

Τα μονοκλωνικά αντισώματα συλλέγονται από το αίμα ατόμων που ανέκρωσαν από COVID-19. Σε ιδανικές συνθήκες, όταν κορηγούνται στα πρώτα στάδια της λοίμωξης ή ακόμη και προληπτικά, πυροδοτούν ταχεία ανοσία. Δεκάδες εταιρείες καταβάλλουν προσπάθειες για την παρασκευή τέτοιων θεραπειών. Ήδη, η Regeneron και η φαρμακοβιομηχανία Eli Lilly, έχουν αιτηθεί στον αμερικανικό Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) έγκριση για την άμεση χρήση των θεραπευτικών τους προτάσεων. Στο στίβο των θεραπειών με αντισώματα συμμετέχει και ο «Προμηθέας», μία ευρεία συνεργασία ακαδημαϊκών εργαστηρίων, του ερευνητικού Ινστιτούτου Λοιμωδών Νόσων των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων, και της Adimab, μιας εταιρείας παρασκευής αντισωμάτων με έδρα στο Νιου Χαμσάιρ. Η θεραπεία που αναπτύσσει ο

«Προμηθέας» δεν θα τεθεί σε κλινική δοκιμή πριν από τον Δεκέμβριο, αλλά όλα δείχνουν ότι η αναμονή αξίζει. Αντίθετα με τα αντισώματα της Regeneron και της Eli Lilly, τα οποία εξαφανίζονται εντός εβδομάδων, το αντισώμα του «Προμηθέα» είναι αποτελεσματικό ακόμα και επί έξι μήνες. Εργαστηριακά πειράματα και δοκιμές σε πειραματόζωα έδειξαν ότι προστατεύει, όχι μόνο έναντι του κορωνοϊού, αλλά και αυτού που προκαλεί Sars, καθώς και άλλων που ανιχνεύονται σε νυχτερίδες. Ενδεχομένως να αποτελεί καθολική θεραπεία έναντι των κορωνοϊών, ακόμα και όσων θα αντιμετωπίσουμε στο μέλλον, κάτι ιδιαίτερα σημαντικό αφού με-

Πως ο Δανιέλ των φαρμακοβιομηχανιών φιλοδοξεί να αναδειχθεί σε Γολιάθ κατά της COVID-19.

λέτη που εκπονήθηκε πέρυσι στην Κίνα κατέγραψε τουλάχιστον 400 κρούση για την άμεση χρήση των θεραπευτικών τους προτάσεων. Στο στίβο των θεραπειών με αντισώματα συμμετέχει και ο «Προμηθέας», μία ευρεία συνεργασία ακαδημαϊκών εργαστηρίων, του ερευνητικού Ινστιτούτου Λοιμωδών Νόσων των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων, και της Adimab, μιας εταιρείας παρασκευής αντισωμάτων με έδρα στο Νιου Χαμσάιρ.

Η θεραπεία που αναπτύσσει ο

Τόσο η Regeneron όσο και η φαρμακοβιομηχανία Eli Lilly έχουν αιτηθεί στον αμερικανικό Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) έγκριση για την άμεση χρήση των θεραπευτικών τους προτάσεων με αντισώματα.

του φορέα τους, όπως συμβαίνει στα αυτοάνοσα νοσήματα. Τα μονοκλωνικά αντισώματα είναι συνθετικά αντιγράφα των πιο «αποτελεσματικών» αντισωμάτων που παράγουν φυσιολογικά οι ασθενείς. Στα τέλη Φεβρουαρίου η AbCellera, μία καναδική εταιρεία βιοτεχνολογίας με εξειδίκευση στα αντισώματα, εντόπισε ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό αντισώμα, μεταξύ 550 άλλων που ανιχνεύθηκαν στο αίμα ασθενούς. Λίγο αργότερα, η Eli Lilly ξεκίνησε την πειραματική

χορήγηση της συνθετικής του εκδοχής σε αρρώστους. Η Regeneron, που έχει συνάψει συμβόλαιο 450 εκατ. δολαρίων με την αμερικανική κυβέρνηση, ανέπτυξε ένα «κοκτέιλ» δύο αντισωμάτων. Το ένα από αυτά είχε εντοπιστεί σε πάσχοντα από COVID-19 στη Σιγκαπούρη και το άλλο κατασκευάστηκε στο εργαστήριό.

Ο «Προμηθέας», που δεν διαθέτει ούτε τους πόρους, ούτε τις δασυνδύσεις των φαρμακευτικών κολοσσών, αναγκαστικά υστέρησε

στον αγώνα δρόμου. Στην αρχή της πανδημίας, άλλωστε, η ομάδα, παρότι διέθετε την ερευνητική υποδομή και την τεχνολογία, δεν είχε εξασφαλίσει δείγμα κορωνοϊού από ασθενή, παρότι αυτά παρέχοντο στους φαρμακευτικούς κολοσσούς από την κυβέρνηση. Ετσι ξεκίνησε την έρευνά του σε δείγμα αίματος ενός αρρώστου που νόσησε από Sars το 2003 (οι δύο κορωνοϊοί άλλωστε, έχουν μεγάλες ομοιότητες). Τον Μάρτιο, δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Science η γενετική δομή του νέου κορωνοϊού και ο εμπορικός κλάδος του «Προμηθέα», η Adimab, έλαβε δείγμα της πρωτεϊνικής ακίδας, με την οποία εισβάλλει και μολύνει τα κύτταρα. Χρησιμοποιώντας την ως «δελωμά», η Adimab συνέλεξε 200 αντισώματα από το δείγμα ενός αρρώστου. Επειτα από πειράματα, οι ερευνητές επέλεξαν επτά από αυτά, που όπως διαπίστωσαν, μπορούσαν να αναγνωρίσουν τόσο τον κορωνοϊό που προκαλεί Sars όσο και αυτόν που προκαλεί COVID-19. Στη συνέχεια, ενίσχυσαν κατά 100 φορές την εξουδετερωτική δράση ενός από αυτά τα αντισώματα, διατηρώντας αναλλοίωτη την ικανότητά του να καταπολεμά όλους τους κορωνοϊούς.

Η σύγκριση με τα εμβόλια

Τα μονοκλωνικά αντισώματα είναι πολύ πιο δραστικό μέσο από τα εμβόλια. Η χορήγηση τους μπορεί να αποτρέψει τον νέο κορωνοϊό από το να προσβάλει τους ενοίκους ενός οίκου ευγηρίας, που έχουν έλθει σε επαφή με επιβεβαιωμένο κρούσμα. Τα εμβόλια χρειάζονται

εβδομάδες μέχρι να πυροδοτήσουν ανοσοποιητική αντίδραση. Κατά συνέπεια, σε μία τέτοια περίπτωση είναι άχρηστα. Δυστυχώς, η περιορισμένη δυνατότητα παρασκευής μονοκλωνικών αντισωμάτων σημαίνει ότι η καινοτόμος θεραπεία δεν πρόκειται να κορηγηθεί ευρέως. Η Regeneron αισιοδοχεί ότι θα προσφέρει το «κοκτέιλ» της σε 300.000 ανθρώπους τους επόμενους μήνες και θα φτάσει να παρασκευάζει περίπου δύο εκατομμύρια δόσεις ετησίως σε συνεργασία με τη φαρμακοβιομηχανία Roche. Η Eli Lilly ευελπιστεί ότι μέχρι το τέλος του μήνα θα διαθέτει 100.000 δόσεις. Ασφαλώς αυτές οι ποσότητες πόρρω απέχουν από τα 25 εκατ. δόσεις που χρειάζονται στις ΗΠΑ. Επίσης, το κόστος αυτής της θεραπευτικής προσέγγισης είναι απεργετικό. Κάποια μονοκλωνικά αντισώματα κοστίζουν 200.000 δολάρια κατ' έτος θεραπείας, ενώ το φτηνότερο κοστίζει 15.000 δολάρια. Ετσι η μέθοδος είναι απρόσιτη για τη συντριπτική πλειονότητα των χωρών.

Τώρα στόχος του «Προμηθέα» είναι η παρασκευή ενός κοκτέιλ δύο αντισωμάτων, τα οποία θα επιλεγούν προσεκτικά ώστε να αλληλοσυμπληρώνονται για να είναι ακόμα πιο αποτελεσματικά. Ωστόσο, η πρόθεση κάθε αντισώματος αυξάνει την πολυπλοκότητα της παρασκευής και το κόστος της θεραπείας. Προτεραιότητα στην έρευνα, επί του παρόντος, αποτελεί η εξεύρεση ενός μεμονωμένου αντισώματος που θα μας προστατεύει έναντι όλων των κορωνοϊών που μεταδίδουν οι νυχτερίδες.

«Ζόρικες» οι γυναίκες των προαστίων

«Θα με συμπαθήσετε;» – Παράκληση Τραμπ στην εκλογικά κρίσιμη πληθυσμιακή ομάδα στην οποία έχει περιορισμένη απήχηση

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Τουλάχιστον 17 εκατομμύρια πολίτες έχουν ήδη ψηφίσει στις Ηνωμένες Πολιτείες, καθώς λιγότερο από τρεις εβδομάδες μας χωρίζουν από τις εκλογές του επόμενου μήνα. Ουρές και πολύωρες (ως και 11 ώρες!) αναμονές μπροστά στις κάλπες απηχούν το πάθος των Δημοκρατικών ψηφοφόρων να ασκήσουν εγκαίρως το εκλογικό τους δικαίωμα, παρά τους περιορισμούς της πανδημίας. Το εθνικό προβάδισμα του υποψηφίου του κόμματος και τέως αντιπροέδρου, Τζο Μπάιντεν, κυμαίνεται στο 11% έναντι του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος κάνει διαρκώς έδαφος μετά το ντιμπέιτ και δη αφότου διαγνώσθηκε θετικός στον νέο κορωνοϊό.

Φαίνεται έτσι ότι απέτυχε ο χειρισμός της δικής του ασθένειας. Η αγωνία του να αποδείξει ότι είναι νέος και ακμαίος, ότι ανάρρωσε ταχύτατα αντί να παίξει το επικοινωνιακό χαρτί της ευαλωτότητας και της ανθρωπιάς –που θα μπορούσε και να τον ευνοήσει προεκλογικά–

Το προβάδισμα του Δημοκρατικού υποψηφίου κυμαίνεται στο 11%, αλλά στο κόμμα δεν επαναπαύονται μετά το «πάθημα» της Χίλαρι Κλίντον το 2016.

δεν απέδωσε. Το γεγονός ότι τόσο ανθρωποι έχουν συμμετάσχει ήδη στην εκ των προτέρων ψήφο περιορίζει την πιθανότητα να επιβεβαιωθούν τα καταστροφολογικά σενάρια, που ήθελαν τον Ντόναλντ Τραμπ να κερδίζει την αναμέτρηση το βράδυ των εκλογών και να τη χάνει στη συνέχεια μετά την καταμέτρηση των επιστολικών ψήφων.

Οι κρίσιμες πολιτείες

Ισως οι σημαντικότερες ενδείξεις για μια αδιαφιλονίκητη επικράτηση του Τζο Μπάιντεν είναι οι δημοσκοπήσεις στην κρίσιμες πολιτείες. Ο τέως αντιπρόεδρος προηγείται –έστω και οριακά– σε όλες, εκτός από το Τέξας, ενώ στο Μισιγκαν, το Ουισκόνσιν και την Πενσιλβάνια το προβάδισμα του υποψηφίου των Δημοκρατικών είναι συντριπτικό με πάνω από 7% διαφορά. Πάντως, η καμπάνια του Τζο Μπάιντεν φοβάται την επανάπαυση των εκλογικού σώματος και

Τα σενάρια αμφισβήτησης του εκλογικού αποτελέσματος

Οι Δημοκρατικοί και οι Ρεπουμπλικανοί ετοιμάζονται για μια ενδεχόμενη κρίση που θα μπορούσε να βυθίσει τις ΗΠΑ σε συνταγματική αναταραχή το διάστημα μετά τις εκλογές.

Ντόναλντ Τραμπ
ΡΕΠΟΥΜΠΛΙΚΑΝΟΣ

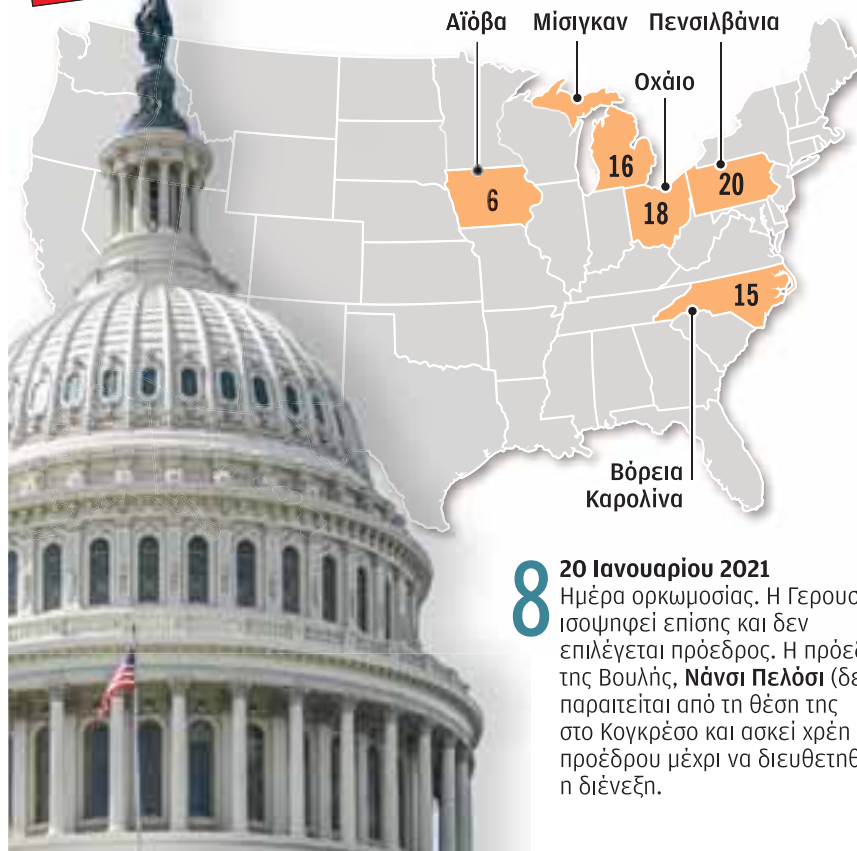
Τζο Μπάιντεν
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ

1 3 Νοεμβρίου
Απόλυτη πλειοψηφία για τον πρόεδρο **Ντόναλντ Τραμπ** ή τον αντίπαλό του, **Τζο Μπάιντεν**.

2 «Κόκκινη αντανάκλαση»
Οι καθυστερήσεις στην καταμέτρηση των επιστολικών ψήφων σε πολιτείες-κλειδιά δίνουν στον Τραμπ ένα εσφαλμένο προβάδισμα τη βραδιά των εκλογών.

Τα ψηφοδέλτια από πέντε πολιτείες-κλειδιά με 75 εκλεκτορικές ψήφους μπορούν να προσμετρηθούν μέρες αργότερα, αρκεί να έχουν ταχυδρομηθεί μέχρι και την ημέρα των εκλογών.

8 20 Ιανουαρίου 2021
Ημέρα ορκωμοσίας. Η Γερουσία Ισοψηφεί επίσης και δεν επιλέγεται πρόεδρος. Η πρόεδρος της Βουλής, **Νάνσι Πελόσι** (δεξιά), παραιτείται από τη θέση της στο Κογκρέσο και σασκεί χρέη προέδρου μέχρι να διευθετηθεί η διένεξη.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

τον κίνδυνο να μην προσέλθουν στις κάλπες οι Δημοκρατικοί ψηφοφόροι, πιστεύοντας ότι η μάχη έχει κριθεί. Έτσι στελέχη της προειδοποιούν συστηματικά τους ψηφοφόρους ότι η διαφορά των δύο μονομάχων είναι πολύ μικρότερη από ό, τι φαίνεται, αντισυκτώντας ότι

θα μπορούσε να επαναληφθεί το φαινόμενο της Χίλαρι Κλίντον το 2016: όλοι δηλαδή να έχουν προσεξοφλήσει νίκη του Δημοκρατικού υποψηφίου και τελικά να επανεκλεγεί ο Ντόναλντ Τραμπ.

Ο ίδιος ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών δεν έχει καταθέσει

τα όπλα. Από την πρώτη μέρα που έλαβε το πράσινο φως να επιστρέψει στον προεκλογικό στίβο, άρχισε να ανοικτές ομιλίες από τον Λευκό Οίκο, χωρίς να είναι καν σαφές πως έχει βγει αρνητικός στον νέο κορωνοϊό. Δήλωσε μάλιστα πρόθυμος να συμμετάσχει σε τηλεμαχία με τον

Τζο Μπάιντεν και όταν οι διοργανωτές επικείμενης μετατρέψουν το ντιμπέιτ σε εικονικό, εκείνος αποφάσισε πως δεν έχει νόημα. Έτσι βρέθηκαν οι δύο αντίπαλοι να συνομιλούν με ψηφοφόρους τους την περασμένη Πέμπτη, ο Μπάιντεν στο ABC και ο Τραμπ από τη Φλόριντα στο NBC, την ίδια ακριβώς ώρα. Κι ενώ ο τέως αντιπρόεδρος κατάφερε στον διάλογο με τους πολίτες να αναπτύξει τους θέσεις του, ο νυν πρόεδρος βρέθηκε σε ιδιαίτερα αμύχνη θέση, αποφεύγοντας να αποκρυσθαίνει θεωρίες συνωμοσίας αλλά και να διευκρινίσει αν είχε κάνει τεστ για τον κορωνοϊό πριν συμμετάσχει στο πρώτο ντιμπέιτ.

Το βασικό πρόβλημα του προέδρου παραμένει η περιορισμένη απήχηση του σε μια κρίσιμη πληθυσμιακή ομάδα: τις γυναίκες των προαστίων. Ο ίδιος δεν το αρνείται. «Γυναίκες των προαστίων, θα με συμπαθήσετε;», αναρωτήθηκε σε συγκέντρωση στην Πενσιλβάνια την εβδομάδα που πέρασε, εκλιπαρώντας περίπου για τις ψήφους τους.

Τα επτά παιδιά της Μπάρετ

Στο πλαίσιο αυτό δεν είναι τυχαία και η επιλογή της Εϊμί Κόνι Μπάρετ για τη θέση που χήρεψε στο Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών μετά τον θάνατο της θρυλικής δικαστού, Ρουθ Μπέιντερ Γκίνσμπεργκ. Μπορεί η Μπάρετ να είναι συντηρητική και εκθρόνος των αμβλώσεων, είναι όμως ταυτόχρονα εργαζόμενη μητέρα επτά παιδιών και η υποψηφιότητά της έδωσε στους Ρεπουμπλικανούς την ευκαιρία να εμφανιστούν ως φεμινιστές. Το γεγονός ότι έχει επτά παιδιά ακούστηκε και ξανακούστηκε επανειλημμένως από τα χείλη Ρεπουμπλικανών του Κογκρέσου σε μια σαφή προσπάθεια προσέκυψης γυναικών ψηφοφόρων. Μάλιστα, οι συντηρητικοί σχολιαστές την αποθεώνουν σαν μια νέα μορφή φεμινισμού, που δεν επιμένει μόνο στα ίσα δικαιώματα ανδρών και γυναικών, αλλά στις κοινές ευθύνες τους στο πλαίσιο της οικογενειακής ζωής.

Όπως έγραψε η νομικός Ερική Μπακίότι στο Politico: «Σε αυτόν τον νέο φεμινισμό η σεξουαλική ισότητα δεν επιτυγχάνεται όταν κάποια μιμείται τη δυνατότητα των ανδρών να απομακρύνονται από μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη μέσω της αμβλώσεως, αλλά ζητώντας από τους άνδρες να συναντήσουν τις γυναίκες σε ένα ανώτερο ηθικό επίπεδο κοινής ευθύνης, αμοιβαιότητας και φροντίδας».

Οι Ευρωπαίοι «ψηφίζουν» τον Τζο Μπάιντεν

Της **ΕΥΡΩΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΕΣΗ**

Αν υπάρχει ένα πράγμα στο οποίο συμφωνεί ευρεία πλειοψηφία Ευρωπαίων πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των Βρετανών, είναι η επιθυμία να γυρίσει σελίδα ο Λευκός Οίκος. Η αλλαγή τόνου από τις Ηνωμένες Πολιτείες, σε περίπτωση εκλογής του υποψηφίου των Δημοκρατικών, Τζο Μπάιντεν, θεωρείται δεδομένη. Το πιο δύσκολο ερώτημα, ωστόσο, είναι πόσο βαθιά θα είναι αυτή η αλλαγή, σε ποιο βαθμό το ναδίρ της τελευταίας τετραετίας εκφράζει μόνο τις αντιλήψεις του Ντόναλντ Τραμπ για τις ευρωαμερικανικές σχέσεις και σε ποιο βαθμό αποτελεί ένδειξη βαθύτερων μετατοπίσεων.

«Πολλοί Ευρωπαίοι θέλουν να πιστέψουν ότι με τον τέως αντιπρόεδρο του Ομπάμα, θα επιστρέψουμε στον παλιό καλό καιρό της διατλαντικής συνεννόησης και της πολυμερούς συνεργασίας. Επιφανειακά, ίσως συμβεί», εκτιμά ο πρόεδρος του Γαλλικού Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων (Ifri), Τιερί ντε Μονμπριάλ. «Όμως θα είναι μόνο φαινομενικό, γιατί η απόκλιση των δύο ηπείρων ξεκίνησε με την ανάδυση του μετασφαιρικού κόσμου και εξηγείται από αντικειμενικούς παράγοντες, όπως είναι η άνοδος της Κίνας και η πτώση της Ρωσίας», προσθέτει. «Το πιο λεπτό

ζήτημα είναι ότι σε αυτή τη φάση, τίποτα δεν μας λέει ότι μια Αμερική με κυβέρνηση Δημοκρατικών δεν θα εξακολουθεί να προσπαθεί να επιβάλει τη βούλησή της στους Ευρωπαίους, τηρώντας, ωστόσο τους τύπους». Ο Γάλλος αναλυτής αναφέρει ότι για τον λόγο αυτό, κάποιοι φθάνουν να θεωρούν μια δεύτερη τετραετία Τραμπ «το σοκ που θα μπορούσε να δώσει ώθηση

Θεωρούν ολέθρια μια δεύτερη τετραετία Τραμπ, αν και δεν αναμένουν αλλαγή στρατηγικής των ΗΠΑ σε όλα τα κρίσιμα θέματα.

στη δειλή πορεία των Ευρωπαίων προς την απόκτηση της δικής τους κυριαρχίας». Υπογραμμίζει μάλιστα ότι δεν συμμερίζεται την άποψη αυτή, αλλά σημειώνει ότι σε περίπτωση επανεκλογής του Τραμπ, το δίλημμα της Ευρώπης θα είναι «πώς να ξεφύγει από τον Θείο Σαμ χωρίς να πέσει στα χέρια της Απαγορευμένης Πόλης».

«Αν εκλεγεί ξανά ο Τραμπ, θα απολέσει κάθε φραγμό», σημειώνει ο πρώην πρέσβης της Γαλλίας

Η αλλαγή τόνου από τις Ηνωμένες Πολιτείες, σε περίπτωση εκλογής του υποψηφίου των Δημοκρατικών, Τζο Μπάιντεν, θεωρείται δεδομένη.

στο ΝΑΤΟ Ζεράρ Αρό, εκτιμώντας ότι μια δεύτερη τετραετία Τραμπ θα μπορούσε ακόμη και να οδηγήσει τις ΗΠΑ να εγκαταλείψουν το ΝΑΤΟ. Η απόρριψη περιφρόνηση προς τους θεσμούς, ακόμη και αυτούς στους οποίους κυριαρχούν οι ίδιες οι ΗΠΑ είναι δομικό στοιχείο της προεδρίας Τραμπ και οι Ευρωπαίοι προσδοκούν ότι τουλάχιστον αυτό θα διορθωθεί αν αλλάξει ο ένοικος του Λευκού Οίκου.

Ενδεικτικό του σε ποιο βαθμό οι Ευρωπαίοι δεν μπορούν να συνεννοηθούν με τον Τραμπ είναι το τι έχει συμβεί στις συνόδους του G7 από τότε που εξελέγη: Τις πρώτες δύο χρονιές ο Αμερικανός πρόεδρος τίνανε στον αέρα τα κοινά ανακοινωθέντα, την τρίτη χρονιά δεν υπήρξαν εξ αρχής απόπειρες για κοινό ανακοινωθέν, ενώ την τέταρτη χρονιά, φέτος το καλοκαίρι, οι Ευρωπαίοι ηγέτες δεν εμφανίστηκαν καν στη σύνοδο,

που έγινε στις ΗΠΑ, επικαλούμενοι τον κορωνοϊό.

Οι διαυλοί επικοινωνίας θα αποκατασταθούν, ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Ε.Ε. θα περιοριστεί («Η Ε.Ε. είναι η μεγαλύτερη αγορά στον κόσμο. Πρέπει να τελειώσουμε τον τεχνικό εμπορικό πόλεμο που ξεκίνησε η κυβέρνηση Τραμπ και ο οποίος δηλητηριάζει οικονομικές σχέσεις, κοστίζει θέσεις εργασίας και ανεβάσει τις τιμές για τους καταναλωτές», είπε πρόσφατα ο σύμβουλος του Μπάιντεν, Τόνι Μπλίνκεν), οι ΗΠΑ θα επιστρέψουν στη συμφωνία του Παρισιού για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.

Ζητούμενο η «ήπια ισχύς»

Ωστόσο, η «ήπια ισχύς» των ΗΠΑ θα αργήσει να επανεμφανιστεί, καθώς η τετραετία Τραμπ έχει φέρει στο προσκήνιο τις παθογένειες της αμερικανικής κοινωνίας, προξενώντας αντιδράσεις που πόρρω απέχουν από τον θαυμασμό, όταν π.χ. αποκαλύπτεται το μέγεθος του φυλετικού προβλήματος, η αδυναμία διαχείρισης της υγειονομικής κρίσης ή το έλλειμμα δημοκρατίας στην οργάνωση των εκλογικών διαδικασιών. Αρα, ως ένα βαθμό, η απάντηση στο πόσο θετικά θα δουν οι Ευρωπαίοι τις ΗΠΑ μετά την αλλαγή κυβέρνη-

σης εξαρτάται από το αν επί των ημερών του Μπάιντεν θα κλείσουν κάποιες πληγές ή αν οι φανατικοί οπαδοί του Τραμπ, που αυτή την περίοδο αγοράζουν όπλα με φρενέτιες ρυθμούς, θα επιχειρήσουν να βυθίσουν τη χώρα στο χάος.

Από την άλλη πλευρά, οι βασικοί στόχοι της αμερικανικής πολιτικής στην ευρωπαϊκή ήπειρο, δηλαδή ο περιορισμός της συνεργασίας των ευρωπαϊκών χωρών με τη Ρωσία και την Κίνα, δεν προβλέπεται να αλλάξουν. Ο καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο πανεπιστήμιο Τζονς Χόπκινς Ερική Τζόουνς εξηγεί ότι επί των ημερών του Τραμπ, η ισχύς των ΗΠΑ ασκήθηκε με πιο αποκλινόμενους τρόπους, όπως «την ανοικτή επιτήρηση επικοινωνιών στο Ιντερνέτ, τον περιορισμό της πρόσβασης στο αμερικανικό χρηματοπιστωτικό σύστημα και την παρακολούθηση τραπεζικών συναλλαγών που επηρεάζουν τις συναλλαγές ευρωπαϊκών εταιρειών με τρίτες χώρες, απειλώντας τις με βαριά πρόστιμα αν δεν συμμορφώνονταν». Ο Τζόουνς δεν αποτολμά πρόβλεψη για το αν μια κυβέρνηση Μπάιντεν θα απαρνηθεί τα εργαλεία αυτά. Αλλά επιμένει ότι η διατλαντική συνεργασία παραμένει πολύ σημαντική για την αντιμετώπιση μιας σειράς διεθνών προκλήσεων, όπως οι αν βρίσκεται στον Λευκό Οίκο.

Κάτοικοι, ο ένας με στρατιωτική στολή, στην πόλη Μαρτουνί του Ναγκόρνο-Καραμπάχ, συντηρούν καλάνικοφ, καθώς οι μάχες στην περιοχή συνεχίζονται.

Δοκιμάζουν τις ανοχές Πούτιν στον Νότιο Καύκασο

Η Τουρκία ωθεί το Αζερμπαϊτζάν σε γενικευμένη σύρραξη με την Αρμενία

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Υστερα από τη Συρία και τη Λιβύη, η κρίση στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ θέτει σε νέα, πιθανόν σοβαρότερη δοκιμασία τις ρωσοτουρκικές σχέσεις. Η επίθεση του Αζερμπαϊτζάν για την ανακατάληψη των χαμένων από το 1994 εδαφών του ήταν προσχεδιασμένη κίνηση, στην οποία ο πρόεδρος του Ιλχάμ Αλίεφ δεν θα προχωρούσε αν δεν είχε ενθαρρυνθεί από τον Ταγίπ Ερντογάν. Τουρκικά drones βομβαρδίζουν το Ναγκόρνο-Καραμπάχ και γειτονικές περιοχές που ελέγχουν οι Αρμένιοι, ενώ μισθοφόροι της Τουρκίας μεταφέρονται από τη Συρία και τη Λιβύη στον Νότιο Καύκασο για να πολεμήσουν τους Αρμένιους με μισθό 1.500 δολαρίων τον μήνα, όπως έχει αποκαλύψει ο διεθνής Τύπος. Μάλιστα, εφημερίδες οι οποίες συννθίζουν να κατακεραυνώνουν τη Ρωσία για επεμβάσεις στα εσωτερικά άλλων χωρών, όπως οι New York Times και Le Monde, αυτή τη φορά ασκούσαν κριτική, με κύρια άρθρα τους, στον Βλαντιμίρ Πούτιν γιατί ΔΕΝ παρεμβαίνει αποφασιστικά, ώστε να κόψει τον βήχα στον Ερντογάν.

Ο σημαντικός ρόλος της αρμενικής διασποράς σε ΗΠΑ και Γαλλία, κυρίως όμως η ενόχλησή τους από την ανάδυση της Τουρκίας σε ρόλο αυτόνομης περιφερειακής δύναμης εξηγούν αυτή τη διασκεδαστική μεταστροφή. Ωστόσο, η θεωρία των εν λόγω μέσων ότι ο Πούτιν θέλει να τιμωρήσει τον Αρμένιο πρωθυπουργό Νικολ Πασινιάν, ο οποίος ήρθε στην εξουσία το 2018 ύστερα από μια «βελούδινη επανάσταση», με πρόθεση να ενισχύσει τις σχέσεις της χώρας του με τη Δύση, φαίνεται τραβηγμένη

από τα μαλλιά. Αφενός μεν γιατί ο Πασινιάν δεν έθιξε στο παραμικρό τους δεσμούς της Αρμενίας με τη Ρωσία, αφετέρου δε γιατί αυτά που διακυβεύονται στον Καύκασο είναι πολύ σοβαρά ώστε να επιτρέπουν στον Πούτιν μια τόσο μυωπική αντιμετώπιση.

Εκείνο που προέχει για τη Ρωσία είναι να επιλυθεί η κρίση χωρίς ανοικτό πόλεμο Αρμενίας - Αζερμπαϊτζάν (κάτι που φαίνεται να επιδιώκει η Αγκυρά) και χωρίς να αμφισβητηθεί ο δικός της, επιδαι-

Η καλλιέργεια του παντουρκισμού από την Αγκυρά σε όλη την ευρύτερη περιοχή συνιστά απειλή εθνικής ασφάλειας για τη Μόσχα.

τυπικός ρόλος. Αυτή τη στρατηγική εξυπηρετούσε η προσωρινή και εύθραυστη ανακωχή που επιτεύχθηκε το προπερασμένο Σάββατο στη Μόσχα και η απόρριψη, από τον Ρώσο υπουργό Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ, της πίεσης του Αλίεφ να αναλάβει μεσολαβητικό ρόλο και η Τουρκία.

Γεγονός είναι ότι, μετά τις εξελίξεις του τελευταίου δεκαπενθημέρου, το στάτους κβο στην περιοχή είναι μάλλον αδύνατο να διατηρηθεί. Ωστόσο, πρέπει να θεωρείται βέβαιο ότι η Ρωσία θα εμποδίσει με κάθε τρόπο την ταπεινώση της Αρμενίας. Μια Pax Russica στην περιοχή ενδεχομένως θα περιελάμβανε την επιστροφή στο Αζερμπαϊτζάν ορισμένων περιοχών έξω από τον

διαφιλονικούμενο θύλακο και την ενσωμάτωση του ίδιου του Ναγκόρνο-Καραμπάχ (όπως και ενός διαδρόμου που να τον συνδέει με τη μητέρα πατρίδα) στην Αρμενία, ύστερα από δημοψήφισμα υπό διεθνή επιτήρηση.

Σε κάθε περίπτωση είναι σαφές ότι, ύστερα από τη Συρία και τη Λιβύη, ο Ερντογάν δοκιμάζει τις ανοχές του Πούτιν, διακινδυνεύοντας μια επώδυνη ρήξη. Το Ρωσικό Συμβούλιο Διεθνών Υποθέσεων (RIAC), το πιο σοβαρό think tank σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, δημοσίευσε πρόσφατα εκτενές άρθρο με τίτλο «Ο Ερντογάν στο ναρκωτικό πεδίο του Πούτιν». Ο αρθρογράφος τόνιζε ότι ο παντουρκισμός της Αγκυρας στον Καύκασο αποτελεί κίνδυνο εθνικής ασφάλειας για τη Ρωσία, η οποία αντιμετωπίζει, χρόνο τώρα, αποσχιστικές τάσεις ή και τρομοκρατικές ενέργειες στο μαλακό υπογάστριό της, ιδιαίτερα στην Τσετσενία. Γενικότερα, το επεκτατικό δίπολο του Ερντογάν «νεοοθωμανισμός στη Μέση Ανατολή και στη Βόρεια Αφρική, παντουρκισμός στην Κεντρική Ασία» όχι μόνο συγκρούεται με στρατηγικά συμφέροντα της Ρωσίας, αλλά και θίγει τις πιο ευαίσθητες χορδές του ρωσικού έθνους.

Πόλεμος υδρογονανθράκων

Την περασμένη Τετάρτη, ο Αζέρος πρόεδρος Ιλχάμ Αλίεφ κατήγγειλε, χωρίς να προσφέρει αποδείξεις, ότι η Αρμενία σκοπεύει να πλήξει αγώνους μεταφοράς αζέρικου πετρελαίου και φυσικού αερίου, προειδοποίησε δε ότι σε μια τέτοια περίπτωση οι συνέπειες για τους Αρμένιους θα είναι σοβαρότατες. Ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για πραγματικούς φόβους ή πόλεμο προπαγάν-

δας, γεγονός είναι ότι η σύγκρουση για το Ναγκόρνο-Καραμπάχ διαπλέκεται με τον ακήρυκτο πόλεμο των υδρογονανθράκων.

Το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο της Κασπίας αποτελούν τα βασικά εξαγωγίμα προϊόντα του Αζερμπαϊτζάν και τους πρωταρχικούς πυλώνες της οικονομίας του. Το αζέρικο πετρέλαιο μεταφέρεται στη Μαύρη Θάλασσα και στην Ανατολική Μεσόγειο, και από εκεί στην Τουρκία και στη Δύση, μέσω τριών αγωγών: Μπακού-Γκρόζνι-Νοβορόσισκ (Ρωσία), Μπακού-Τιφλίδα (Γεωργία)-Τσεϊκάν (Τουρκία) και Μπακού-Σούπα (Γεωργία). Όσο για το φυσικό αέριο, αυτό μεταφέρεται από τον αγωγό Μπακού-Τιφλίδα-Ερζερούμ (Τουρκία), γνωστό και Αγωγό Νοτίου Καυκάσου (SCP). Αρκεί μια επιπόλαιη ματιά στον χάρτη για να διαπιστώσει κανείς ότι οι δρόμοι των υδρογονανθράκων διατρέχουν εκρηκτικά ασταθείς περιοχές της Ευρασίας και διαπλέκονται με οξείες γεωπολιτικές ή και στρατιωτικές συγκρούσεις των τριών τελευταίων δεκαετιών (Ρωσία-Γεωργία, Κουρδικό, Τσετσενία, Ναγκόρνο-Καραμπάχ).

Το μειονέκτημα για τους Αζέρους είναι ότι οι τρεις από τους τέσσερις αγωγούς, με μοναδική εξαίρεση τον αγωγό Μπακού-Νοβορόσισκ που διέρχεται από τη Ρωσία, περνούν κοντά στα σύνορα με την Αρμενία, σε απόσταση βολής για το αρμενικό πυροβολικό. Αν πληγούν οι εν λόγω αγωγοί, θα ζημιωθούν καίρια πολυεθνικές εταιρείες, όπως η BP, που έχουν επενδύσει στους αγωγούς, αλλά και η ενεργειακή τροφοδοσία της Τουρκίας, ενώ το Αζερμπαϊτζάν θα εξαρτάται πολύ περισσότερο από τη Ρωσία για τη μεταφορά των υδρογονανθράκων του.

της σύστημα, πρώην σοβιετική δημοκρατία της Κεντρικής Ασίας έζησε τα τελευταία χρόνια δύο ανατροπές προέδρων της από οργισμένα πλήθη (την πρώτη το 2005 και τη δεύτερη το 2010). Σε καμία περίπτωση δεν τέθηκαν σε αμφισβήτηση οι στενοί σχέσεις της χώρας με τη Ρωσία, ούτε βέβαια η μεγάλος στρατηγικός σημασίας ρωσική αεροπορική βάση, στα σύνορα με την Κίνα.

Κανένα από τα αντίπαλα στρατόπεδα που διεκδικούν την εξουσία δεν διαπνέεται από αντιρωσικά αισθήματα, μάλιστα ένας από τους επικρατέστερους για το αξίωμα του πρωθυπουργού, ο Ομουρμπέκ Μπαμπανόφ, είχε καταφύγει στη Ρωσία καθώς αντιμετώπιζε δικαστικές διώξεις.

Εμπορικό φλερτ μεταξύ Τζόνσον και Ερντογάν

Προωθούν συμφωνία ενόψει Brexit

Εντατικές συνομιλίες διεξάγονται τον τελευταίο καιρό μεταξύ Λονδίνου και Αγκυρας, στο παρασκήνιο των εύθραυστων διαπραγματεύσεων για το Brexit, με τη βρετανική κυβέρνηση να επιδιώκει ξεχωριστή εμπορική συμφωνία με την Τουρκία, σε μία προσπάθεια να περιορίσει τις δυσμενείς οικονομικές συνέπειες της εξόδου της από την Ε.Ε. Την ίδια στιγμή, ο Ταγίπ Ερντογάν πιέζει τον Μπόρις Τζόνσον για τη σύναψη επωφελών εμπορικών συμφωνιών ή ακόμη και τελωνειακής ένωσης με τη Βρετανία, σύμφωνα με άρθρο του περιοδικού Politico. Η Τουρκία δεσμεύεται, όμως, από τις κείμενες συμφωνίες με την Ε.Ε., που δεν της επιτρέπουν να συνάψει νέα τελωνειακή ένωση με τη Βρετανία μετά το Brexit. Σε δημοσίευσή της, η φιλοκυβερνητική τουρκική εφημερίδα Sabah αποκάλυψε πως Αγκυρά και Λονδίνο σχεδιάζουν τη δημιουργία νέου πλαισίου, προσφέροντας προνομιακή θέση στα τουρκικά εξαγωγίμα προϊόντα. Σύμφωνα με το πενταετές πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης της Τουρκίας, η Αγκυρά έχει αναλάβει την εκπόνηση συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου με τη Βρετανία και άλλες χώρες.

«Οι συνομιλίες μας με στόχο την υπογραφή διμερούς συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου έχουν επιταχυνθεί, ενώ παρατηρείται σύμπλευση απόψεων με το Λονδίνο στα περισσότερα σημαντικά θέματα», λέει ο Τούρκος πρεσβευτής στη Βρετανία, Ουμίτ Γιαλτσίν. Ο Τούρκος διπλωμάτης κάνει μάλιστα λόγο για «τυπική επιλογή», σύμφωνα με την οποία η Αγκυρά είναι πρόθυμη να υπογράψει συμφωνία ελεύθερου

εμπορίου με το Λονδίνο, ανεξάρτητα από την κατάληξη των συνομιλιών για το Brexit. Η στρατηγική της μονομέρειας εμφανίζει, πάντως, σοβαρούς κινδύνους για την Αγκυρά, η οποία δεν επιθυμεί να δυσανεμίσει το Βερολίνο, τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Τουρκίας, τη στιγμή που η Τουρκία βρίσκεται μπλεγμένη σε γεωπολιτικά επικίνδυνη διένεξη στην Ανατολική Μεσόγειο.

Συναλλαγές 18 δισ.

Η Βρετανία, όμως, είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Τουρκίας, με τις εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ τους να φθάνουν τα 18 δισ. στερλίνες το περασμένο έτος. Η Τουρκία τροφοδοτεί κάθε χρόνο τη βρετανική αγορά με προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας αξίας 2 δισ. στερλινών, ενώ εξίσου προσδοκός είναι και οι συμφωνίες για την κατασκευή ανταλλακτικών βρετανικών οχημάτων από τουρκικά εργοστάσια. Η προοπτική επιβολής δασμών στα τουρκικά βιομηχανικά και αγροτικά προϊόντα εξαιτίας αδυναμίας σύναψης νέων συμφωνιών με τη Βρετανία ανησυχεί ιδιαίτερα την Αγκυρά. Αναλυτές εκτιμούν πως η προοπτική ξεχωριστής συμφωνίας μεταξύ Βρετανίας - Τουρκίας είναι εφικτή, ιδίως εάν μία τέτοια συμφωνία βασισθεί σε αυτή που συζητείται μεταξύ Βρετανίας - Ε.Ε. και δεν θίγει τα συμφέροντα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. «Εργαζόμαστε σκληρά για να εξασφαλίσουμε την απρόσκοπτη εμπορική και επενδυτική συνεργασία μας», λέει για την Τουρκία ο Βρετανός υπουργός Εξωτερικού Εμπορίου, Ραβίλ Τζαγιαβαντένα. REUTERS

Αναγνώριση τραγουδιού μέσω σφυρίγματος

Τη δυνατότητα αναγνώρισης μουσικού κομματιού από το σφύριγμα, το ψιθύρισμα ή το –συνχά φάλτσο– τραγούδι του χρήστη προσφέρει πλέον και ο κολοσσός των διαδικτυακών αναζητήσεων Google.

Η εφαρμογή της εταιρείας, που ενσωματώθηκε χθες στο παράθυρο αναζήτησης σε κινητά τηλέφωνα και υπολογιστές, είναι ικανή να αναγνωρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια τα τραγούδια, σε σχέση με ανταγωνιστικές εφαρμογές, όπως το Shazam της Apple. Πατώντας το κουμπί «αναζήτηση κομματιού» ή δίνοντας φωνητική εντολή, ο χρήστης θα μπορεί να αρχίσει να τραγουδά, έως ότου εντοπισθεί το ζητούμενο κομμάτι.

Η αναζήτηση τραγουδιών είναι προσβάσιμη από χθες σε όσους χρησιμοποιούν τη σελίδα αναζήτησης της Google στα αγγλικά για το λειτουργικό σύστημα iOS και σε 20 ακόμη γλώσσες για τις συσκευές Android. Η εφαρμογή αξιοποιεί αλγόριθμους ανίχνευσης και επεξεργασίας δεδομένων, τους οποίους επινόησαν προγραμματιστές της Google, υπό καθεστώς άκρας μυστικότητας.

Ο χρήστης που θα αναζητεί την ταυτότητα μουσικού κομματιού δεν θα χρειάζεται να είναι καλίσφονος, καθώς ο αλγόριθμος είναι ικανός να επιλέξει ανάμεσα σε μεγάλη κλίμακα ακουστικών ευαισθησίων, επιτρέποντας ακόμη και σε εντελώς άμουσο άνθρωπο να προσεγγίσει τη μελωδία που ψάχνει. Η σελίδα αναζήτησης θα εμφανίζει κατάλογο των υποψηφίων κομματιών, με το επικρατέστερο να προηγείται, ενώ ο χρήστης θα μπορεί να ακούσει απόσπασμα του κομματιού και να διαβάσει πληροφορίες για

Η εφαρμογή της Google μπορεί να αναγνωρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια τα τραγούδια, σε σχέση με ανταγωνιστικές εφαρμογές.

τους μουσικούς και την πηγή φωνής. Συνδεσμός θα επιτρέψει την αναπαραγωγή του σκοπού σε εφαρμογές της επιλογής του χρήστη.

Στην ανακοίνωσή της η Google εξηγεί ότι η νέα μουσική αναζήτηση είναι δυνατή χάρη στην ικανότητα του αλγόριθμου να ανιχνεύει την ποιότητα της φωνής του χρήστη, τους ήχους στον περιβάλλοντα χώρο και τον τόνο της φωνής, εστιάζοντας στην «πεμπουσία» του κομματιού. Η Google πέτυχε μέσα από τον αλγόριθμο να εκφράσει μαθηματικά, μέσω αριθμητικών αλληλουχιών, την ουσία του κομματιού, αυτό που η εταιρεία διαδικτυακών αναζητήσεων ονομάζει το «δακτυλικό του αποτύπωμα».

Η νέα εφαρμογή σηματοδοτεί σημαντική πρόοδο σε σχέση με την υπάρχουσα εφαρμογή αναζήτησης μουσικών κομματιών της Google, την «Now Playing», που λειτουργεί στα έξυπνα κινητά τηλέφωνα Pixel της εταιρείας.

A.P.

Πολλές φωτιές στη γειτονιά της Ρωσίας

Γιατί ο Βλαντιμίρ Πούτιν παρακολουθεί ατάραχος τις φωτιές που τυλίγουν τους πιο στενούς συμμάχους της Ρωσίας στο εγγύς εξωτερικό της; Το ερώτημα απασχολεί τα σοβαρότερα μέσα ενημέρωσης στη Δύση ύστερα από τις καταγιοτικές εξελίξεις του τελευταίου διμήνου: Αμφισβήτηση του προέδρου Λουκασένκο από την αντιπολίτευση στη Λευκορωσία, στρατιωτική επίθεση του Αζερμπαϊτζάν εναντίον της Αρμενίας, πολιορκία του Κοινοβουλίου από οργισμένους διαδηλωτές, ακύρωση των εκλογών και παραίτηση προέδρου και πρωθυπουργού στο Κιργισιάν. Στην περίπτωση του Αλεξάντερ Λουκασένκο, το Κρεμλίνο δεν έχει λόγους να αποξενωθεί από το ευρύ λαϊκό κίνημα που

Η αμφισβήτηση του προέδρου Λουκασένκο στη Λευκορωσία και η πολιτική αναταραχή στο Κιργισιάν δεν δείχνουν να ανησυχούν τον Πούτιν.

απορρίπτει τον πρόεδρο της χώρας, χωρίς να αμφισβητεί τους στενούς δεσμούς της με τη Ρωσία. Αλλωστε, ο ηγέτης της Λευκορωσίας ακροβατούσε το προηγούμενο διάστημα μεταξύ Ρωσίας και Δύσης, εξασφαλίζοντας ανοχή και οφέλη εκατέρωθεν. Μάλιστα, την προεκλογική περίοδο

προκάλεσε το Κρεμλίνο καταγγέλλοντας (χωρίς καμία απόδειξη) πως Ρώσοι πράκτορες ετοίμαζαν πραξικόπημα εναντίον του.

Ενας αποδυναμωμένος, από τη σοβούσα εσωτερική κρίση και τις κυρώσεις της Δύσης, Λουκασένκο θα είναι πιο εύκολο «να βάλει μυαλό». Υπάρχουν καλοί λόγοι να υποθέσουμε ότι η πίεση του Κρεμλίνου ήταν εκείνη που ανάγκασε τον Λουκασένκο να επισκεφθεί, το περασμένο Σαββατοκύριακο, φυλακισμένους ακτιβιστές της αντιπολίτευσης, ανοίγοντας ένα παράθυρο για πιθανό συμβιβασμό.

Όσο για το Κιργισιάν, το χάος των τελευταίων ημερών δεν προκάλεσε έκπληξη στη Μόσχα. Η πιο πλουραλιστική, σε ό,τι αφορά το πολιτικό

Πρεμιέρα στους ομίλους με καλές προϋποθέσεις

Εβδομάδα Ευρώπης για τις ελληνικές ομάδες με αναμετρήσεις που αφήνουν υποσχέσεις

Δόξα, λάμψη, χρήματα. Οι δύο κορυφαίες ευρωπαϊκές διοργανώσεις μπαίνουν από αυτή την εβδομάδα στην καθημερινότητά μας, καθώς ξεκινά η φάση των ομίλων, όπου συμμετέχουν τρεις ελληνικές ομάδες. Ο Ολυμπιακός δοκιμάζεται στο Τσάμπιονς Λιγκ, ενώ ο ΠΑΟΚ και η ΑΕΚ θα κάνουν τη δική τους προσπάθεια στο Γιουρόπα Λιγκ.

Η πανδημία του κορωνοϊού, όπως είναι φυσικό, επηρέασε σε μεγάλο βαθμό και τις διοργανώσεις της UEFA. Τόσο στην καθυστέρηση της έναρξης της φάσης των ομίλων, καθώς υπό κανονικές συνθήκες η σέντρα θα είχε γίνει τουλάχιστον έναν μήνα

Οι «ερυθρόλευκοι» υποδέχονται τη Μαρσέιγ, ο «Δικέφαλος του Βορρά» την Ομόνοια και η Ένωση ταξιδεύει στην Μπράγκα.

νωρίτερα, όσο και στο πρόγραμμα, αφού φέτος οι ομάδες θα παίζουν κάθε εβδομάδα με εξαίρεση το διάστημα από την 3η στην 4η αγωνιστική τον Νοέμβριο, όπου θα υπάρξει κενό περίπου 20 ημερών για τις υποχωρώσεις των εθνικών ομάδων στο Nations League.

Ο Ολυμπιακός βρίσκεται στο 3ο γκρουπ του Τσάμπιονς Λιγκ, έχοντας ως αντιπάλους τη Μάντσεστερ Σίτι, την Πόρτο και τη Μαρσέιγ. Ένας όμως αρκετά περιεργος, καθώς με εξαίρεση τους Αγγλούς δεν υπάρχει άλλη ομάδα-μεγαθήριο. Αντιθέτα, τόσο οι Πορτογάλοι όσο και οι Γάλλοι είναι αντιπάλαι που οι «ερυθρόλευκοι» μπορούν να τους αντιμετωπίσουν στα ίσα και να τους ξεπεράσουν, όπως είχαν πράξει και άλλες φορές στο παρελθόν. Αν ο όμιλος κυλήσει

χωρίς απρόοπτα και η Σίτι επιβεβαιώσει τον τίτλο του απόλυτου φαβορί για την πρώτη θέση, οι άλλες τρεις ομάδες έχουν τις ίδιες πάνω-κάτω πιθανότητες να τερματίσουν από 2ες μέχρι 4ες.

Ο Ολυμπιακός ξεκινά την Τετάρτη (21/10), καθώς υποδέχεται τη Μαρσέιγ του παροπλισμένου Κώστα Μήτρογλου και η οποία διανύει περίοδο έντασης μεταξύ των παικτών της λόγω της ανισορροπίας των συμβολαίων. Ο δύο ομάδες έχουν συναντηθεί ξανά στο Τσάμπιονς Λιγκ, τη σεζόν 2011-12 με τους Γάλλους να επικρατούν με 1-0 στην πρεμιέρα στο Φάληρο και τον Ολυμπιακό να απαντά με το ίδιο σκορ στο παιχνίδι του «ερυθρόλευκοι» είχαν στο ρόστερ, όπως και τώρα, τους Χολέμπας και Παπαδόπουλο, ενώ παρών ήταν ακόμα ο Τοροσίδης που τώρα είναι γενικός αρχηγός. Επίσης στα «περίεργα» των φετινών αναμετρήσεων είναι ότι το ματς στο Καραϊσκάκη θα γίνει χωρίς κόσμο, ενώ –τουλάχιστον μέχρι στιγμής– στη Γαλλία επιτρέπεται η παρουσία φιλάθλων στις εξέδρες μέχρι ένα συγκεκριμένο ποσοστό.

Ο ΠΑΟΚ βρέθηκε στους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ από τα πλείοφ του Τσάμπιονς Λιγκ, καθώς δεν κατάφερε να ξεπεράσει το εμπόδιο της Κράσνονταρ. Ο «Δικέφαλος» έχει στον όμιλό του την Αϊντχόφεν, τη Γρανάδα και την Ομόνοια και θεωρητικά η κλήρωση δεν χαρακτηρίζεται καλή. Οι Ολλανδοί αν και είχαν κακή σεζόν παραμένουν πάντα μια ομάδα με εμπειρία και ποιότητα, ενώ η Γρανάδα να μην δεν έχει ειδικό βάρος άλλων ισπανικών ομάδων, παρ' όλα αυτά όμως πέρυσι κατάφερε να πιασαριστεί στις θέσεις που έδιναν ευρωπαϊκό εισιτήριο, καθώς τερμάτισε 7η αφήνοντας πίσω της συλλόγους όπως η Βαλένθια και η Μπιλμπάο. Τέλος η

Ολυμπιακός και Μαρσέιγ έχουν συναντηθεί ξανά στο Τσάμπιονς Λιγκ τη σεζόν 2011-2012, με τους Γάλλους να επικρατούν με 1-0 στην πρεμιέρα στο Φάληρο και τον Ολυμπιακό να απαντάει με το ίδιο σκορ στο παιχνίδι του «Βελοντρόμ».

Ομόνοια –όπως φάνηκε και από τα παιχνίδια με τον Ολυμπιακό στα πλείοφ του Τσάμπιονς Λιγκ– πετά δύσκολα λευκή πετσέτα. Η ομάδα της Θεσσαλονίκης φιλοξενεί στην πρεμιέρα (22/10) την κυπριακή ομάδα και θέλει οπωσδήποτε να ξεκινήσει με νίκη, καθώς ακολουθούν θεωρητικά πιο δύσκολες αποστολές.

Τα... Ζόρια της ΑΕΚ

Εξίσου δύσκολο έργο έχει και η ΑΕΚ, καθώς κλήθηκε να αντιμετωπίσει την Μπράγκα, τη Λέστερ και τη Ζόρια Λουζάνσκ. Για τις δύο πρώτες δεν χρειάζονται ιδιαίτερες συστάσεις. Οι Πορτογάλοι αν και έχασαν το μεγάλο τους αστέρι τον Τρινκάο που πήγε στην Μπαρτσελόνα, κατάφεραν να κρατήσουν τον περυσινό τους κορμό που τους οδήγησε στην 3η θέση του

πρωταθλήματος πίσω από την Πόρτο και την Μπενφίκα, ενώ οι Αγγλοι προέρχονται από μια πολύ καλή σεζόν, έχοντας ανάλογο ξεκίνημα και φέτος στην Premier League. Τουλάχιστον η Ζόρια είναι μια ομάδα που δύσκολα θα μπορέσει να προβληματίσει την ΑΕΚ. Η Ένωση, που κατάφερε να κερδίσει την εισοδό της στον όμιλο του Γιουρόπα αποκλείοντας αρχικά την Σεντ Γκάλεν και στη συνέχεια τη γερμανική Βόλφσμπουργκ, μπαίνει στη «μάχη» των ομίλων αντιμετωπίζοντας την Πέμπιττ (22/10) εκτός έδρας την Μπράγκα.

Τόσο ο ΠΑΟΚ, όσο και η ΑΕΚ θα παλέψουν τουλάχιστον για τη δεύτερη θέση στους ομίλους τους, που δίνει το εισιτήριο για τους «32» της διοργάνωσης.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ

Μια ωραία πεταλούδα...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Πώς είναι τα μικρά παιδιά που ανέμελα χορεύουν χοροπιδώντας σε κάμπους και λιβάδια, δημιουργώντας έναν δικό τους κόσμο, αγγελικά πλάσμένο με τη φαντασία τους να ωραιοποιεί ό,τι τα περιτριγυρίζει; Κάπως έτσι μοιάζει και η κοινωνία μας, όλες αυτές τις ημέρες, με τη διαφορά ότι τίποτα δεν περιστρέφεται γύρω από τη φαντασία, ούτε και από την αυθεντικότητα που χαρακτηρίζει τα μικρά παιδιά. Αντιθέτως, τα πάντα βασίζονται στη δειλία, τη διαπλοκή, την προστασία των συμφερόντων και την εκπλήρωση συμφωνιών- συμβολαίων που γίνονται στα «μεγάλα» γραφεία της εξουσίας. Κάθε μορφής. Οικονομικής, πολιτικής, δικαστικής, δεν μπορεί προφανώς να εξαιρεθεί και αυτής των ΜΜΕ. Δεν εξηγείται διαφορετικά. Η μάλλον επιτηδευμένη αποστασιοποίηση από την ουσία των θεμάτων σε οδηγεί σε αυτό ακριβώς το συμπέρασμα. Ότι δηλαδή ως κοινωνία δεν έχουμε τη θέληση, την τόλμη ή και την επιθυμία για την επιβολή της καθαροσύνης καθότι κάποιοι εξυπηρετούνται, κάποιοι είναι δέσμιοι και κάποιοι απλώς δεν έχουν την ισχύ για ν' ανατρέψουν την κατάσταση.

Με αυτά και με αυτά, έχουμε πια φτάσει στον πάτο, η κοινωνία αναστατωμένη παρακολουθεί τις εξελίξεις γύρω από την ξεφτίλα που έχει υποστεί η πατρίδα και οι αρμόδιες αρχές, χοροπιδούν ανέμελα ωσαν και παίζουν με τα μικρά παιδιά σε παιχνιδότοπους. Καμία έρευνα δεν έχει ακόμη ξεκινήσει, καμία σύλληψη δεν έχει εκτελεστεί, καμία πολιτική συζήτηση δεν έχει ανοίξει εντός των θεσμών και καμία, μα καμία ένδειξη δεν υπάρχει ότι είμαστε έτοιμοι ως κοινωνία και ως κράτος να πατάξουμε το μεγαλύτερο καρκίνωμα που δεν είναι άλλο από τη διαφθορά. Δεν μας φτάνει η ακαμψία και η ατολμία... ο τρόπος που χειρίζονται οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου τα θέματα αντιμετώπισης του κορωνοϊού, με μια, μάλλον άτυπη, συνεργασία με τη συντριπτική πλειοψηφία των ΜΜΕ, τους έχουν καταστήσει πλήρως αναξιόπιστους στη μεγάλη πλειοψηφία του κόσμου. Και με την εκστρατεία τρόμου που εδώ και λίγες μέρες ξεκίνησε, φτάσαμε σ' ένα σημείο που κάποιοι πολίτες όντως φοβούνται οτιδήποτε έχει να κάνει με την επιδημία, κάποιοι, που δυστυχώς όσο πάει αυξάνονται, βρίσκονται σε μόνιμη άρνηση για την επικινδυνότητα του ιού και καμιά φορά ακόμη και για την ύπαρξη του και κάποιοι πιο μετριοπαθείς αναρωτιούνται αν ο κορωνοϊός γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης για να κουκουλωθούν τα μεγάλα σκάνδαλα που ταλαιπωρούν την κοινωνία. Και καλά η μεγαλύτερη μερίδα του κόσμου να έχει πλήρως απαξιώσει το πολιτικό σύστημα, τα κόμματα και τα πρόσωπα που το απαρτίζουν, αν, όμως, φτάσουμε στο σημείο να αγνοήσουμε τις προθέσεις ή τις υποδείξεις των ειδικών για θέματα υγείας, τότε ζητώ που καίκαμε, αν δεν έχουμε ήδη κιάλας εκεί.

Προς το παρόν όμως ειπώσε. Χοροπιδάμε, χορεύουμε όπως οι στρουθοκάμηλοι σιγοτραγουδώντας το γνωστό άσμα από τα παιδικά μας χρόνια «μια ωραία πεταλούδα». Ψυχαναλυτικά αν το προσεγγίσεις, μάλλον πρόκειται για αναζήτηση καταφυγίου. Που μπορεί όμως να μην αποδειχθεί ως τέτοιο, αλλά ως κόλαση!

Τι να θυμίζει άραγε;

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝΗ**

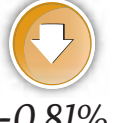
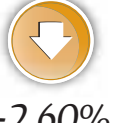
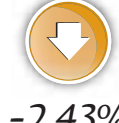
Δεν ήταν η πρώτη φορά που η κυπριακή κοινωνία μάθαινε τα... κατορθώματα των πολιτικών, το πιο πιθανό ούτε η τελευταία και ίσως το μόνο που διέφερε αυτή τη φορά να ήταν η «λάμψη» του θέματος, γιατί αλλιώς είναι ένα απλό δημοσίευμα σε μια εφημερίδα, ή μια ιστοσελίδα και άλλο η εικόνα σ' ένα καλομονταρισμένο ρεπορτάζ, με αυθεντικούς διαλόγους, νεύματα, μισοκαμμήματα και γέλια. Αυτό που δεν διέφερε, από προηγούμενες ανάλογες περιπτώσεις, ήταν οι αντιδράσεις, όλων όσοι βρίσκονταν στην... απ' έξη. Σοκάρισμα, έκπληξη, απογοήτευση, θυμός, αγανάκτηση και απαίτηση για τιμωρία και καθαροση!

Τι θυμίζει το όλο σκηνικό; Παραπέμπει, άραγε, σε κάτι ανάλογο; Δεν χρειάζεται και πολλά σκέψη, γιατί πολλές φορές έχει λεχθεί πως το κυπριακό ποδόσφαιρο είναι μέρος της προβληματικής κοινωνίας και φυσιολογικά αντιμετωπίζει ανάλογα προβλήματα. Θύμιζε κάτι από κυπριακό ποδόσφαιρο και το τι ακολούθησε των αποκαλύψεων του Al Jazeera. Πολλές φορές, πολλοί συγκλονίστηκαν από δημοσιεύματα στο εξωτερικό, τα οποία ασχολήθηκαν με τη διαφθορά στο κυπριακό ποδόσφαιρο. Αγανακτσαν, επίσης, ακούγοντας ή διαβάζοντας δηλώσεις ξένων ποδοσφαιριστών ή προπονητών, που πέρασαν από την Κύπρο και διαπίστωσαν «ύποπτες» καταστάσεις. Καταστάσεις τις οποίες επιβεβαίωσαν πολλές φορές οι φάκελοι της ΟΥΕΦΑ. Μέχρι και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας μίλησε ανοικτά για διεφθαρμένους στο ποδόσφαιρο και την ανάγκη να καθαρίσει ο στάβλος του Αυγεία στον χώρο και κανένα δεν πήρε ο δαίμονας...

Υπάρχει δυστυχώς και μία ακόμη ομοιότητα. Έχει να κάνει με το μετά και κυρίως όταν τα πρωτοσέλιδα και οι πιχυαίοι τίτλοι θα ασχοληθούν με κάτι άλλο, όταν τα πρώτα θέματα των τηλεοπτικών δελτίων θα στρέψουν αλλού την προσοχή. Κάπου εδώ μας... τελειώνει και η αγανάκτηση, ο θυμός και κυρίως η αποφασιστικότητα να αλλάξουμε τον κόσμο το δικό μας.

Γι' αυτό εδώ και χρόνια, το μόνο που αλλάζει στην πολιτική, είναι κάποια αξιώματα ή θέσεις ιδιών προσώπων. Γι' αυτό και για δεκαετίες τώρα, παράγοντες και γενικότερα άνθρωποι σε θέσεις κλειδιά του κυπριακού ποδοσφαίρου παραμένουν οι ίδιοι, με τη στήριξη ή έστω την ανοχή, ακόμη και αυτών που απαίτησαν πολλές φορές αλλαγή και καθαροση. Θ αλλάξει κάτι τώρα; Ευκαιρίες κατά καιρούς δόθηκαν τόσο στην κυπριακή κοινωνία όσο και στο ποδόσφαιρο μας, αλλά πέρασαν ανεκμετάλλευτες. Αισιοδοξία πολλά δεν δικαιολογείται, άρα, μένει εκείνη η ελπίδα που πεθαίνει τελευταία...

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-0,68%X.A.
-4,80%Dow Jones
0,54%Nasdaq
1,54%Nikkei
-0,81%Dax
-2,60%FTSE 100
-2,43%**KINA**
Ξεπέρασε
τα 10 τρις. δολ.
η κεφαλαιοποίηση
Χρηματιστηρίων
Σελ. 9Πετρέλαιο
-0,17%€/€
-1,01%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΙΧΜΗΣ

Κλειστά έμειναν 4 στα 10
ξενοδοχεία στην Ελλάδα

Μόλις έξι στα δέκα ελληνικά ξενοδοχεία λειτούργησαν κατά την περίοδο αιχμής του τουρισμού. Ο μειωμένος αριθμός ξενοδοχείων δεν κατάφερε να τονώσει την πληρότητα των μονάδων, η οποία κινήθηκε στο 30%. Αρκετά ξενοδοχεία έκλεισαν πολύ νωρίτερα από ό,τι είχαν προγραμματίσει. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Στο ναδίρ η ζήτηση
για ακίνητα από ξένους

Στο χαμηλότερο σημείο από το 2017 βρίσκεται η αγορά ακινήτων στην Ελλάδα, αναφορικά με την επενδυτική ζήτηση από το εξωτερικό. Κατά τη διάρκεια του φετινού δευτέρου τριμήνου, οι εισροές ξένων κεφαλαίων για την απόκτηση ακινήτων στην ελληνική αγορά υποχώρησαν κατά 60%. **Σελ. 12**

Τα διαβατήρια στη λίστα των προκλήσεων

Νέος πονοκέφαλος για την κυβέρνηση μετά την πανδημία, τα κόκκινα δάνεια και το ΓεΣΥ

Η κατάργηση του προγράμματος πολιτογραφήσεων για επενδυτές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης έρχεται να προσθέτει ένα νέο πονοκέφαλο στο Υπουργείο Οικονομικών. Αυτών της ψήφισης του προϋπολογισμού του 2021. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας

Παπαδόπουλος την Πέμπτη ανακοίνωσε πως αν δεν δοθούν όλα τα στοιχεία των πολιτογραφηθέντων επενδυτών στον γενικό ελεγκτή για εξέταση τότε δεν θα ψηφίσει τον προϋπολογισμό του 2021. Άρα, δύσκολα θα συγκεντρωθεί και η απαιτούμενη πλει-

οψηφία. Επίσης, μεγάλο στοιχείο για την κυβέρνηση θα είναι να μην προχωρήσει η ψήφισή του με «σταυρώματα και δεσμεύσεις». Στη λίστα των προκλήσεων υπάρχουν άλλα τρία ζητήματα. Η αναζωπύρωση των κρουσμάτων κορωνοϊού είναι το νούμερο

ένα πρόβλημα και επηρεάζει με πολλούς τρόπους την οικονομία της Κύπρου. Το δεύτερο είναι η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων που φτάνουν τα 8,5 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ άγνωστη παραμένει η πορεία που θα ακολουθήσουν μετά τον

Ιανουάριο του 2021. Τρίτο είναι ο τερματισμός του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος (ξένες επενδύσεις), που μεγάλη μερίδα επιχειρηματιών οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον τομέα των κατασκευών έχουν να αντιμετωπίσουν. **Σελ. 4**

Πόλεμος τιμών στα ηλεκτρικά αυτοκίνητα

Ο ανταγωνισμός οξύνεται στη βιομηχανία των ηλεκτρικών αυτοκινήτων και ο πόλεμος τιμών έχει ήδη ξεκινήσει. Tesla και Lucid Motors κονταροχτυπιούνται με αλληπάλληλες μειώσεις τιμών στα μοντέλα τους Model S και Air. Η τιμή του Model S έχει μειωθεί στις 69.420 δολάρια, ενώ το Air των 480 ίππων πωλείται προς 69.900 δολ., αν και αρχικά η Lucid είχε ανακοινώσει ότι η τιμή πώλησης θα ξεκινάει από 90.000 δολ. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Τράπεζες και οικονομικές προκλήσεις

Ο γνωστός οικονομολόγος Rüdiger Dornbusch υποστηρίζει ότι μια κρίση παίρνει πολύ χρόνο για να επισυμβεί αλλά στη συνέχεια εξελίσσεται πολύ πιο γρήγορα από ό,τι αναμένεται. Η φράση αυτή ταιριάζει στα γεγονότα που διαδραματίζονται τα τελευταία χρόνια στον τραπεζικό τομέα, ο οποίος δοκιμάζεται από συνδυασμό αρνητικών παραγόντων, περιλαμβανομένης και της πρόσφατης κρίσης του κορωνοϊού. Προτού εξετάσουμε αυτούς τους παράγοντες, αξίζει να αναφερθούμε στον ρόλο που διαδραματίζουν και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες.

Πέραν της σημασίας τους ως μηχανισμών αποδοχής καταθέσεων, οι τράπεζες διαδραματίζουν ρόλο σε ό,τι αφορά τη διοχέτευση ρευστότητας στις οικονομικές μονάδες. Σε χώρες όπως η Κύπρος, όπου οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν στύλο της οικονομίας, ο ρόλος αυτός είναι καίριος σημασίας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο

οι τράπεζες μετατρέπονται σε θεσμούς μόχλευσης – αντίλουν καταθέσεις με αντιστάθμισμα καταθετικό επιτόκιο που πληρώνουν και, στη συνέχεια, δανείζουν τις καταθέσεις με υψηλότερο δανειστικό επιτόκιο, κερδίζοντας τη διαφορά μεταξύ των δύο επιτοκίων, εφόσον το δάνειο εξυπηρετηθεί κανονικά. Σε αντίθετη περίπτωση, η σχέση οφέλους και κόστους είναι αρνητική, ακόμη και εάν οι τράπεζες διαθέτουν επαρκείς εξασφαλίσεις.

Η δυσκολία του τραπεζικού επιχειρηματικού μοντέλου αντικατοπτρίζεται στον σημαντικό αριθμό τραπεζών σε παγκόσμιο επίπεδο που οδηγούνται σε πτώχευση. Πολύς τράπεζες επιχειρήσαν να αμβλύνουν το πρόβλημα επεκτείνοντας τις δραστηριότητες τους σε φαινομενικά κερδοφόρους τομείς όπως η επενδυτική τραπεζική, η διαχείριση και επένδυση διαθέσιμων ρευστών κλπ., οι οποίοι όμως συνεπαγόταν αυξημένο επιχειρηματικό κίνδυνο.

Τα τελευταία χρόνια, οι προκλήσεις για τις τράπεζες έχουν διευρυνθεί – αυξημένα επίπεδα εποπτείας, περιλαμβανομένου του θέματος ξεπλύματος μαύρου χρήματος, χρονοβόρες διαδικασίες ανοίγματος λογαριασμών πελατών, ενισχυμένες απαιτήσεις κεφαλαιουχικής επάρκειας και ρευστότητας, αλλά και εντεινόμενος ανταγωνισμός. Το επιχειρηματικό περιβάλλον για τράπεζες καθίσταται πιο δύσκολο, ιδιαίτερα για τις μικρές τράπεζες που λειτουργούν σε περιορισμένες αγορές όπως της Κύπρου, οι οποίες δεν διαθέτουν το μέγεθος για να απορροφήσουν το απαιτούμενο κόστος προσαρμογής.

Η κατάσταση δεν προβλέπεται να διαφοροποιηθεί ουσιαστικά τα επόμενα χρόνια. Αντίθετα, οι προκλήσεις αναμένεται να καταστούν πιο έντονες, λόγω του σημαντικού κόστους υιοθέτησης νέων τεχνολογικών προτύπων, του αυξανόμενου βάρους εποπτείας, της περιορισμένης δυνατότητας ευθυ-

γράμμισης του τραπεζικού μισθού με την παραγωγικότητα, αλλά και του ανταγωνισμού από νεο-εισερχόμενες επιχειρήσεις, όπως οι εταιρείες ηλεκτρονικού χρήματος, οι οποίες διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα σε ό,τι αφορά το κόστος, την αξιοποίηση της τεχνολογίας και την εξυπηρέτηση των πελατών. Δεδομένης επίσης της παρατεταμένης περιόδου χαμηλών επιτοκίων, η οποία περιορίζει την κερδοφορία αλλά είναι απαραίτητη για αντιμετώπιση της κρίσης του κορωνοϊού, το μέλλον δεν προβλέπεται ευοίωνο, ιδιαίτερα για μετόχους τραπεζών οι οποίοι απαιτούν γρήγορες και υψηλές αποδόσεις.

Η σημερινή κρίση δημιουργεί τεράστιες προκλήσεις για ολόκληρη την οικονομία αλλά, ειδικά για τα τραπεζικά ιδρύματα, αποτελεί το επιστέγασμα ενδογενών και συσσωρευμένων μακροχρόνιων αδυναμιών και προβλημάτων. Απαιτούνται δύσκολες αποφάσεις στη βάση μακροχρόνιου ορίζοντα και

ξεκάθαρης στρατηγικής η οποία να στοχεύει στην στήριξη τομέων με προοπτικές στη σύγχρονη εποχή. Η τεχνητή νοημοσύνη, η ρομποτική, οι νέες μορφές τουρισμού, το ηλεκτρονικό εμπόριο, η πράσινη ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, οι σύγχρονες μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης και η ιατροφαρμακευτική περιήλθαν προσφέροντας ευκαιρίες δραστηριοποίησης για τα τραπεζικά ιδρύματα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την Κύπρο, όπου οι τράπεζες παραμένουν επικεντρωμένες σε παραδοσιακούς τομείς, όπως κατασκευές και εμπόριο. Χωρίς αυτήν την προσαρμογή, οι τράπεζες στη σημερινή τους μορφή, κινδυνεύουν να ξεπεραστούν από τις εξελίξεις.

Ο κ. Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.

Ο κ. Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυνών σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.

Cyprus Annual Review

Χτίζουμε πάνω στις επιτυχίες μας
Επικεντρωνόμαστε στο μέλλον.

www.pwc.com.cy/annual-review

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΑΚΟΥ*

Νέες δεξιότητες στα επαγγέλματα του αύριο

Το ευρωπαϊκό πακέτο των 72 δισ. είναι η μεγάλη ευκαιρία της χώρας για αναβάθμιση του αναπτυξιακού μοντέλου, με ένα σημαντικό μέρος του ζητούμενου να είναι η δημιουργία νέων, καλά αμειβομένων θέσεων πλήρους απασχόλησης. Βέβαια, αν ρωτήσει κανείς την πλειονότητα των διευθυντικών στελεχών, θα απαντήσουν ότι οι υφιστάμενες ολιγάριθμες καλά αμειβόμενες θέσεις είναι δύσκολο να καλυφθούν. Η ψηφιακή εποχή φέρνει οφέλη, αλλά όλοι αναρωτιούνται αν οι άνθρωποί τους είναι έτοιμοι.

Αυτός ο φόβος δεν είναι μόνο ελληνικός. Η Ευρώπη πρέπει να επεξεργαστεί ένα σχέδιο για το ανθρώπινο δυναμικό της, κάτι που και το Συμβούλιο της Ευρώπης κρίνει αναγκαίο για την οικονομική ανάκαμψη και την κοινωνική συνοχή. Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ εκτιμά ότι τα εκατομμύρια θέσεων εργασίας που απειλούνται να εξαφανιστούν στις ΗΠΑ θα κοστίσουν 24.800 δολάρια/άτομο που θα επιτρεαστεί. Το κόστος για την Ευρώπη πιθανόν να είναι ανάλογο ή και μεγαλύτερο μεγέθους.

Ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, πολλές χώρες επενδύουν ήδη σύμφωνα με τις εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς. Πρόκειται για μια μεγάλη ευκαιρία για κάθε ηλικία, και έχουν αρχίσει να διαφαίνονται ενδιαφέρουσες πρακτικές. Τα προγράμματα Digital Skills Bridge στο Λουξεμβούργο, Skills Future στη Σιγκαπούρη και Skills Norway στη Νορβηγία, στοχεύουν στην εκπαίδευση των πολιτών τους.

Πίσω στην Ελλάδα, πρόσφατη μελέτη του ΣΕΒ καταγράφει αυτό που όλοι λίγο-πολύ ξέρουμε. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι απασχολούνται σε επαγγέλματα με χαμηλή χρήση νέων τεχνολογιών. Όταν το 99,7% της οικονομίας μας είναι μικρές επιχειρήσεις που δυστυχώς αδυνατούν να επενδύσουν σε νέες δεξιότητες, γείρονται ερωτήματα για την ανάπτυξη που θα μειώσει τις ανισότητες. Για τις μικρές επιχειρήσεις θα πρέπει να δοθούν κίνητρα για να αναπτύξουν συνεργείες για τη δημιουργία οικοσυστημάτων που διευκολύνουν όχι μόνο τη χρηματοδότηση αλλά και την από κοινού εκπαίδευση και ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Και σίγουρα θα πρέπει να μειωθούν τα αντικίνητρα για τη δημιουργία μεγαλύτερου μεγέθους επιχειρήσεων, που μπορούν

να επενδύσουν στους ανθρώπους τους και να επιδοτηθούν με μεγαλύτερη ευχέρεια ελέγχου από το κράτος. Αρκεί βέβαια να μην προβούμε σε μια κοντόφθαλμη διάγνωση του προβλήματος. Η τεχνολογία αλλάζει συνεχώς και οι όποιες τεχνολογικές φύσεις δεξιότητες χάνουν τη χρησιμότητά τους γρήγορα. Ο συνδυασμός με την ικανότητα αποδόμησης πολύπλοκων προβλημάτων και σύνθεσης δημιουργικών λύσεων είναι το πραγματικό ζητούμενο. Η ενίσχυση της διατηρηματικής συνεργασίας και ανταλλαγής ιδεών απαιτεί, σε μεγάλο βαθμό, την «ισοπέδωση» παλαιότερων ιεραρχικών δομών. Οι νέες δεξιότητες που απαιτεί ο ψηφιακός μετασχηματισμός δεν είναι όμως έμφυτες. Ο κυθέννας μας μπορεί να τις αποκτήσει, αρκεί να μην έχει αυταπάτες ότι υπάρχουν εύκολες λύσεις, καθώς το κόστος εκπαίδευσης εκ πρώτης όψεως είναι σημαντικό. Το πραγματικό όφελος αν εκτιμήσει κανείς την αποφυγή του κόστους απόλυσης και πρόσληψης νέων υπαλλήλων διαφαίνεται σε βάθος χρόνου.

Σε εθνικό επίπεδο επιβάλλεται η αποφυγή επιφανειακών λύσεων. Χρειάζονται κλαδικές εξειδικεύσεις για την αναγνώριση των αναδυόμενων/φθινουσών θέσεων εργασίας και του πιθανού αντικτυπου και επιδοίων από την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών. Μαζί με τη συμβολή των σχετικών φορέων, αυτά θα πρέπει να καταλήξουν στα μελλοντικά σχεδιαγράμματα των δεξιοτήτων που ο κάθε κλάδος έχει ανάγκη. Με βάση αυτά εντέλει να δημιουργηθούν οδικοί χάρτες που θα επιδοτηθούν, και μέσω αυτού οι επιχειρήσεις και εργαζόμενοι να επωφεληθούν. Όσο πιο σαφής ο σχεδιασμός τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η απόδοση της επένδυσης.

Δεν υπάρχει όμως χρόνος για να προστατεύσουμε πεπερασμένα επαγγέλματα που αναδείχθηκαν στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Αυτό που χρειάζεται είναι να προστατευθούν οι εργαζόμενοι ώστε να κάνουν τη μετάβαση σε καλά αμειβόμενες και πλήρους απασχόλησης νέες θέσεις εργασίας. Το βασικό αξίωμα σίγουρα που θα πρέπει όλοι να αποδεχθούμε είναι ότι αυτός ο νέος κόσμος, χρειάζεται νέες δεξιότητες.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Τάκος είναι Director, επικεφαλής του τμήματος People και Change Consulting της PwC Ελλάδας.

ΔΗΚΤΗΣ

Συνεχής στήριξη

Στα 7,4 εκατ. κρούσματα έφτασαν οι μολύνσεις από τον κορωνοϊό στην Ευρώπη, σύμφωνα με τον ΠΟΥ. Την ίδια στιγμή η επικεφαλής της ΕΚΤ εκφράζει την ανησυχία της για την αναζωπύρωση της κρίσης και εμφανίζεται έτοιμη να συνεχίσει την παροχή στήριξης στις οικονομίες για όσο καιρό χρειαστεί. Σε αυτήν περιλαμβάνονται τα χαμηλά επιτόκια και τα προγράμματα αγοράς περιουσιακών στοιχείων, τα γνωστά προγράμματα ποσοτικής χαλάρωσης. Παράλληλα, η ΕΚΤ σημειώνει με ικανοποίηση τη διάθεση των κρατών-μελών για την εφαρμογή μιας πιο χαλαρής δημοσιονομικής πολιτικής στους προϋπολογισμούς που ετοίμασαν για το 2021. Στόχος, βέβαια παραμένει η τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας καθώς η υγειονομική εικόνα οδηγεί χώρες όπως τη Γαλλία, να κηρύξουν έκτακτη κατάσταση στη δημόσια υγεία.

● ● ● ● ●

Προεκλογικό στολάρισμα

Την πεποίθησή της ότι σύντομα θα δούμε ένα νέο πακέτο τόνωσης της αμερικανικής οικονομίας εξέφρασε η επικεφαλής του ΔΝΤ, σημειώνοντας ότι με αυτόν τον τρόπο θα τερματιστεί το αίσθημα αβεβαιότητας που επικρατεί στην παγκόσμια οικονομία. Δεν παρέλειψε μάλιστα να ασκήσει κριτική για την καθυστέρηση που παρατηρείται, η οποία επιτείνει το πρόβλημα και αφήνει την παγκόσμια οικονομία χωρίς κατεύθυνση. Όσον αφορά στη συνέχεια, η Kristalina Georgieva προτείνει να χρησιμοποιηθούν τα δημοσιονομικά και νομισματικά «όπλα» σε συνδυασμό για καλύτερα αποτελέσματα. Υπενθυμίζουμε ότι μέχρι στιγμής, η FED προχώρησε σε μείωση των επιτοκίων σε μηδενικά σχεδόν επίπεδα και ενεργοποίησε πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης ύψους \$700 δισ. ενώ, από δημοσιονομικής πλευράς είχαμε πακέτο ύψους \$2 τρις.

● ● ● ● ●

Οικονομίες του άνθρακα

Δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν στον στόχο του 2030 σχετικά με τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα οι Ευρωπαίοι ηγέτες στο τελευταίο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και αποφάσισαν να μεταθέσουν τη συζήτηση για τον προσεχή Δεκέμβριο. Η πρόταση από την Κομισιόν περιελάμβανε τη μείωση των εκπομπών κατά 55% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 σε μια προσπάθεια να αντιμετωπιστεί πιο αποφασιστικά η κλιματική αλλαγή. Ενστάσεις για την πρόταση εγέρθηκαν από πλευράς της Πολωνίας, η οποία προβληματίζεται για το κόστος που θα απαιτηθεί για μια πιο «ραγδαία» απεξάρτηση της οικονομίας από τον άνθρακα. Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το συγκεκριμένο θέμα περιλαμβάνεται

Η ζημιά στην εικόνα της κυπριακής οικονομίας είναι συντριπτική, η επαναφορά της θα απαιτήσει προσπάθεια και χρόνο.

και πρόνοια για αξιολόγηση των δεδομένα κάθε χώρας ξεχωριστά.

● ● ● ● ●

Απουσία η Κύπρος

Τη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητάς της επιδιώκει η Ε.Ε., με την απόφαση να επενδύσει €10 δισ. στα επόμενα 10 χρόνια για να αναπτύξει τον κλάδο του cloud computing και

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Κεφαλαιακοί Περιορισμοί

Κεφαλαιακοί περιορισμοί ή έλεγχοι κεφαλαίων υφίστανται μετά από απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας και της κυβέρνησης, με σκοπό τον περιορισμό της κίνησης κεφαλαίων εντός της οικονομίας μιας χώρας, τον περιορισμό των εισροών κεφαλαίων προς την οικονομία μιας χώρας και τον περιορισμό των εκροών κεφαλαίων προς άλλες χώρες.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

να ανταγωνιστεί παγκόσμιους κολοσσούς όπως είναι η Amazon, η Google και η Alibaba. Η δήλωση φέρει την υπογραφή των 25 από τις 27 χώρες μέλη με εξαίρεση τη χώρα μας και τη Δανία, οι οποίες επικαλέστηκαν «τεχνικές φύσεις» προβλήματα για να μην υπογράψουν. Στόχος είναι να αναπτυχθεί στην Ευρώπη η συγκεκριμένη τεχνολογία εξασφαλίζοντας χρηματοδότηση από υφιστάμενα ευρωπαϊκά προγράμματα και εθνικούς πόρους. Η συμμαχία των 25 που έχει συσταθεί για το συγκεκριμένο έργο αποτελεί επέκταση της πολιτικής απόφασης της Κομισιόν για την χάρση ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα θέματα που αφορούν τα δεδομένα (data).

● ● ● ● ●

Κόπωση & Απαξίωση

Την έκπληξη του για την απροθυμία των Ευρωπαίων ηγετών να εντατικοποιήσουν την προσπάθειά τους για την επίτευξη συμφωνίας μελλοντικής σχέσης με την Βρετανία, εξέφρασε ο Άγγλος διαπραγματευτής, σχολιάζοντας τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Σύμφωνα με τον κ. Frost, όλες οι πρωτοβουλίες για τη συνέχεια αφήνονται στην πλευρά της μεγάλης Βρετανίας – μια πρακτική που χαρακτήρισε ως ασυνήθιστη. Η βρετανική αντίδραση αποκτά πλέον ιδιαίτερο ενδιαφέρον και τα βλήματα όλων είναι πια στραμμένα στον Μπόρις Τζόνσον, ο οποίος αναμένεται πως θα υποθετηθεί εντός των προσεχών ημερών.

Ο Υφαλος γίνεται... μονόχρωμος

«Καμπανάκι» για τη μείωση στο μισό των κοραλλιών από το 1995 έως το 2017

ΣΙΑΝΕΪ. Νέες προειδοποιήσεις, σύμφωνα με τις οποίες ο Μεγάλος Κοραλλιογενής Υφαλος θα νεκρώσει σε περίπτωση που δεν υπάρξει δραστική μείωση των ρύπων, που αποσταθεροποιούν το κλίμα, απιθύνουν οι επιστήμονες. Έρευνα που συγκρίνει την κατάσταση του Υφάλου το 1995 με το 2017 δείχνει ότι ο αριθμός των κοραλλιών το διάστημα αυτό μειώθηκε στο μισό.

Η σύγκριση αφορά τόσο τα μικρά και τα μεσαία όσο και τα μεγάλα μεγέθους κοράλλια, ενώ έκτοτε η κατάσταση έχει επιδεινωθεί, με κρούσματα μαζικού θανάτου κοραλλιών, όπως αυτό που επηρέασε το νότιο τμήμα του Υφάλου στις αρχές του 2020. Ο Μεγάλος Κοραλλιογενής Υφαλος, ο οποίος εκτείνεται σε μήκος 2.300 χιλιομέτρων στα ανοικτά της βορειοανατολικής Αυστραλίας, αποτελεί σπάνιο καταφύγιο θαλάσσιας ζωής και μνημείο βιοποικιλότητας. Ωστόσο, τα κοράλλια, που αποτελούν τη βάση της ζωής σε αυτόν, είναι εξαιρετικά ευαίσθητα στις θερμοκρασιακές διακυμάνσεις και υφίστανται δραματική πίεση από την άνοδο της παγκόσμιας θερμοκρασίας, η οποία γίνεται έντονα αισθητή στα επιφανειακά ύδατα.

«Αρχισα να παρατηρώ τον Υφαλο το 1995», λέει ο συγγραφέας της έρευνας, που δημοσιεύεται στην επιθεώρηση Proceedings of the Royal Society, Τέρι Χιουζ. «Δεν είχα ιδέα τι θα επακολουθήσει». Από το 1995 έως τώρα έχουν καταγραφεί πέντε περίοδοι μαζικού

Από το 1995 έως τώρα έχουν καταγραφεί πέντε περίοδοι μαζικού θανάτου (λευκάνσης) κοραλλιών, εκ των οποίων οι τρεις την τελευταία πενταετία.

Εκκληση των επιστημόνων για δραστική μείωση των ρύπων, που αποσταθεροποιούν το κλίμα.

θανάτου (λευκάνσης) κοραλλιών, εκ των οποίων οι τρεις την τελευταία πενταετία. «Αυτό που με ανησυχεί περισσότερο είναι ότι από το ένα κρούσμα μαζικών θανάτων έως το επόμενο μεσολαβεί όλο και μικρότερο χρονικό διάστημα», τονίζει ο Χιουζ. «Ο Υφαλος πλέον

είναι πιο επίπεδος, όχι τρισδιάστατος όπως ήταν», προσθέτει.

Εως πέρυσι, ο φορέας προστασίας του θαλάσσιου πάρκου του Μεγάλου Κοραλλιογενούς Υφάλου εκτιμούσε πως η πρόγνωση για το μέλλον του είναι «κακή», ενώ από πέρυσι την έχει αναθεωρήσει σε «πολύ κακή», χαρακτηρίζοντας την άνοδο της παγκόσμιας θερμοκρασίας ως τη μεγαλύτερη απειλή για τον Υφαλο. Ο Χιουζ επιμένει ότι χρειάζεται να αναλφθεί δράση άμεσα. «Αν μπορούσαμε να συκρατήσουμε την άνοδο της παγκόσμιας θερμοκρασίας στον 1,5 με 2 βαθμούς Κελσίου, όπως αναφέρει η Συμφωνία του Παρισιού,

νομίζω ότι ο Υφαλος θα συνεχίσει να υπάρχει», επισημαίνει. «Αν πάμε στους 3-4 βαθμούς, λόγω ανεξέλεγκτων εκπομπών ρύπων, ο Μεγάλος Κοραλλιογενής Υφαλος θα είναι αγνώριστος». Στην περίπτωση αυτή, βέβαια, η ανθρωπότητα θα έχει να ασχοληθεί με πολλά άλλα πειστικά προβλήματα, πέραν της καταστροφής της βιοποικιλότητας, όπως θα είναι η εκτεταμένη διάβρωση των ακτών από τις όλο και ισχυρότερες καταιγίδες και ο εκτοπισμός εκατομμυρίων κατοίκων παράκτιων περιοχών, οι οποίες θα πλημμυρίζουν σε τακτά χρονικά διαστήματα.

THE GUARDIAN

Υπερθέρμανση του θαλάσσιου βυθού

ΛΟΝΔΙΝΟ. Στα παγωμένα βάθη του Ατλαντικού Ωκεανού, εκεί όπου επικρατεί αιώνιο σκοτάδι και δεν υπάρχει ίχνος ανθρώπινης παρουσίας, η θερμοκρασία των υδάτων ανεβαίνει. Το εύρημα δείχνει ότι η υπερθέρμανση του πλανήτη έχει επιρρέασει το σύνολο της υδάτινης μάζας των ωκεανών και όχι μόνο τα επιφανειακά ύδατα, τα οποία θερμαίνονται πιο γρήγορα.

Ο ωκεανολόγος της Εθνικής Υπηρεσίας Ωκεανών και Ατμόσφαιρας (NOAA) των ΗΠΑ, Κρίστοφερ Μάισεν, διάβασε έρευνα που αφορούσε τη μελέτη των ωκεάνιων ρευμάτων και συνεπιδροποίησε ότι οι γυάλινες σφαίρες που ποντίζονται σε μεγάλα βάθη για την έρευνα των ρευμάτων δεν καταγράφουν μόνο τις διαφορές πιέσεων, αλλά και τη θερμοκρασία των υδάτων. Για τη δική του μελέτη, που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Geophysical Research Letters, άντλησε στοιχεία από τέτοιου είδους όργανα που έχουν ποντιστεί εδώ και δέκα χρόνια στον Ατλαντικό στα ανοικτά της Ουρουγουάνας.

Σε τέσσερις διαφορετικούς σταθμούς, σε βάθη από 1.300 ως 4.700 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, διαπίστωσε ότι μέσα σε δέκα μόλις χρόνια, από το 2009 ως το 2019, η μέση θερμοκρασία αυξήθηκε κατά 0,02 ως 0,04 βαθμούς Κελσίου. Η αύξηση φαίνεται μικρή, αν αφορά π.χ. το νερό σε ένα μπρίκι, αλλά αν αφορά το σύνολο της ωκεάνιας μάζας απαιτεί τεράστια ποσά ενέργειας. «Αν σκεφτεί κανείς πόσο μεγάλος και πόσο βαθύς είναι ο

Η υπερθέρμανση έχει επιρρέασει το σύνολο της υδάτινης μάζας των ωκεανών και όχι μόνο τα επιφανειακά ύδατα, τα οποία θερμαίνονται πιο γρήγορα.

Μέσα σε μόλις δέκα χρόνια, η μέση θερμοκρασία των υδάτων στον Ατλαντικό αυξήθηκε κατά 0,02 ως 0,04 βαθμούς Κελσίου.

ωκεανός, τα ποσά θερμότητας για τα οποία μιλάμε είναι πολύ μεγάλα», είπε ο Μάισεν. Ο Αμερικανός επιστήμονας ζητάει τώρα από συναδέλφους του που έχουν συλλέξει καταγραφές θερμοκρασίας στο πλαίσιο άλλων ερευνών να τις δημοσιεύσουν, για να φανεί πόσο γενικευμένο είναι το φαινόμενο.

THE GUARDIAN

Ευχαριστούμε όλους που στήριξαν και φέτος τον Αντικαρκινικό Σύνδεσμο Κύπρου

Ευχαριστούμε όλους τους εθελοντές που εργάστηκαν με πείσμα και επιμονή, όλες τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην εκστρατεία μας, τους Δήμους και Κοινότητες της Κύπρου, αλλά και τον κάθε έναν που έκανε και φέτος το δικό του check-in στη μάχη ενάντια στον καρκίνο.

Μέλη #SupportCY

A. KIDS TRADING LTD
A. KRONFOUL TRADING LTD
A.P.K. KARSERAS LTD
AM. STUDIO OZZ
AMIRAZ MOTORS
BDSWISS HOLDING PLC
BED & BATH
BSB SHOPS
C&C. FLOURENTZOU LTD
CAFE MOU PII [CAFÉ DISTRETTO]
CAFFE NERO
CASA PIETRA COFFEE SHOP
CHARMERS RESTAURANTS LTD
COFFEE HOUSE
COFFEE SWEET
COSTAS THEODOROU LTD
CYPRUS ENGINEERING STORES
D&E. NATIOTIS LTD
DREAM FAIRIES
ESSO LIMNIOTIS
EUROGNOSI EUROLAB ARADIPPOU
EXECUTIVE COMPUTERS TRAINING CENTRE
FITNESS ZONE
FOOD PARK CITY
FOODSAVERS
G&F. PHILIPPOU TRADING CO. LTD
GEORGIOS A. KOKKINOS LTD
HAIR SALOON NIKOLA NONH

HANS AND GRETEL
IMPOPHAR FITNESS LTD
IMPOPHAR TRADING HOUSE LTD
INSTA COFFEE
JANNA FACHIRIDOU
JS PERFETTO CAFFÈ
JU.CY BEAUTIFYING WORKSHOP
JUMBO
KAPPA SIGMA TRADING LTD
KOSTAKIS D.KOUREAS & SON LTD
KYBELLA BEAUTY SUPPLIERS
KYRIAKOU BOOKSELLERS & STATIONERS LIMITED
L.M. INSTITUTE ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ
L.M. MARKANTONIS TRADING LTD
LA MAISON
LIDL
LM MARCOU JEWELLERY
M. AVRAAMIDES EMPORIUM PLAZA LTD
MANTIS & ATHINODOROU
MARKS & SPENCER, ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ
MAS SUPERMARKET, ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ
MAXIMA BOUTIQUES
MEDITERRANEAN HOSPITAL
MOTHER & CHILD MEDICAL CENTER
NEPTUNE BLUE LTD
NEW BABY CITY
NICHE ADV. LTD
NICOS VASILIOU VAPSIS LTD
O.G. CHAKARIAN LTD
ONLINE COMPUTER TRAINING CENTRE

P&A. LOIZOU LTD
PABLO HOUSE CHILDREN SHOES LTD
PAPANTONIOU BAKERIES
PARGA TRADING LTD
PHILIPPOS SUPERMARKET LTD
POP LIFE ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ
RELIA TRADING LTD
RENOS AGROTIS LTD
ROOM1219 LTD / RUNAWAY TRADING LTD
S&A. GEORGIΟΥ PAPHOS
HOMEMARKET LTD
SENSO CAFE
SIMOS KADIS LTD
SIROCCO STORES
SOTOS PLASTICS LTD
SOUVLAKI GR
SUNFRESH BAKERIES LTD
SUPER DISCOUNT SUPERMARKET
SUPER HOME CENTER
TSIAKKOURMAS ENTERPRISES LTD
TSIAKKOURMAS EXPRESS
CASH & CARRY
YIANNIS PAPA ZACHARIA
ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟ ΛΑΚΑΤΑΜΙΑΣ
ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ - ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ ΑΛΦΙΤΑ
ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ ΑΦΡΑΤΟ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΣΟΛΩΝΕΙΟ
Γ&Λ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ - SAVE MORE (ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ)

ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑ & ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΙΚΡΑΣΣΙΑΤΗ
ΕΝΩΜΕΝΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ ΚΥΠΡΟΥ
Η ΦΩΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΟΥΦΟΥ
ΘΗΜΩΝΙΑ
ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ WE BYTE ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ
ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Υ. ΛΑΟΥΡΙΣ INFORMATIQUE
ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Π-ΑΛΛΑΞΕΙΣ
ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ COMMVIZ
ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΜΥΡΑΝΤΑ ΗΛΙΑ
ΚΑΦΕΛΙΟ
ΚΑΦΕΝΕΙΑ ΕΛΠΙΔΑ
ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ ΑΝΤΡΟΥΛΛΑ ΣΕΡΓΗ
ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ Α/ΦΟΙ ΚΟΥΝΤΟΥΡΟΣ
ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ ΛΕΙΒΑΔΙΩΤΗΣ, ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΑΙΩΤΗΣ
ΚΩΣΤΑΚΗΣ Ι. ΤΟΦΑΡΙΔΗΣ & ΣΙΑ ΛΤΔ
Μ&Π. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΕΙΔΗ
ΜΙΚΡΟΠΟΛΙΣ
MINI ΜΑΡΚΕΤ ΛΑΟΥΡΑ
ΟΠΤΙΚΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ
ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ
ΠΕΡΓΑΜΟΣ

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΑΣΣΙΑ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ - ΚΡΕΑΤΟΜΠΟΥΤΙΚ ΓΙΩΡΓΑΛΛΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ - ΦΡΟΥΤΑΡΙΑ ΛΑΜΑΚΟ ΛΤΔ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ POP LIFE ΚΟΛΩΝΑΚΙΟΥ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ SMART, ΚΟΛΟΣΣΙ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ Α ΚΑΡΟΥΣΙΟΣ ΚΑΙ ΥΙΟΙ ΛΤΔ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ Α/ΦΟΙ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΑΓΡΟΤΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΑΝΔΡΕΑΣ & ΑΥΓΟΥΣΤΗ ΛΤΔ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΥΣΣΙΩΤΗΣ ΛΤΔ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΚΑΡΣΕΡΑΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΚΟΚΚΙΝΟΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΜΑΣ Α. ΤΣΑΓΓΑΡΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΜΕΤΡΟ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΞΕΝΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΠΑΠΑΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΣΤΕΛΙΟΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΤΡΕΜΕΤΟΥΣΙΩΤΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΟΥ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΕΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΕΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ ΛΤΔ
ΦΟΥΡΝΟΙ ΑΘΗΝΙΤΕΣ
ΦΡΟΥΤΑΡΙΑ Α/ΦΟΙ Χ'ΑΝΤΩΝΗ
ΦΡΟΥΤΑΡΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΣ Χ'ΙΟΥΡΔΑΝΟΥΣ

Σε κακό τάιμινγκ η διακοπή του Προγράμματος

Προστέθηκαν τρία συν ένα προβλήματα στην οικονομική εξίσωση που θα κρίνει την πορεία της χώρας

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η διακοπή του σχεδίου των πολιτογραφήσεων ξένων επενδυτών, αν και δεν έπεσε ως κεραυνός εν αιθρία λόγω του ότι τέτοια μηνύματα είχαν αποσταλεί εδώ και καιρό από Βρυξέλλες, εντούτοις μπορεί κάλλιστα να ειπωθεί πως ήλθε σε ένα πολύ κακό χρονικό σημείο. Σε ένα χρονικό σημείο που φέρνει την Κύπρο να έχει να λύσει μία πολύ δύσκολη εξίσωση με τέσσερα —πλέον— ζητήματα στο επόμενο διάστημα, έχοντας κάνει εκτάκτως την εμφάνισή του και ένα πρόβλημα το οποίο πηγάζει από τον τερματισμό του Σχεδίου. Η αναζωπύρωση των κρουσμάτων είναι το νούμερο ένα πρόβλημα το οποίο υπάρχει αυτή τη στιγμή και επηρεάζει με πολλούς

Αν και εφόσον αρχίσει ξανά ένα παρόμοιο πρόγραμμα, οι τράπεζες δεν θα ρισκάρουν να χάσουν την ανταπόκριση συναλλαγών δολαρίου από τις ανταποκρίτριες τράπεζες ως αποτέλεσμα μιας αμφιλεγόμενης επένδυσης.

τρόπους την οικονομία της Κύπρου. Το δεύτερο είναι η διαχείριση των μη εξυμπερετούμενων δανείων που φτάνουν τα 8,5 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ άγνωστη παραμένει η πορεία που θα ακολουθήσουν μετά τον Ιανουάριο του 2021. Τρίτο μεγάλο πρόβλημα είναι ο τερματισμός του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος (ξένες επενδύσεις), που μεγάλη μερίδα επιχειρηματιών οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον τομέα των κατασκευών έχουν να αντιμετωπίσουν. Όμως, ένα μικρότερο πρόβλημα το οποίο δεν αποκλείεται να μετατραπεί και σε μεγαλύτερο, είναι η μη εξεύρεση πλειοψηφίας από τα κόμματα για την

Παράγοντες της αγοράς που είναι γνώστες τονίζουν emphaticά στην «Κ» πως «σοβαροί» επενδυτές δεν πρόκειται να ενδιαφερθούν για την Κύπρο ως επενδυτικό προορισμό μετά την όλη αναστάτωση και την αρνητική φήμη που έλαβε με το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων.

ψήφιση του προϋπολογισμού του 2021. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος την Πέμπτη ανακοίνωσε πως αν δεν δοθούν όλα τα στοιχεία των πολιτογραφηθέντων επενδυτών στον γενικό ελεγκτή για εξέταση τότε δεν θα ψηφίσει των προϋπολογισμό του 2021. Άρα, δύσκολα θα συγκεντρωθεί και πλειοψηφία, αφού παραδοσιακά το ΔΗΚΟ στήριζε τους προϋπολογισμούς που έφερνε η κυβέρνηση Νίκου Αναστασιάδη. Η αναζωπύρωση της πανδημίας και η αύξηση των κρουσμάτων επηρεάζει την οικονομική δραστηριότητα της χώρας και μη έχοντας ακόμα ασφαλές εμβόλιο, οι επιχειρήσεις και το

κράτος έχουν να αντιμετωπίσουν ξανά μία πολύ δύσκολη κατάσταση. Το καθολικό «lockdown» είναι ένα μέτρο που δεν πρόκειται να εφαρμοστεί για άλλη μία φορά, καθώς το οικονομικό του βάρος δεν μπορεί να στηριχθεί. Τα τοπικά «lockdown», ωστόσο, ομιλώντας και για μία πραγματικότητα, αλλά και ένα πρόβλημα που θα πρέπει σίγουρα να αντιμετωπιστεί.

Βλέμμα στραμμένο στα ΜΕΔ

Η πανδημία βρήκε την Κύπρο σε ένα πολύ καλό σημείο σε σχέση με τα ΜΕΔ της, έχοντας όμως υπό-

ψη το παρελθόν της χώρας και το ύψος που είχαν φτάσει το 2013 —2014 (28 δισ. ευρώ). Τα ΜΕΔ το καλοκαίρι του 2020 ανέρχονταν στα 8,5 δισ. ευρώ, ήτοι 40% του συνολικού ΑΕΠ της Κύπρου. Το ποσό που θα φτάσουν μετά το πέρας του μορατόριουμ των δόσεων από τον Ιανουάριο του νέου χρόνου είναι άγνωστο, ενώ η αύξηση των κρουσμάτων και η λήξη των σχεδίων οικονομικής στήριξης των επιχειρήσεων από το Υπουργείο Εργασίας δεν είναι καλή εξέλιξη. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει αναφέρει σε εκδόσεις της πως αναμένεται αύξηση των ΜΕΔ στην Κύπρο το 2021, δίχως όμως να έχει ορίσει

συγκεκριμένο αριθμό. Το μόνο που γνωρίζουμε είναι πως σχεδόν 12 δισ. ευρώ δανείων έχουν «παγώσει» για το 2020, μπαίνοντας στο πρόγραμμα του μορατόριουμ, με οικονομολόγους και τραπεζίτες να δηλώνουν πως αποκλείεται να αρχίσουν να εξυπηρετούνται όλα από τον νέο χρόνο.

Ξένες επενδύσεις. Αλλά πού;

Μεγάλος λόγος γίνεται για την ετοιμασία ενός νέου επενδυτικού προγράμματος, το οποίο δεν θα έχει τα στοιχεία του πρώτου, ούτε και τις αδυναμίες του. Φορείς έχουν βγει με ανακοινώσεις για τη σημαντικότητα του να ετοιμαστεί ένα

νέο Σχέδιο το οποίο θα ωθήσει ξανά την επιχειρηματικότητα στα ύψη, όπως το επενδυτικό που διακόπη εντός της εβδομάδας. Παράγοντες της αγοράς που είναι γνώστες τονίζουν emphaticά στην «Κ» πως «σοβαροί» επενδυτές δεν πρόκειται να ενδιαφερθούν για την Κύπρο ως επενδυτικό προορισμό μετά την όλη αναστάτωση και την αρνητική φήμη που έλαβε με το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων. Η μόνη περίπτωση όπως είπαν, είναι να ξεκινήσει ένα Πρόγραμμα, το οποίο να έχει παρόμοια γνωρίσματα, με αποτέλεσμα να προσελκύσουν πάλι επενδυτές αμφιλεγόμενης —όπως άλλωστε έχει πολλάκις αποδειχθεί— ποιότητας. Ταυτόχρονα, αναφέρουν πως αν αρχίσει ξανά ένα παρόμοιο πρόγραμμα, οι τράπεζες —που θα είναι απαραίτητη η συμβολή τους για τον έλεγχο των χρημάτων που μπαίνουν μέσα στο κράτος— δεν θα ρισκάρουν να χάσουν την συναλλαγή στο δολάριο από τις ανταποκρίτριες (τράπεζες) στον απόηχο μιας αμφιλεγόμενης επένδυσης. Άρα, θα πρέπει να έρθουν πραγματικοί επενδυτές που θα θέλουν να επενδύσουν πραγματικά στην Κύπρο. Πόσοι καθαροί επενδυτές που υπάρχουν παγκοσμίως και που θα επιλέξουν την Κύπρο ως επενδυτικό προορισμό σε σύγκριση με άλλους, παραμένει ένα μεγάλο ερωτηματικό.

Κρίση εντός χώρας

Η κατάργηση του προγράμματος βάζει σε νέες δυσκολίες το εσωτερικό της χώρας και συγκεκριμένα την ψήφιση του προϋπολογισμού του 2021. Μία χώρα δεν μπορεί να λειτουργήσει εάν δεν έχει ψηφισμένο προϋπολογισμό και αυτό που θα «ξεκλειδώσει» την ψήφισή του είναι τα στοιχεία των πολιτογραφηθέντων προς τον γενικό ελεγκτή. Μέχρι στιγμής τέτοια διάθεση για παραχώρηση των στοιχείων στον κ. Οδυσσέα Μιχαηλίδη δεν υπάρχει από το κυβερνών κόμμα, άρα η ψήφιση του προϋπολογισμού βρίσκεται στον «αέρα». Επίσης, μεγάλο στοίχημα θα είναι να μην προχωρήσει η ψήφισή του με «σταυρώματα και δεσμεύσεις».

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΟΛΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Η συμβολή του 5G στη δημιουργία ενός νέου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης

Η πανδημία του COVID-19 έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην καθημερινότητα των ανθρώπων, ενώ παράλληλα ασκεί παρατεταμένη και πρωτοφανή πίεση στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης ανά το παγκόσμιο.

Το 5G, η επόμενη γενιά ασύρματης επικοινωνίας, ουσιαστικά αποτελεί ένα είδος τεχνολογικής επανάστασης που έχει τη δυνατότητα να αλλάξει ριζικά τον τρόπο παροχής της ιατρικής φροντίδας μεταμορφώνοντας παντελώς τον τομέα υγειονομικής περίθαλψης.

Κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει τις πολλαπλές δυνατότητες των δικτύων 5G όπως την αυξημένη αξιοπιστία, την ποιότητα και την ταχύτητα, η οποία αναμένεται να είναι 100 φορές μεγαλύτερη σε σχέση με το 4G, επιτρέποντας έτσι τη διαχείριση περισσότερων συνδέσεων σε πραγματικό σχεδόν χρόνο.

Ως αποτέλεσμα, το 5G προσφέρει τη δυνατότητα ανταπόκρισης στις ανάγκες των ασθενών με μεγαλύτερη ακρίβεια, αποτελεσματικότητα, ευκολία, με χαμηλότερο κόστος και σε ευρεία κλίμακα.

Με αυτά τα χαρακτηριστικά το 5G έρχεται να ξεκλειδώσει μια σειρά από δυνατότητες, όπως για παράδειγμα τη χρήση αισθητήρων και φορητών συσκευών που θα επιτρέπουν την παρακολούθηση των ζωτικών ενδείξεων κατά τη διάρκεια της χρήσης των υπηρεσιών «τηλε-υγείας».

Επιπλέον, μπορεί να υποστηρίξει την τηλεπρόσβαση σε επεμβάσεις, επιτρέποντας σε εξοπλισμό που

λειτουργεί με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή να αναπαράγει τις κινήσεις ενός χειρουργού που βρίσκεται σε μια διαφορετική τοποθεσία σε πραγματικό χρόνο. Πρόκειται για μια ιδανική λύση για ασθενείς σε απόμακρες περιοχές οι οποίοι, υπό άλλες περιστάσεις, δεν θα είχαν πρόσβαση σε εξειδικευμένες διαδικασίες και υπηρεσίες υγείας.

Η διάδοση της χρήσης του 5G, σε συνδυασμό με τις εξελίξεις στους τομείς της τεχνητής νοημοσύνης, της ρομποτικής και του διαδικτύου των πραγμάτων, θα οδηγήσουν

Το 5G ουσιαστικά αποτελεί ένα είδος τεχνολογικής επανάστασης που έχει τη δυνατότητα να αλλάξει ριζικά τον τρόπο παροχής της ιατρικής φροντίδας.

στην ανάδυση ενός νέου συνδεδεμένου οικοσυστήματος υγείας. Ένα οικοσύστημα το οποίο, σύμφωνα με την PwC, θα ευθυγραμμιστεί με την ιδέα της «ιατρικής των 4P».

Προγνωστική ιατρική (Predictive)

Η ικανότητα των συσκευών οι οποίες, χάρη στην τεχνητή νοημοσύνη, είναι σε θέση να προβλέψουν κινδύνους και να ανιχνεύσουν έγκαιρα προειδοποιητικές ενδείξεις

Η ορθή αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών μας δίνει τη δυνατότητα να αλλάξουμε προς το καλύτερο τη φροντίδα των ασθενών, μέσα από την δημιουργία ενός πιο συνδεδεμένου, πιο ευφυούς και πιο αποδοτικού συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

προβλημάτων υγείας επιτρέποντας στο ιατρικό προσωπικό να ανταποκριθεί έγκαιρα, θα εξαρτηθεί από το κατά πόσον η συνδεσιμότητά τους υποστηρίζεται από τεχνολογία 5G.

Προληπτική ιατρική (Preventative)

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19, πολλά κράτη αξιοποιούν την τεχνολογία ικνηλάτησης με στόχο να προσδιορίσουν την έκθεση στον ιό. Σε συνδυασμό με δεδομένα γεωεντοπι-

σμού, διαγνωστικά προφίλ και διενέργεια τεστ, οι εφαρμογές προληπτικής ιατρικής θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για τον εντοπισμό των ατόμων που είναι πιθανό να μεταδώσουν την ασθένεια και για την αναχαίτιση της μετάδοσης της μέσω εξατομικευμένων ειδοποιήσεων και παρεμβάσεων.

Εξατομικευμένη ιατρική (Personalised)

Χάρη στα δίκτυα 5G, ο στόχος της παροχής εξατομικευμένης υγει-

ονομικής περίθαλψης βρίσκεται ένα βήμα πιο κοντά στην υλοποίηση. Η παρακολούθηση της υγείας των ασθενών σε πραγματικό χρόνο χωρίς την ανάγκη εισδοχής σε νοσοκομείο ή τη συνεχή επίβλεψη από νοσηλευτικό προσωπικό είναι δυνατή χάρη στη χρήση αισθητήρων και σαρωτών συνδεδεμένων με το υπολογιστικό νέφος.

Συμμετοχική ιατρική (Participatory)

Το 5G θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο τη δυνατότητα ενεργής

διαχείρισης της ευημερίας, των διαγνωστικών εξετάσεων και των θεραπειών των ασθενών, οι οποίοι θα είναι σε θέση να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους και τα ιατρικά τους αποτελέσματα, επιτυγχάνοντας παράλληλα τη μείωση των συνολικών δαπανών του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

Τα πιο πάνω είναι μόνο μερικά παραδείγματα σε ό,τι αφορά τους τρόπους με τους οποίους το 5G μπορεί να ενισχύσει τον τομέα της υγείας. Ορισμένα από τα επιπρόσθετα οφέλη περιλαμβάνουν τη μείωση της ταχύτητας των κύκλων εργασιών για κλινικές φαρμακευτικές δοκιμές και τη μείωση των δαπανών υγείας. Η έκθεση της PwC «5G in Healthcare» εμβαθύνει στα ζητήματα αυτά και διερευνά τις δυνατότητες αξιοποίησης του 5G στον συγκεκριμένο κλάδο.

Παρά τις πολλαπλές δυνατότητες που αναδύονται, η νέα τεχνολογία συνοδεύεται και από προκλήσεις, όπως η ασφάλεια των δικτύων και η ιδιωτικότητα των δεδομένων, για τις οποίες θα πρέπει να εξευρεθούν λύσεις. Η ορθή αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών μας δίνει τη δυνατότητα να αλλάξουμε προς το καλύτερο τη φροντίδα των ασθενών, μέσα από την δημιουργία ενός πιο συνδεδεμένου, πιο ευφυούς και πιο αποδοτικού συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

Ο κ. Πόλυς Διονυσίου είναι ανώτερος διευθυντής στις Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Τομέα Υγείας της PwC Κύπρου.

ΜΕΤΑΛΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Disney

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΟ ΣΚΑΡΠΑ

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney έρχονται
με την υπογραφή ενός θρύλου του παγκόσμιου κόμικ.

Την Κυριακή 25 Οκτωβρίου μαζί με την Καθημερινή

Αλλάζουν οι προοπτικές της οικονομίας

Θα καθεί το 0,8% της αύξησης του ΑΕΠ στην περίοδο 2021 – 23 λόγω διακοπής του Προγράμματος πολιτογραφήσεων

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η διακοπή του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος επηρεάζει την πορεία των δημοσίων οικονομικών αρνητικά. Αν συνέχιζε, βάσει εκτιμήσεων του Υπουργείου Οικονομικών για την περίοδο του 2021 – 2023 θα έφερνε στη χώρα 1,3% αύξηση του ΑΕΠ.

Ωστόσο, με τη σταδιακή διακοπή του, αφού αναμένεται να εξεταστούν όλες οι αιτήσεις που υπάρχουν για συμμετοχή στο Πρόγραμ-

**ΟΕΒ, ΚΕΒΕ και
Σύνδεσμος Μεγάλων
Αναπτύξεων Ζητούν
να αναληφθούν άμεσα
πρωτοβουλίες από
την κυβέρνηση για
δημιουργία ενός νέου
πλαισίου για τις ξένες
επενδύσεις.**

μα, αναμένεται η αύξηση του ΑΕΠ σε εκείνη την περίοδο να περιοριστεί στο 0,5%. Θα καθεί δηλαδή, το 0,8% της αύξησης που θα υπήρχε. Ο μεγαλύτερος αντίκτυπος αναμένεται στον τομέα των κατασκευών, αφού το 60% των επενδύσεων που συνδεόντουσαν με το πρόγραμμα αφορούσαν τα ακίνητα. ΟΕΒ και ΚΕΒΕ καλούν την κυβέρνηση να προχωρήσει άμεσα στη διαμόρφωση ενός νέου, πιο αξιόπιστου επενδυτικού σχεδιασμού, ώστε να αποφευχθεί η παράλυση των ξένων επενδύσεων και να βοηθηθεί έμπρακτα και ορθολογικά η

κυπριακή οικονομία στη δύσκολη αυτή περίοδο που διέρχεται. Το ΚΕΒΕ θεωρεί πως αρνητικότερες επιπτώσεις θα υπάρξουν στις πωλήσεις ακινήτων, στις δανειακές υποχρεώσεις επιχειρήσεων, στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, στην ανεργία και γενικά στην επιχειρηματικότητα. Να αναληφθούν άμεσα πρωτοβουλίες από την κυβέρνηση για δημιουργία ενός νέου πλαισίου για επενδύσεις, ζητάει και ο Σύνδεσμος Μεγάλων Αναπτύξεων, ενώ κάνει λόγο για έρευνες όπως του ελεγκτικού οίκου ΕΥ, που αναφέρουν ότι το συνολικό ύψος της άμεσης και έμμεσης συμβολής του Προγράμματος στην οικονομία υπολογίζεται μεταξύ 7,6 - 9,7 δισεκατομμυρίων ευρώ στα χρόνια που εφαρμόζεται. Είναι λογικό, λοιπόν, να επηρεαστεί αναλόγως το δημοσιονομικό σενάριο για την επόμενη τριετία.

Με βάση το μακροοικονομικό σενάριο του ΥΠΟΙΚ για το 2021 – 2023 προ της κατάργησης του προγράμματος, ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ το 2021 εκτιμάται ότι θα είναι της τάξης του 6% και το δημοσιονομικό ισοζύγιο προβλεπόταν ότι θα βελτιωθεί κατά 3,9 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Είχε αναφέρει πως, παρόλο που προβλέπεται ότι η οικονομία θα παρουσιάσει σημαντική βελτίωση κατά το 2021, το δημοσιονομικό ισοζύγιο θα ήταν και πάλι οριακά ελλειμματικό της τάξης του 0,4% του ΑΕΠ.

Μετά από αυτή την εξέλιξη με τα διαβατήρια και το Πρόγραμμα, γίνεται αντιληπτό πως θα επηρεαστούν αρνητικά κάποιες από αυτές τις εκτιμήσεις.

Οχι σε ποσοτικοποίηση

Σύμφωνα με σχετική έκθεση

του στρατηγικού πλαισίου της δημοσιονομικής πολιτικής για το 2021 – 2023 του Υπουργείου, ο λόγος για την εκτίμηση ελλειμματικού δημοσιονομικού ισοζυγίου το 2021, είναι ότι παρόλο που το βασικό μακροοικονομικό σενάριο προβλέπει σημαντική βελτίωση της οικονομίας, το ΑΕΠ εκτιμάται ότι δεν θα φτάσει τα επίπεδα του έτους 2019. Τα δημόσια έσοδα προβλέπεται ότι θα αυξηθούν με ικανοποιητικό ρυθμό σε σύγκριση με το 2020, ενώ ο ρυθμός των δημοσίων δαπανών προβλέπεται να είναι οριακά αρνητικός.

Όπως αναφέρει, για την περίοδο 2022-23, πιθανές προσπάθειες για προβλέψεις, τόσο σε σχέση με το μακροοικονομικό πλαίσιο, όσο και για τα δημόσια οικονομικά αυτά ενδέχεται να εμπεριέχουν μεγάλο βαθμό πραγματοποίησης λάθους δεδομένης της τρέχουσας αβεβαιότητας που προκύπτει από την πανδημία του κορονοϊού COVID-19, οπότε και δε δύναται να ποσοτικοποιηθούν.

Στο 4,4% του ΑΕΠ το κόστος του πακέτου μέτρων

Βάσει των δημοσιονομικών προοπτικών για το 2020, το ΥΠΟΙΚ σε σχετική έκθεση τονίζει πως, «για πρώτη φορά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 20 Μαρτίου 2020 πρότεινε τη γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, στο πλαίσιο της στρατηγικής της για ταχεία και συντονισμένη αντιμετώπιση της πανδημίας του κορονοϊού, η οποία προκαλεί σημαντικό κλυδωνισμό στην ευρωπαϊκή και την παγκόσμια οικονομία. Στις 23 Μαρτίου

Ο μεγαλύτερος αντίκτυπος αναμένεται στον τομέα των κατασκευών, αφού το 60% των επενδύσεων που συνδεόντουσαν με το Σχέδιο αφορούσαν ακίνητα.

2020, το Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής, στοχεύοντας στη διασφάλιση ότι ο κλυδωνισμός θα παραμείνει όσο το δυνατό πιο σύντομος και περιορισμένος».

Αναφέρει δε πως «τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης στη διακριτική τους ευχέρεια, για την καλύτερη στήριξη των συστημάτων υγείας και πολιτικής τους προστασίας, αλλά και για την προστασία των οικονομιών τους,

παρεκκλίνοντας παράλληλα από τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που θα ίσχυαν κανονικά με βάση το ευρωπαϊκό δημοσιονομικό πλαίσιο».

Σύμφωνα με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο του Υπουργείου Οικονομικών για αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης του πραγματικού ΑΕΠ κατά το 2020 της τάξης του -7% σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο, και λαμβάνοντας υπόψη το κόστος του πακέτου μέτρων σε σχέση με την πανδημία

του κορονοϊού το οποίο εκτιμάται να ανέλθει στο 4,4% του ΑΕΠ, το πρωτογενές ισοζύγιο εκτιμάται να είναι αρνητικό ύψους 375 εκατ. (-1,8% του ΑΕΠ) το 2020 σε σύγκριση με πλεονασματικό πρωτογενές ισοζύγιο ύψους 1.142,2 εκατ. (5,2% του ΑΕΠ) το 2019. Αντίστοιχα, το δημοσιονομικό ισοζύγιο το 2020, εκτιμάται ότι θα είναι ελλειμματικό ύψους 868 εκατ. (-4,3% του ΑΕΠ) σε σύγκριση με πλεόνασμα 603 εκατ. (2,7% του ΑΕΠ) το 2019.

Στα 5 δισ. τα κόκκινα δάνεια της πανδημίας, εκτιμούν οι συστημικές τράπεζες στην Ελλάδα

Προϋπόθεση, η επίτευξη ρυθμού ανάπτυξης 5%-7% την επόμενη διετία

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΤΖΗ

Σε ρυθμό ανάπτυξης 5%-7% την προσεχή διετία, που θα υποστηριχθεί μέσω των κεφαλαίων που θα εισρεύσουν στη χώρα από τα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία της Ε.Ε., αλλά και από τις πρωτοβουλίες της κυβέρνησης για τη στήριξη των νοικοκυριών μέσω του προγράμματος «Γέφυρα», βασίζονται οι εκτιμήσεις των τραπεζών για την συγκράτηση στα 5 δισ. ευρώ των νέων κόκκινων δανείων που θα αφήσει πίσω της η κρίση.

Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες έχουν προχωρήσει σε αναστολές δόσεων ύψους 20 δισ. ευρώ με βάση τα στοιχεία του α' εξαμήνου και η εκτίμηση για νέα κόκκινα δάνεια 5 δισ. ευρώ παραπέμπει ότι το 75% αυτών των δανείων θα επανέλθει σε καθεστώς ομαλής εξυπηρέτησης και ότι αυτά που θα «σκάσουν» θα περιοριστούν στο 25%.

Ο στόχος, όπως δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος της Eurobank Φωκίων Καραβίας μιλώντας στο 3ο Athens Investment Forum, «είναι φιλόδοξος, αλλά ρεαλιστικός» και λαμβάνει υπόψη του και τη συμπεριφορά των δανειοληπτών που, όπως σημείωσε ο κ. Καραβίας, «είναι ενθαρρυντική καθώς πολλοί πελάτες αν και μπορούσαν να μπουκ σε αναστολή πληρωμών, δεν το έκαναν». «Εμφκτό χαρακτηρισ τον στόχο και ο επικεφαλής της Τράπεζας Πειραιώς Χρήστος Μεγάλης, σημειώνοντας ότι «οι τράπεζες θα σταθούν κοντά στους πελάτες τους για να περάσουν το 2021 στη χρονιά ανάπτυξης».

«Πιστεύουμε ότι δεν θα είναι πολλά τα νέα κόκκινα δάνεια», εκτίμησε από την πλευρά του ο διευθύνων σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας Πάυλος Μυλωνάς. «Η κυβέρνηση έχει προβλέψει στηρίγματα

Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες έχουν προχωρήσει σε αναστολές δόσεων ύψους 20 δισ. ευρώ με βάση τα στοιχεία του α' εξαμήνου και η εκτίμηση για νέα κόκκινα δάνεια 5 δισ. ευρώ παραπέμπει στο ότι το 75% αυτών των δανείων θα επανέλθει σε καθεστώς ομαλής εξυπηρέτησης.

και οι τράπεζες, εφόσον το επιτρέψει και ο επόπτης, θα δώσουν χρόνο», σημείωσε αναφερόμενος στη σταδιακή επαναφορά αυτών των δανείων στο καθεστώς της πλήρους δόσης από το καθεστώς της αναστολής που ισχύει σήμερα.

Να σημειωθεί ότι η αρχική εκτίμηση ανέβαζε τα νέα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στα 10 δισ. ευρώ, αλλά, όπως έχει γράψει η «Κ», ο στόχος αναθεωρήθηκε προς τα κάτω και στα πλάνα που υπέβαλαν οι τράπεζες στον ΣΣΜ στα τέλη Σεπτεμβρίου περιορίζουν τη νέα γενιά των κόκκινων δανείων λόγω COVID-19 στα 5 δισ. ευρώ. Στα πλάνα των τραπεζών περιλαμβάνονται πωλήσεις χαρτοφυλακίων 24 δισ. ευρώ, μέσω τιτλοποιήσεων, οι οποίες θα ενταχθούν στον μηχανισμό κρα-

**Οι επικεφαλής των
τεσσάρων συστημικών
τραπεζών κάνουν λόγο
για φιλόδοξο, αλλά
ρεαλιστικό στόχο.**

τικών εγγυήσεων «Ηρακλής».

Μιλώντας στο ίδιο συνέδριο ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας σημείωσε ότι είναι κρίσιμο ο όγκος των κόκκινων δανείων να μειωθεί περαιτέρω από το σημερινό επίπεδο και γι' αυτό η κυβέρνηση υλοποίησε τον «Ηρακλή», τον οποίο όπως είπε «έχουν αγαλιάσει οι τράπεζες». Κληθείς να σχολιάσει την πρόταση της ΤτΕ

για τη δημιουργία Εταιρείας Διαχείρισης Ενεργητικού (Asset Management Company - AMC), όπως ονομάζεται επίσημα η bad bank, ο κ. Σταϊκούρας σημείωσε ότι η κυβέρνηση «θα εξετάσει όλες τις συστημικές λύσεις για τη μείωση των κόκκινων δανείων». Στη βάση αυτή, «είμαστε ανοικτοί σε συγκεκριμένες λύσεις υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζονται τα συμφέροντα του Δημοσίου».

Σε ανάλογο μήκος κύματος κινήθηκαν και οι δηλώσεις των τραπεζιτών στο ίδιο συνέδριο, συμφωνώντας ότι «όσο περισσότερα εργαλεία έχουμε στο τραπέζι τόσο το καλύτερο». Συγκεκριμένα, ο κ. Βασίλης Ψάλτης επεσήμανε ότι το σχέδιο για τη δημιουργία AMC «συνάδει με τα σχέδια που συζητούνται στον ευρωπαϊκό χώρο», ενώ από την πλευρά του ο κ. Φωκίων Καραβίας υπογράμμισε ότι «το σχέδιο της ΤτΕ είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και θα το εξετάσουμε πολύ σοβαρά».

Ιδιαίτερη έμφαση στο πλαίσιο του συνεδρίου, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος μείωσης των κόκκινων δανείων, δόθηκε στη διαφύλαξη της κουλτούρας πληρωμών μέσω και του νέου πτωχευτικού νόμου, που αναμένεται να κατατεθεί στη Βουλή την επόμενη εβδομάδα.

Οι εκπρόσωποι του τραπεζικού συστήματος δεν έκρυψαν τις επιφυλάξεις τους για τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοστεί ο νόμος, ο οποίος «είναι γενναίος και θα τον στηρίξουμε», σημείωσε χαρακτηριστικά από την πλευρά της Alpha Bank ο κ. Ψάλτης. Ο νόμος είναι «φιλόδοξος», συμφώνησε ο κ. Μυλωνάς, αλλά «η εμπειρία δείχνει ότι πάσχουμε στην υλοποίηση», παραπέμποντας στην περίπτωση του νόμου Κασέλη που καταστρατηγήθηκε στην πράξη.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του TOBIAS ADRIAN*

Χρηματοπιστωτική αστάθεια θα φέρει η αργή ανάκαμψη των οικονομιών διεθνώς

Παρά το γεγονός της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, που μοιάει της είναι μόνον εκείνη της Μεγάλης Ύφεσης, οι κίνδυνοι για τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα έχουν περιοριστεί με τη βοήθεια που προσέφεραν η πρωτόγνωρη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής και τα μαζικά προγράμματα δημοσιονομικών μέτρων σε όλον τον κόσμο.

Πολλές οικονομίες ωστόσο ήταν ήδη ευάλωτες και λόγω της κρίσης της πανδημίας αυτή η κατάσταση οξύνθηκε, δημιουργώντας πιθανώς προβλήματα στην ανάκαμψη. Τα εξαιρετικά μέτρα που ελήφθησαν σταθεροποίησαν τις αγορές, ενδυναμώνοντας το επενδυτικό κλίμα και διατήρησαν αλώβητη τη ροή πιστώσεων στην παγκόσμια οικονομία. Και ακόμη κάτι σημαντικό είναι το γεγονός ότι τα μέτρα αυτά λειτούργησαν ως ανάχωμα, ώστε η επιβράδυνση της οικονομίας και η πτώση των χρηματιστηριακών δεικτών να μην αλληλοτροφοδοτηθούν, γεννώντας έναν φαύλο κύκλο.

Η τόνωση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων και η αμβλυνση των συνθηκών χρηματοδότησης σε διεθνή κλίμακα είχαν ευνοϊκά αποτελέσματα τόσο για τις προηγμένες οικονομίες όσο και για τις αναδυόμενες. Επιπροσθέτως και αντιθέτως με ό,τι είχε συμβεί σε παρελθούσες κρίσεις, οι αναδυόμενες αγορές αυτήν τη φορά ήταν κι εκείνες σε θέση να ανταποκριθούν, περικλύποντας τα επιτόκια, διοχετεύοντας ρευστότητα και, για πρώτη φορά, εφαρμόζοντας προγράμματα αγοράς τίτλων. Η αξιοσημείωτη βελτίωση των συνθηκών δανειοδότησης έχει συνδράμει στο να παραμείνει άθικτη

η ροή κεφαλαίων εντός της οικονομικού μηχανισμού, αλλά οι προοπτικές της οικονομίας δεν παύουν να είναι πολύ αβέβαιες.

Παραδείγματος χάριν, εξακολουθεί να μην υπάρχει διασύνδεση μεταξύ των κεφαλαιαγορών, όπου παρατηρείται αύξηση στις αποτιμήσεις των μετοχών, και της ασθενικής οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και των αβέβαιων προοπτικών. Το χάσμα μπορεί να σμικρυνθεί, εάν γρήγορα ανακάμψει η οικονομία, ειδικά, πιθανώς να χρειαστεί που πολύς χρόνος για να ελεγχθεί ο ιός και η αισιοδοξία των επενδυτών να φυλλορροήσει. Καθόσον οι επενδυτές πιστεύουν πως οι αγορές θα συνεχίσουν να ευεργετούνται από τα πακέτα στήριξης κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών, οι αποτιμήσεις των περιουσιακών στοιχείων ίσως εξακολουθήσουν να δείχνουν άνοδο για κάμποσο καιρό. Πάντως, εάν η ανάκαμψη καθυστερήσει, ελλοχεύει ο κίνδυνος αφηνιάς διόρθωσης ή κλιμακώσης της αβεβαιότητας ανά διαστήματα. Επιπλέον, τα υποστηρικτικά μέτρα διευκόλυναν τις επιχειρήσεις να αντεπεξέλθουν στην έλλειψη ρευστού λόγω καραντίνας, προβαίνοντας σε νέο δανεισμό.

Αν και οι επιπλέον πιστώσεις συνέβαλαν στο να αποφευχθεί ένα κύμα πτωχεύσεων στις απαραίτητες της κρίσης, ταυτόχρονα οδηγούσαν σε περαιτέρω διόγκωση του εταιρικού χρέους. Εντούτοις, πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις ήδη είχαν υψηλό δανεισμό προ πανδημίας και τώρα σε ορισμένους κλάδους αυτός εκτινάσσεται σε νέα ύψη.

* Ο κ. Tobias Adrian είναι οικονομικός σύμβουλος και διευθυντής του Τμήματος Κεφαλαιαγορών του ΔΝΤ.

Βλέπουν στροφή ξένων επενδυτών προς τη «χρυσή βίζα» στην Ελλάδα

Μετά την κατάργηση του προγράμματος πολιτογραφήσεων της Κύπρου

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Η ακύρωση του κυπριακού προγράμματος πολιτογραφήσεων επενδυτών εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναμένεται να στρέψει τους επιδοξους επενδυτές σε άλλες χώρες με παρόμοια προγράμματα. Στην «εμπροσθοφυλακή» των προγραμμάτων χορήγησης αδειών παραμονής αναμένεται να βρεθεί το ελληνικό πρόγραμμα «χρυσή βίζα», καθώς στα ήδη σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά του προστίθενται πλέον και οι δυσκολίες άλλων, άμεσα ανταγωνιστικών προγραμμάτων. Η Κύπρος πρόκειται να αναστείλει μέχρι νεωτέρας το δικό της πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας, αρχής γενομένης από την 1η Νοεμβρίου. Η κυπριακή κυβέρνηση αποφάσισε να προχωρήσει σε ακύρωση του υφιστάμενου προγράμματος, ώστε να εξετάσει πλήρως τις πολιτικές που εφαρμόζει για την προσέλκυση επενδύσεων από το εξωτερικό.

Υπενθυμίζεται ότι το πρόγραμμα παροχής αδειών παραμονής ή ιθαγένειας της Κύπρου έχει προσελκύσει έσοδα ύψους 7 δισ. ευρώ από το 2007 μέχρι σήμερα. Η Κύπρος παρέχει τη δυνατότητα έκδοσης διαβατηρίου μέσω της εφάπαξ καταβολής 2,5 εκατ. ευρώ, υπό τη μορφή επενδύσεων στη χώρα, ενώ για την έκδοση άδειας παραμονής απαιτείται, κατ' ελάχιστον, ποσό 300.000 ευρώ.

Όπως γίνεται εύλογα αντιληπτό, η κίνηση αυτή της κυπριακής κυβέρνησης έχει προκαλέσει γενικευμένη αναστάτωση στην αγορά, καθώς βρίσκονται σε εκκρεμότητα εκατοντάδες, αν όχι χιλιάδες αιτήσεις. Σε σχετική ανακοίνωσή της, η Astons, μια εξειδικευμένη νομική εταιρεία προγραμμάτων επενδυτικής μετανάστευσης, ανέφερε ότι «η επιλογή κάποιων μεμονωμένων επενδυτών να κινηθούν εκτός των πλαισίων της νομιμότητας για το δικό τους προσωπικό όφελος, έχει σπιλώσει τη φήμη του ευρύτερου κλάδου της επενδυτικής μετανάστευσης, με αποτέλεσμα να προκληθεί και άμεσος πανικός μεταξύ εκείνων των επενδυτών που βρίσκονταν σε διαδικασία κατάθεσης αίτησης για τη λήψη της κυπριακής υπηκοότητας, μέσω της υλοποίησης επενδύσεων». Σύμφωνα με την Astons, οι επενδυτές αυ-

Η Ελλάδα θα μπορέσει να προσελκύσει έναν πολύ μεγαλύτερο αριθμό ενδιαφερόμενων επενδυτών από τη Μεγάλη Βρετανία, τη νέα, μεγάλη αγορά που διαμορφώνεται για τα σχετικά προγράμματα επενδυτικής μετανάστευσης.

Η επιλογή κάποιων μεμονωμένων επενδυτών να κινηθούν εκτός των πλαισίων της νομιμότητας για το δικό τους προσωπικό όφελος, έχει σπιλώσει τη φήμη του ευρύτερου κλάδου της επενδυτικής μετανάστευσης.

τοί ανησυχούν ότι μπορεί να χάσουν τη σχετική δυνατότητα, χωρίς να φέρουν καμία ευθύνη και έχοντας μέχρι σήμερα συμμορφωθεί πλήρως στις απαιτήσεις του νόμου.

Στο πλαίσιο αυτό, οι απώλειες που αναμφίβολα θα έχει η Κύπρος, είναι πιθανό να μεταφραστούν σε κέρδος για την Ελλάδα και το δικό της πρόγραμμα, το οποίο βέβαια δεν προσφέρει τη δυνατότητα άμεσης έκδοσης διαβατηρίου, παρά μόνο μέσω της προκαθορισμένου οδού, δηλαδή της μόνιμης παραμονής του επενδυτή στην Ελλάδα για περίοδο επτά ετών, κάτι που ελάχιστοι επιλέγουν. Ωστόσο, είναι προφανές ότι η Ελλάδα θα μπορέσει να προσελκύσει έναν πολύ μεγαλύτερο αριθμό ενδιαφερόμενων επενδυτών από τη Μεγάλη Βρετανία, τη νέα, μεγάλη αγορά που αναμένεται

να διαμορφωθεί για τα σχετικά προγράμματα επενδυτικής μετανάστευσης, λόγω της εξόδου της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πριν από λίγες ημέρες, στελέχη τόσο της Astons, όσο και της Henley & Partners, ανέφεραν ότι τις τελευταίες εβδομάδες το επενδυτικό ενδιαφέρον για το πρόγραμμα «χρυσή βίζα» της Κύπρου είχε αυξηθεί κατά 50%, ενώ το αντίστοιχο της Ελλάδας κατέγραφε άνοδο κατά 30%. Πλέον, είναι σαφές ότι ένα μέρος των επενδυτών που θα κινούνταν προς την Κύπρο, θα μεταφερθεί προς την Ελλάδα. Αλλωστε, οι αγοραστές ακινήτων από τη Μεγάλη Βρετανία συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον κινητικών στην ελληνική αγορά κατοικίας, επί σειράν ετών. Εφεξής, θα έχουν ένα επιπλέον κίνητρο για να επενδύσουν στην Ελλάδα.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΑΡΙΝΟΥ ΓΙΑΛΛΗΑΝ

Κυπριακή οικονομία και κοινωνία ώρα μηδέν

Το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων ήταν οικονομική ανάσα για την μικρή κυπριακή οικονομία, η οποία πλέον θα εισέλθει σε αρκετά μεγάλη ύφεση, επειδή κάποιοι επιτήδειοι εκτροχίασαν το πρόγραμμα σε βαθμό που η ζημία που έχουν προκαλέσει, θα είναι πολύ μεγαλύτερη σε βάθος χρόνου από το καλό που δημιούργησε το πρόγραμμα για την γενική οικονομία. Παράλληλα, λόγω κορωνοϊού, η τουριστική βιομηχανία είναι εκτός. Αυτά τα δύο μαζί είναι τεράστια προβλήματα για την οικονομία μας, που δύσκολα θα ανακάμψει άμεσα.

Το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων θα μπορούσε να είναι μεγάλη πηγή για την κυπριακή οικονομία αλλά η εκμετάλλευση που έχει γίνει είναι άνευ προηγουμένου. Δεν θέλουμε να μας κυβερνούν πλέον άτομα που επίτηδες αφήνουν παράθυρα παρακάμψεις των Νόμων και Κανονισμών.

Το πρόγραμμα Πολιτογραφήσεων όπως αφέθηκε να λειτουργεί, δεν έχει καμία διαφορά από το χρηματιστήριο του 1999 που λειτουργούσε για 3 λεπτά και μετά έκλεινε για να αγοράσουν όσοι προλάβουν ή από τα δάνεια που έδιναν τραπεζικοί οργανισμοί χωρίς κανένα έλεγχο προνομιακά και με διαγραφές ή όταν πείστηκαν οι περισσότεροι ότι ο Βγενόπουλος θα τους έλυνε όλα τα προβλήματα ή όταν οι τράπεζες πωλούσαν αξιόγραφα και χρεόγραφα χωρίς κανένα έλεγχο. Δεν έχουμε αλλάξει! Δεν έχουμε βάλει μυαλό! Στην πλειοψηφία το εγώ είναι πολύ πιο πάνω από το εμείς και καταστρεφόμαστε χωρίς να το αντιλαμβανόμαστε. Σε μία πολύ νεαρή Δημοκρατία, δεν έχουμε καταφέρει ακόμη να εκλέγουμε ανθρώπους που πραγματικά θα φέρουν ισονομία, θα κατασκευάσουν και να εφαρμόσουν Νόμους και Κανονισμούς χωρίς τρύπες, θα τιμωρούν τους παραβάτες όποιοι και αν είναι. Η βαρύτητα πέφτει στην εκτελεστική εξουσία, στην κυβέρνηση.

Βρισκόμαστε σε ένα σταυροδρόμι πολύ κρίσιμο για τη χώρα μας, όσον αφορά το βιοτικό επίπεδο του γενικού πληθυσμού της, δεν υπάρχει πλέον η «πολυτέλεια» του χρόνου και της συγχώρεσης. Πολλά είναι που πρέπει να αλλάξουν και δεν χρειάζονται να δούμε το βίντεο για να ξέρουμε ότι, ο τρόπος που λειτουργεί η κρατική μηχανή με τους γενικούς διευθυντές Υπουργείων είναι εντελώς λανθασμένη, απαραιωμένη και προβληματική. Η αξιολόγηση της κρατικής μηχανής έπρεπε να είχε αλλάξει πριν από δεκαετίες, η μονιμότητα στην κρατική μηχανή φέρνει περισσότερα προβλήματα απ' ό,τι είναι τα οφέλη της.

Πέντε χρόνια προεδρίας είναι πολλά για κάθε κυβέρνηση, σε βάθος χρόνου δημιουργούνται προβλήματα, τα έχουμε ζήσει. Ορίζοντα ψυχοφορία όχι για όλους τους βουλευτές, αλλά για κάποιο αριθμό θα ήταν προς την σωστή κατεύθυνση. Αν δεν αλλάξουμε και εκσυγχρονίσουμε το όλο κρατικό μας σύστημα τώρα, αλήθεια πότε θα το κάνουμε; Αν δεν αποτινάξουμε από πάνω μας αυτούς που μας κυβερνούν με διαφορά τώρα, πότε θα το κάνουμε; Αλήθεια θέλουμε τα παιδιά μας να μεγαλώνουν στο σύστημα που έχουμε σήμερα; Αν εμείς οι ίδιοι δεν πάρουμε τη χώρα που ζούμε μπροστά, σχεδιάζοντας μακροχρόνια, τότε ποιος θα το κάνει;

Rescued Box: «Σώζει» φρούτα και λαχανικά

Μία κοινωνική επιχείρηση συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα περιβαλλοντικής βιωσιμότητας μέσω μίας πρωτοποριακής ιδέας

Της ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ

Κάθε χρόνο στην Κύπρο υπολογίζεται ότι 4.000 τόνοι φρέσκων φρούτων και λαχανικών καταλήγουν στις χωματερές, προτού καν φτάσουν στον καταναλωτή με αρνητικές συνέπειες για το περιβάλλον. Η Μαλβίνα Νικολάου, ιδρύτρια της κοινωνικής επιχείρησης Rescued Box, μιλάει στην «Κ» για την προσπάθεια ευαισθητοποίησης του κοινού σε θέματα περιβαλλοντικής βιωσιμότητας μέσω μιας πρωτοποριακής ιδέας που αποδεικνύει ότι φρούτα και λαχανικά που θα κατέληγαν σε χωματερές μπορούν να καταναλωθούν σε χαμηλότερες τιμές συγκριτικά με αυτές των υπεραγορών.

Φρούτα και λαχανικά που θα κατέληγαν σε χωματερές μπορούν να καταναλωθούν σε χαμηλότερες τιμές συγκριτικά με αυτές των υπεραγορών.

Όπως αναφέρει στην «Κ» η κ. Νικολάου, το Rescued Box ακολουθεί τη φιλοσοφία ότι οτιδήποτε καλλιεργείται θα πρέπει να καταναλώνεται, ενώ όλοι έχουν δικαίωμα στην υγιεινή διατροφή. «Το Rescued Box φιλοδοξεί να ευαισθητοποιήσει το κοινό σε θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον και συγκεκριμένα, στοχεύει να μειώσει την αχρείαστη σπατάλη σε φρούτα και λαχανικά και ταυτόχρονα επιδιώκει να αναδείξει τα θετικά της σωστής και υγιεινής διατροφής», σημειώνει

Στόχος του Rescued Box είναι να μειώσει την αχρείαστη σπατάλη σε φρούτα και λαχανικά ενώ ταυτόχρονα επιδιώκει να αναδείξει τα θετικά της σωστής και υγιεινής διατροφής.

η ίδια. Το Rescued Box είναι ουσιαστικά συνδρομητική υπηρεσία που απευθύνεται σε περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένα άτομα και όχι μόνο, η οποία επί εβδομαδιαίας βάσεως συγκεντρώνει απευθείας από τους ντόπιους παραγωγούς την παραγωγή της εβδομάδας. Ακολουθώντας

την ίδια διαδικασία και προσφέρει τα προϊόντα στους πελάτες σε τρία μεγέθη ανάλογα με τις ανάγκες τους. Ταυτόχρονα ποσοστό 10% απ' ό,τι συγκεντρώνεται αποστέλλεται σε οικογένειες που το έχουν ανάγκη. «Η άσχημη παραγωγή αφορά προϊόντα τα οποία απορρίπτονται από τις υπεραγορές

λόγω αισθητικών, τα οποία δεν υστερούν στη γεύση ούτε και φρεσκάδα. Είτε είναι πολύ μεγάλα, πολύ μικρά ή έχουν παράξενο σχήμα, ή το χρώμα τους, είτε απλώς έχει περισσότερη παραγωγή από κατανάλωση και καταλήγουν στις χωματερές με καταστροφικές συνέπειες για το πε-

ριβάλλον ενώ ταυτόχρονα εκατοντάδες συμπολίτες μας ζουν σε συνθήκες πείνας», αναφέρει η κ. Νικολάου.

Στόχος του Rescuedbox είναι να συμβάλει θετικά στην προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι κόποι των ντόπιων παραγωγών δεν πηγαίνουν χαμένοι καθώς αξιοποιείται η παραγωγή τους. «Παρά το ότι είμαστε νεοσύστατη εταιρεία ευελπιστούμε και με τη βοήθεια της συνδρομητικής κοινωνίας που προσπαθούμε να κτίσουμε, να συμβάλουμε θετικά στην προστασία του περιβάλλοντος και στην θετική διέξοδο του Κύπριου παραγωγού από το να βλέπει τα προϊόντα του να καταλήγουν στις χωματερές.

Από το χαρτόνι μέχρι την κολλητική ταινία προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε ανακυκλώσιμες συσκευασίες», τονίζει η κ. Νικολάου. Σύμφωνα με την κ. Νικολάου, η ανταπόκριση του κοινού είναι πολύ θετική που έχει αγκαλιάσει τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία. «Με τη βοήθεια του κόσμου και των Rescued Warriors προσπαθούμε να κτίσουμε μια κοινότητα ώστε μαζί να μπορέσουμε να υλοποιήσουμε τον στόχο μας που είναι να σώσουμε 500 τόνους μέχρι το τέλος του 2021 και 50 τόνους να στείλουμε σε οικογένειες που έχουν ανάγκη. Αυτό θα γίνει one rescuedbox at a time».

Το Rescuedbox λειτουργεί στη βάση διαδικτυακών συνδρομών, με φρέσκα φρούτα και λαχανικά να διανέμονται με παράδοση στην πόρτα του πελάτη. Με μια εγγραφή μπορείτε να επιλέξετε το κομμάτι των προϊόντων που επιθυμείτε. Μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Rescued Box στο www.rescuedbox.com.

9.971

Το σύνολο των ξενοδοχείων της χώρας που λειτούργησαν το 2019

Ξενοδοχεία που λειτούργησαν το 2020**60%**
ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΑΝ ΤΕΛΙΚΑ ΤΟ 2020Στην έρευνα του Ιουνίου 2020 για τις επιπτώσεις της πανδημίας
84%
των ξενοδοχείων σκόπευαν να ανοίξουν
Υγειονομικό Πρωτόκολλο δημιούργησε το**67%**
των ξενοδοχείων, με σκοπό να ανοίξουν

ΠΗΓΗ: ΙΤΕΠ, ΣΕΕ 12/8/20

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κλειστά παρέμειναν 4 στα 10 ξενοδοχεία τη φετινή σεζόν

Η μέση πληρότητα για όσα άνοιξαν ανήλθε στο 30% το 3μηνο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Μέση πληρότητα της τάξεως του 30% κατέγραψαν κατά μέσον όρο τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο τα ξενοδοχεία που τελικά λειτούργησαν φέτος το καλοκαίρι. Συνολικά, μόλις 6 στα 10 ξενοδοχεία (60%) άνοιξαν, σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΞΕΕ) που δημοσιεύθηκε χθες.

Οι υψηλότερες πληρότητες καταγράφηκαν όπως είναι αναμενόμενο τη δεύτερη εβδομάδα του Αυγούστου και πλησίασαν το 50%, πάντοτε μόνον για εκείνα που άνοιξαν. Ακόμα όμως και μεταξύ εκείνων των ξενοδοχείων που επέλεξαν να λειτούργησουν φέτος, πολλά, συμπεριλαμβανομένων ξενοδοχείων δωδεκαμήνου λειτουργίας, αποφάσισαν να ξανακλείσουν αυτό το διάστημα και μέχρι τα τέλη του έτους.

Στην Ελλάδα το 2019 λειτούργησαν 9.971 ξενοδοχεία. Εξ αυτών το 84% είχε πρόθεση να ανοίξει τον Ιούνιο μετά την άρση του lockdown. Όμως τελικώς μόνο το 67% αιτήθηκε και πήρε υγειονομικό πρωτόκολλο για να λειτουργήσει. Ούτε όμως αυτό το 67% άνοιξε τελικά στο σύνολο

Η μέση τιμή δωματίου διαμορφώθηκε στα 86 ευρώ στην καρδιά της τουριστικής σεζόν.

του. Μόνον το 60% των 9.971 εν Ελλάδι ξενοδοχείων λειτούργησε τελικά σε κάποια φάση φέτος, δηλαδή περί τις 6.000 ξενοδοχεία. Από αυτά οι 2.328 είναι συνεχούς δωδεκάμηνης λειτουργίας (το 59% του συνόλου των συνεχούς) και τα 3.700 εποχικής, δηλαδή θερινής λειτουργίας (το 61% του συνόλου των εποχικής).

Τα απολογιστικά αυτά στοιχεία προκύπτουν από έρευνα την οποία ανέθεσε το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΞΕΕ) στο Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ) και βασίστηκαν στα δεδομένα της πλατφόρμας του ΞΕΕ για το πόσα ξενοδοχεία δημιούργησαν υγειονομικό πρωτόκολλο στην εβδομαδιαία καταγραφή πληροτήτων και τιμών, σε ένα δείγμα 400 ξενοδοχείων, από 6/7/2020 έως 27/9/2020 πανελλαδικά, και στην έρευνα για το άνοιγμα και το κλείσιμο των ξενοδοχείων, στην οποία συμμετείχαν 2.455

ξενοδοχεία με υγειονομικό πρωτόκολλο (δηλαδή το 37% των ξενοδοχείων με υγειονομικά πρωτόκολλα).

Η έρευνα του ΙΤΕΠ διαπιστώνει ότι η μέση ποσοστιαία πληρότητα με αναγωγή στο σύνολο του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας (και για τις 9.971 ξενοδοχεία που ήταν ανοικτά το 2019), για τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο, ανήλθε σε ποσοστό 23,1%. Απαντώντας σε ερώτηση της «Κ», ο πρόεδρος του ΞΕΕ Αλέξανδρος Βασιλικός εκτίμησε πως αυτό σημαίνει περί το 30% πληρότητα για τα ξενοδοχεία που άνοιξαν φέτος για το τρίμηνο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου. Η μέση τιμή δωματίου ανά διανυκτέρευση για την ίδια περίοδο διαμορφώθηκε μόλις στα 86 ευρώ.

Ξανακλείνουν

Ενδεικτικό της δυσκολίας των μηνών που έρχονται, σημειώνει το ΞΕΕ, είναι ότι 717 ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας που άνοιξαν θα ξανακλείσουν μέσα στο 2020. Δηλαδή το 31% δεν θα επιχειρήσει καν να ολοκληρώσει μια πλήρη οικονομική χρήση. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι από τα υπόλοιπα ξενοδοχεία, αυτά της επο-

χικής λειτουργίας που άνοιξαν φέτος μετά το lockdown, ένα ποσοστό 4,5% αποφάσισε να κλείσει σχεδόν αμέσως, είτε τον Ιούλιο είτε τον Αύγουστο. Το υπόλοιπο 50,9% έκλεισε τον Σεπτέμβριο και ένα άλλο 40,6% θα κλείσει αυτό τον μήνα αφήνοντας μόνον το 4% ανοικτό για τον πρώτο μήνα του χειμώνα.

Σκοιιάζοντας τα ευρήματα της έρευνας ο πρόεδρος του ξενοδοχειακού επιμελητηρίου Αλ. Βασιλικός, σημειώνει: «Από την πρώτη στιγμή το ΞΕΕ, μέσα από τις έρευνες πεδίου που ανέθεσε στο ΙΤΕΠ, υπογραμμίζει τις εξαιρετικά δυσοίονες προοπτικές της φετινής χρονιάς. Ήταν και παραμένει ξεκάθαρο πως δεν υπήρχε θετικό σενάριο για φέτος με οποιονδήποτε παραδοσιακό δείκτη. Η μόνη φετινή επιτυχία είναι αυτή που καταφέραμε όλοι μαζί: η επαγγελματική αντιμετώπιση της κρίσης από τα ελληνικά ξενοδοχεία αφήνει μια δυναμική παρακαταθήκη για την επόμενη σεζόν. Χρέος της πολιτείας είναι να παράσχει σειρά συμπληρωματικών μέτρων που θα εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των ελληνικών ξενοδοχείων μέχρι το επόμενο καλοκαίρι».

Δάνεια 1,5 δισ. θα διανεμηθούν σε 174.000 εταιρείες

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Το ποσό του 1,5 δισ. ευρώ θα μοιραστούν οι 174.000 επιχειρήσεις που υπέβαλαν αίτηση για τη χορήγηση του τρίτου κύκλου της επιστρεπτέας προκαταβολής. Η τρίτη φάση αφορά την περίοδο από Μάρτιο έως και Αύγουστο 2020, διάστημα για το οποίο η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων θα ελέγξει τον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων προκειμένου να διαπιστώσει εάν μπορούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα δανειοδοτήσεων. Σύμφωνα με την απόφαση, απαραίτητη προϋπόθεση για να λάβουν το δάνειο όσοι έχουν υποβάλει αίτηση είναι ο τζίρος να έχει συρρικνωθεί κατά 10% στο διάστημα Μαρτίου - Αυγούστου 2020 σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

Το ύψος της ενίσχυσης προσδιορίζεται με βάση την απώλεια τζίρου αφού προηγουμένως αφαιρεθεί το ποσό για αποζημιώσεις εργαζομένων σε αναστολή. Η ελάχιστη ενίσχυση είναι, όπως και στους προηγούμενους δύο κύκλους, 2.000 ευρώ για επιχειρήσεις - δικαιοφύκους που δεν απασχολούν εργαζομένους και κλιμακώνεται στις 4.000 ευρώ για επιχειρήσεις με 1-5 εργαζομένους, σε 8.000 ευρώ για όσες απασχολούν 6-20 άτομα, 15.000 ευρώ για 21-50 εργαζομένους και 30.000 ευρώ για επιχειρήσεις με 50 και άνω εργαζομένους. Το ανώτατο ποσό της επιστρεπτέας ανέρχεται σε 500.000 ευρώ.

Σημειώνεται ότι για όσες επιχειρήσεις έλαβαν ενίσχυση κατά τον πρώτο ή τον δεύτερο κύκλο της επιστρεπτέας προκαταβολής η ενίσχυση δεν μπορεί να είναι κατώτερη των 2.000 ευρώ. Σύμφωνα με την απόφαση, το ποσό της ενίσχυσης επιβαρύνεται με επιτόκιο αναφοράς 0,83%. Αντιστοιχεί στο βασικό επιτόκιο που έχει ορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Ελλάδα (-0,26), προσαυξημένο κατά 109 μονάδες βάσης. Σημειώνεται ότι υποχρέωση των επιχειρήσεων είναι να διατηρήσουν τον ίδιο αριθμό προσωπικού έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020.

Το ύψος της ενίσχυσης προσδιορίζεται με βάση την απώλεια τζίρου, αφού προηγουμένως αφαιρεθεί το ποσό για αποζημιώσεις εργαζομένων σε αναστολή.

Handelsblatt: Η Ελλάδα προσελκύει επενδύσεις που χρειάζεται

Στην επένδυση της Microsoft στην Ελλάδα αλλά και στο ενδιαφέρον Γερμανών επενδυτών από τον χώρο της πληροφορικής αναφέρεται ρεπορτάζ της οικονομικής εφημερίδας Handelsblatt.

«Πρόκειται για μια σημαντική επένδυση: η Microsoft κατασκευάζει τρία κέντρα διαχείρισης δεδομένων (cloud) στην Αθήνα, ύψους ενός δισ. δολαρίων. Αυτό θα καταστήσει την Ελλάδα εντός της Ε.Ε. την όγδοη τοπική πλατφόρμα της διεθνούς πλατφόρμας cloud Azure της Microsoft. Η εταιρεία επίσης θα παρέχει τα επόμενα πέντε χρόνια ψηφιακές δεξιότητες σε 100.000 υπαλλήλους δημόσιου και ιδιωτικού τομέα καθώς και σε μαθητές».

Όπως παρατηρεί η Handelsblatt, «τίποτα δεν χρειάζεται η χώρα πιο επιτακτικά απ' ό,τι επενδύσεις. Την περίοδο 2008-2016 η Ελλάδα έχασε σωρευτικά 26% του ΑΕΠ της. Τα έσοδα μειώθηκαν κατά 1/3, ο ιδιωτικός πλούτος μειώθηκε

Η εφημερίδα αναφέρεται στην κίνηση της Microsoft, αλλά και στο ενδιαφέρον γερμανικών τεχνολογικών εταιρειών.

κατά 40%. Η ελληνική Ένωση Βιομηχανών προσδιορίζει το επενδυτικό κενό από τα χρόνια της κρίσης στα 100 δισ. ευρώ. Το 2019 οι επενδύσεις έφτασαν μόλις το 11% του ΑΕΠ.

Πριν από την κρίση ήταν 26%, στη δεκαετία του 1970 κινούνταν ακόμη και στο 30% με 40%. Ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι λίγο πάνω από 20%».

Όμως τα αρνητικά οικονομικά μεγέθη της περιόδου της ευρωκρίσης έχουν αρχίσει να αλλάζουν και η ΗΒ παρατηρεί: «Η αμερικανική πολυεθνική δεν εί-

Πρόκειται για μια σημαντική επένδυση: η Microsoft κατασκευάζει τρία κέντρα διαχείρισης δεδομένων (cloud) στην Αθήνα, ύψους ενός δισ. δολαρίων. Αυτό θα καταστήσει την Ελλάδα εντός της Ε.Ε. την όγδοη τοπική πλατφόρμα της διεθνούς πλατφόρμας cloud Azure της Microsoft, αναφέρει η γερμανική εφημερίδα.

και η μόνη εταιρεία πληροφορικής που αποβλέπει στην Ελλάδα. Και Γερμανοί πάροχοι υπηρεσιών λογισμικού ανακαλύπτουν επίσης την Ελλάδα. Ένας από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς είναι η πόλη των Ιωαννίνων και το πανεπιστήμιό της. Μετά την P&I AG με έδρα στο Βισμπάντεν και την Prodyna SE από το Εσμπορν, και η Teamviewer από το Γκέντινγκεν, κορυφαίος πάροχος λύσεων απομακρυσμένων σύνδεσσης παγκοσμίως, άνοιξε επίσης παράρτημα στα Ιωάννινα στις αρχές του έτους».

Σε άλλο σημείο το ρεπορτάζ της Handelsblatt σημειώνει: «Ακόμη κι αν ο όγκος των ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα είναι ακόμη χαμηλός, πρόκειται για ποιοτικές επενδύσεις: Τα τελευταία τρία χρόνια, το 15% αυτών των επενδύσεων έγιναν στον τομέα της πληροφορικής. Η Ελλάδα λοιπόν δεν απέχει πολύ από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 19%».

Η συμβουλευτική Ernst &

Young Greece επιβεβαιώνει επίσης ότι η χώρα έχει βελτιώσει τις επενδυτικές συνθήκες στη «Μελέτη Ελκυστικότητας 2020» που έχει εκπονήσει. Τα 2/3 των επιχειρηματιών που ερωτήθηκαν, αναφέρουν ως ιδιαίτερο πλεονέκτημα την πολιτική σταθερότητα στη χώρα μετά την εκλογή της συντηρητικής κυβέρνησης τον Ιούλιο του 2019.

Το 56% των ερωτηθέντων το νίξει επίσης ως θετικό στοιχείο τη βιωσιμότητα της ελληνικής κλιματικής πολιτικής, ιδίως στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. 7 στους 10 επιχειρηματίες αναμένουν ότι οι επενδυτικές συνθήκες στην Ελλάδα θα συνεχισθούν να βελτιώνονται τα επόμενα τρία χρόνια.

Στα δυνατό σημεία της Ελλάδας, οι ερωτηθέντες συγκαταλέγουν επίσης κατά 81% το ανθρώπινο δυναμικό, την καλή υποδομή τηλεπικοινωνιών και την καλή ποιότητα ζωής».

Κεφαλαιοποίηση άνω των 10 τρισ. δολαρίων στα κινεζικά χρηματιστήρια

Επεέρασε το ιστορικό υψηλό επίπεδο του Ιουνίου του 2015

Σε επίπεδα άνω των 10 τρισεκατομμυρίων δολαρίων έχει εκτιναχθεί η συνολική κεφαλαιοποίηση των κινεζικών χρηματιστηρίων, της Σαγκάης και της Σεντζέν. Η άνοδος των κινεζικών μετοχών, απότοκος σε μεγάλο βαθμό της ανάκαμψης που σημειώνει η κινεζική οικονομία και των εισροών ξένου κεφαλαίου, έχει οδηγήσει τα χρηματιστήρια της χώρας σε επίπεδα υψηλότερα από εκείνα πριν από το κραχ του Ιουνίου του 2015. Οπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, συνολικά η αγορά της Κίνας είναι η δεύτερη σε μέγεθος στον κόσμο μολονότι υπολείπεται σημαντικά της αμερικανικής της οποίας η κεφαλαιοποίηση ανέρχεται σχεδόν σε 39 τρισεκατομμύρια δολάρια.

Σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg, η συνολική κεφαλαιοποίηση των χρηματιστηρίων Σαγκάης και Σεντζέν έχει φτάσει στα 10,08 τρισεκατομμύρια δολάρια, υπερβαίνοντας τα 10,05 τρισεκατομμύρια στα οποία ήταν τον Ιούνιο του 2015. Τότε οι κινεζικές μετοχές είχαν σημειώσει ιλιγγιώδη άνοδο πάνω από 100% και ταυτόχρονα Σαγκάη και Σεντζέν μαζί με το κινεζικό νόμισμα κατέρρευσαν παταγωδώς προκαλώντας ρίγη στην παγκόσμια οικονομία και συμπαρασύροντας τα χρηματιστήρια τριών ηπείρων. Στη συνέχεια η κεφαλαιοποίηση των κινεζικών αγορών περιορίστηκε στο ήμισυ, ενώ το Πεκίνο

είχε σπεύσει με πυροσβεστικά αλλά επιθετικά μέτρα να αποτρέψει ένα μεγαλύτερο κραχ.

Στη διάρκεια του 2020, όμως, ο δείκτης CSI 300 των εταιρειών υψηλής κεφαλαιοποίησης στην αγορά της Σαγκάης και της Σεντζέν έχει συγκεντρώσει συνολικά κέρδη περίπου 17%, όταν στο ίδιο χρονικό διάστημα στη Wall Street

Η άνοδος των μετοχών οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ανάκαμψη της κινεζικής οικονομίας.

ο δείκτης S&P 500 έχει ενισχυθεί κατά 9%. Τα χρηματιστήρια Σαγκάης και Σεντζέν έχουν προσελκύσει κεφάλαια ύψους περίπου 26,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων από όλον τον κόσμο εν μέσω αισιοδοξίας για την ανάκαμψη της κινεζικής οικονομίας, της πρώτης που λύγισε από την πανδημία και τα μέτρα ανάσχεσής της αλλά και της μοναδικής που αναμένεται να σημειώσει θετικό ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ.

Μιλώντας στους F.T., ο Γρεγκ Κομπέν, ηγετικό στέλεχος του τομέα Ασίας - Ειρηνικού στην Bank of America, τόνισε πως «οι επενδυτές αναζητούν οικονομική ανάπτυξη και δυσκολεύονται να

τη βρουν, ως εκ τούτου βλέπουν να ανοίγονται μεγάλες ευκαιρίες στην Κίνα».

Την προτίμησή τους δικαιολογούν τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα την Τρίτη και φέρουν τις εισαγωγές της Κίνας να φτάνουν τον Σεπτέμβριο σε επίπεδα ρεκόρ, καθώς ο ασιατικός οικονομικός γίγαντας επιδεικνύει βουλμία για εμπορεύματα και ημιαγωγούς.

Η άνοδος των κινεζικών χρηματιστηρίων συνοδεύεται, άλλωστε, από ανάλογη αναρρίχηση του γουάν, καθώς το δημοσκοπικό πρόβλεψη του Τζο Μπάιντεν καλλιεργεί προσδοκίες για αποκατάσταση των διμερών σχέσεων ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη. Σημειωτέον, πάντως, ότι τις τελευταίες ημέρες η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας πήρε μέτρα που διευκολύνουν τα στοιχήματα κατά του κινεζικού νομίσματος προκαλώντας ελαφρά υποχώρησή του.

Οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν πως δεν υπάρχουν ομοιότητες ανάμεσα στη νέα άνοδο των κινεζικών χρηματιστηρίων και τη φούσκα του 2015.

Οπως τονίζουν, έκτοτε έχουν μεσολαβήσει σημαντικές αλλαγές όπως, για παράδειγμα, ο δραστη-
κός περιορισμός του δανεισμού με σκοπό την αγορά μετοχών που προ πενταετίας ήταν κυριολεκτικά ανεξέλεγκτος. Εν ολίγοις, αυτή τη φορά οι αποτιμήσεις των κινε-

Στη διάρκεια του 2020, ο δείκτης CSI 300 των εταιρειών υψηλής κεφαλαιοποίησης στην αγορά της Σαγκάης και της Σεντζέν έχει συγκεντρώσει συνολικά κέρδη περίπου 17%.

ζικών εταιρειών φαίνονται δικαιολογημένες, ενώ η παρουσία ξένων και θεσμικών επενδυτών έχει περιορίσει τους υπερβολικούς κραδασμούς.

Σύμφωνα με την China

Renaissance, στα τέλη Ιουνίου βρισκόταν στα χέρια θεσμικών επενδυτών το 70% των κινεζικών μετοχών των οποίων επιτρέπεται ελεύθερη διαπραγμάτευση. Σύμφωνα πάντα με την ίδια εταιρεία

δεδομένων, ξένοι επενδυτές ελέγχουν το 5% των κινεζικών μετοχών, ενώ στα χέρια μικροεπενδυτών βρίσκεται λιγότερο από το περίπου 20% – το ήμισυ εκείνου πριν από μία πενταετία.

RIKO | RIKO

ΚΑΜΩΜΑΤΑ ΤΖΙ' ΑΡΩΜΑΤΑ

Τα ευτράπελα και τα κωμικά μπερδέματα ανάμεσα στους κατοίκους συνεχίζονται με νέες ιστορίες, πάντοτε με επίκεντρο τις τεταμένες σχέσεις μεταξύ του μouxτάρη Αναστάση και του μouxτάρη Παναή.

Δευτέρα με Παρασκευή
7.20 μ.μ.
RIK 1 - RIK HD

RIKO | RIKO

ΧΑΛΚΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η σειρά εποχής που αγαπήσατε επιστρέφει για τέταρτη χρονιά, με νέες συγκλονιστικές ιστορίες. Όταν η προδοσία φανερώνει το σκληρό της πρόσωπο... Όταν ο έρωτας βάζει τους δικούς του αμείλικτους κανόνες... Όταν η μοίρα ενός τόπου γεννά τη λαχτάρα της αντίστασης... Όταν το πλήρωμα του χρόνου φέρνει τη δίψα για δικαίωση...

ΧΑΛΚΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ
Νέοι ήρωες, σκοτεινά μυστικά, ανοηολκλήρωτα πάθη...

Δευτέρα με Παρασκευή
9.00 μ.μ.
RIK 1 - RIK HD

Πόλεμος τιμών στα ηλεκτρικά αυτοκίνητα

Tesla και Lucid Motors κονταροχτυπιούνται με αλλεπάλληλες μειώσεις τιμών στα μοντέλα τους Model S και Air

Όσο περνάει ο καιρός οξύνεται ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις αυτοκινητοβιομηχανίες όλου του κόσμου, οι οποίες κατασκευάζουν οχήματα που μπαίνουν στην πρίζα για να φορτιστούν και να κυκλοφορήσουν στον δρόμο. Ο πρωτοπόρος του κλάδου αυτού, Ελον Μασκ, ιδρυτής και επικεφαλής της καλιφορνέζικης Tesla, ανακοίνωσε ότι κάνει ακόμα μία μείωση στην τιμή του δημοφιλούς Model S, στις 69.420 δολάρια, διότι η ανταγωνίστρια της εταιρείας του, Lucid Motors, προσφέρει πιο φθηνά το δικό της ηλεκτρικό όχημα ελεύθερου χρόνου, Air. Εν τω μεταξύ, όπως αναφέρει σε σχετικό ρεπορτάζ η οικονομική ενημερωτική ιστοσελίδα Businessinsider.com, μέχρι στιγμής έχει ελαττωθεί συνολικά κατά 5.570 δολάρια η τιμή του Model S.

Η επίσης καλιφορνέζικη Lucid Motors ανέφερε ότι στη βασική του έκδοση, το σεντάν της Air θα τιμάζεται 69.900 δολάρια, ενώ θα έχει ήδη αφαιρεθεί η προβλεπόμενη έκπτωση φόρου της τάξεως των 7.500 δολαρίων. Η αμερικανική εταιρεία, όταν είχε πρωτοπαρουσιάσει το συγκεκριμένο μοντέλο πέρυσι τον Σεπτέμβριο, είχε μεν δηλώσει πως θα ξεκινάει η τιμή

του περίπου από 80.000 δολάρια, ωστόσο ήταν μόλις στα μέσα της εβδομάδας όταν αποκάλυψε επακριβώς το τιμήμα του. Επίσης, η εταιρεία ανέφερε ότι το Air θα διαθέτει έναν και μόνον κινητήρα με ιπποδύναμη 480 άλογα και αυτονομία 406 μιλίων (653,4 χιλιόμετρων), δηλαδή μόλις 4 μίλια (6,5 χιλιόμετρα) μεγαλύτερη από το μοντέλο Model S της Tesla.

Πάντως, ίσως ορισμένοι να αναρωτηθούν σχετικά με τους αριθμούς 69 και 420, που εμφανίζονται στις τιμές των δύο ανταγωνιστρι-

Η τιμή του Model S έχει μειωθεί στις 69.420 δολάρια, ενώ το Air των 480 ίππων πωλείται προς 69.900 δολ.

ών. Ο τελευταίος αριθμός συνδέεται με την κουλτούρα του καπνίσματος μαρικουάνας, ενώ και οι δύο έχουν αναχθεί σχεδόν σε σύμβολα για τον ίδιο τον Ελον Μασκ και όσους αγαπούν την Tesla. Το Ιούλιο, δίκην αστείου, η εταιρεία

Η **Lucid Motors** ανέφερε ότι το Air θα διαθέτει έναν και μόνο κινητήρα με ιπποδύναμη 480 άλογα και αυτονομία 406 μιλίων (653,4 χιλιόμετρων), δηλαδή μόλις 4 μίλια (6,5 χιλιόμετρα) μεγαλύτερη από το μοντέλο Model S της Tesla.

του κυκλοφόρησε και άρχισε να πουλάει κοντά shorts (short shorts, για να πειράξει όσους κάνουν βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις στο χρηματιστήριο/short sellers), των οποίων η τιμή ήταν 60,420 δολάρια. Ωστόσο, στο πρόσφατο πα-

ρελθόν η mania του Μασκ με τον αριθμό 420 δεν τον ωφέλησε ιδιαίτερα. Το 2018 προκάλεσε μεγάλη αναταραχή με ένα σχόλιό του στο Twitter ότι είχε εξασφαλίσει χρηματοδότηση για να απομακρύνει την Tesla από το χρηματιστήριο με

τιμήμα 420 δολάρια ανά μετοχή. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ θορυβήθηκε, κίνησε έρευνα για τις δηλώσεις του και τελικώς βρέθηκε ο Ελον Μασκ να πληρώνει για εξωδικαστικό διακανονισμό 40 εκατ. δολάρια.

Κι ενώ συμβαίνουν αυτά στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά ηλεκτρικών και προφανώς και υβριδικών οχημάτων, στην απέναντι όχθη του Ατλαντικού και συγκεκριμένα στη Γαλλία, η κυβέρνησή σχεδιάζει τα προσεχιά χρόνια να μειώνει σταδιακά τις επιδοτήσεις στα νέα πράσινα αυτοκίνητα, σύμφωνα με το Bloomberg. Καθώς η συγκεκριμένη αγορά παραμένει μικρή, και στη Γηραιά Ηπειρο αλλά και στην Αμερική χρειάζονται ώθηση και κίνητρα για να αναπτυχθεί, όπως επισημαίνουν αναλυτές, αλλά και τις ανάλογες υποδομές. Σύμφωνα με όσα είχε πει τον Σεπτέμβριο ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ, η επιδότηση των ηλεκτρικών από 7.000 θα μειωθεί σε 6.000 ευρώ το 2021 και σε 5.000 το 2022, ενώ για τα υβριδικά το κίνητρο από 1.000 θα ελαττωθεί στα 500 ευρώ το 2021. Τέλος, το επίδομα που δίνεται για όσα φτωχά νοικοκυριά στρέφονται στην ηλεκτροκίνηση διαμορφώνεται στις 3.000 ευρώ, ενώ αρχικά φέτος και μόλις για δύο μήνες είχε δοθεί ως ανώτατη επιδότηση για τον λόγο αυτό το ποσόν των 6.000 ευρώ.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Χωρίς νόημα η προεκλογική εκστρατεία στις ΗΠΑ

Του **EDWARD HADAS / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Ο Πάπας Φραγκίσκος θα πρέπει να παρακολουθεί πολύ αμερικανικές ειδήσεις αυτές τις μέρες, διότι έγραψε στην εγκύκλιό του «Αδέλφια μου, όλοι»: «Η πολιτική ζωή πλέον δεν έχει να κάνει με μακροπρόθεσμα σχέδια για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και τη μέριμνα για το κοινό καλό, αλλά μόνον με επιδέξιες τεχνικές μάρκετινγκ κυρίως για την απαξίωση άλλων».

Αυτό ταιριάζει και στα οικονομικά σχέδια των δύο υποψηφίων για την προεδρία των ΗΠΑ, μιας και ο Ρεπουμπλικανός Ντόναλντ Τραμπ και ο Δημοκρατικός Τζο Μπάιντεν προσφέρουν ως επί το πλείστον, σε διαφορετικές εκδοχές, την ίδια έλλειψη νοήματος. Ο πρώτος παρέχει ότι ο Πάπας Φραγκίσκος χαρακτηρίζει ως «υπερβολή, εξτρεμισμό και πώλωση». Η ιστοσελίδα της εκστρατείας του προβάλλει έντονα τις οικονομικές πολιτικές της θητείας του, υποσχόμενος και άλλες

ίσως πιο ορθολογικές συγκριτικά. Η ιστοσελίδα του Τραμπ μοιάζει σαν μια διαφήμιση ενός προϊόντος που ικανοποιεί συναισθηματικά το καταναλωτικό κοινό, ενώ του Μπάιντεν φαίνεται πως γράφτηκε χωρίς έμπνευση. Αναφέρεται η αύξηση των εργαζομένων στην Υγεία στο πλαίσιο των κοινοτήτων, οι οποίοι θα πληρώνονται από απευθείας επιδοτήσεις, καθώς και από την ένταξη τους ως προαιρετική υπηρεσία στις πολιτείες που εφαρμόζουν το προνοιακό πρόγραμμα Medicaid. Δεν αναφέρεται, όμως, ότι τα νέα προγράμματα για την Υγεία απαιτούν την εκμετάλλευση υφιστάμενων πόρων. Περισσότερα χρήματα για την Υγεία ή η στήριξη γονέων με μικρά παιδιά μεταφράζονται σε λιγότερα χρήματα για άλλους καλούς σκοπούς. Θεωρητικά ο κ. Μπάιντεν το γνωρίζει αυτό, αλλά φοβάται πως θα χάσει ψήφους εάν παραδεχθεί ότι η ενίσχυση των φτωχών και της μεσαίας τάξης αναπόφευκτα προϋποθέτει υψηλότερη φορολόγηση όσων δεν πιστεύουν πως είναι και τόσο πλούσιοι.

Ισως οι προεκλογικές εκστρατείες να μην είναι και το κατάλληλο πεδίο για τέτοιες σκληρές αλήθειες, αλλά όσα αναφέρουν απέχουν πόρω από την οικονομική πραγματικότητα. Η οικονομία μετά την πανδημία είναι ένα παράδειγμα. Το κατά πόσον ήταν αποτελεσματικοί οι αυστηροί περιορισμοί στην ανάσχεση του ιού τίθεται σε αμφισβήτηση, αλλά δεν δείχνει να αποσκοπεί πολλούς η σοβαρότατη ζημία που ήδη υπέστη η οικονομία και η εκπαίδευση στις ΗΠΑ, χωρίς ακόμα να έχει τελειώσει όλο αυτό.

Το έργο της κυβέρνησης δεν θα λήξει με την άρση των μέτρων και την καταπράυνση των φόβων για την ασθένεια. Μία πλήρης ταχεία ανάκαμψη της οικονομίας απαιτεί περαιτέρω ουσιώδη βοήθεια της καταναλωτικής δαπάνης. Θετικά θα λειτουργήσει και η άμβλυνση του βάρους για τις επιχειρήσεις και τους χρεωμένους καταναλωτές σε συνδυασμό με επιδοτήσεις προς τους εργοδότες, ώστε να έχουν κίνητρα να κάνουν προσλήψεις και επαναπροσλήψεις. Ο Ντόναλντ Τραμπ έκανε ένα βήμα προς τη λάθος κατεύθυνση την περασμένη εβδομάδα, ανακινώντας την αναστολή των διαπραγματεύσεων με το Κογκρέσο για το επόμενο πακέτο οικονομικής αρωγής, αν και αργότερα αναδιπλώθηκε.

Νέα επιθετική κίνηση κατά της Κίνας σχεδιάζει ο Τραμπ

Επιχειρεί να αποκλείσει από τις ΗΠΑ τον όμιλο ηλεκτρονικών πληρωμών Ant

Ενώ το δημοσκοπικό προβάδισμα του Τζο Μπάιντεν καλλιεργεί προσδοκίες για αποκατάσταση των σχέσεων ανάμεσα στην Ουάσινγκτον και στο Πεκίνο, η κυβέρνηση Τραμπ σχεδιάζει νέα επιθετική κίνηση που μπορεί να κλιμακώσει περαιτέρω την ένταση με τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο.

Αποκλειστικό ρεπορτάζ του Reuters, που επικαλείται πηγές προσκείμενες στις σχετικές κινήσεις, αναφέρει ότι η κυβέρνηση Τραμπ εξετάζει τη δυνατότητα να προσθέσει τον κινεζικό όμιλο Ant στη «μαύρη λίστα». Στην περίπτωση αυτή θα αποκλειστεί μία ακόμη μεγάλη κινεζική επιχείρηση από την αμερικανική αγορά.

Πρωτοβουλία

Όπως αναφέρει το Reuters, η πρωτοβουλία ανήκει στο αμερικανικό υπουργείο Εξωτερικών, που υπέβαλε σχετική πρόταση στον Λευκό Οίκο. Παραμένει, πάντως, άγνωστο πότε θα καταληξούν σε σχετική απόφαση οι αρμόδιες υπηρεσίες της κυβέρνησης. Πολιτικοί αναλυτές ερμηνεύουν την κίνηση ως προσπάθεια των σκληροπυρηνικών στελεχών της κυβέρνησης Τραμπ να αποθαρρύνουν τους Αμερικανούς επενδυτές από τη συμμετοχή τους στην επικείμενη αρχική δημόσια εγγραφή της Ant. Ο κινεζικός όμιλος προγραμματίζει την εισαγωγή του παράλληλα στην αγορά της Σαγκάης και στην αγορά του Χονγκ Κονγκ μέσα στον Οκτώβριο, προκειμένου να αποφύγει τυχόν αναταραχή στις αγορές μετά τις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ στις 3 Νοεμβρίου. Αναμένεται πως από τη διπλή εγγραφή θα αντλήσει 35 δισεκατομμύρια δολάρια. Παράλληλα, τα νέα σχέδια της Ουάσινγκτον αποσκοπούν και κίνηση προεκλογικού εντυπωσιασμού του προέδρου Τραμπ, ο οποίος έχει θέσει στο επίκεντρο της εξωτερικής πολιτικής του τη σκληρή στάση προς την Κίνα.

Μέχρι στιγμής οι Αμερικανοί εντός των ΗΠΑ δεν έχουν πρόβαση στην πλατφόρμα ηλεκτρονικών πληρωμών της Alipay του ομίλου Ant. Εκπρόσωπος του κινεζικού ομίλου εξέφρασε, πάντως, την εκτίμηση πως στελέχη της κυβέρνησης Τραμπ ανησυχούν μήπως το Πεκίνο αποκτήσει

Ο **όμιλος Ant** κατέχει δεσπόζουσα θέση στην κινεζική αγορά ηλεκτρονικών πληρωμών, προσφέρει δάνεια, πληρωμές, ασφαλιστικά συμβόλαια και υπηρεσίες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων μέσω εφαρμογών στα κινητά τηλέφωνα. Η πλατφόρμα πληρωμών του, η Alipay, χρησιμοποιείται κυρίως από Κινέζους πολίτες.

Η κινεζική εταιρεία προγραμματίζει εισαγωγή στις αγορές Σαγκάης και Χονγκ Κονγκ για να αντλήσει 35 δισ. δολάρια.

πρόσβαση σε ευαίσθητα τραπεζικά δεδομένα Αμερικανών.

Προ διετίας η αμερικανική Επιτροπή Ελέγχου Ξένων Επενδύσεων (CFIUS) απαγόρευσε στον όμιλο Ant να εξαγοράσει την εταιρεία μεταφορών χρημάτων Moneygram, επικαλούμενη ζήτημα εθνικής ασφαλείας. Από την πλευρά του ο Ant, που είναι θυγατρικός και μερικώς ελεγχόμενος από την κινεζική πλατφόρμα ηλεκτρονικού εμπορίου Alibaba, απέφυγε να σχολιάσει. Έχει, ωστόσο, τονίσει προσφάτως ότι μόνον το 5% των επιχειρήσε-

ών του είναι εκτός Κίνας.

Προσθέτοντας στη «μαύρη λίστα» κινεζικές εταιρείες η Ουάσινγκτον τις αποκλείει από κάθε συνεργασία με αμερικανικές επιχειρήσεις, καθώς απαγορεύει σε κάθε αμερικανική επιχείρηση να τις προμηθεύει εξαρτήματα υψηλής τεχνολογίας.

Κάτι τέτοιο είναι όμως επιζήμιο για εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, όπως, για παράδειγμα, ο κολοσσός του εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών Huawei Technologies, στον οποίο επέβαλε εμπάργκο τον Μάιο του 2019.

Στην περίπτωση, όμως, εταιρειών πληρωμών, όπως ο όμιλος Ant, η κίνηση έχει περισσότερο συμβολική χροιά, καθώς δεν αποτρέπει τους Αμερικανούς επενδυτές να αγοράσουν μερίδια στην εταιρεία και δεν καταφέρει ουσιαστικό πλήγμα στις δραστηριότητές της.

Η κυβέρνηση Τραμπ έχει αποφύγει να χρησιμοποιήσει σκληρό-

τερα μέτρα κατά της Κίνας, όπως, για παράδειγμα, να «παγώσει» κινεζικά περιουσιακά στοιχεία στην επικράτεια των ΗΠΑ. Πολλοί θεωρούν πως αυτό οφείλεται στη στάση του μάλλον μετριοπαθούς υπουργού Οικονομικών, Στίβεν Μνούτσιν.

Ο όμιλος Ant κατέχει δεσπόζουσα θέση στην κινεζική αγορά ηλεκτρονικών πληρωμών, προσφέρει δάνεια, πληρωμές, ασφαλιστικά συμβόλαια και υπηρεσίες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων μέσω εφαρμογών στα κινητά τηλέφωνα. Ανήκει κατά 33% στον όμιλο Alibaba και ελέγχεται από τον ιδρυτή του, Τζακ Μα.

Η πλατφόρμα πληρωμών του, η Alipay, χρησιμοποιείται κυρίως από Κινέζους πολίτες, όπως ακριβώς συμβαίνει και με την πλατφόρμα WeChat της Tencent. Και, βέβαια, οι λογαριασμοί μέσα από τους οποίους γίνονται οι πληρωμές είναι στο κινεζικό νόμισμα, το γουάν.

Οι εναλλακτικοί πάροχοι δανείων απειλούν την κυριαρχία των τραπεζών

Το 2019 funds και κρατικά επενδυτικά ταμεία διέθεσαν πιστώσεις 41 τρισ. δολ.

Τα τελευταία 10 χρόνια οι συνολικές χορηγήσεις από μη παραδοσιακούς/από εναλλακτικούς ομίλους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών έχουν υπερβεί τον ρυθμό ανάπτυξης των τραπεζών, όπως αποτυπώνεται σε έκθεση της εταιρείας λογιστικών ελέγχων και συμβουλευτικών υπηρεσιών PricewaterhouseCoopers (PwC). Υπό το πρίσμα αυτό, η έκθεση προβλέπει την ενίσχυση του ρόλου των εναλλακτικών παρόχων κεφαλαίων στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα σε σχέση με την παραδοσιακή τράπεζα και τη βασική της λειτουργία. Ειδικότερα, τα τελευταία 10 χρόνια, οι εναλλακτικοί όμιλοι έχουν συνολικό μέσο ρυθμό ετήσιας ανάπτυξης (CAGR) της δανειοδότησης ύψους 2,3%, σε σύγκριση με το 0,6% των τραπεζών.

Κάλυψη κενού

Η τάση αυτή πιθανόν να επιταχυνθεί καθώς οι δείκτες βασικού κεφαλαίου –λόγω απομείωσης της αξίας του ενεργητικού ως αποτέλεσμα της πανδημίας– θα περιορίζουν τη δανειοδοτική δυνατότητα των τραπεζών, ειδικά στην Ευρώπη. Μην παραδοσιακές πηγές χρηματοδότησης, όπως τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια, τα κρατικά επενδυτικά ταμεία και οι ίδιες οι κυβερνήσεις, θα χρειαστεί να καλύψουν το κενό ώστε να χρηματοδοτήσουν την ανάκαμψη. Το παρελθόν έτος οι εναλλακτικοί χρηματοπιστωτικοί φορείς, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια και τα κρατικά επενδυτικά ταμεία, διέθεσαν πιστώσεις ύψους 41 τρι-

Για τα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, η συντελούμενη αλλαγή επιδρά καίρια στο επιχειρηματικό μοντέλο τους και στην κερδοφορία τους, αναφέρει η μελέτη της PwC.

σεκατομμυρίων δολαρίων έναντι των 38 τρισεκατομμυρίων δολαρίων που χορήγησαν οι τράπεζες. Η ανάλυση της PwC δείχνει ότι σημειώθηκε ουσιαστική αύξηση του ιδιωτικού χρέους, γεγονός που καθιστά τα μη τραπεζικά ιδρύματα ως βασική εναλλακτική επιλογή. Από το 2010 και εντεύθεν ο μέσος ρυθμός αύξησης σε ετήσια βάση του ιδιωτικού χρέους έχει αυξηθεί κατά 11%.

Είναι προφανές ότι η εκρηκτική ακμή των μη συμβατικών παρόχων δανείων εγείρει ερωτήματα για τα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τον ρόλο

τους, αναφέρει ο John Garvey, διευθυντής διεθνών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της PwC: «Για τα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, η συντελούμενη αλλαγή επιδρά καίρια στο επιχειρηματικό τους μοντέλο και την κερδοφορία τους. Οι τράπεζες θα χρειαστεί να σκεφτούν γρήγορα εναλλακτικούς τρόπους ώστε να συμμετέχουν στην αλυσίδα αξίας, ενόσω ο κλάδος μεταβαίνει στο μοντέλο, που βασίζεται κυρίως σε πλατφόρμες». Επιπλέον, βάσει της έκθεσης της PwC, ο συνδυασμός των σχεδόν μηδενικών επιτοκίων και η άνοδος των αποκλειστικά ψηφιακών

παικτών, θα οδηγήσουν όλο το εύρος των προϊόντικών χαρτοφυλακίων σε στενότερα περιθώρια κέρδους. Όλο το πλαίσιο καθιστά επιτακτικότερη την ανάγκη ταχείας ψηφιοποίησης, βελτίωσης της σχέσης κόστους και οφέλους, καθώς και καταγραφής του πραγματικού οφέλους στην παραγωγικότητα. Αυτά, τέλος, θα πρέπει να ολοκληρωθούν συντόμως, διότι οι κυβερνήσεις απαιτούν μεγαλύτερες δαπάνες και περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με τις πρωτοβουλίες στους τομείς Περιβάλλοντος, Κοινωνίας και Εταιρικής Διακυβέρνησης (ESG).

Εκτόξευση πωλήσεων υπολογιστών λόγω της τηλεργασίας

Χαράς ευαγγέλια επιφύλαξε η πανδημία του κορωνοϊού στον κλάδο κατασκευής ηλεκτρονικών υπολογιστών, διότι οι πωλήσεις τους ακολουθούν ανοδική πορεία. Η ανάπτυξη της εν λόγω αγοράς το τρίτο τρίμηνο του 2020 έφθασε στο 13%, δηλαδή στον ταχύτερο ρυθμό της τα τελευταία δέκα χρόνια, όπως αναφέρει βάσει των τελευταίων στοιχείων η εταιρεία ερευνών Canalys.

Το εν λόγω διάστημα πουλήθηκαν, ούτε λίγο ούτε πολύ, 79,2 εκατ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ενώ ιδιαίτερως ευνοημένοι αποδείχθηκαν οι φορητοί. Από αυτούς πουλήθηκαν σε όλο τον κόσμο το τρίμηνο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου 64 εκατ. τεμάχια, εμφανίζοντας αύξηση 28,3% σε ετήσια βάση. Σημειώτέον πως τελευταία φορά που είχαν παγκοσμίως πουληθεί 64,4 εκατ. τεμάχια φορητών υπολογιστών ήταν το τελευταίο τρίμηνο του 2011.

Ευνοϊκά για τον κλάδο αυτό, όπως εκτιμούν οι αναλυτές, λειτουργεί η εκ νέου έξαρση των κρουσμάτων σε πολλές χώρες, γεγονός που αναγκάζει επιχειρήσεις και οργανισμούς να επενδύσουν σε πιο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό για τηλεργασία.

Πάντως, η εικόνα είναι εντελώς διαφορετική όσον αφορά τους διεθνείς τους πωλήσεις την τρίτη τριμηνία του 2020 ελαττώθηκαν κατά 26% έναντι του ίδιου διαστήματος του 2019. Αξίζει να επισημάνουμε πως στην κορυφαία θέση απαντούμε την κινεζική Lenovo, η οποία εμφάνισε συνολική αύξηση 11,4% εν συγκρίσει με το τρίτο τρίμηνο του 2019.

Ειδικότερα, η εταιρεία πουλ-

σε σε όλον τον κόσμο 19 εκατ. συσκευές. Θεαματική ήταν και η επίδοση της αμερικανικής HP, η οποία εξασφάλισε τη δεύτερη θέση με κριτήριο τις πωλήσεις των 18,7 εκατ. υπολογιστών – κι αυτό μεταφράζεται σε αύξηση 11,9% έναντι του 2019. Άλλη μία αμερικανική επιχείρηση-κολοσσός, η Dell, βρέθηκε στην τρίτη θέση. Εκείνη είχε μια μικρή πτώση 0,5% στις πωλήσεις της συγκριτικά με τα δεδομένα του τρίτου τριμήνου του 2019. Ακολουθούν η επίσης αμερικανική Apple και η ταϊβανέζικη Acer για να συμπληρώσουν την πρώτη πεντάδα, έχοντας αύξηση στις πωλήσεις τους της τάξεως του 13,2% και 15% αντιστοίχως.

Όπως επισημαίνουν αναλυτές της Canalys, «οι προμηθευτές, οι εφοδιαστικές αλυσίδες και οι διανομείς διαθέτουν πλέον τον χρόνο να ανασυγκροτηθούν και να επενδύσουν ειδικά στους φορητούς υπολογιστές, οι οποίοι έχουν τεράστια ζήτηση από ιδιώτες και επιχειρήσεις». Και προσθέτουν:

«Οι κυβερνήσεις σε πολλές χώρες του κόσμου συνειδητοποιώντας τη σημασία της πρόσβασης σε έναν υπολογιστή κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ώστε να διατηρηθεί ζωντανή η οικονομική δραστηριότητα. Εξ ου και παρέχουν σχετική οικονομική ενίσχυση ή και πλήρη επιδότηση των συσκευών, κάτι πραγματικά καίριο, ειδικά στην εκπαίδευση».

Τέλος, η Canalys εκτιμά ότι οι δαπάνες για την πληροφορική, συμπεριλαμβανομένων της επένδυσης σε κομπιούτερ, θα αποτελέσει τον βασικό μοχλό ανάκαμψης του κλάδου μετά την πανδημία.

ΙΔΡΥΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

ΚΕΝΗ ΘΕΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Επαναπροκήρυξη

Το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (ΙΔΕΠ) Διά Βίου Μάθησης ζητά να προσλάβει Λειτουργό Επικοινωνίας, με συμβόλαιο καθορισμένης διάρκειας, με ημερομηνία λήξης 31 Δεκεμβρίου 2020, με δικαίωμα ανανέωσης για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν λεπτομέρειες για τη θέση (Σχέδιο Υπηρεσίας μαζί με τη μισθοδοσία και τα απαιτούμενα προσόντα, προσάρτημα σχεδίου Υπηρεσίας, διαδικασία πρόσληψης, ηλεκτρονική αίτηση) στην ιστοσελίδα του ΙΔΕΠ, <http://www.erasmusplus.cy/kenithesi2020> ή στο σύνδεσμο «Συνεργαστείτε μαζί μας» που βρίσκεται στην αρχική σελίδα της ιστοσελίδας του ΙΔΕΠ.

Η καταληκτική ημερομηνία υποβολής αιτήσεων είναι η 02/11/2020.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.

Δήλωση μεταβίβασης: 1/Π/3189/2020
Πωλητής/τές: ΤΡΑΨΩΝΗ ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΓΝΗ
ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ 37, 2831, ΕΥΡΥΧΟΥ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αγοραστής: ΧΕΙΜΩΝΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΑΝΔΡΕΑ ΖΑΚΟΥ 6, 2831, ΕΥΡΥΧΟΥ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής 0/7241
Φύλλο/Σχεδ./Τμήμα/Τεμ./Κλιμ. 28/44 Ε2/0/591/4
Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Εμβαδό τ.μ.: 7358
Γεωγραφική περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΕΥΡΥΧΟΥ,
Τοποθεσία: ΠΑΛΛΟΥΡΕΣ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν. 1 / 4
Ποσό Πώλησης: €17,000

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω:

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/3195/2020
Πωλητής/τές: NELAZA LIMITED
ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ 2, Διομ. 401, ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αγοραστής: (1) ΤΤΙΚΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 33Γ, 5286, ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ
ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ
Αγοραστής: (2) ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΗ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 33Γ, 5286, ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ
ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ
Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 1/692
Φύλλο/Σχεδ./Τμήμα/Τεμ./ Κλιμ.: 21/1010Ν01/1/527/3
Είδος Ακινήτου: ΓΗ
Υποϊδιοκτήτες: ΣΥΝΕΧ. ΙΣΟΓΕΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΜΕ ΑΥΛΗ
ΣΥΝΕΧ. ΔΙΩΡΟΦΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΜΕ ΑΥΛΗ, ΑΠΟΘΗΚΗ
Εμβαδό τ.μ.: 827
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΟΜΕΤΙΟΥ,
Τοποθεσία: ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 14511/305990
Ποσό Πώλησης: €46.218,48

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Ο όμιλος SPPMEDIA αναζητά άτομα για στελέχωση του Εμπορικού Τμήματος.

Απαραίτητα προσόντα:

- Πτυχίο διοίκησης επιχειρήσεων, μάρκετινγκ, επικοινωνίας ή συναφούς κλάδου.
- Ευχάριστη και δυναμική προσωπικότητα και ομαδικό πνεύμα.
- Οργανωτικές, επικοινωνιακές και διαπραγματευτικές ικανότητες.
- Προσανατολισμός στην επίτευξη στόχων.
- Γνώση χρήσης Η/Υ.
- Εμπειρία στις πωλήσεις θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.

Παρακαλώ όπως αποστέλλονται τα βιογραφικά σημειώματα στην ηλεκτρονική διεύθυνση drousiotoue@sppmedia.com (κα Ελένη Δρουσιώτου, τηλ. 22472401)

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Η Κυπριακή Δημοκρατία, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Τμήμα Πολοδομίας και Οικήσεως, ζητά προσφορές για το Διαγωνισμό για την

«ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΡΕΑΤΙΩΝ ΑΠΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΣΕ 9 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΟΙΚΙΣΜΟ “ΚΟΚΚΙΝΕΣ” ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ» (Αρ. Προσφοράς 92/2020).

Τα έγγραφα των προσφορών διατίθενται δωρεάν με πρόσβαση μέσω του Συστήματος από τον χώρο του διαγωνισμού στο σύστημα σύναψης Συμβάσεων στη διεύθυνση στο διαδίκτυο www.eprocurement.gov.cy.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΓΙΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΞΕΩΤΕΡΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2019/2020

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών δημοσίευσε στις 14/10/20, με βάση τον αριθμό πολιτικής ταυτότητας/ARC, τον κατάλογο των προσώπων που εξασφάλισαν υποτροφία για διδακτορικές σπουδές.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ενημερωθούν μέσω της ιστοσελίδας <http://www.cyscholarships.gov.cy>.

Θα αποσταλούν σχετικές επιστολές.

Κίνδυνος «φρούσκας» στην ευρωπαϊκή αγορά ακινήτων

Πέντε ευρωπαϊκές πόλεις, καθώς και το Τορόντο και το Χονγκ Κονγκ, διατρέχουν τον κίνδυνο «φρούσκας» στην αγορά ακινήτων, σύμφωνα με τα ευρήματα έρευνας της ελβετικής επενδυτικής τράπεζας UBS, η οποία ανέλυσε τις τιμές ακινήτων σε

Υπερτιμημένες οι κατοικίες σε Μόναχο, Φρανκφούρτη, Παρίσι, Αμστερνταμ, Ζυρίχη και Λονδίνο, σύμφωνα με τη UBS.

25 μεγαλουπόλεις διεθνώς. Παρά την ύφεση, κατά μέσον όρο ο ρυθμός αύξησης των προσαρμοσμένων βάσει πληθωρισμού τιμών κατοικιών σε αυτές τις πόλεις επιταχύνθηκε τα τελευταία τέσσερα τρίμηνα – αυτόν τον ρυθμό οι αναλυτές της UBS δεν τον θεωρούν βιώσιμο. Επιπλέον, η πανδημία επιτείνει τη μακροπρόθεσμη αβεβαιότητα όσον αφορά την προσφορά στέγης.

Ειδικότερα, η Ευρώζων ξεχωρίζει ως η αγορά κατοικιών με τη μεγαλύτερη υπερτίμηση. Στην κορυφή της κατάταξης βρίσκονται το Μόναχο και η Φρανκφούρτη, ενώ το Παρίσι

και το Αμστερνταμ ακολουθούν κατά πόδας. Αντιστοίχως, η Ζυρίχη, το Τορόντο και το Χονγκ Κόνγκ εμφανίζουν επίσης έντονες ανομοιομορφίες. Σε αντίθεση με το 2019, η αγορά κατοικίας του Βανκούβερ βρίσκεται πλέον στο φάσμα με τις υπερτιμήσεις, μαζί με το Λονδίνο, το Σαν Φρανσίσκο, το Λος Άντζελες και, σε μικρότερο βαθμό, τη Νέα Υόρκη. Η Βοστώνη, η Σιγκαπούρη και το Ντουμπάι διατηρούν πιο ρεαλιστικές αξίες ακινήτων, όπως ισχύει και για τη Βαρσοβία.

Το Σικάγο έχει υποτιμημένες αξίες ακινήτων και είναι η μοναδική μεγαλούπολη στο συγκεκριμένο σημείο του φάσματος. Σε πολλές ευρωπαϊκές μητροπολιτικές περιοχές οι τιμές αυξήθηκαν άνω του 5%. Η αύξηση των τιμών στις πόλεις των χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας - Ειρηνικού και της Β. και Ν. Αμερικής, με εξαίρεση το Σίδνι, παρέμεινε σε χαμηλό έως μεσαίο μονοψήφιο ποσοστό. Η Μαδρίτη, το Σαν Φρανσίσκο, το Ντουμπάι και το Χονγκ Κονγκ είναι οι μόνες πόλεις με πτώση των τιμών.

Παρά την πανδημία, οι αγορές κατοικίας έδειξαν να είναι ανθεκτικές το πρώτο εξάμηνο του 2020. Υπάρχουν τρεις βασικοί λόγοι.

Πρώτον, οι τιμές των σπιτιών αποτελούν έναν αναχρονιστικό οικονομικό δείκτη και είναι σε θέση να αντικατοπτρίζουν την οικονομική ύφεση, αλλά με κάποια καθυστέρηση.

Δεύτερον, η πλειονότητα των πιθανών αγοραστών κατοικίας δεν υπέστη άμεσες απώλειες εισοδήματος το πρώτο εξάμηνο του 2020. Οι πιστωτικές διευκολύνσεις για τις εταιρείες και τα προγράμματα βραχυπρόθεσμης επιδότησης της εργασίας μετρίασαν τα επακόλουθα της κρίσης. Τρίτον, οι κυβερνήσεις στήριξαν τους ιδιοκτήτες κατοικιών στη διάρκεια των περιριστικών μέτρων.

Σε χαμηλό τριετίας οι ξένες επενδύσεις στην αγορά ακινήτων

Στο β' τρίμηνο υποχώρησαν κατά 60% σε σχέση με πέρυσι, στα 140,6 εκατ.

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στο χαμηλότερο σημείο από το 2017 βρίσκεται η αγορά ακινήτων, αναφορικά με την επενδυτική ζήτηση από το εξωτερικό. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας, κατά τη διάρκεια του φετινού δεύτερου τριμήνου, οι εισροές ξένων κεφαλαίων για την απόκτηση ακινήτων στην ελληνική αγορά, υποχώρησαν κατά 60% σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο και διαμορφώθηκαν σε 140,6 εκατ. ευρώ, από 344 εκατ. ευρώ.

Πρόκειται για τη χαμηλότερη επίδοση από το τρίτο τρίμηνο του 2017, όταν το σχετικό μέγεθος είχε ανέλθει σε 170 εκατ. ευρώ, σηματοδοτώντας

Το 2019, πάνω από το 25% των άμεσων επενδύσεων από το εξωτερικό διοχετεύθηκε στην κτηματαγορά.

την απαρχή μιας «χρυσής» περιόδου για την εγκώρια αγορά ακινήτων, όχι μόνο σε σχέση με τα χρόνια της οικονομικής κρίσης, αλλά και συνολικά, καθώς ποτέ μέχρι τότε δεν είχε προσελκύσει τόσο μεγάλο ύψος κεφαλαίων από ξένους επενδυτές.

Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά το 2019, πάνω από το 25% των άμεσων ξένων επενδύσεων, που πραγματοποιήθηκαν στη χώρα, αφορούσε ακίνητα. Ειδικότερα, τοποθετήθηκαν κεφάλαια 1,5 δισ. ευρώ για την απόκτηση ακινήτων, επί συνόλου 4,4 δισ. ευρώ συνολικών επενδύσεων. Η εικόνα έχει αρχίσει όμως να αντιστρέφεται φέτος, ως αποτέλεσμα της πανδημίας, η οποία περιόρισε κατ' αρχάς τη δυνατότητα των ξένων επενδυτών να επισκεφθούν τη χώρα και να προβούν σε αγορές ακινήτων.

Ταυτόχρονα, όμως, ώθησε αρκετούς ενδιαφερόμενους στην αναθεώρηση των αρχικών τους σχεδίων,

Σε επίπεδο πρώτου εξαμήνου, η φετινή κάμψη διαμορφώνεται σε 49,5%, καθώς συνολικά επενδύθηκαν 371,3 εκατ. ευρώ, από 736 εκατ. ευρώ κατά το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

προκειμένου να αξιολογήσουν την κατάσταση που θα διαμορφωθεί στην οικονομία, τόσο την ελληνική όσο και την παγκόσμια.

Ετσι, κατά το φετινό πρώτο τρίμηνο, όταν είχε αρχίσει να γίνεται εμφανές το πρόβλημα του νέου κορωνοϊού στην Κίνα, εμφανίστηκαν και οι πρώτοι «τριγμοί» στην ελληνική κτηματαγορά. Οι εισροές κεφαλαίων περιορίστηκαν σε 230,7 εκατ. ευρώ, από 419,3 εκατ. ευρώ κατά τους τελευταίους τρεις μήνες του 2019 και 392,7 εκατ. ευρώ κατά το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019. Δηλαδή σημειώθηκε ετήσια πτώση της τάξεως του 41%.

Σε επίπεδο πρώτου εξαμήνου, η φετινή κάμψη διαμορφώνεται σε 49,5%, καθώς συνολικά επενδύθηκαν 371,3 εκατ. ευρώ, από 736 εκατ. ευρώ κατά το περυσινό διάστημα. Οσον αφορά τη συνέχεια του 2020, αυτή προβλέπεται ακόμα χειρότερη, καθώς όχι μόνο δεν αμβλύνθηκαν

οι συνέπειες της πανδημίας, αλλά αντιθέτως επιδεινώθηκαν οι προοπτικές μιας ταχείας οικονομικής ανάκαμψης, ως αποτέλεσμα της έξαρσης των κρουσμάτων, που έχουν εντεινεί και την αβεβαιότητα των επενδυτών.

Το ζήτημα στην ελληνική αγορά ακινήτων είναι πολλαπλό, καθώς αμφότεροι οι κινητήριοι μοχλοί της ζήτησης από το εξωτερικό έχουν πληγεί. Συγκεκριμένα, αρνητικά έχει επηρεαστεί τόσο η επενδυτική δραστηριότητα για την εκμετάλλευση καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης, όσο και η απόκτηση ακινήτων για την απόκτηση άδειας παραμονής στη χώρα, στο πλαίσιο του προγράμματος «Χρυσή Βίζα».

Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, από τις αρχές του έτους και μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου, εκδόθηκαν μόλις 368 νέες άδειες. Από τις αρχές του σχε-

τικού προγράμματος, 7.903 επενδυτές έχουν κάνει χρήση της δυνατότητας που παρέχεται, προχωρώντας σε αγορές ακινήτων αξίας τουλάχιστον 250.000 ευρώ. Στο τέλος του 2019, ο σχετικός αριθμός είχε ανέλθει σε 7.535 άδειες, έναντι 4.107 αδειών στο τέλος του 2018.

Οπως αντιλαμβάνεται κανείς, το 2019 αποτέλεσε έτος-ρεκόρ για την πορεία του προγράμματος, καθώς χορηγήθηκαν συνολικά 3.428 άδειες, αριθμός, ο οποίος συνεπάγεται ότι στη χώρα εισέρρευσαν τουλάχιστον 857 εκατ. ευρώ για αγορές ακινήτων, ή σχεδόν το 50% του συνολικού ποσού των ξένων επενδύσεων σε ακίνητα. Στην πραγματικότητα, το νοούμερο αυτό ήταν μεγαλύτερο του 1 δισ. ευρώ, καθώς, όπως αναφέρουν επικεφαλής γραφείων που ειδικεύονται στη συγκεκριμένη αγορά, η πλειονότητα των επενδυτών επιλέγει ακίνητα αξίας από 300.000 ευρώ και άνω.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Μια πρώτη διάγνωση: Καθαρισμός του ονόματός μας

Δεν είμαι γιατρός, αλλά όταν έλθει μέσα ένας τραυματίας μαθαίνω (και είναι λογικό) πως πρώτα δεν ασχολείται με τα εμφανή τραύματα, αλλά προσπαθεί να μάθει αν υπάρχουν μη εμφανή τα οποία θα μπορούσαν να προκαλέσουν μια σοβαρή για τον ασθενή εξέλιξη, όπως για παράδειγμα μια εσωτερική αιμορραγία που αν δεν διαγνωσθεί μπορεί να οδηγήσει ακόμη και στο μοιραίο. Όταν διαχειριστείς αυτό, τότε επανέρχεται και αντιμετωπίζεις τα εμφανή βάζοντας προτεραιότητες.

Οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών έχουν κατατροπώσει την χώρα μας, έχουν αμαυρώσει το όνομά μας και έχουμε γίνει ρεζίλι διεθνώς. Παράλληλα, χάσαμε το μερίδιό μας στη διεθνή αγορά ακινήτων αφού το ενδιαφέρον αυτή τη στιγμή αναμένεται να είναι στο μηδέν για διάφορους λόγους. Πρώτον, υπάρχει αρκετή σκόνη στην ατμόσφαιρα για να υποδηλώνει ότι είμαστε ένα κράτος διεφθαρμένων. Δεύτερο, το διεθνές επενδυτικό ενδιαφέρον είναι ήδη αρκετά μειωμένο λόγω της πανδημίας. Τρίτον, καταργήσαμε το επενδυτικό πρόγραμμα. Τέταρτον, υπάρχει αρκετή υποψία που να δείχνει πως τα όσα είδαν το φως της δημοσιότητας δεν είναι τα μόνα και έπεται συνέχεια.

Πέραν του δραστηκώ μειωμένου διεθνούς επενδυτικού ενδιαφέροντος έχουμε και το εγκώριο που μας ανησυχεί. Η πανδημία εξελίσσεται

Όταν επαναφέρουμε την υπόληψή μας και την αξιοπρέπειά μας, θα μπορέσουμε να βγούμε προς τα έξω και να ξαναπούμε για τη χώρα μας, να ξανακαλέσουμε επενδυτές να έρθουν να επενδύσουν σε αυτή και να την αγαπήσουν.

αρνητικά και στη χώρα μας, θέτοντας ένα τεράστιο άγχος το «Χ» για το πού θα μας οδηγήσει με τους περιορισμούς και άρα με την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας από εδώ και πέρα. Αν ο ορίζοντας είναι αρνητικός, τότε δεν βλέπουμε λόγους γιατί η δραστηριότητα στα ακίνητα να συνεχίσει να είναι θετική. Πέραν της πανδημίας, έχουμε και το τραπεζικό κομμάτι. Ναί μεν τα ΜΕΧ σημείωσαν μια επιπλέον σημαντική μείωση, αλλά έχοντας

ενώπιόν μας ένα αρνητικό οικονομικό ορίζοντα, δε, είναι λογικά αναμενόμενο να υπάρξει υποτροπή και σε αυτό το κομμάτι. Αυτή η προοπτική υπερακοντίζεται και από το γεγονός ότι αρχές του 2021 επανέρχονται οι υποχρεώσεις για καταβολή των δανειακών δόσεων που βρίσκονται σε πάγωμα. Επιπλέον, έχουμε και το γεγονός ότι η διαχείριση των χαρτοφυλακίων ακινήτων των τραπεζών, αλλά και των διαφόρων οργανισμών διαχει-

ρισης, κάθε άλλο από ευέλικτη και αποδοτική μπορεί να χαρακτηριστεί. Σαν αποτέλεσμα, η έκθεση σε αυτό το κομμάτι θυμίζει βραζιλιάνη τηλενουβέλα που κλονίζεται χωρίς τέλος.

Όλα αυτά τα λέω για να έρθω τώρα από εκεί που ξεκίνησα. Η κατάσταση του επενδυτικού προγράμματος είναι το εμφανές τραύμα. Είναι ουσιαστικά και σε καμία περίπτωση επιπόλαιο. Μπορεί να προκαλεί πόνο όμως η θεραπεία

Είναι μια χρυσή ευκαιρία να διορθώσουμε πράγματα που μας εντάσσουν στη σφαίρα των τριτοκοσμικών.

του μπορεί να περιμένει. Αυτό θα αντιμετωπιστεί στην πορεία με διορθωτική εγχείρηση η οποία σκοπός θα έχει τη δημιουργία ενός υγιούς οργανισμού. Ένα πρόγραμμα το οποίο να μην αφήνει καμία σκιά για το ποιοι επωφελούνται, ένα πρόγραμμα που θα είναι πιο ευρύ και θα αγκαλιάζει πολλούς τομείς της οικονομίας, ένα πιο ελεγχόμενο πρόγραμμα που θα αποκλείει τυχοδιώκτες και ένα το οποίο δεν θα δημιουργεί κανένα φόβο και αμφιβολία στην Ε.Ε. και αλλού για να μας κατηγορούν.

Αυτά που χρήζουν άμεσων ενδελεχούς επισκόπησης και διαχείρισης είναι αυτά που δεν είναι τόσο εμφανή. Είναι περισσότερο θεσμικά και διαδικαστικά παρά οτιδήποτε άλλο. Αυτό που αρκεί ονομάζουν «βαθύ κράτος». Είναι μια χρυσή ευκαιρία να διορθώσουμε πράγματα που μας εντάσσουν στη σφαίρα των τριτοκοσμικών. Σαν τέτοια αναφέρω, τη γρήγορη και δίκαιη απονομή δικαιοσύνης, την ενίσχυση του κώδικα ηθικής συμπεριφοράς των επαγγελματιών (π.χ. δικη-

γώρων, λογιστών, ιατρών, εκτιμητών, κτηματομεσιτών κ.λπ.), την εισαγωγή θεσμών με πραγματική ρύθμιση των σχέσεων κομμάτων, πολιτικών προσώπων, τραπεζικού συστήματος, οικονομικών και επαγγελματικών φορέων κλπ, την πραγματική ποινικοποίηση του ρουσφετιού και της μίζας, τη μετατροπή της μονιμότητας σε ψηλές κρατικές θέσεις σε μια συμβατικών σχέσεων, στην εκτεταμένη εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, για να αναφέρω μόνο μερικά.

Όταν διορθώσουμε αυτά, όταν στείλουμε στη φυλακή αυτούς που εκμεταλλεύτηκαν τα αξιώματά τους για προσωπικό όφελος και βραχυκύκλωσαν το σύστημα, τότε και μόνο τότε καθαρίζουμε το όνομά μας και επαναφέρουμε την υπόληψή μας και την αξιοπρέπειά μας. Τότε θα μπορέσουμε να βγούμε προς τα έξω και να ξαναπούμε για τη χώρα μας, να ξανακαλέσουμε επενδυτές να έρθουν να επενδύσουν σε αυτή και να την αγαπήσουν.

Και αυτοί θα έρθουν. Πρώτα όμως θα πρέπει να την αγαπήσουμε εμείς. Τότε και μόνο τότε το όφελος θα είναι καταμερισμένο σε όλους.

Στον τομέα των ακινήτων είναι πολλά που μπορούμε να κάνουμε. Θα τα δούμε στην πορεία.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2020

Αεροφωτογραφία του Ασκληπιείου της Επιδάουρου από τα βόρεια. Διακρίνεται το κυκλικό οικοδόμημα, δηλαδή η Θόλος. Στα αριστερά, διακρίνεται η ανασκαφή του αρχαϊκού κτιρίου. Στο βάθος, αριστερά, βλέπουμε το αρχαίο θέατρο.

Η χθόνια κατοικία του Ασκληπιοῦ

Σημαντικό οικοδόμημα κάτω από τη Θόλο στην Επίδαυρο δίνει νέα στοιχεία για το μεγαλύτερο θεραπευτήριο του αρχαίου κόσμου

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΓΚΑ**

Τα τελευταία χρόνια, οι επισκέπτες του Αρχαίου Θεάτρου της Επιδάουρου αναζητούν να μάθουν όλο και περισσότερες λεπτομέρειες για τους «θησαυρούς» που αποκαλύπτονται στις ανασκαφές γύρω από το κτιριακό συγκρότημα του Ασκληπιείου. Το μεγαλύτερο θεραπευτήριο του αρχαίου κόσμου. Το απρόσμενο νέο που «τάραξε» την ηρεμία του αργολικού τοπίου, ήταν η αποκάλυψη ενός οικοδομήματος, δίπλα ακριβώς, στη «μυστηριακή» Θόλο: το εμβληματικότερο κτίριο του Ασκληπιείου του οποίου κατασκευάστηκε μεταξύ του 365 και 335 π.Χ.

Το νέο ορθογώνιο αρχαϊκό κτίριο, που εντοπίστηκε σε βάθος τριών μέτρων, ήταν η χθόνια κατοικία του θεού Ασκληπιού, από την αρχή που έφτασε στην Επίδαυρο. Και αυτό δεν συνέβη στα μέσα του 6ου αι. π.Χ. όπως πιστεύαμε έως σήμερα, αλλά από το τέλος του 7ου αι. π.Χ. Είχε, μάλιστα, την ίδια λειτουργία με το κυκλικό κτίριο της Θόλου που ακολουθήθηκε. Τώρα μας δίνει νέες πληροφορίες για την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής της εποχής και για τη λατρεία του θεού.

Όπως λέει ο επικεφαλής των ανασκαφών, ο ομότιμος καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας κ. Βασίλης Λαμπρινουδάκης στην «Κ», η αποκάλυψη του αρχαϊκού κτιρίου που ξεκίνησε το 2015, «είναι μια γοητευτική περίπτωση έρευνας». Ξεκίνησε όταν άρχισαν οι αεροφωτογραφίες στο ιερό. «Τότε είδαμε ότι ο υπάρχων βωμός, που ονομάζαμε του Απόλλωνα, ο οποίος είναι αρχαϊκός και βρίσκεται κάπου 50 μέτρα στα ανατολικά της Θόλου, ήταν αξονικά τοποθετημένος και προσανατολισμένος προς αυτών. Κάναμε μια νέα έρευνα σε εκείνο το σημείο και βρήκαμε μία επιγραφή με την οποία σφραγίστηκε αργότερα αυτός ο βωμός. Ήταν της Ηπόνης, συζύγου του Ασκληπιού. Κατάλαβα ότι είναι ένας χθόνιος βωμός Ασκληπιού και Ηπόνης. Όμως, είναι του 6ου αι. π.Χ. και η Θόλος του 4ου αι. π.Χ. Να τι μας κίνησε να πάμε στη Θόλο: Σκεφτήκαμε αφού είναι προσανατολισμένος προς το κυκλικό οικοδόμημα, δηλαδή τη Θόλο, η οποία έρχεται σε αξονική θέση με αυτό τον βωμό, κάτι παλιότερο πρέπει να υπάρχει». Ένα μέρος του αρχαϊκού κτιρίου

είναι κάτω από τη Θόλο και παλιότερο και του βωμού (550 π.Χ.). Για αυτό άλλωστε θεωρήθηκε ότι ο Ασκληπιός εμφανίζεται την ίδια εποχή. «Όμως, το κτίριο χρονολογείται γύρω στο 600 π.Χ. και έχει ένα ελαφρώς διαφορετικό προσανατολισμό». Ο εντοπισμός του αλλάζει πολλά από όσα γνωρίζαμε.

Ξεκινώντας την έρευνα, η ανασκαφική ομάδα εντόπισε μπροστά στη Θόλο ίχνη μιας τεράστιας πυράς. «Ήταν γύρω στα 6 μέτρα το πλάτος της και το μήκος της συνεχιζόταν και κάτω από αυτή. Φτάνοντας στον βράχο, βρέθηκαν τα κοψίματα ενός ορύγματος το οποίο ήταν γεμάτο με

«Ο Ασκληπιός γιάτρευε μέσα από τη γη, διότι ο ύπνος είναι μία μαγική μίμηση του θανάτου. Στην Επίδαυρο θεωρούσαν ότι ο Ύπνος είναι ο αδελφός του Θανάτου».

οικοδομικό υλικό. Επειτα, σε βάθος 5 μ. κάτω από τη σημερινή επιφάνεια του εδάφους αποκαλύφθηκε ένα εξαιρετικής ποιότητας ψηφιδωτό δάπεδο. Κατάλαβαμε ότι πρόκειται για ένα υπόγειο».

Πλίνθινο οικοδόμημα

Στις ανασκαφές του 2018 και του 2019, εντοπίστηκαν θεμελιώσεις βάσεων γύρω από το όρυγμα που προορίζονταν για μία περίπτωση, και στο εσωτερικό του το οικοδομικό υλικό. Επίσης κομμάτια από πλίνθες, δηλαδή πηλό ζυμωμένο με άχυρο και τρίχωμα κασίκας, που ήταν ο πλίνθιός της εποχής. «Τα στοιχεία έδειχναν ότι εκεί υπήρχε ένα πλίνθινο οικοδόμημα». Βρέθηκαν όμως, και δολιμένα από ασβεστόλιθο κομμάτια και γύρω από το δάπεδο, η τάφος θεμελίωσης ενός τοίχου. Μάλιστα, πολλές πέτρες του, είχαν πάνω τους παχύ κονίαμα, καλυμμένο με βαθυκόκκινο χρώμα. Το όρυγμα ήταν επενδυμένο με ισχυρό λίθινο τοίχο ο οποίος δημιουργούσε ένα κανονικό υπόγειο δωμάτιο. Στο εσωτερικό του βρέθηκαν οκταγωνικές πέτρες με μία διαμετρική οπή γύρω στα 22

Το κέντρο του ιερού με την ανασκαφή μπροστά στη Θόλο. Σε κύκλο, η αεροφωτογραφία της ανασκαφής: Το σκαμμένο στον βράχο υπόγειο. Γύρω του οι βάσεις της περίπτωσης του ισογείου.

εκατοστά, το τυπικό μέγεθος ξύλινων στηριγμάτων που χρησιμοποιούσαν εκείνη την εποχή. Και γύρω στον βωμό, όστρακα του τέλους του 7ου αι. π.Χ.

«Ήταν ένα υπόγειο καλά δομημένο και πάνω του υπήρχε ένα ξυλοπλίνθινο οικοδόμημα με περίπτωση, ένα περιστύλιο με αυτές τις ξύλινες κολόνες. Ένα δηλαδή, διώροφο κτίριο όπως η Θόλος», εξηγεί ο επικεφαλής των ανασκαφών.

Στη φετινή ανασκαφή του Πανεπιστημίου Αθηνών που πραγματοποιήθηκε με τη σταθερή υποστήριξη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Αργολίδας, αποκαλύφθηκε το πλήρες πλάτος του κτιρίου και ένα μεγάλο ακόμα μέρος του μήκους του. Το πλάτος στο υπόγειο είναι 3,6 μ. και στο ισόγειο μαζί με την περίπτωση φθάνει τα 8,2 μ. Το κτίριο έχει αποκαλυφθεί σε μήκος 10,2 μ., συνεχίζεται όμως προς τα δυτικά και στη βόρεια πλευρά του, κάτω από τη Θόλο. Την επόμενη χρονιά αναμένεται να αποκαλυφθεί στη νότια πλευρά του, το πλήρες μήκος του. Στο μεταξύ, σε μία τετράγωνη εσοχή που εντοπίστηκε στο ψηφιδωτό δάπεδο, βρή-

καν το αποτύπωμα της βάσης μιας σκάλας με την οποία κατέβαιναν από το ισόγειο στο υπόγειο.

«Είναι ένα κτίριο πολύ σημαντικό για την εποχή του, το οποίο προτυπώνει τη Θόλο, που ήταν τάφος του Ασκληπιού. Ήταν η υπόγεια κατοικία του Ασκληπιού ο οποίος είχε μία θεϊκή υπόσταση. Ηρώας και θεός μαζί, χθόνιος και ουράνιος. Είχε τη δυνατότητα να πεθαίνει αλλά και να είναι αιώνιος. Ενσάρκωνε τη δύναμη της φύσης η οποία πεθαίνει κάθε χρόνο, παίρνοντας στα σπλάγχνα της τον σπόρο της προηγούμενης χρονιάς και την επόμενη ξαναγεννιέται δίνοντας νέα ζωή. Ο Ασκληπιός γιάτρευε μέσα από τη γη, διότι ο ύπνος είναι μία μαγική μίμηση του θανάτου. Στην Επίδαυρο θεωρούσαν ότι ο Ύπνος είναι ο αδελφός του Θανάτου».

Η εγκοίμηση

Η θεραπεία των ασθενών γινόταν με την εγκοίμηση στο Αβατο ή εγκοιμητήριο. «Ένα μονώροφο κτίριο στο ανατολικό του μισό, διώροφο στο δυτικό του μισό. Σε αυτό το σκοτεινό υπόγειο κατέβαιναν οι ασθενείς για

να κοιμηθούν στο έδαφος ή πάνω στο δέρμα του ζώου που θυσιάζαν». Ο θεός Ασκληπιός τον επισκεπτόταν στο όνειρό του, άλλοτε τον γιάτρευε, άλλοτε υποδείκνυε κάποιο φάρμακο ή του έλεγε τι να κάνει. Η ανασκαφική ομάδα μελέτησε σε ποιο επίπεδο βρισκόταν η μυστηριακή Θόλος και σε ποιο αυτό το ημιυπόγειο. Όπως λέει ο κ. Λαμπρινουδάκης, «μας εξέπληξε ότι είναι ακριβώς στο ίδιο επίπεδο η οροφή του υπογείου της Θόλου και η οροφή του Αβάτου. Που σημαίνει ότι ήταν μία αρχιτεκτονική σκηνογραφία. Ο ασθενής κατέβαινε στο υπόγειο του Αβάτου για να συναντήσει στη γη τον ίδιο τον Ασκληπιό ο οποίος κατοικούσε δίπλα, στο υπόγειο της Θόλου».

Όταν θα χτιζόταν η Θόλος, το αρχαϊκό κτίριο κατεδαφίστηκε. Θέλοντας να το «τιμήσουν» πριν το αντικαταστήσει το νέο κυκλικό οικοδόμημα της Θόλου που για να γίνει κατέστρεψε το βορειοδυτικό τμήμα του παλιού κτιρίου, το γέμισαν και με υλικό από ιερά κτίρια τα οποία κατεδάφιζαν τριγύρω. Αλλωστε, τον 4ο αι. π.Χ., έγινε ένα μεγάλο οικοδομικό πρόγραμμα. Ανάμεσα στα λείψανα της λειτουργίας του, βρέθηκε μια χάλκινη μικρή αναθηματική φιάλη που έχει γύρω γύρω βαθιά βαθουλώματα, προφανώς θήκες αυγών. Ένα ιερό σκεύος του Ασκληπιού που πληώνει ότι εκεί λατρευόταν ο χθόνιος θεός, εξηγεί ο ανασκαφέας. Και συνεχίζει.

Ο Ασκληπιός ήταν θνητός και αθάνατος. Επομένως, ως ουράνιος έπρεπε να έχει ένα κανονικό βωμό. Διότι οι χθόνιοι βωμοί είναι μια αρχιτεκτονικά φτιαγμένη τρύπα στο έδαφος, στην οποία έριχναν αναίμακτες θυσίες: χυμούς φρούτων, γάλα, μέλι αλλά και καθαρό αίμα. Για τους ουράνιους θεούς ήταν η γνωστή αιματηρή θυσία των ζώων. «Έχουμε ενδείξεις και λείψανα από αρχαϊκά ιερά οικοδομήματα που πρέπει να ήταν ένα είδος ναού του ουράνιου Ασκληπιού. Αλλά ανατολικά της Θόλου, 20 μ. πιο πέρα, έχουμε το οικοδόμημα Ε, που είναι ο πρώτος βωμός τέφρας, δηλαδή αιματηρών θυσιών. Και εκεί, με τις μετανασκαφές, βρήκαμε όστρακα του 7ου αι., που σημαίνει ότι όταν κατέβηκε η λατρεία από το ιερό του Απόλλωνα Μαλεάτα κάτω, τον 7ο αι. π.Χ., ήδη υπήρχε και ο χθόνιος και ο ουράνιος Ασκληπιός».

Το πάρκο

Στην Επίδαυρο, η πανεπιστημιακή ομάδα εργάζεται με δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, θυμίζει ο Β. Λαμπρινουδάκης, καθώς επίσης ότι η ανασκαφή πραγματοποιείται με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας. Το επόμενο διάστημα αναμένεται η εφαρμογή της προγραμματικής σύμβασης 985.000 ευρώ που υπογράφηκε μεταξύ του υπουργείου Πολιτισμού, της Περιφέρειας Πελοποννήσου και του Δήμου Επιδάουρου, και προβλέπει τη μετατροπή του Ασκληπιείου σε ένα αρχαιολογικό και περιβαλλοντικό πάρκο. Περιλαμβάνει την περιήγηση σε όλο τον χώρο του Ασκληπιείου που γνωρίζουμε, διότι μεγάλο μέρος των μνημείων είναι απέξω. Επίσης τη δημιουργία νέας εισόδου και πάρκινγκ (χωρίς να καταργηθούν τα παλιά), που θα οδηγή τον επισκέπτη από τα αρχαία Προπύλαια. Στοιχεύμεν διαδρομή θα κατευθύνει τους επισκέπτες στα κτίρια, έτσι ώστε να κατανοούν όσα βλέπουν και με τη βοήθεια των νέων μέσων. Κάθε εισερχόμενος θα μπορεί να δει τη Στοά του Κότους από όπου οι προσκυνητές της εποχής αγοράζαν τα αναθήματά τους προτού εισέλθουν στο ιερό, τη βιβλιοθήκη όπου οι ασθενείς πληροφορούνταν τι συνέβη σε άλλους επισκέπτες, θα βλέπει τα πηγάδια, τις κρήνες, τα λουτρά κ.ά. Νέα υπάρχουν και από το πεδίο των αναστηλώσεων. «Σύντομα θα αναστηλωθεί κίονας στον ναό του Ασκληπιείου, ώστε κι αυτό το κεντρικό κτίριο να αποκτήσει την τρίτη διάσταση».

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

18.10 - 24.10.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«The Nether»

Το θεατρικό έργο «The Nether» της Jennifer Haley παρουσιάζεται για πρώτη φορά στα ελληνικά σε μορφή θεατρικού αναλογίου. Σκιαγραφώντας το ενδεχόμενο της εικονικής βίας χωρίς συνέπειες, το έργο πραγματεύεται φιλοσοφικά και ηθικά ερωτήματα που εγείρονται από την εξέλιξη της τεχνολογίας της εικονικής πραγματικότητας. Σε σκηνοθεσία της Εβίτας Ιωάννου, παίζουν: Έλενα Καλλινίκου, Λούκια Πιερίδου, Μιχάλης Ασιήκη και Μάριος Ιωάννου. Φυτώριο Εικαστικής Καλλιέργειας, Νεχρού 2, Δημοτικός Κήπος Λευκωσίας από τις 16 Οκτωβρίου μέχρι 20 Οκτωβρίου, ώρα 8:00 μ.μ. **Πληροφορίες** **τηλέφωνο 99629610.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Frozen - Κάτω από τον πάγο

Ικνυλατώντας τις πολλαπλές μορφές ενός μείζονος κοινωνικού προβλήματος, τη σεξουαλική κακοποίηση και τη δολοφονία ενός δεκάχρονου κοριτσιού από έναν κατά συρροή δολοφόνο, το συγκλονιστικό Frozen (1998) της Βρετανίδας συγγραφέα Bryony Lavery φαντάζει περισσότερο επίκαιρο από ποτέ. Η παράσταση, σε νέα μετάφραση της Αύρας Σιδηροπούλου, αναδεικνύει την πρωτοποριακή, αιχμηρή γραφή της Lavery μέσα από τις προσωπικές

ιστορίες των τριών πρωταγωνιστών - μιας μητέρας, ενός παιδόφιλου δολοφόνου και μιας ψυχιάτρου - που σταδιακά συνδέονται. Βασικό ρόλο στη δράση διαδραματίζει η εισβολή του «έξω» στο «μέσα», του βιωμένου στο φαντασιακό, του πραγματικού γεγονότος στον χώρο της διαταραγμένης μνήμης. Θέατρο ΣΚΑΛΑ, Κυριάκου Μάτισ 15, Λάρνακα. Παραστάσεις 17, 18, 24, 25, 31 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες** **τηλέφωνο 24652800/1 - 99490102.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Fusionia Quartet στο Τεχνόπολις 20

Το Τεχνόπολις 20 συνεχίζει με τη σειρά συναυλιών κλασικής μουσικής «Techropolis 20 Classics», στο Μαρκίδειο Θέατρο στην Πάφο, με το Fusionia Quartet. Ο Μάριος Ιωάννου (βιολί), Σάββας Λάγου (βιολί), Sorin Alexandru Horlea (βιόλα) και Robert Grod (κοντραμπάσο) ένωσαν τις μουσικές τους ικανότητες, αφού ανακάλυψαν το κοινό τους πάθος για την παρουσίαση ενός προγράμματος που συνδυάζει το κλασικό ρεπερτόριο με άλλα είδη μουσικής, το fusion. Πρόγραμμα: Wolfgang Amadeus Mozart, Divertimento in D major, K 136, S. A. Horlea & Απόλλων Καλαμένιος, 5 sketches for string quartet, Danish String Quartet. Επιλογές από το άλμπουμ 'Last Leaf' (Shore, Polska from Dorothea, Intermezzo, Shine you no more). Τεχνόπολις 20, την Τέταρτη 21 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Λεωφ. Νικολάου Νικολαΐδη 18 Πάφος. **Πληροφορίες** **τηλέφωνο 70002420.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Επιθυμία για ζωή μέσα από την έλξη του θανάτου

Ο Λαβ Ντίαζ έχει περιορισμένο κοινό στην Ελλάδα. Ελάχιστοι, κινηματογραφόφιλοι, τον γνωρίζουν. Ο 62χρονος Ντίαζ είναι σκηνοθέτης από τις Φιλιππίνες και εδώ και χρόνια όποτε εμφανίζεται σε διεθνή φεστιβάλ φεύγει με ένα βραβείο. Προσωπικά τον ανακάλυψε το 2016 στο Φεστιβάλ Βερολίνου. Εκείνο τον Φεβρουάριο αποχώρησε με την Αργυρή Αρκτο για την οκτάωρη ταινία του «A lullaby to the sorrowful mystery» (Ένα νανούρισμα για το θλιβερό μυστήριο) και μερικούς μήνες αργότερα, Σεπτέμβριο, στη Βενετία βραβεύτηκε με το Χρυσό Λιοντάρι για τη «Γυναίκα που έφυγε» (The woman who left), διάρκειας 3 ωρών και 45 λεπτών.

Η πρώτη, ήταν ένα οπτικό έπος, σαν παραισθησι, βασισμένη σε ιστορικά γεγονότα της χώρας του, μύθους, μνήμες, πρόσωπα υπαρκτά και επινοημένα, με τραύματα που αιμορραγούν και στοιχειώνουν. Η δεύτερη, αφηγείται έξοχα και μοναδικά την ιστορία της Οράσια, μιας γυναίκας που έχει περάσει τα τελευταία 30 χρόνια στη φυλακή, για ένα φόνο τον οποίο δεν έχει διαπράξει. Αυτές τις ημέρες προβάλλεται η νέα ταινία του, το «Γένος Παν», που απέσπασε το βραβείο σκηνοθεσίας στο τμήμα «Ορίζοντες» στη βενετσιάνικη Μόστρα του Σεπτεμβρίου. Η προβολή εντάσσεται στο πλούσιο και ξεχωριστό 11ο Φεστιβάλ Πρωτοποριακού Κινηματογράφου της Αθήνας, το οποίο διοργανώνει η Ταينوθήκη της Ελλάδος (άρχισε στις 16 και ολοκληρώνεται στις 26 Οκτωβρίου), διεξάγεται online και είναι δωρεάν. Στο 2,5 ωρών «Γένος Παν» πρωταγωνιστούν τρεις παράνομοι ανθρωκωρύχοι, οι οποίοι επιστρέφουν στο νησί τους έπειτα από μήνες μόχθου σε σκληρές συνθήκες. Με τα χρήματα που κέρδισαν με την επινοη δουλειά τους, ακολουθούν μια διαδρομή δαιδαλώδη, διασχίζοντας θάλασσα, βουνά και δάσος, για να φθάσουν στον προορισμό τους. Τίποτα δεν είναι ίδιο, όμως, μετά το ταξίδι: ούτε οι ίδιοι (όσοι απέμειναν) ούτε το νησί τους. Δύσκολο να παροτρύνει κανείς θεατές να παρακολουθήσουν ασπρόμαυρες περιπλανήσεις μεγάλης διάρκειας. Όσο κι αν ο ίδιος ο Ντίαζ εκνευρίζεται με τις «επικέςτες»: «Τι σημαίνει «αργό σινεμά»; Δεν ξέρω γιατί κάθε φορά που μιλάμε για το σινεμά μιλάμε για το μήκος των ταινιών. Είναι σινεμά. Όπως ακριβώς είναι η ποίηση, η ζωγραφική: μικρός ή μεγάλος καμβάς, είναι το ίδιο πράγμα».

Είναι ανακουφιστική η αίσθηση βραδύτητας, διατείνονται ορισμένοι, καθώς ταυτίζεται με τον ρυθμό της απόλαυσης και της μνήμης. Από την άλλη, ο ίδιος ο Φιλιππινέζος δημιουργός δεν παραγνωρίζει τη σημασία του χρόνου: «Ο χρόνος τρέχει τόσο γρήγορα, δεν έχουμε έλεγχο σε ό, τι συμβαίνει. Γι' αυτό, καλύτερα να λέμε αμέσως αυτό που θέλουμε», επισημαίνει ένα από τα πρόσωπα στο «A lullaby to the sorrowful mystery». Αυτό το λίκνισμα πάνω στην πραγματικότητα δίνει στο σινεμά του Ντίαζ έναν διαρκή κυματισμό. Με έναν περιέργο τρόπο, τα εξαιρετικά μαυροασπρα πλάνα του δεν είναι μια «γιορτή» της δράσης. Η εικόνα, που είναι φροντισμένα ρεαλιστική, διασπάται σε δεκάδες υποσύνολα. Διαπερνά τη ζωή όπως τη βλέπουμε, το «δέρμα», τα επιφανόμενα. Διαπερνά τα φωχικά δωμάτια, τους βρώμικους δρόμους, τις εκκλησίες και τις φτωχογειτονιές, την ανέχεια, την απληστία, τον φόνο, την αγάπη, τη συγχώρεση, την εγκατάλειψη, τις πολλαπλές μεταμφιέσεις της ανθρωπίνης ύπαρξης. Αναζητεί την κινητήριο δύναμη, την επιθυμία για ζωή μέσα από τη διαρκή έλξη του θανάτου.

Ξεκινάει από τον θάνατο, ίσως να είναι και ο πυρήνας των θεμάτων που επιλέγει, και σιγά σιγά συνδέεται αποφασιστικά με τη ζωή. Ο χρόνος κυλάει αντίστροφα, ίσως γι' αυτό απλώνεται τόσο: δεν πυκνώνει βαδίζοντας προς τον θάνατο, «αραιώνει» αναζητώντας πατήματα ζωής, όσο μελαγχολικά ή βασανιστικά κι αν είναι. Οι πρώτες του βρίσκουν χαρά και διαφυγές σε απροσδόκπτες στιγμές, η ιστορία της χώρας του και η πολιτική συνθήκη καθορίζουν εν πολλοίς την πορεία τους, αναζητούν τρόπους επουλώσις των ατομικού ή συλλογικού τραύματος, καθώς και τα δύο βαραίνουν εξίσου, αλληλεπιδρούν και διαμορφώνουν την ψυχοσύνθεσή του και τη συνειδησή τους. «Θέλω με την τέχνη μου να συλλάβω το μυστήριο της ανθρωπίνης ύπαρξης. Θέλω να κατανοήσω τον θάνατο. Θέλω να κατανοήσω τη μοναξιά. Θέλω να κατανοήσω την πάλιν. Θέλω να κατανοήσω τη φιλοσοφία του λουλουδιού που αποφασίζει να φυτρώσει στον βούρκο», λέει ο Ντίαζ. Η προσπάθεια «να κατανοήσει» δεν τελειώνει ποτέ. Το ξέρει, συνεχίζει.

ΘΕΑΤΡΟ

«Το Κενό» από το Θέατρο Δέντρο

Το Θέατρο Δέντρο παρουσιάζει το θεατρικό έργο του Μάριου Νικολάου «Το Κενό» - μια σπουδή πάνω στις ξεχασμένες πτυχές της ανθρωπίνης φύσης - σε σκηνοθεσία Μάριου Ιωάννου. Σε μια δυστοπία, που δεν απέχει πολύ από τον δικό μας κόσμο, δυο άντρες και δυο γυναίκες βρίσκονται έγκλειστοι σ' ένα σπίτι. Οι τέσσερις αυτοί άνθρωποι, στερούνται αυτοβούλως την ατομική τους ελευθερία και διαθέτουν τον εαυτό τους σε ένα πείραμα. Ένα πείραμα που αποσκοπεί στον απόλυτο έλεγχο του ανθρώπινου μυαλού, με στόχο να εξηγηθεί το σύστημα που το δημιουργή-

σε. Τη διαδικασία «λοβοτομής» επιτηρεί και καθοδηγεί η «πρόνοια» με υπέρμετρο ζήλο, η οποία επιβάλλει και τους κανονισμούς του σπιτιού. Η αρχικά σταθερή πορεία της όλης διαδικασίας κρύβει ανατροπές και απρόσμενες εκπλήξεις. Τα πειραματόζωα αποκαλύπτουν πτυχές της ανθρωπίνης φύσης που τόσο το σύστημα της «πρόνοιας» όσο και οι ίδιοι είχαν ξεχάσει ή προσπαθήσαν να ξεχάσουν. Θέατρο Δέντρο, Ενότιπος 44 Παλουριώτισσα, Λευκωσία από τις 16 Οκτωβρίου μέχρι 19 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες** **τηλέφωνο 99384606.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Η Φάρμα των Ζώων» από τη Μ. Κυριακού

Ατομική έκθεση εικαστικού Μαρίας Δέσποινας Κυριάκου. Ανθρώπινες ανησυχίες, επικαιρότητα. Πώς ο άνθρωπος αντιμετωπίζει την σκληρή πραγματικότητα και πώς βγαίνει ακέραιος μέσα από τις δυσκολίες - προβλήματα του σύγχρονου κόσμου. Άνθρωπος, ένα είδος υπό εξαφάνιση. Ο Τζωρτζ Όργουελ απεικόνισε τέλεια τον άνθρωπο μέσα από τα ζώα στο βιβλίο του «Η Φάρμα των Ζώων». Αποτελώντας αυτό την έμπνευση για την καλλιτέχνη, ξεκινά την αναζήτησή του ανθρώπου μέσα από τα ζώα που πρωταγωνιστούν στα έργα της. Γίνεται παρατηρήτης του κόσμου και ιδιαίτερα της κυπριακής κοινωνίας μέσα από το παρελθόν και το παρόν της κυπριακής πραγματικότητας. Τα έργα γίνονται μέρος της φάρμας και ενσωματώνονται στο χώρο. Συνυπάρχουν αρμονικά με τα ζώα και ο επισκέπτης βιώνει με όλες του τις αισθήσεις την εμπειρία, έχοντας και ο ίδιος διαδραστικό ρόλο με τα εκθέματα. Riverland Bio Farm, η έκθεση θα διαρκέσει από τις 16 Οκτωβρίου μέχρι 26 Οκτωβρίου. **Πληροφορίες** **τηλέφωνο 99119071.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Ποίηση και Πηλός» στο Κέντρο «ΔΙΑΤΟΠΟΣ»

Το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος παρουσιάζει έκθεση του διεθνούς φήμης κεραμίστα Βαλεντίνου Χαραλάμπους με τίτλο «Ποίηση και Πηλός». Η έκθεση που πραγματοποιείται στο ΚΣΤ Διάτοπος επιθυμεί να φωτίσει μια καλλιτεχνική πτυχή του δημιουργού που δεν είναι γνωστή στο ευρύ κοινό. Την ποιητική πλευρά του κεραμίστα Βαλεντίνου. Το βιβλίο του «Ο ιστός της αράχνης», εκδόσεις Εν τύποις, 2018 σηματοδοτεί ένα νέο προσανατολισμό που εμπλουτίζει την πολύτιμη μέχρι τώρα καλλιτεχνική του διαδρομή. Μια συλλογή ποιημάτων, μια συνάντηση του δημιουργού κεραμίστα με τις λέξεις που οδηγεί σε μια σειρά εκπληκτικών σχεδίων εμπνευσμένων από αυτά. Ποίηση και σχέδιο λοιπόν σε ένα νοητικό διάλογο με

τον πηλό γιατί ο Βαλεντίνος είναι ο από-

αυτος ποιητής και εραστής του πηλού. Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης ΔΙΑΤΟΠΟΣ, Κρήτης 11, Λευκωσία, η έκθεση θα διαρκέσει από 14 Οκτωβρίου μέχρι 7 Νοεμβρίου. **Πληροφορίες** **τηλέφωνο 22766117.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Τα λόγια της καρδιάς μας

Περπάτησα τις προάλλες στον Συνοικισμό Στρόβολος II. Ο αρχικός σκοπός ήταν να συγκεντρώσω μικρές ιστορίες εγκατάστασης προσφύγων, μετά τον πόλεμο του 1974 και τον βίαιο εκτοπισμό χιλιάδων Ε/κ από τις πατρογονικές τους εστίες. Ποιοι είναι αυτοί οι άνθρωποι, από πού έφυγαν, πώς ήταν οι πρώτοι μήνες και άλλα παρόμοια. Τετριμμένα ίσως και πολλές ειπωμένα, ίσως να σκεφτείτε. Μπορεί, αλλά δεν παύει τα λεγόμενά τους να είναι κοινωνιολογικά και ιστορικά πολύ ενδιαφέροντα, αλλά και πολύ σημαντικά, διότι είναι το αποτύπωμα των πολύ απλών ανθρώπων. Με ενδιαφέρουν αυτοί άνθρωποι, οι σιωπηροί πρωταγωνιστές της ιστορίας, που όμως δεν έκαναν λαμπρά και μεγάλα. Έχει σημασία η ιστορία να μελετά αυτές τις απλές πράξεις, έχει σημασία πού και πού να δίνεται φωνή από τα Μέσα σε αυτούς τους απλούς ανθρώπους και σε τα έχουν ξαναπεί, γιατί αυτή είναι μια άλλη Κύπρος, που χάνεται οριστικά. ...

Ο αρχικός σκοπός, ωστόσο, αμέσως μετά την πρώτη μου επίσκεψη στην αυλή της κας Μαρίας από τη Λάμπθο, άλλαξε. Έκλεισα το μαγνητοφωνάκι μου, άφησα τη φωτογραφική μηχανή μου και σταμάτησα να κάνω ερωτήσεις. Απλώς άκουγα

την απάντηση στην πρώτη ερώτηση που έκανα «από πού είστε και πότε ήλθατε στον συνοικισμό;». «Από τη Λάμπθο της Κερύνειας», απάντησε η κα Μαρία, «έχει πολλά χρόνια, σαράντα και βάλε...». Χωρίς ανάσα η απάντηση συνέχισε λέγοντάς μου πόσο δύσκολα είναι τα πράγματα στον συνοικισμό, την κατάσταση των οικιών τους, τα προβλήματα μετακίνησης. Πώς μεγάλωσαν τα παιδιά τους σε αυτά τα μικρά σπιτάκια. ...

Στις επόμενες αυλές έκανα μόνο την ερώτηση «από πού είστε». Ο κος Ανδρέας ήταν από την Κυρά της Μόρφου, η κα Περασφόνη από το Παλαϊκυθρο, ο κος Πέτρος από το Συχαρή, ο οποίος μου τόνισε, «Πέτρος Νικολάου, του παπά Πέτρου», ο κος Νίκος από το Δίκωμο, ο κος Γιάννης από κάποιο χωριό της επαρχίας Λευκωσίας, η κα Ευαγγελία από το Ριζοκάρπασο, μία κυρία, ποτίζοντας τα λουλούδια της «από πολλά χωρικά». Μετά από την απάντηση του τόπου καταγωγής τους, όλοι έφευγαν από το παρελθόν και περνούσαν στο παρόν ή στο πολύ πρόσφατο παρελθόν. Αυτό που τόνιζαν είναι πως έκαναν ό,τι περνούσε από το χέρι τους για να ζήσουν τις οικογενείς τους, αφότου άφησαν τα τσαντιρία και μπήκαν στα σπίτια του συνοικισμού και έπρεπε να πλέον να αλλάξουν συνήθειες,

να συνθίσουν στη νέα τάξη πραγμάτων, να διαχειριστούν ενδεχομένως τραύματα από τον πόλεμο. Σχεδόν όλοι ήθελαν να με κεράσουν κάτι οπωσδήποτε, άλλοι μου άνοιξαν την αυλόπορτα και άλλοι πλυσίαν στο κάγκελο, όταν με είδαν να πλησιάζω. Η ατμόσφαιρα του συνοικισμού, ωστόσο, ήταν βαριά, ένιωθες ότι η Πολιτεία μοιάζει να ξεκρέωσε με αυτούς τους ανθρώπους, όταν τους παραχώρησε τα σπίτια, και όταν ενίοτε έκανε απαραίτητες εργασίες συντή-

ρησες. Η Κύπρος των συνοικισμών είναι η άλλη Κύπρος, η Κύπρος που χάθηκε το 1974, μα και η Κύπρος που έμελλε να χαθεί μετά το 1974, όταν οι συνοικισμοί έγιναν γκέτο... Θεωρώ τους συνοικισμούς ένα εξαιρετικό κρατικό παράδειγμα αδιαφορίας και εξαλείψης της ζωής μνήμης. Η Πολιτεία, η επίσημη Κυπριακή Δημοκρατία, έβλεπε αυτούς τους ανθρώπους ως τελειωμένες υποθέσεις, κατοίκους παρίες στις περιφέρειες των μεγάλων αστικών κέντρων και έτσι τους συμπεριφέρθηκε, κομποστοποιώντας τους.

Κι όμως τα χαμόγελα, ανθρώπων που πέρασαν δύσκολα, δεν είναι δυσεύρετα. Ο κος Πέτρος από το Συχαρή καθισμένος στον ισκίο ενός πανύψηλου κυπαρισσιού μου είπε: «Εδώ μέσα πέθανε ο πατέρας μου, ο πεθερός μου, εδώ μεγάλωσα τα παιδιά μου... Τώρα περιμένω τη σύζυγο από το νοσοκομείο». ... Είχε πάρει τον κλώνο του κυπαρισσιού από τον καταυλισμό της Κρατικής Έκθεσης, στον οποίο έζησε με την οικογένειά του σχεδόν τρία χρόνια, τον φύτεψε στην αυλή της προσφυγικής του κατοικίας και σήμερα 40 και βάλε χρόνια μετά με αποχαίρετσε χαμογελώντας, λέγοντάς μου «Με τα λόγια τα δικά μας, αναπαύκεται η καρδιά μας», γιε μου.

Ο χρόνος σταματάει σε ένα παιδικό όνειρο

Η Κύπρια, νέα καλλιτέχνηδα Ελπίδα Φραγκεσκίδου μιλάει στην «Κ» για τις συνεργασίες στο Ίδρυμα Ωνάση και στο Φυτώριο

Συνέντευξη στη ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ

Η **Ελπίδα** Φραγκεσκίδου είναι μια νέα καλλιτέχνηδα, που ήδη στο βιογραφικό της έχει συνεργασίες όπως το Onassis AiR, Μπιενάλε Αθηνas, Α. Αντωνοπούλου Gallery, Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα. Με την επιστροφή της στην Κύπρο έλαβε μέρος για το residency πρόγραμμα του Φυτωρίου. Μια καλλιτέχνηδα τελειομανής, με ξεκάθαρο στόχο, αγάπη και πάθος για τη δουλειά της. Μέσα από τα έργα της Ελπίδας μπορεί κάποιος να δει την ιστορικότητα με σύγχρονη ματιά, αλλά και μια πολύ φρέσκια αισθητική. Η «Κ» μίλησε με την Ελπίδα για την πορεία της μέχρι τώρα, για τον ερχομό της πίσω στο νησί αλλά και για το τι θα άλλαζε στην Κύπρο.

—Η δουλειά σου έχει άμεση σχέση με την Κύπρο και την ιστορία και μας μεταφέρει με ένα πολύ σύγχρονο τρόπο. Τι είναι αυτό που σε έκανε να ασχοληθείς με αυτό το θέμα;

—Αυτό βρίσκεται κάτω από τα πόδια μας, η Κύπρος και ο τρόπος που τη μεταφέρω σίγουρα είναι ότι απομένει αντιληπτό από τα χέρια μου. Στη δουλειά μου μπορείτε να νιώσετε τον χρόνο που έχει σταματήσει σε ένα παιδικό όνειρο. Ένας συνεχιζόμενος πολιτιστικός διάλογος, η υποκειμενικότητα της έμπειρης πραγματικότητας, η μετάβαση των παρελθόντων, των τρεχουσών και των μελλοντικών γεγονότων και ο σχηματισμός αναμνήσεων είναι από τα κύρια θέματα που εξετάζονται στη δουλειά μου. Όλο το νησί μοιάζει σαν αρχαιολογικό, ιστορικό και παράλληλα σύγχρονο εύρημα.

«Θεωρώ ότι άνθρωπος αναζητά την εφευρετικότητα δεν θέλει να συνεχίσει την πορεία απλώς αναπαράγοντας το παρελθόν», λέει στην «Κ» η Ελπίδα Φραγκεσκίδου.

—Βλέποντας τα έργα σου διακρίνω ότι δημιουργείς έναν καινούργιο χώρο μέσα σε έναν ήδη υπάρχοντα χώρο...

—Δημιουργώ και εγκαθιστώ γλυπτικούς όγκους, αντανakλώντας την αέναη μεταμόρφωση που παίρνουν τα σώματα και οι οντότητες. Με ενδιαφέρει η άμεση αλληλεπίδραση στον χώρο από τους θεατές και αυτό επιτυγχάνεται με δημιουργία ενός τόπου μέσα στο χώρο, σε συνδυασμό με άλλες δράσεις. «A place non place», ενός περιβάλλοντος που είναι καινούργιο, διαφορετικό από αυτό που ήμασταν πριν μπούμε στην εγκατάσταση που αφορά το έργο. Με ενδιαφέρει το έργο να γίνεται εμπειρία και επιτυγχάνεται σε μένα κυρίως με αυτό το τρόπο. Πώς η εμπειρία γίνεται ανάμνηση; Ενσάρκωνω ένα ιστορικό θεμέλιο, αρχιτεκτονικής και αρχαιολογίας. Ίσως ευθύνεται ο λόγος που ξεκίνησε όλη αυτή η σειρά έργων, από το πολλή περπάτημα που έκανα σε αυτή την πόλη. Το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων της Λευκωσίας δεν περπατούν την πόλη, δεν ξέρουν πολλά στοιχεία σε αυτή —είναι πολύ διαφορετική η διαδικασία του περπατήματος.

—Θα άλλαζες κάτι στα εικαστικά δρώμενα της Κύπρου;

—Κάθε μέρα θέλω να είναι καινούργια, θέλω να ζω να νιώθω ότι έχω νέα ερεθίσματα, νέες ευκαιρίες. Θέλω να νιώθω ότι είμαι σε μια μόνιμη εξέλιξη κάτι που θα έλεγα ότι θα μου άρεσε να νιώθω ότι συμβαίνει και στο περιβάλλον που ζω. Ήρθα βέβαια αρκετά φιλόδοξη, σύντομα θα ανοίξω τον δικό μου χώρο που ονομάζεται «KUNS Studio» και είναι ένα χώρος που θα είναι και studio και salon. Αυτό που θα ήθελα είναι να αλλάξω σιγά σιγά και την καθημερινότητα της κοινωνίας μας από τον χώρο της

τέχνης αλλά και γενικά, στο κομμάτι της εκπαίδευσης.

—Η τέχνη έχει όρια;

—«Κάνε τέχνη, και κάνε τη σπιτί σου;;;»; Η τέχνη είναι ζωντανή, αλληλεπιδρά σαν τα βακτήρια καλή ώρα. Η τέχνη, αν ήταν απλή θα είχε όρια. Βέβαια, είμαστε χωρισμένοι από τις τέχνες και από τα μέσα αναπαραγωγής τους που επιθυμεί πια κανείς δικαίος καινούργιες εικόνες και νέους τρόπους δημιουργίας της πραγματικότητας στο κάτω κάτω θεωρώ ότι άνθρωπος αναζητά την εφευρετικότητα δεν θέλει να συνε-

χίσει την πορεία του, απλώς αναπαράγοντας το παρελθόν...

Σημαντικές συνεργασίες

—Πώς ήλθε η συνεργασία με το Ίδρυμα Ωνάσης;

—Γνώρισα την ομάδα του Onassis AiR στην Ύδρα τον Απρίλιο. Είχα επιλεχθεί τότε να λάβω μέρος σε ένα workshop που έκανε σε συνεργασία με το Safar Studio και τον καλλιτέχνη αλλά και graphic designer Hatem Imam από Βηρυτό. Το workshop ονομαζόταν «Lying Fallow: The economy of care» και

διαρκούσε δέκα μέρες. Στη συνέχεια, βρέθηκα στο Μουσείο Μπενάκη τη μέρα της έκθεσης που διοργάνωσε το Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ του Δάκη Ιωάννου και το New Museum της Νέας Υόρκης και κάπου εκεί πέρασε όλο και πιο στενές σχέσεις. Το Ίδρυμα Ωνάσης χρηματοδότησε και αυτή τη μικρή, καλλιτεχνική όαση στο κέντρο της Αθήνας. Εκεί βρέθηκα να είμαι μέρος της ομάδας του πιλοτικού προγράμματος τους πρώτους έξι μήνες όπου κλείνοντας τον δρόμο μου εκεί άνοιξε μια νέα πόρτα για μια ομαδική έκθεση στην Α. Αντωνοπούλου Gallery για το καλωσόρισμα της πανδημίας.

—Ποια ήταν η δική σου μελέτη για το Residency σου στο Φυτώριο;

—Τα αντικείμενα μπορούν να διηγούνται ιστορίες... Χειροποίητο αποτέλεσμα μέσα σε μια χωρική εκδήλωση, ζωντανών και φανταστικών αναμνήσεων, που περιλαμβάνει προβληματισμό σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους βιώνουμε τον χρόνο, τον τόπο και τους τρόπους με τους οποίους τα απομνηνάρια του παρελθόντος κωδικοποιούνται, αποθηκεύονται και ανακτώνται μέσω πνευματικών και συναισθηματικών διαδικασιών, σχηματίζοντας αναμνήσεις. Τα έργα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του residency σχετίζονται με το νησί και την υλική κουλτούρα γύρω από αυτό. Μπορείτε να νιώσετε την παύση και τον χρόνο που έχει σταματήσει. Τα σημάδια από διαφορετικούς μύθους και γλώσσα. Τα ίδια τα αντικείμενα δεν είναι ποτέ εντελώς σωπικά, γιατί τα κεφάλια μας δεν είναι ποτέ εντελώς κενά: μπορούν να μας μιλήσουν μέσω μιας γλώσσας σημείων που έχουμε ήδη μάθει.

«Τα έργα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του residency σχετίζονται με το νησί και την υλική κουλτούρα γύρω από αυτό. Μπορείτε να νιώσετε την παύση και τον χρόνο που έχει σταματήσει», λέει η Ελπίδα για τα έργα της στο Φυτώριο.

Breakfast

ΜΕ ΤΟΝ ANTHONY 642 ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 06:00-10:00

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

Great network. Great value.

www.lovefm.com.cy

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Όπως Το Θέλεις

Το **LOVE FM 100.7** σε συνεργασία με το **BO CONCEPT**, ανανεώνουν το σαλόνι σου...
#ΟΠΩΣΤΟΘΕΛΕΙΣ!

BoConcept®

Η interior design ομάδα του BO CONCEPT θα έρθει στο σπίτι του μεγάλου νικητή, θα μάθει τις ανάγκες του, θα σχεδιάσουν μαζί το νέο του χώρο και θα ανακαινίσει το σαλόνι του, με έπιπλα και αξεσουάρ BO CONCEPT αξίας **€5000**.

Μείνε συντονισμένος/η με τις αγαπημένες σου εκπομπές και μάθε πως θα διεκδικήσεις αυτό το φανταστικό δώρο!

Η κλήρωση θα γίνει την **Δευτέρα 15 Νοεμβρίου**, ζωντανά στην εκπομπή του Τάσου και της Χριστιάνας. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

Πώς θύτης και το θύμα μπορεί να ταυτίζονται

Η σκινοθέτρια της παράστασης «Frozen. Κάτω από τον πάγο» Αύρα Σιδηροπούλου μιλάει στην «Κ» για τη δύναμη του έργου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η νέα παράσταση από το Θέατρο ΣΚΑΛΑ «Frozen. Κάτω από τον πάγο της Bryony Lavery, σε μετάφραση και σκηνοθεσία της Αύρας Σιδηροπούλου, αναδεικνύει την πρωτοποριακή, αιχμηρή γραφή της Lavery μέσα από τις προσωπικές ιστορίες των τριών πρωταγωνιστών – μιας μπτέρας, ενός παιδόφιλου δολοφόνου και μιας ψυχιάτρου – που σταδιακά συνδέονται. Στην «Κ» μίλησε η Αύρα Σιδηροπούλου και λέει ότι το παράλληλο, που όμως σκηνικά γίνεται ταυτόχρονο, είναι η κυρίαρχη σκηνική επιδίωξη, κάτι που βέβαια αποτέλεσε τεράστια πρόκληση κατά το στήσιμο του έργου. Η κα Σιδηροπούλου λέει επίσης ότι στην παράσταση αφνίεται το κοινό να αποφασίσει, ο καθένας για τον εαυτό του, πώς μπορεί να επιτευχθεί η υπέρβαση της συγχώρεσης. «Δεν ζητείται συγκεκριμένη ετυμνηγορία, παρά μόνο μία σιωπηλή αναμέτρηση με αυτό που ο ανθρώπινος νους δεν μπορεί να χωρέσει».

–Καταπάνεστε με ένα ιδιαίτερα δύσκολο ζήτημα, τη σεξουαλική κακοποίηση και τη δολοφονία ενός δεκάχρονου κοριτσιού, είναι θέμα που το θέατρο μπορεί να διείξει ή η τέχνη εν γένει;

–Το θέατρο οφείλει όντως να θίγει τα μεγάλα θέματα που απασχολούν τον άνθρωπο. Προτείνει, χωρίς να επιβάλλει, παρουσιάζει, χωρίς να κρίνει. Επίσης, το θέατρο μας επιτρέπει μία σχετικά «ασφαλή» απόσταση από τα γεγονότα. Μπορούμε να ταυτιστούμε αλλά και να «αποχωριστούμε» συναισθηματικά, όταν η ταύτιση γίνεται αφόρητη. Αυτή η ταλάντωση είναι εγγενής στο θέα-

Ο διάλογος ανάμεσα στο πραγματικό και βιωμένο και στην απόσταση που μας προσφέρει η τέχνη επιτρέπει στον θεατή να αισθανθεί, να αξιολογήσει και τελικά να κρίνει...

τρο. Ο διάλογος ανάμεσα στο πραγματικό και βιωμένο και στην απόσταση που μας προσφέρει η τέχνη επιτρέπει στον θεατή να αισθανθεί, να αξιολογήσει και τελικά να κρίνει, ακόμα και όταν το θέμα που πραγματεύεται η παράσταση φαντάζει –και είναι– επικίνδυνο, επώδυνο και αμφιλεγόμενο.

–Ισορροπεί το ίδιο το έργο μεταξύ συγχώρεσης και εκδίκησης; Θρήνου και οργής; Θύτη και θύματος;

–Επιχειρώντας να διερευνήσει τα κίνητρα και τις παρορμήσεις της εγκληματικής συμπεριφοράς, το έργο μάς φέρνει αντιμέτωπους με μία αρκετά μεγάλη γκάμα συναισθημάτων. Το κάθε δραματικό πρόσωπο κουβαλάει ένα τραύμα και η κάθε ιστορία ένα υπόστρωμα φόβου, οργής και αδυναμίας επικινυνότητας. Η αμφιβολία είναι διάχυτη παντού και κάθε φορά ο θεατής πρέπει να πιάσει το νήμα από την αρχή. Αυτή η διαρκής αμφισημία είναι και η μεγάλη δύναμη του κειμένου. Κατάθεσαμε την αμφιβολία στο κοινό, με την ελπίδα ότι η κάθε ρωγή στην αντίληψή μας για το «άλλο» μπορεί να ανοίξει μία χαραμάδα ελπίδας σχετικά με το γεγονός πως η ανθρωπίνη συμπεριφορά δεν καθορίζεται πάντα και αποκλειστικά από ενσυνείδητους νηικούς δείκτες. Η γνώση αυτή μπορεί να αποτελέσει

«Η δράση, συνεπώς, κινείται σε πολλά επίπεδα, μέσα και έξω από τα γεγονότα της απαγγελίας. Προσέγγισα αυτή την ιδιαίτερη δομή του έργου μέσα από τη σκηνική αφαίρεση, η οποία επιτρέπει να συνυπάρχουν όλες αυτές οι διαστάσεις σε ένα αέναο οπτικό και ηχητικό παρόν», λέει η Αύρα Σιδηροπούλου.

μερική λύτρωση ιδίως όταν αντιτίθεται στη βασανιστική βεβαιότητα της εγγενώς κακής ανθρώπινης φύσης. – «**Φόνοι κατά συρροή: Μία πράξη που συγχωρείται**»;... **Καλείτε το κοινό να βγάλει ετυμνηγορία;**

–Το κείμενο θέτει ένα ερώτημα: υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούμε να συγχωρέσουμε; Η συγχώρεση προβάλει ως αναγκαία προϋπόθεση για να μπορέσει κάποιος να

συνεχίσει να ζει. Ωστόσο, το έργο μάς αφνίει να αναλογιστούμε οι ίδιοι ποια μπορεί να είναι η φύση αυτής της συγχώρεσης. Η συχώρεση δηλαδή μπορεί να πάρει πολλές μορφές. Μπορεί να είναι μία σκέψη που μας βγάζει από τον εαυτό μας και πλησιάζει τον «άλλον». Μία δυνατότητα να αρθρώσουμε το ονοματεπώνυμο αυτού που μας προκαλεί τόσο μεγάλη οδύνη. Ή μία απόφαση

να μην αφήσουμε το παρελθόν να συνεχίζει να διληττριάζει το παρόν και το μέλλον μας.

–**Πόσο εφικτό, όμως, μπορεί να είναι μία συχώρεση, ή να δοθούν ελαφρυντικά σε έναν παιδόφιλο;**

–Πρόκειται για μία πράξη που απαιτεί εξαιρετική δύναμη και θεμελιώδη μετατόπιση από όσα θεωρούμε ότι μπορούμε να αντέξουμε. Η ανθρώπινη φύση είναι τόσο σύνθετη όσο και ευέλικτη. Εκεί που αμαρτάνει, συγχωρεί. Και αντιστρόφως. Στην παράστασή μας αφήνουμε το κοινό να αποφασίσει, ο καθένας για τον εαυτό του, πώς μπορεί να επιτευχθεί μια τέτοια υπέρβαση. Δεν ζητείται συγκεκριμένη ετυμνηγορία, παρά μόνο μία σιωπηλή αναμέτρηση με αυτό που ο ανθρώπινος νους δεν μπορεί να χωρέσει.

Επικαιρο και αναγκαίο έργο

–**Γιατί θεωρείτε ότι φαντάζει περισσότερο επικαιρο από ποτέ;**

–Στις μέρες μας, τα ποσοστά των περιστατικών παιδοφιλίας, αρπαγής, κατακράτησης, και σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων είναι πολύ υψηλά. Μας κατακλύζουν καθημερινά εικόνες από περιπτώσεις παιδιών που εξαφανίζονται από το σπίτι, αλλά και ειδήσεις για κυκλώματα παιδικής πορνογραφίας. Επιπλέον, τα περισσότερα από αυτά τα περιστατικά εμφανίζονται μέσα από στενά και οικογενειακά περιβάλλοντα και όχι δεν αφορούν περιπτώσεις αγνώστων προς το θύμα εγκληματιών. Ανάλογες περιπτώσεις με αυτή της Ρόνα, του δεκάχρονου κοριτσιού που στο Frozen απήγαγε και κακοποίησε ο Ραλφ, ξυπνούν πολλές πρόσφατες μηνύσεις στο μυαλό μας. Είναι αναπόφευκτοι οι συνειρμοί με την υπόθεση της μικρής Μαντλίν που εξαφανίστηκε το 2007 στην

Πορτογαλία, την περίπτωση των δύο μαθητών που απήχθησαν από έναν ψυχικά διαταραγμένο άντρα έξω από το σχολείο τους στη Λάρνακα, αλλά και, πιο πρόσφατα, την υπόθεση της Μαρκέλλας στη Θεσσαλονίκη. Φυσικά, νωπές είναι και οι μηνύσεις από την υπόθεση του κατά συρροή δολοφόνου στην Κόκκινη Λίμνη. Αναμένουμε ειλικρινά ότι το έργο θα αγγίξει τις πιο ευαίσθητες χορδές των Κύπριων θεατών. Το τόσο σαφές κοινωνικό συγκεκριμένο καθιστά το έργο όχι μόνο επίκαιρο, αλλά και αναγκαίο να παρασταθεί στην Κύπρο σήμερα.

–Μιλάμε για πάγωμα και ξεπάγωμα συναισθημάτων σε αυτό το έργο;

–Πράγματι, το έργο της Lavery εισχωρεί βαθιά κάτω από τους πάγους της ανθρώπινης ψυχής, επιχειρώντας να τους διαλύσει. Αυτό συμβαίνει και με τρία δραματικά πρόσωπα, που σταδιακά μετατοπίζονται από ένα σκοτεινό και παγωμένο συναισθηματικό πεδίο σε κάτι πιο ανοικτό και ενδεχομένως φωτεινότερο. Αυτή η μετατόπιση –ακόμα και στις πιο ακραίες και αμετάκλητες εκφάνσεις της– είναι δείγμα μιας νέας σοφίας και αυτογνωσίας για τους χαρακτήρες. Καθώς οι πάγοι που τους κρατούσαν φυλακισμένους στις πιο οδυνηρές τους μηνύσεις αρχίζουν να λιώνουν, οι ίδιοι, μέχρι τώρα παγιδευμένοι «κάτω από τον πάγο» των πιο μύχιων φόβων τους, αντιλαμβάνονται περισσότερα για τον εαυτό τους και προχωρούν ένα βήμα παρακάτω. Υπό αυτή την έννοια, το «ξεπάγωμα» αποτελεί κομβική μεταφορά στο έργο, μία λύτρωση μέσω της αποδοχής του πένθους ως αναπόφευκτου μέρους μιας διαδικασίας που θα μας επιτρέψει να αντέξουμε αλλά και να προχωρήσουμε παρακάτω.

Πολλές χρονικές και χωρικές διαστάσεις

–**Ποια είναι η ρηζικέλευση θεατρική φόρμα με την οποία θα παρουσιαστεί το έργο;**

–Το κείμενο μας ταξιδεύει σε πολλές χρονικές και χωρικές διαστάσεις. Μέσω flash-back μεταφερόμαστε στο παρελθόν και τον τόπο της απαγωγής και με fast-forward ξαναγυρνάμε στο βασικό «τώρα» της δράσης. Η δράση, συνεπώς, κινείται σε πολλά επίπεδα, μέσα και έξω από τα γεγονότα της απαγωγής. Προσέγγισα αυτή την ιδιαίτερη δομή του έργου μέσα από τη σκηνική αφαίρεση, η οποία επιτρέπει να συνυπάρχουν όλες αυτές οι διαστάσεις σε ένα αέναο οπτικό και ηχητικό παρόν. Το video art αλλά και η μουσική σύνθεση, στη μουσική τους επανάληψη, εντείνουν την αίσθηση του αναπόδραστου της μοίρας των

τριών ηρώων, αλλά και του τρόπου με τον οποίο όλες οι ιστορίες είναι άρρηκτα δεμένες μεταξύ τους. Αυτό το παράλληλο, που όμως σκηνικά γίνεται ταυτόχρονο, είναι η κυρίαρχη σκηνική επιδίωξη, κάτι που βέβαια αποτέλεσε τεράστια πρόκληση κατά το στήσιμο του έργου.

–**Ποια ήταν η μεγαλύτερη πρόκληση, σκηνοθετώντας το Frozen;**

–Πέρα από τον τρόπο με τον οποίο ο σκηνικός χώρος δύναται να φιλοξενήσει ένα τέτοιο πλήθος αλλαγών στον χώρο και τον χρόνο, μεγάλη πρόκληση υπήρξε επίσης το πόσο ανοικτό μπορεί να αφησεί κανείς το βασικό ερώτημα του έργου. Η ερμηνευτική γραμμή που προτείνουμε ελπίζω να επιτρέπει να διαφανεί η δυσκολία αυτή αλλά και η πεποίθησή μας ότι μία οριστική

απάντηση σε ένα τέτοιο ερώτημα είναι αυτοπυκνική.

–**Είναι νομίζετε το κυπριακό κοινό έτοιμο να αντιμετωπίσει τέτοιες παραστάσεις;**

–Κανένα κοινό δεν μπορεί ποτέ να είναι καλά προετοιμασμένο για τόσα πολλά κυμαινόμενα συναισθήματα όπως αυτά που αναπόφευκτα δημιουργεί το έργο. Όμως πιστεύω ότι ως καλλιτέχνες έχουμε ένα είδος ανθρωπιστικού αλλά και κοινωνικού χρέους: να φέρουμε τον εαυτό μας και τους θεατές μας αντιμέτωπους με τον καθρέφτη του «άλλου», του σκοτεινού, του παραβατικού, του επικινδύνου, έτσι ώστε να δούμε συλλογικά τι είναι αυτό που ένα οργανισμό σύνολο σε μία δημοκρατική κοινωνία μπορεί να κάνει για να χτυπήσει το «κακό» στη ρίζα του.

Το καθρέφτισμα αυτό μπορεί ίσως να αποτελέσει μία μορφή καθάρσης. Το θέατρο ανέκαθεν πάλεψε να εμπνεύσει βαθύ προβληματισμό, να μας ταρακουνήσει, αλλά από μία θεωρητικά «ασφαλή» απόσταση. Χωρίς αμφιβολία, κυπριακό κοινό θα πρέπει να μπορεί να αντιμετωπίσει τέτοιες παραστάσεις. Ιδιαίτερα δεδομένου του πρόσφατου ιστορικού της χώρας, το «Frozen. Κάτω από τον Πάγο» φαίνεται περισσότερο επίκαιρο από ποτέ.

–**Είναι ένα έργο φύλου; Αφορά δηλαδή τη γυναίκα περισσότερο και πώς θρηνεί ή συγχωράει ένας άνθρωπος που υπέστη το υπέρτατο άδικο, να δολοφονείται το παιδί του;**

–Στο έργο μας, και τα τρία δραματικά πρόσωπα –ο παιδόφιλος

εγκληματίας, η μπτέρα της οποίας το παιδί έχει απαχθεί, βιαστεί και δολοφονηθεί, αλλά και η ψυχίατρος που διερευνά τις βλάβες στον εγκέφαλο των ψυχικά και σωματικά κακοποιημένων ατόμων– περνούν μέσα από διάφορα στάδια πένθους. Αυτό που κάνει το έργο ιδιαίτερα συναρπαστικό είναι το πώς η προ-

σωπική ιστορία του ενός ακουμπάει στην ιστορία του άλλου μέσα από έναν άξονα «θύτη-θύματος». Και σίγουρα, αυτό δεν αφορά το φύλο, αλλά το πώς κάποιος μπορεί να θρηνήσει και να συγχωρέσει αλλά και το πώς, σε κάποιες περιπτώσεις, ο θύτης και το θύμα μπορεί να ταυτίζονται.

ΚΡΙΤΙΚΗ | Της ΜΑΡΙΑΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ

Εφαρμογή σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στην εκπαίδευση

Η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών δεν είναι ένα νέο φαινόμενο, αλλά ένα φαινόμενο που τώρα αποκαλύπτεται. Τα τελευταία χρόνια πολλά περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης βλέπουν το φως της δημοσιότητας, δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο ένα ευνοϊκότερο περιβάλλον τόσο για δημόσια συζήτηση αλλά ταυτόχρονα, και την αφύπνιση και ευαισθητοποίηση του καθενός μας, και όλων των αρμόδιων φορέων που μπορούν να συμβάλουν στην καταπολέμησή του.

Από το 2014 μέχρι και σήμερα έχουν γίνει θετικά βήματα ως προς την καταπολέμηση και αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Μεταξύ αυτών, η θέσπιση της νομοθεσίας του περί «Πρόληψης και Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας του 2014», η δημιουργία και η δράση του Συμβουλίου «Φωνή» που είναι υπεύ-

θυνο για την παρακολούθηση και την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, αλλά και η δράση του κάθε αρμόδιου Υπουργείου ή Σώματος, όπως είναι η Αστυνομία και το Δικαστικό Σώμα και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Σίγουρα οι ποινές που επιβάλλονται από τη δικαστική εξουσία αποτελούν ένα από τα μέτρα αντιμετώπισης και καταπολέμησης του προβλήματος, αλλά από μόνο του δεν λύνει το πρόβλημα. Η αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτεί τη συνεχή συντονισμένη δράση και συνεργασία μεταξύ φορέων και επαγγελματιών του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, από διαφορετικά πεδία. Καθοριστικός παράγοντας για λύση του προβλήματος είναι η αναγνώριση της ύπαρξής του αρχικά, και

στη συνέχεια η πρόληψη και λήψη ευθύνης και δράσης σε όλα τα επίπεδα, έχοντας ως αρχή την προστασία και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Ως Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού και μέλος της Φωνής θεωρούμε ότι ιδιαίτερη έμφαση απαιτείται να δοθεί στην πρόληψη και συγκεκριμένα στην εφαρμογή της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, η οποία αποτελεί το κυριότερο μέτρο πρόληψης και προστασίας των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση εφοδιάζει τα παιδιά με γνώσεις και καλλιέργει δεξιότητες, στάσεις και αξίες που χρειάζονται έτσι ώστε να είναι σε θέση να παίρνουν ενημερωμένες αποφάσεις, να αναγνωρίζουν επιβλαβείς και ανεπιθύμητες συμπεριφορές και να προστατεύουν τον εαυτό τους. Ευθύνη για τη σεξουαλική δια-

παιδαγώγηση των παιδιών δεν έχει μόνο το σχολείο αλλά και οι γονείς, οι οποίοι είναι σημαντικό να είναι ενημερωμένοι γι' αυτά τα θέματα.

Με βάση τους ειδικούς, συνήθως η αλλαγή στη συμπεριφορά των παιδιών μπορεί να αποτελέσει ένδειξη για σεξουαλική κακοποίηση. Για παράδειγμα, οι ενδείξεις μπορεί να είναι δυσκολίες στον ύπνο, υπερβολική ευαισθησία, απομόνωση ή υπερβολικός φόβος για συγκεκριμένο πρόσωπο ή χώρο. Επίσης, υπάρχουν σωματικές ενδείξεις που αφορούν την υγεία των παιδιών, ψυχολογικές και συναισθηματικές, όπως παρουσίαση άγχους και πανικού, ζεσπάσματα θυμού κ.ά. Οι προαναφερόμενες ενδείξεις δεν σημαίνουν κατ' ανάγκη την ύπαρξη κακοποίησης. Είναι σημαντικό να έχουμε υπόψη μας να μην οδηγούμαστε σε βεβιασμένα συμπεράσματα, αλλά να φροντίζουμε να είμαστε κοντά στα παιδιά μας, να τα παρατηρού-

με και σε περιπτώσεις που δούμε οτιδήποτε μας προκαλεί ανησυχία ή υποψία να ζητήσουμε βοήθεια από επαγγελματίες.

Τα παιδιά αφιερώνουν αμέτρητες ώρες στο διαδίκτυο και το γεγονός αυτό αυξάνει τον κίνδυνο για έκθεσή τους σε συμπεριφορές σεξουαλικής κακοποίησης. Τους τελευταίους μήνες έχουν αποκαλυφθεί αρκετά τέτοια περιστατικά. Διάφοροι φορείς και οργανισμοί συμπεριλαμβανομένου της Ευροπόλ, και της Αστυνομίας Κύπρου είχαν εκδώσει δημοσιεύσεις με τις οποίες υποστηρίζουν ότι τα περιοριστικά μέτρα εξαιτίας του κορωνοϊού ενδεχομένως να οδηγήσουν σε αύξηση του φαινομένου της ηλεκτρονικής σεξουαλικής κακοποίησης. Ευθύνη όλων μας είναι να προστατέψουμε τα παιδιά μας. Ας μην αγνοούμε συμπεριφορές που μπορεί να μας δημιουργούν υποψίες ή να αδιφορούν, όταν κοντά μας φτάνει μια πληροφορία σεξουαλικής

κακοποίησης. Μπορούμε να ζητήσουμε βοήθεια και οφείλουμε να καταγγέλλουμε.

Για οποιοσδήποτε πληροφορίες σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα της Φωνής www.foni.org.cy. Για βοήθεια επικοινωνήστε με τη Γραμμή Βοήθειας 22103234, την Ευρωπαϊκή Γραμμή Στήριξης Παιδιών και Εφήβων 116111 και στη Γραμμή 1460 της Αστυνομίας. Ο Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού διοργανώνει εκπαιδευτικές σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης σε παιδιά, γονείς και επαγγελματίες. Μέσω της Γραμμής 1455 του Συνδέσμου παρέχεται στήριξη και πληροφόρηση σε θέματα σεξουαλικής υγείας και ευημερίας.

Η κα Μαρία Επαμεινώνδα είναι εκτελεστική διευθύντρια του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού και μέλος του Συμβουλίου Φωνής.

Βραβείο Νομπέλ σε μια ποιητική φωνή

Η Λουίζ Γκλικ είναι η νέα κάτοχος του Νομπέλ Λογοτεχνίας

Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Οι σπάνιες δημόσιες εμφανίσεις της, η διακριτική της στάση σε παλιότερες βραβεύσεις, ευθύνονται για την εικόνα της ως ενός ανθρώπου μονήρους, απόμακρου. Πώς να νιώθει άραγε η Αμερικανίδα ποιήτρια Λουίζ Γκλικ, που από χθες το μεσημέρι είναι η 117η κάτοχος του βραβείου Νομπέλ Λογοτεχνίας, καθώς η Σουηδική Ακαδημία την επέλεξε «για την अपαραγνώριστη ποιητική φωνή της, που με τη λιτή της ομορφιά καθιστά την ατομική εμπειρία, οικουμενική»; Η πρώτη αντίδραση πάντως, όταν ενημερώθηκε από τον γραμματέα της Ακαδημίας Mats Μαλμ, ήταν ενδεικτική: «Ήταν μια έκπληξη για εκείνη», δήλωσε ο Μαλμ, «αλλά πάντως καλοδεχούμενη».

Γεννημένη το 1943 στη Νέα Υόρκη, πρωτότοκη κόρη μιας οικογένειας ουγγροεβραϊκής καταγωγής, η Γκλικ ενδιαφέρθηκε για την ποίηση από τα μαθητικά της χρόνια. Σύμφωνα με ένα περιστατικό που η ίδια παραθέτει στο δοκίμιο «The education of the poet», μια μέρα, μια οικογενειακή φίλη της ζήτησε να απαγγείλει ένα σχολικό της ποίημα, όταν όμως η Γκλικ το έκανε αντιστρέφοντας τους όρους της μετρικής, η φίλη τη διόρθωσε. «Ανασκεύασε αυτό που είχα εσκεμμένα παραβιάσει. Ήμουν εξοργισμένη», έγραφε η ποιήτρια.

Εχοντας υποφέρει στην εφηβεία

«Γράφει σε μια γλώσσα αφοπλιστικά αληθινή, γνήσια και λιτή, μακριά από περιπλοκούς και εντέλει περιττούς ακροβατισμούς», λέει η ποιήτρια Δήμητρα Κωτούλα.

της από νευρική ανορεξία και νιώθοντας κατά δήλωσή της ως «αντικαταστάτρια» μιας κόρης που η οικογένειά της είχε χάσει προτού εκείνη γεννηθεί, η Γκλικ προτίμησε την ψυχανάλυση από την ολοκλήρωση των σπουδών της, εμβάθυνε όμως στην ποίηση μέσα από μαθήματα στο κολέγιο Sarah Lawrence και στο Πανεπιστήμιο Columbia, με δασκάλους την ποιήτρια Λεονί Ανταμς και τον Στάνλεϊ Κούνιτς.

Ωστόσο, όπως τόνισε χθες ο πρόεδρος της Σουηδικής Ακαδημίας, Αντερς Όλσον, η τέχνη της δεν αποκλειστικά αυτοβιογραφικό χαρακτήρα, αλλά αντίθετα, την έφερε αντιμετώπιση με τις ψευδαισθήσεις του εαυτού και τον αγώνα για μια γλωσσική αυστηρότητα, συγκρίσιμη με της Εμίλι Ντίκινσον.

Ενδεικτικά, στη συλλογή του 1985 «The triumph of Achilles», το αυτοβιογραφικό στοιχείο συνομιλεί με τους κλασικούς μύθους, ενώ στο «The wild iris» του 1992 (βραβευμένο με Πούλιτζερ), η αλλοτινή

απόθνηξη για κάθε τι υλικό, αντικαθίσταται από ένα ενδιαφέρον για τις οικογενειακές σχέσεις και τον φυσικό κόσμο κι όλα αυτά, με μια γλώσσα που πειραματίζεται σταθερά με τη δομή και τη σύνταξη, με όσα λέγονται και όσα μένουν άρρητα. Ποιήματά της έχουν δημοσιευθεί στο περιοδικό «Ποιητική», μεταφρασμένα από την ποιήτρια Δήμητρα Κωτούλα, η οποία ανέλαβε μαζί με τον Χάρη Βλαβιανό τη μετάφραση της συλλογής της «Πιστή και ενάρετη νύχτα» του 2014 (Εθνικό Βραβείο Βιβλίου των ΗΠΑ), που θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Στερέωμα.

«Αυτό που μας ελκύει στην ποίηση της Γκλικ», δήλωσε στην «Κ» η Δήμητρα Κωτούλα, «πέρα από το εύρος της θεματολογίας της –γράφει από εξομολογητικά ποιήματα μέχρι ποιήματα εμπνευσμένα από τον αρχαίο ελληνικό μύθο– είναι, όντως, η γλώσσα. Η Γκλικ γράφει σε μια γλώσσα αφοπλιστικά αληθινή, γνήσια και λιτή, μακριά από περιπλοκούς και εντέλει περιττούς ακροβατισμούς, χωρίς όμως να στερεί την ποίησή της από νευρό και δημιουργική φαντασία. Είναι μια γλώσσα, όπως αποδεικνύεται, ανθεκτική στον χρόνο (και στη μετάφραση θα έλεγα) που της έχει δοθεί η χάρη να παρέχει ένα αίσθημα ασφάλειας στον αναγνώστη, την αίσθηση ότι μένει προστατευμένος απέναντι στη σκληρή, πολλές φορές αλήθεια που καλείται να εκφράσει το ποίημα».

Η Σουηδική Ακαδημία επέλεξε την Αμερικανίδα ποιήτρια Λουίζ Γκλικ, «για την απαραγνώριστη ποιητική φωνή της, που με τη λιτή της ομορφιά καθιστά την ατομική εμπειρία οικουμενική».

ΠΡΩΤΗ ΠΑΣΑ
Στέλλα Μάρκου | Γιώργος Λογίδης | Αντρέας Γιωργαλλιάς

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
7:00 - 10:00

Listen Live
Radio Live

24sports.com.cy

ΣΠΟΡ FM 95.0
ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ROAD TRIP CY
Άντρος Σκαθιστής

ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ
08:00 - 10:00

Listen Live
Radio Live

ΣΠΟΡ FM 95.0
ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **Ν. Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ***

Μνημοσύνη για τον αμνό της Μακεδονίας Παύλο Μελά

Φέτος, ωσάν προανάκρουσμα για τα 200 χρόνια της Εθνεγερσίας, είδαν το φως δύο βιβλία για έναν Καπετάνιο, ισότιμο εκείνων του Σπκωμού σε ανδρεία και υπέρτερο σε καρδιακά δάκρυα. Το ένα τιτλοφορείται «Κάποτε σ' έκλαιε λαός - Μικρό ανθολόγιο μεγάλης απουσίας». Το επιμελήθηκε ο Θεόδωρος Παντούλας, των εκδόσεων manifesto. Μακάρι να μιλήσουν και να γράψουν για τα κείμενα και το πρόσωπο του Παλικαριού οι νεότεροι.

Όσο για μένα, Ευβοέα από μητέρα Λιμνιά, και συχνόν, παλαιότερα, επισκέπτη των Ροβιών, όπου και ο τάφος της αδελφής του Παύλου Αννας Παπαδοπούλου, της Μπτέρας του Στρατιώτη, θα δοκιμάσω, με τη βοήθεια του βιβλίου της κ. Ναταλίας Ιωαννίδου, εγγονής του Παύλου και της Ναταλίας, να απεικασω ακόμη μία φορά την ειδή του Καπετάν Ζέζα.

Το πολύτιμο βιβλίο, χάρμα εκδοτικό, τιτλοφορείται «Εθνους Αφύπνιση - Παύλος Μελάς - Ιστορικά ντοκουμέντα από το αρχείο της Ναταλίας Δραγούμη» και συνεκδόθηκε από το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα και το υπουργείο Εθνικής Αμυνας με τη χορηγία της αστικής και μη κερδοσκοπι-

«Κάποτε σ' έκλαιε λαός – Μικρό ανθολόγιο μεγάλης απουσίας», «Εθνους Αφύπνιση - Παύλος Μελάς - Ιστορικά ντοκουμέντα από το αρχείο της Ναταλίας Δραγούμη». Δύο βιβλία για τον κορυφαίο Μακεδονομάχο.

κής εταιρείας Δράμας «Κύκλωψ». Το λεύκωμα, σχήματος 21x29, αριθμεί 184 μεγάλες σελίδες και περιλαμβάνει, εκτός από τα πολύ σημαντικά εισαγωγικά κείμενα, 107 συλλυπητήρια ψηφίσματα και ιδιωτικές επιστολές που απευθύνονται στη σύζυγο του πεσόντος Νατάλια, το γένος Δραγούμη. Πρώτη η επιστολή, δικαίως εκτός αριθμήσεως, του Μητροπολίτη Καστοριάς Γερμανού Καραβαγγέλη, στεντότατο συνεργάτη του

Ο θάνατος του Παύλου Μελά στη Στάτισα, στις 13 Οκτωβρίου 1904, συγκλόνισε το πανελλήνιο.

Παύλου, με την ψευδώνυμη υπογραφή Κώστας Γεωργίου.

Οι άλλοι επιστολογράφοι είναι κάθε λογής: Σύλλογοι και σωματεία, δήμοι και δημοτικά συμβούλια, άνδρες και γυναίκες, όπως, λ.χ., ο φοιτητής Κ. Βασιλόπουλος, η Σοφία Τρικούπη, ο Πέτρος Βλαστός, η Αικατερίνη Λασκαρίδου. Στερνή η επιστολή του Λάκη Πύρζα, μακεδονομάχου και στεντότατο επίσης συνεργάτη του Παύλου, με χρονολογία 5 Νο-

εμβρίου 1904. Στο υστερόγραφο της ο αποστολέας ενημερώνει τη Ναταλία Μελά ότι έχει στην κατοχή του τα προσωπικά αντικείμενα του Μακεδονομάχου, τα οποία σκοπεύει να της παραδώσει μόλις επιστρέψει στην Αθήνα.

Οι επιστολές δεν μεταγράφονται. Παρατίθενται φωτοτυπικά και σχολιάζονται σύντομα αλλά κατατοπιστικά. Εννοείται ότι η ανάγνωσή τους δεν είναι πάντοτε ευχερής, ωστόσο η ουσιά δίν-

υποσέλιδα σύνοψή τους αίρει τη δυσχέρεια. Υποκύπτω στον πειρασμό και παραθέτω την επιστολή με την οποία ο δήμαρχος Χαλκιδέων Μ. Γ. Κακαράς διαβιβάζει στη Ναταλία Μελά το ψήφισμα του δημοτικού συμβουλίου:

«Εν Χαλκίδι, τη 22 Οκτωβρίου 1904

Ερίτιμος Κυρία
Περικλίστον αποστέλλω υμίν αντίγραφον του εκδοθέντος υπ' αριθ. 89 ψηφίσματος του παρ' ημίν Δημοτικού Συμβουλίου, διαδελνούντος την έκφρασιν των συλλυπητηρίων του Δήμου, επί τω θανάτω του πολυτίμου υμών συζύγου και επιλέκτου μεταξύ των αισθηματιών Ελλήνων ανδρός Παύλου Μελά, ένδοξον ηρώσαντος εν τη γη της Μακεδονίας θάνατον, ως ουδέν λογιζαμένου τούτον προ της φλεγούσης την μεγάλην αυτού καρδίαν εθνικής ιδέας της ελευθερώσεως των υποδούλων αδελφών ημών.

Δέχθητε παρακαλώ μετά των εμών συλλυπητηρίων την διαβεβαίωσιν της προς υμάς υπολήψεώς μου.

Ο Δήμαρχος
Μ. Γ. Κακαράς»

Η υπ' αριθμόν 81 επιστολή του Συνδέσμου Μαγειροϋπαλλήλων Αθηνών και Πειραιώς έχει γραφτεί, με μίαν ανάσα και αυτή, από λόγιον άνδρα που προφανώς δεν ανήκει στη συντεχνία αλλά εκφράζει τα αληθινά της αισθήματα. Αναρωτιέμαι αν ο δήμαρχος Χαλκιδέων, που ασφαλώς είναι εγγράμματος, προσέφυγε και αυτός σε διακεκριμένο φιλόλογο της πόλης. Ακατάκριτη βέβαια προσφυγή, αλλά τίποτε δεν αποκλείει να συντάχθηκε η επιστολή δίχως επικουρία.

Επέμεινα στα Ευβοϊκά για εμφανείς λόγους και, επιπλέον, διότι οι Μακεδονομάχοι του υποβλητικού εξωφύλλου, όπου προεξάρχει η αρχηγική μορφή του Παλικαριού, έχουν απεικονισθεί από την εκ Χαλκίδος χαράκτρια Ελένη Οικονομίδου.

* Ο κ. Ν. Α. Τριανταφυλλόπουλος είναι φιλόλογος και συγγραφέας. Ασχολείται με την έκδοση και τη μελέτη του έργου του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και του Αλέξανδρου Μωραϊτίδη. Τελευταίο του βιβλίο, «Στους Ευβοϊκούς του ονειρού», εκδόσεις manifesto.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ANNITA ΛΟΥΔΑΡΟΥ

Η Αννίτα Λουδάρου γεννήθηκε στην Αθήνα και πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια στο Τόκιο. Σπούδασε γεωλογία, χρηματοοικονομικά, ψυχολογία και ψυχανάλυση στην Πάτρα, στο Λονδίνο και στην Αθήνα, όπου τώρα ζει και εργάζεται. Η συλλογή διηγημάτων «Τη νύχτα που τρεμόσβηνε το λ» είναι το τρίτο της βιβλίο. Προηγήθηκαν η συλλογή διηγημάτων «Τράντζι» και η νουβέλα «Ιώδιο».

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό δίπλα στο κρεβάτι σας;
Τον «Γαλατά» της Άννας Μπερνς και την ποιητική συλλογή «Φλου» της Ειρήνης Μαργαρίτη.

Ποιος ήρωας/ηρώδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η αλήθεια είναι πως δεν ταυτίζομαι με τους ήρωες. Περισσότερο προσπαθώ να μπω στα παπούτσια τους και να τους κατανοήσω. Θαύμασα την Κατερίνα στα «Ψάθινα καπέλα» γιατί νίκησε την αμφιθυμία της.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;
Πρόκληση! Θα καλούσα τον Πίνυσον, αλλά δεν νομίζω να ερχόταν γιατί από όσο ξέρω δεν πάει πουθενά. Επίσης τον Σαίξπηρ, τον Κάφκα, τον Καββαδία, τον Καζαντζάκη, τη Λυμπεράκη, τον Χάκκα, τον Ραπτό-πουλο και

τον Χρυστίδη. Να κάθομαι σε μια γωνιά να τους παρακολουθώ και να τους ακούω.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Από το έργο του Στέφαν Τσβάιχ «Ο επικίνδυνος οίκτος» έμαθα την επιρροή που μπορεί να έχει σε έναν άνθρωπο ο χειρισμός μέσω του συναισθήματος του οίκτου. Αλλά και από τα «Οικογενειακά μυστικά» του Σεργκέι Τσιερόν έμαθα τον τρόπο που ένα μυστικό μέσα στην ιστορία μιας οικογένειας μπορεί να επηρεάσει την οργάνωση και την κουλτούρα της.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά».

Τι συνέβη τη «νύχτα που τρεμόσβηνε το λ»;
Το λ, ένα από τα 5 επίμαχα γράμματα που θα μπορούσαν να μπουν στον τίτλο, είναι το γράμμα που στην πεζή μορφή του είναι σύμβολο των λεπτών της ώρας. Τη νύχτα που τρεμόσβηνε το λ, αυτό που τρεμόσβηνε ήταν η ελπίδα, αφού οι ήρωες είχαν χάσει τον τρόπο να ζουν μια ζωή χωρίς πικρίες. Οι ήρωες του λ βρίσκονται σε μια αναζήτηση του πόσο η ζωή τους καθορίζεται από το πεπρωμένο, τη μοίρα ή τις πράξεις τους.

Τόκιο, γεωλογία, χρηματοοικονομικά, ψυχοθεραπεία, γραφή, τι τα συνδέει όλα αυτά μέσα σας;
Τα συνδέουν οι ανοικτοί ορίζοντες. Μεγάλωσα μέσα σε ναυτική οικογένεια. Οι ναυτικοί περνούν τον περισσότερο χρόνο τους ταξιδεύοντας στη θάλασσα, σε ανοικτούς ορίζοντες. Ταξίδεψα πρώτη φορά με τους γονείς μου σε ηλικία 7 μηνών με ένα φορτηγό πλοίο όπου ο πατέρας μου ήταν πλοίαρχος και μετά έζησα στην Ιαπωνία τα πρώτα πέντε χρόνια της ζωής μου. Ήταν μια καλή αρχή για να μάθω πως η δημιουργικότητα και η γνώση δεν έχουν σύνορα.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Μια αγκαλιά γεμάτη πακέτα με χριστουγεννιάτικα δώρα

ΑΛΝΤΕΝ ΝΟΟΥΛΑΝ**Χαίρομαι που είμαι εδώ**

Ανθολόγηση - μετάφραση: Γιάννης Παλαβός, διγλωσση έκδοση εκδ. Loggia, σελ. 128

Όταν ένας εμπνευσμένος νέος συγγραφέας ανθολογεί και μεταφράζει έναν σημαντικό αλλά άγνωστο, σε γενικές γραμμές, μέχρι τώρα, ποιητή στη γλώσσα μας, όπως κάνει ο Γιάννης Παλαβός (1980-) με τον Καναδό Άλντεν Νόουλαν (1933-1983), μας ενδιαφέρει ξεχωριστά η ματιά ενός τέτοιου «εισπηγτή». Πράγματι, οι επισημάνσεις του Παλαβού υπό μορφή επιμέτρου («Εγκώμιο της αναπνοής: για την ποίηση του Άλντεν Νόουλαν») έρχονται να συμπληρώσουν τον γενικό τίτλο της ανθολογίας «Χαίρομαι που είμαι εδώ».

Με τα λόγια του Παλαβού, «Ξεκινώντας συνήθως από ένα απλό, άνευ σημασίας γεγονός, κυκλώνοντάς το με παιδική απορία και καταδεικτικό κιούμορ, το μετατρέπει σ' ένα κομψό εγκώμιο του ζην, μια ακτινοβολία επιδοκιμασίας της αναπνοής». Πρόκειται πράγματι για ποιήματα που, ενώ καθόλου δεν αγνοούν ούτε παραβλέπουν τη σκληρή, σκοτεινή πλευρά της ζωής (την οποία γνώρισε στα φτωχι-

κά, δύσκολα παιδικά χρόνια του ο Νόουλαν), ανοίγονται με τη φυσικότητα της αναπνοής στην ηπιότητα, στη γλυκύτητα, στην αγάπη. Σε αντίθεση με άλλες και άλλους ομότεκνους του, ο Νόουλαν δεν καλλιεργεί το (πολυφορεμένο άλλωστε) ύφος ενός κυνικού ή ενός καταραμένου, αλλά πρωτίστως το σπάνιο ύφος ενός τρυφερού – έτσι τουλάχιστον έχει αποφασίσει να μας τον συστήσει ο Παλαβός: «σχεδόν μαγεμένο/ από το μυστήριο της ζωής, ολότελα δοσμένο στην αγάπη», για να παραφράσουμε ελάχιστα τους τελευταίους στίχους του ποιήματος «Ιστορικής σημασίας γεγονός». Η ιδιοφυΐα του έγκειται στον τρόπο που αντιπαραθέτει διάσημα μεγα-γεγονότα, όπως η κατάκτηση της Σεζήνς, σε αφανή μικρο-γεγονότα, όπως «μια νύχτα του 1963», όταν ένα ζευγάρι με ένα παιδί και ελάχιστα χρήματα ζει κάτι σαν θαύμα: «Τη νύχτα που λέω, οι τρεις μας – η

Κλοντίν, ο Τζόνι κι εγώ–/ Ξυπνήσαμε στις τεσσερισήμισι το πρωί/ και φάγαμε φρυγανισμένο ψωμί με κανέλα./ «Και λοιπόν;» θα μου πείτε./ Ω, μα ήμασταν ζαλισμένοι από τον ύπνο/ και κάτω απ' το παράθυρό μας οι οδοκαθαριστές/ δούλευαν τα μηχανήματά τους και φλυαρούσαν στα ιταλικά και/ όλα ήταν αλλόκοτα δίχως τίποτε το απειλητικό...»

Να, λοιπόν, πώς καταφάσκει η ζωή ως μυστήριο κρυμμένο στην απλότητα, φτάνει το βλέμμα να άρει το πεζό στοιχείο από την καθημερινότητα, μετακινούμενο κατ' ελάχιστον από την οικεία οπτική: η ζωή αναδύεται τότε αλλόκοτη, ασυνήθιστη, δηλαδή μαγική, αλλά «δίχως τίποτε το απειλητικό», όπως ένα ζεστό ψωμί με κανέλα τα ξημερώματα. Ο Παλαβός έκανε την τολμηρή επιλογή να ανθολογήσει δίχως χρονολογική σειρά, αλλά, όπως εξηγεί, «ελεύθερα, οργανώνοντας ενίοτε μικρούς θεμα-

Πρώτα σε πωλήσεις

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

1 «Το δώρο»
του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)

2 «Το βιβλίο που θα ήθελες να είχαν διαβάσει οι γονείς σου»
της Φιλίππα Πέρι (Διόπτρα)

3 «Σκέψου σαν μοναχός»
του Σέτι Τζέι (Ψυχογίος)

4 «Η ευγενής τέχνη του να τα γράφεις όλα στα...!»
του Μαρκ Μάνσον (Εσοπτρον)

5 «Σημασία δεν έχει τι λες αλλά πώς το λες»
του Μάικλ Πάρκερ (Ψυχογίος)

Λογοτεχνία

1 «Η καλύτερη χειρότερη μέρα της ζωής σου»
του Αύγουστου Κορτώ (Πατάκη)

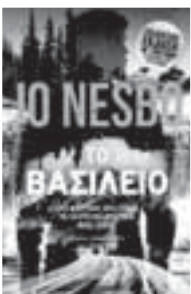
2 «Το βασίλειο»
του Τζο Νέσμπο (Μεταίχμιο)

3 «Εκεί που τραγουδάνε οι караβίδες»
της Ντέλια Οουενς (Δώμα)

4 «Η απασπλη ζωή των ενηλίκων»
της Ελενα Φερράντε (Πατάκη)

5 «Πρωσικό μπλε»
του Φίλιπ Κερ (Κέδρος)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία ΙΑΝΟΣ (Αθήνα, Θεσσαλονίκη)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ Γκούγκενχαϊμ

Από τα τελευταία μεγάλα μουσεία της Νέας Υόρκης που άρχισαν την επαναλειτουργία τους είναι το Γκούγκενχαϊμ της Πέμπτης Λεωφόρου. Αυτήν την περίοδο μπορεί να δει κανείς το Mural του Τζάκσον Πόλοκ, τη στοχαστική και πολιτική έκθεση για το κλίμα και το περιβάλλον από τον Ρεμ Κούλχαας, έκθεση γλυπτικής μετά τον αφηρημένο εξπρεσιονισμό και, φυσικά, τις μόνιμες συλλογές στο ίδιο το κτίριο του Φρανκ Λόιντ Ράιτ, που είναι από μόνο του ένα έκθεμα αρχιτεκτονικής.

ΠΑΡΙΣΙ

Ομπρεϊ Μπίρντσελ
Η μεγαλύτερη έκθεση που έγινε ποτέ στο Παρίσι για τον Βρετανό εικαστικό και πολυπράγμονα δημιουργό Ομπρεϊ Μπίρντσελ (1872-1898) παρουσιάζεται στο Μουσείο Ορσέ στο Παρίσι. Ο Μπίρντσελ, ευρύτερα γνωστός για τα σχέδια που έκανε για τη «Σαλώμη» του Οσκαρ Ουάιλντ, συνδέθηκε με το κίνημα του αισθητισμού που κυριαρχούσε στους καλλιτεχνικούς κύκλους του Λονδίνου τη δεκαετία του 1890 και πέθανε πολύ νέος. Η έκθεση στο Ορσέ είναι μια πλήρης μονογραφία.

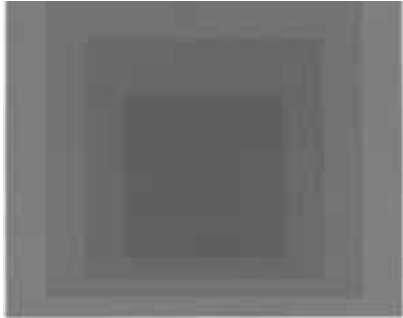
ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ

Ντέιβιντ Παρκ
Η αναδρομική έκθεση με έργα του Ντέιβιντ Παρκ (1911-1960) στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Σαν Φρανσίσκο είναι μια πύλη γνωριμίας με τον σημαντικό Αμερικανό εικαστικό. Ο Ντέιβιντ Παρκ είναι χαρακτηριστικός εκπρόσωπος του νέου ρεύματος παραστατικότητας της δεκαετίας του 1950, όπως αυτό καλλιεργήθηκε από ομάδα ζωγράφων που έμειναν ως οι παραστατικοί του Bay Area. Ο Παρκ έχει στοιχεία διαχρονικά και εξαιρετική ικανότητα σύνθεσης και χρώματος.

ΜΟΝΑΧΟ

Πρόσωπα του αιώνα
Μια μεγάλη φωτογραφική έκθεση παρουσιάζεται στην Πινακοθήκη Μοντέρνας Τέχνης (Pinakothek der Moderne) στο Μόναχο. Σε συγκατοίκηση εκτίθεται μια ανθολόγηση κορυφαίων πορτρέτων από τις συλλογές της Πινακοθήκης, από τον Αύγουστο Ζάντερ έως τον Βόλφγκανγκ Τίλμανς, οργανώνοντας ένα ψυχογραφικό καλειδοσκόπιο που διατρέχει το σύνολο του 20ού αιώνα. Στη φωτογραφία, ένα έργο της Αμερικανίδας φωτογράφου Τζούντιθ Τζόι Ρος, γεννημένης το 1946.

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Οι Μοντέρνοι
Η πολυσυλλεκτική έκθεση στα Βασιλικά Μουσεία Καλών Τεχνών στις Βρυξέλλες προσφέρει ένα πανόραμα των μεγάλων μοντέρνων δασκάλων από τις αρχές του 20ού αιώνα και τον Πάουλ Κλάε ως τα πρόσφατα χρόνια. Η εκπροσώπηση είναι ευρεία και διεθνής με σημαντική παρουσία και της βελγικής τέχνης. Η έκθεση αρθρώνεται σε τρία θεματικά επίπεδα και περιλαμβάνει πάνω από 150 έργα ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής, μεικτής τεχνικής και εγκαταστάσεων.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Η συλλογή Γουάλας, μια σταθερή αναφορά του Λονδίνου

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Με τις μετακινήσεις και τα ταξίδια περιορισμένα, τα περισσότερα μουσεία έχουν επενδύσει στη διαδικτυακή παρουσίαση των συλλογών τους με βελτιωμένους όρους για το ευρύ κοινό, αναμένοντας καλύτερες ημέρες. Εστω και με απόσταση, μπορεί κανείς να περιηγηθεί τα μουσεία και να γνωρίσει συλλογές, όπως η συλλογή Γουάλας (Wallace Collection) στο Λονδίνο, ένα από τα μικρότερα αλλά πολύτιμα και ονομαστά μουσεία της Μεγάλης Βρετανίας, το οποίο είναι ανοικτό και λειτουργεί

κανονικά με τους προβλεπόμενους όρους. Όσοι αγαπούν και γνωρίζουν το Λονδίνο, έχουν ξεχωριστή αδυναμία στη συλλογή Γουάλας όχι μόνο για την εξαιρετική ατμόσφαιρα και την υψηλή αισθητική των αιθουσών της, αλλά κυρίως για τις μοναδικές συλλογές της, με ευρωπαϊκή τέχνη από τον 15ο έως τον 19ο αιώνα. Η συλλογή στεγάζεται σε ένα χαρακτηριστικό μέγαρο του 18ου αιώνα στη Μάντσεστερ Σκουέαρ, στην ωραία περιοχή του Μέριλμπον, στο κεντρικό Λονδίνο. Το κτίριο είναι γνωστό με την ονομασία Χέρτφορντ Χάουζ

και ήταν κατοικία της οικογενείας Σέιμουρ, που είχαν τον τίτλο των μαρκησιών του Χέρτφορντ. Η συλλογή οργανώθηκε αρχικά από τον Ρίτσαρντ Σέιμουρ-Κόνγουεϊ, τέταρτο μαρκήσιο του Χέρτφορντ (1800-1870), ο οποίος επί των ημερών του εμπλούτισε τις ήδη μεγάλες συλλογές των προπατόρων του, που είχαν αρχίσει να συλλέγουν έργα τέχνης από τον 16ο αιώνα. Αλλά ήταν ο γιος του (εκτός νομίμου γάμου), ο σερ Ρίτσαρντ Γουάλας (1818-1890), εκείνος που κληρονόμησε τη συλλογή των Σέιμουρ και την ανέπτυ-

ξε περαιτέρω. Η χήρα του παραχώρησε το σύνολο της συλλογής στο βρετανικό έθνος και από το 1900 η συλλογή Γουάλας λειτουργεί ως μουσείο στο κτίριο της Μάντσεστερ Σκουέαρ. Υπήρχε όρος ότι η συλλογή δεν μπορούσε να πειραχθεί ούτε στο ελάχιστο, ούτε να πωληθεί κάποιο έργο, αλλά ούτε και να δανειστεί για κάποια άλλη έκθεση. Η αδυναμία δανεισμού καταργήθηκε μόλις το 2019. Η συλλογή Γουάλας έχει εξαιρετη ζωγραφική και γλυπτική, αλλά εάν ξεχωρίζει για κάτι αυτό είναι η γαλλική τέχνη του Παλαιού

Καθεστώτος, πριν δηλαδή από το 1789. Μετά τη Γαλλική Επανάσταση πολλά έργα τέχνης πωλήθηκαν, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν εξαιρετικές συλλογές κυρίως στη Γαλλία αλλά και στη Βρετανία, όπου πλούσιες οικογένειες αγόραζαν μετά μανίας τις γαλλικές πορσελάνες του 18ου αιώνα, τα έπιπλα και τους πίνακες του Παλαιού Καθεστώτος. Η συλλογή Γουάλας θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα μουσεία διεθνώς για να μελετήσει και να θαυμάσει κανείς τη γαλλική τέχνη πριν από την Επανάσταση.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ο πιο σημαντικός τρυφερός αφηγητής στον κόσμο

Τέλη της δεκαετίας του '60, Πολωνία. Η κόρη συζητά με τη μητέρα της. Αφορμή, μια φωτογραφία στην οποία απεικονίζεται η μητέρα της μικρής, προτού τη γεννήσει.

Η κόρη διέκρινε μια θλίψη στο βλέμμα της νέας γυναίκας που κάποτε θα γινόταν μητέρα της. «Η γυναίκα είναι λυπημένη», γράφει πολλές δεκαετίες αργότερα η κόρη, «χαμένη στις σκέψεις της καθώς φαίνεται, αφηρημένη».

Μεγαλώνοντας, η κόρη ρώτησε τη μητέρα της γι' αυτή τη θλίψη. Η απάντησή της την ξάφνιασε. «Η μητέρα μου συνήθιζε να μου λέει πως ήταν λυπημένη επειδή δεν είχα ακόμα γεννηθεί. Ωστόσο της έλειπα», γράφει. Πώς ήταν δυνατόν να της λείπει τη στιγμή που ακόμα δεν είχε γεννηθεί;

Όταν έθεσα το ερώτημα στον κύριο Γκρι, χαμογέλασε με νόημα. «Ξέρεις τι μου θυμίζει αυτή η απο-

Η μητέρα στην κόρη:
«Το να σου λείπει
κάποιος σημαίνει
πως αυτός ο κάποιος
υπάρχει κιόλας».

στροφή της Πολωνιάς μάνας; Εκείνο τον μονόλογο του Σον Πεν από τη «Λεπτή κόκκινη γραμμή» που ο Τέρενς Μάλικ γύρισε το 1998: «If I never meet you in this life, let me feel the lack». Εάν δεν σε συναντήσω σε αυτή τη ζωή, άσε με να νιώσω την έλλειψη. Το θυμάσαι; Η έλλειψη, το συναίσθημά της, η παρουσία της έλλειψης μέσα σου, να είναι αυτό που σε κρατάει ζωντανό στο βάθος. Ακόμα κι αν αυτό το πρόσωπο δεν έρθει ποτέ, δεν μπει ποτέ στη ζωή σου, εσένα να σου λείπει. Και αυτό να είναι ένα διαρκές αίτημα».

«Ετσι λοιπόν, μια νεαρή γυναίκα που δεν υπήρξε ποτέ θρησκευόμενη -η μητέρα μου- μου είχε προσφέρει κάτι, που παλαιότερα ήταν γνωστό ως ψυχή»...

Το λέει ξεκάθαρα η μητέρα στην κόρη: «Το να σου λείπει κάποιος σημαίνει πως αυτός ο κάποιος υπάρχει κιόλας».

Η συνομιλία συνέβη ανάμεσα στην Πολωνή συγγραφέα Ολγκα Τοκάρτσουκ και στη μητέρα της. Τη μνημόνευσε στην ομιλία της απονομής με το βραβείο Νομπέλ (περιλαμβάνεται στην ελληνική έκδοση του μυθιστορηματός της «Πλάνητες», εκδ. Καστανιώτη, μτφρ. Αλεξάνδρα Ιωαννίδου).

Το σχόλιο της συγγραφέως ευστοχο και στοχαστικό: η συνομιλία αυτή «παρέμεινε για πάντα στη μνήμη μου, δίνοντάς μου ένα πρόθεμα δύναμης για όλη μου τη ζωή. Επειδή είχε εξυψώσει την ύπαρξή μου πέρα από τη συνθησικτική υλικότητα του κόσμου, πέρα από την τύχη, πέρα από την αιτία και το αιτιατό, πέρα από τη θεωρία των πιθανοτήτων. Είχε τοποθετήσει

την ύπαρξή μου εκτός χρόνου, σε μια γλυκιά γεγινιάση με την αιωνιότητα. (...) Έτσι λοιπόν, μια νεαρή γυναίκα που δεν υπήρξε ποτέ θρησκευόμενη -η μητέρα μου- μου είχε προσφέρει κάτι, που παλαιότερα ήταν γνωστό ως ψυχή, χαρίζοντάς μου τον πιο σημαντικό τρυφερό αφηγητή στον κόσμο».

Θα μπορούσε κάποιος να προσθέσει πως το ασήμαντο αυτό επεισόδιο (μια αδιάφορη οικογενειακή φωτογραφία, μια κοινότοπη συνομιλία ανάμεσα σε μια μητέρα και στην κόρη της, μα και μια σκέψη απρόσμενη από τη μητέρα) γέννησε τη συγγραφέα μέσα στη μικρή Ολγκα. Τη συγγραφέα που θα συναντούσε αργότερα η Ολγκα. Ίσως αυτό το μητρικό δώρο, του «πιο τρυφερού αφηγητή στον κόσμο», να ήταν το κορυφαίο μάθημα δημιουργικής γραφής. Και όχι μόνο για την Ολγκα Τοκάρτσουκ.

Το «τέρας» γυμνό στον φακό

Η Ανζελίκ Κουρούνη και ο Χόβαρντ Μπούσντες μιλούν στην «Κ» για τις ταινίες τους με αντικείμενο τη Χρυσή Αυγή

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Στις τελευταίες σκηνές του ντοκιμαντέρ της Ανζελίκ Κουρούνη «Χρυσή Αυγή: Μια προσωπική υπόθεση», τα μέλη της οργάνωσης συγκεντρώνονται στις Θερμοπύλες το 2015 για την ετήσια εκδήλωσή τους.

Ο Νίκος Μιχαολολιάκος και οι τότε βουλευτές είχαν μόλις αποφυλακιστεί και ίσως να πίστευαν ότι είχαν ξεμπερδέψει με τη Δικαιοσύνη. Κάτω από το άγαλμα του Λεωνίδα εκείνο το βράδυ, σε μια από τις πιο δυνατές και ταυτόχρονα θλιβερές σκηνές του ντοκιμαντέρ, βλέπουμε ένα στρατό από υποστηρικτές της Χρυσής Αυγής, κάθε ηλικίας, να περιμένουν υπομονετικά για να φωτογραφηθούν με το ινδάλμά τους και δεξί χέρι του Νίκου Μιχαολολιάκου, τον Ηλία Κασσιδιάρη. Δεν ήταν τυχαίο. «Ο μαγνήτης ήταν ο Κασσιδιάρης, όχι ο Μιχαολολιάκος», μας λέει η δημοσιογράφος και κινηματογραφίστρια Ανζελίκ Κουρούνη, η οποία διείσδυσε με την κάμερά της στα άδυτα της οργάνωσης. Το ντοκιμαντέρ κλείνει με ασπασμούς

«Η ταινία αναρωτιέται ποια πρέπει να είναι η μορφή της αντίστασης στην ιδεολογία της Χρυσής Αυγής. Προσπαθώ να δώσω μια απάντηση».

στον Νίκο Μιχαολολιάκο και την ανακοίνωση για την έναρξη της δίκης.

«Μετά το τέλος της πρώτης ταινίας, ένιωθα ότι κάτι έλειπε και δεν ήξερα τι ήταν αυτό. Ύστερα κατάλαβα πως ήταν η δίκη. Θεωρώ ότι είναι η πιο σημαντική δίκη στην Ελλάδα, ακόμη και από τη δίκη της χούντας, διότι τότε δίκάζαν μια χούντα που δεν είχε εκλεγεί νόμιμα», μας λέει.

Η συνέχεια της πρώτης ταινίας δεν ήταν αρχικά στα σχέδιά της. Το πρώτο ντοκιμαντέρ ήταν, μας λέει, αρκετά «επώδυνο», τόσο κατά τη

Εικόνες από την ταινία της Ανζελίκ Κουρούνη (κάτω δεξιά) «Χρυσή Αυγή: Προσωπική υπόθεση» και από τα γυρίσματα της συνέχειας «Χρυσή Αυγή: Υπόθεση όλων μας». «Αναρωτιέμαι γιατί κανένας άλλος δεν σκέφτηκε να κάνει μια ταινία για τη δίκη στην Ελλάδα», λέει η ίδια.

διάρκεια των γυρισμάτων όσο και μετά. Μετά την προβολή η ίδια δέχτηκε απειλές, ο συνεργάτης της και συνσενarioγράφος Θωμάς Ιακόμπι έπεσε θύμα επίθεσης δύο φορές, ενώ κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων ο εξοπλισμός τους κλάπηκε και καταστράφηκε.

Μετά τις βραβεύσεις της ταινίας και την προβολή της σε διεθνή φεστιβάλ και στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, την έτρωγε μια σκέψη. «Εντάξει, ξεκίνησε η δίκη, μάλλον δεν θα έμπαιναν στη Βου-

λή, αλλά τι γίνεται με την ιδεολογία τους;» αναρωτιόταν, βλέποντας παράλληλα την άνοδο ακραίων δυνάμεων στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ και την ακραία στρόφη των πολιτικών κομμάτων στο μεταναστευτικό, στα δικαιώματα των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ. Με την ενθάρρυνση ενός σημαντικού σκηνοθέτη, όμως, έπιασε πάλι την κάμερα το 2017.

«Η Χρυσή Αυγή όπως την ξέραμε “τελειώσε”, ως κόμμα, ως δομή», σχολιάζει για το αποτέλεσμα της δίκης. «Η μεγάλη επιτυχία πρωτίστως

της πολιτικής αγωγής και έπειτα του αντιφασιστικού κινήματος που ενώθηκε σε αυτή την περίπτωση είναι ότι μπήκαν φραγμοί στις δομές, δεν υπάρχει πια η αίσθηση της ατιμωρησίας», σημειώνει, αλλά δεν μπορεί να πει το ίδιο για την ιδεολογία του νεοφασιστικού μορφώματος και θυμίζει την πρόσφατη έρευνα κοινής γνώμης της «Εφημερίδας των Συντακτών», όπου το 21% των ερωτηθέντων θεωρεί χρήσιμη μια «σοβαρή» Χ.Α. (9/10/2020). Κάπως έτσι, η Χρυσή Αυγή από «Προσω-

πική υπόθεση», όπως ήταν ο τίτλος και το σκεπτικό της πρώτης ταινίας, έγινε «Υπόθεση όλων μας».

Η δεύτερη ταινία της επικεντρώνεται γύρω από το πρόσωπο και τον χαρακτήρα της Μάγδας Φύσσα, αλλά ακολουθεί και τη μάχη που έδωσαν οι δικηγόροι της πολιτικής αγωγής μεταφέροντας στον φακό το κλίμα και την ατμόσφαιρα ενός επίπνου δικαστικού αγώνα. «Η ταινία αναρωτιέται ποια πρέπει να είναι η μορφή της αντίστασης στην ιδεολογία της Χρυσής Αυγής. Πρέ-

πει να είναι πολιτική; Πολιτισμική; Στον δρόμο; Προσπαθώ να δώσω μια απάντηση», σημειώνει.

Πώς όμως κάνει ντοκιμαντέρ μια δίκη την οποία απαγορεύεται να κινηματογραφηθεί; Η κ. Κουρούνη χαμογελάει στην οθόνη του Skype και, χωρίς να αποκαλύψει πολλά, μας λέει ότι το φωτογραφικό υλικό που έχει στη διάθεσή της, με τη συνεργασία του πρακτορείου Eurokinissi, θα αξιοποιηθεί με έναν αρκετά δημιουργικό τρόπο. Αυτή τη φορά, προσθέτει, θα δώσει βαρύτητα στην καλλιτεχνική επιμέλεια του τελικού αποτελέσματος, δεν θα ακούμε την προσωπική της αφήγηση, αλλά θα δούμε και πάλι αποκαλυπτικά στοιχεία και ντοκουμέντα. Όπως και την πρώτη φορά, έτσι και τώρα, η μεγαλύτερη δυσκολία ήταν η ανεύρεση πόρων για την ολοκλήρωση της ταινίας, κάτι που προσπαθεί να καλύψει μέσω μιας εκστρατείας crowdfunding (www.goldendawnpublicaffair.com).

Το παρόνομό της είναι ότι στα γυρίσματα είναι μόνο η δική της κάμερα. «Αναρωτιέμαι γιατί κανένας άλλος δεν σκέφτηκε να κάνει μια ταινία για τη δίκη στην Ελλάδα. Θεωρώ ότι θα μας σημαδέψει αυτή η δίκη, θα είναι ένας φάρος για το μετά. Περίμενα ότι θα είχα αρκετό συναγωνισμό, αλλά όχι».

Η σκηνή

Μία από τις σκηνές της πρώτης ταινίας που δεν θα ξεχάσει ποτέ είναι η στιγμή που ο Γιώργος Ρουπακιάς μιλάει με τον Ηλία Παναγιώταρο και γίνεται η σύνδεση του καταδικασμένου για τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα με την ηγεσία της οργάνωσης. «Δεν ήταν κάτι που το τραβούσαμε επίτηδες, μετά το ανακαλύψαμε», μας λέει. Στην τελευταία στις Θερμοπύλες η Ανζελίκ Κουρούνη ένιωθε φόβο με την ατμόσφαιρα, που θύμιζε την άνοδο του ναζιστικού κόμματος στη Γερμανία του '30. «Δεν πίστευα αυτά που είχα δει, ότι τόσο άνθρωποι ήθελαν να βγουν φωτογραφία με τον Κασσιδιάρη. Δεν βγήκαμε όπως μπήκαμε σε αυτή την ταινία».

«Η δίκη είναι πολύ σημαντική για όλο τον κόσμο»

Τον Ιανουάριο του 2014, οι τότε βουλευτές της Χρυσής Αυγής Γιώργος «Καιάδας» Γερμενής, Παναγιώτης Ηλιοπούλος και Στάθης Μπούκουρας κρίνονται προφυλακιστέοι αναφορικά με τις κατηγορίες για τα κακουργήματα της διεύθυνσης και ένταξης σε εγκληματική οργάνωση.

Όταν ο Γερμενής μεταφέρεται στον Κορυδαλλό για να συναντήσει τους ήδη προφυλακισμένους Νίκο Μιχαολολιάκο, Χρήστο Παππά και Γιάννη Λαγό, ένα κινηματογραφικό

«Είναι ίσως πιο τρομακτικό με τους πολιτικούς που είναι πιο πονηροί και κρύβουν τις φασιστικές τους ιδέες, που φορούν κοστούμια και υποκρίνονται».

συνεργείο από τη Νορβηγία προσγειώνεται στην Αθήνα. Ο κινηματογραφιστής Χόβαρντ Μπούσντες έχει εξασφαλίσει πρόσβαση στη σύζυγο του «Καιάδα», την Τζένη Γερμενή, από την οποία σταδιακά μπαίνει όλο και πιο βαθιά στην οργάνωση και γνωρίζει «Τα κορίτσια της Χρυσής Αυγής».

Το ντοκιμαντέρ του Μπούσντες έκανε πρεμιέρα στο Αμστερνταμ και προβάλλεται σε περισσότερα από 50 φεστιβάλ σε όλο τον κόσμο. Ακόμη και σήμερα, μας λέει μέσω Skype ο Νορβηγός σκηνοθέτης, έχει μεγάλη ζήτηση. «Ο κόσμος ενδιαφέρεται και θέλει να μάθει και

Ο κινηματογραφιστής Χόβαρντ Μπούσντες (κάτω δεξιά) απέκτησε πρόσβαση στις γυναίκες της Χρυσής Αυγής που ήρθαν στο προσκήνιο όταν οι άνδρες της οργάνωσης είχαν προφυλακιστεί την περίοδο 2014-2015.

να καταλάβει επειδή τα κινήματα της Ακρας Δεξιάς δεν βρίσκονται μόνο στην Ελλάδα, αλλά πα σε όλο τον κόσμο. Πρέπει να τα καταλάβουμε για να τα πολεμήσουμε, και

τα “Κορίτσια της Χρυσής Αυγής” μπορούν να βοηθήσουν τον κόσμο να καταλάβει αυτού του είδους τις ιδέες», μας λέει.

Από το Οσλο ο Χόβαρντ Μπού-

σντες παρακολουθεί τις ειδήσεις για τη δίκη και την εξέλιξη της υπόθεσης. «Η δίκη είναι πολύ σημαντική όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά για όλο τον κόσμο. Δεί-

χνει πως όταν χρησιμοποιείς βία ή σκοτώνεις σε μια δημοκρατία, μπαίνεις φυλακή. Υπάρχουν συνέπειες. Ελπίζω ότι αυτό θα το δουν και άλλα ακροδεξιά κόμματα. Ήταν

πολύ επικίνδυνο αυτό που συνέβη στην Ελλάδα και πήρε καιρό πριν σταματήσει», μας λέει.

Στο ντοκιμαντέρ, ο κινηματογραφιστής απέκτησε επίσης πρόσβαση στη μητέρα του Παναγιώτη Ηλιοπούλου και στην κόρη του αρχηγού της Χ.Α. Ουρανία Μιχαολολιάκου. Παρά την προφυλάκιση και τις κατηγορίες απέναντι στους άνδρες της οργάνωσης, καμία από τις γυναίκες της ταινίας δεν χάνει την πίστη της στην ιδεολογία του κόμματος. Ρωτάμε τον κ. Μπούσντες αν πιστεύει πως η καταδίκη των βουλευτών θα λειτουργήσει αντίστροφα και θα ενδυναμώσει την πίστη των μελών της Χρυσής Αυγής.

Η ανησυχία

«Μερικές φορές σκέφτομαι ότι η πίστη αυτών των γυναικών μπορεί να δυναμώσει. Ελπίζω όμως ότι ο κόσμος στην Ελλάδα έχει καταλάβει ότι αυτή είναι μια εγκληματική οργάνωση και δεν πρέπει να τη στηρίζει. Υποθέτω ότι υπάρχουν ακόμη άνθρωποι στην Ελλάδα που πιστεύουν σε ακροδεξιές ιδέες», σημειώνει και προσθέτει ότι ο φόβος του δεν είναι πλέον τόσο ένα μόρφωμα όπως η Χρυσή Αυγή, αλλά όσοι κρύβουν αυτή την ιδεολογία κάτω από το καλί.

«Δεν είναι δύσκολο να δεις ότι η Χρυσή Αυγή είναι νεοφασιστικό κόμμα, είναι φανερό. Είναι ίσως πιο τρομακτικό με τους πολιτικούς που είναι πιο πονηροί και κρύβουν τις φασιστικές τους ιδέες, που φορούν κοστούμια και υποκρίνονται καλύτερα, και αυτό το βλέπουμε να συμβαίνει σε Ευρώπη και Αμερική», σχολιάζει.

Η ανθρωπιά μέσα από τα ζώα

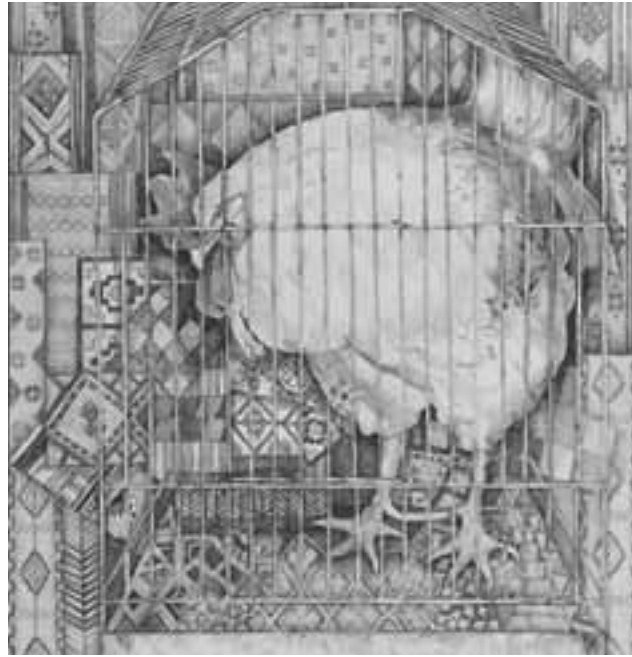
Η εικαστικός Μαρία Δέσποινα Κυριάκου μίλησε στην «Κ» για την έκθεσή της «Η Φάρμα των Ζώων» σε έναν ξεχωριστό χώρο

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η Μαρία Δέσποινα Κυριάκου μίλησε στην «Κ» για την ατομική της έκθεση «Η Φάρμα των Ζώων», η οποία είναι μια ιδιαίτερη έκθεση που γίνεται σε έναν πολύ ξεχωριστό χώρο. Τα έργα της έχουν πρωταγωνιστή τα ζώα, αλλά μέσα από τα ζώα μπορείς να δεις τον άνθρωπο. Επέλεξε να κάνει την έκθεσή της αντί σε μια γκαλερί αλλά σε μια φάρμα (στη Riverland Bio Farm) για να δώσει όλη την εμπειρία που η ίδια θέλει στον θεατή. Λένε πως μέσα από τα έργα των καλλιτεχνών μπορείς να αντιληφθείς και κάποια κομμάτια από τους ίδιους, στα δικά μου τα ματιά πιστεύω ότι η Μαρία έχει ανεπτυγμένη ενσυναίσθηση, τα μάτια της είναι ανοικτά προς την κοινωνία. Τα έργα της συγκινούν αλλά και προβληματίζουν.

«Όσο πιο πολλοί Άνθρωποι υπάρχουν τόσο πιο καλός θα γίνει ο κόσμος αυτός», τονίζει η Μαρία Δέσποινα Κυριάκου.

«Θα ήθελα όλα αυτά τα δρώμενα να έχουν περισσότερη στήριξη από τους αρμόδιους και ανταπόκριση από τον κόσμο. Μπορεί μια λύση να είναι η τέχνη να πάει στο κόσμο και όχι το αντίθετο», λέει η Μαρία Δέσποινα Κυριάκου.

–Μίλησέ μας για την καινούργια σου έκθεση με τίτλο «Φάρμα των Ζώων»...

–«Η Φάρμα των Ζώων» είναι η πρώτη μου ατομική έκθεση. Είναι μια έκθεση που αγαπώ ιδιαίτερα γιατί το κάθε έργο το δημιουργήσα με πολύ αγάπη και τρυφεράδα. Το ομότιτλο βιβλίο του Τζορτζ Όργουελ αποτέλεσε την έμπνευσή μου. Το αλληγορικό στοιχείο στο έργο του και η απεικόνιση των ανθρώπων μέσα από τα ζώα με οδήγησε να δημιουργήσω αυτή τη δουλειά και να ξεκινήσω μια αναζήτηση για να βρω απάντηση στο ερώτημα «πού πήγαν οι άνθρωποι;». –Για ποιο λόγο επέλεξε αυτό τον ιδιαίτερο χώρο για να εκθέσεις τα έργα σου και μάλιστα να έχεις ως

θέμα τα ζώα για την πρώτη σου έκθεση;

–Η επιλογή του χώρου έγινε συνειδητά. Η θεματολογία είναι τέτοια που μου το επέτρεπε. Ήθελα να βγω έξω από την γκαλερί και τα έργα μου συνυπάρξουν με πραγματικά ζώα. Ο θεατής να μπορεί να ζήσει την εμπειρία, να περπατήσει και να δει την έκθεση με όλες τους τις αισθήσεις. Είμαι ένας άνθρωπος που αγαπά ιδιαίτερα τα ζώα και τα αντιμετωπίζει με πολλή τρυφεράδα. Πολλές φορές παρατηρώ τις συμπεριφορές τους και τις ταυτίζω με αυτές των ανθρώπων. Ένιωθα ότι μπορούσα πιο εύκολα και κατά κάποιο τρόπο πιο κατανοητά να πω αυτά που ήθελα μέσα από τις φιγούρες των ζώων. –Παρόλο που η έκθεση θα γίνει

σε φάρμα, όπου τα ζώα βρίσκονται ασ το πούμε στον φυσικό τους περιβάλλον, στους πίνακες σου διακρίνω ότι τα ζώα είναι σε κλουβί, σε ένα πολύχρωμο κλουβί, ενώ τα ίδια είναι μαυρόασπρα... αυτό δεν έρχεται σε μια αντίθεση; Ποιο ήταν το σκεπτικό σου πίσω από αυτό;

–Όντως τα ζώα παρουσιάζονται πολλές φορές μαυρόασπρα και χωρίς μάτια. Αυτόματα γίνονται απρόσωπα, παθητικοί δέκτες σε οποιαδήποτε κατάσταση, ένα μέρος της μάζας που απλώς ακολουθεί το πρόγραμμα. Σε αντίθεση τα κλουβιά ή και το φόντο στις περισσότερες περιπτώσεις με έντονα χρώματα και με μοτιβά από κυπριακά κεντήματα έρχονται να δέσουν αυτά τα ζώα και με την κυπριακή πραγματικό-

τητα και κοινωνία, που εξωτερικά φαντάζει ιδανική.

–Ποια είναι η πραγματική και ουσιαστική μορφή των ανθρώπων; Εσύ κατάφερες να βρεις τη δική σου;

–Η ουσιαστική και πραγματική μορφή των ανθρώπων είναι το να γίνουμε άνθρωποι με ουσιαστική ανθρωπιά. Με ενσυναίσθηση, με συμπόνια και αγάπη. Προσωπικά είναι κάτι που δουλεύω με τον εαυτό μου. Όσο πιο πολλοί Άνθρωποι υπάρχουν τόσο πιο καλός θα γίνει ο κόσμος αυτός.

–Τι είναι αυτό που παρατήρησες για την κυπριακή κοινωνία μέσα από την ιστορία της; Ποια είναι η κυπριακή πραγματικότητα μέσα από τα δικά σου τα μάτια;

–Η κυπριακή κοινωνία δεν δια-

φέρει ιδιαίτερα από τις υπόλοιπες. Μέσα από τα έργα μου θίγω την κυπριακή γιατί σε αυτή ζω. Μέσα από την κυπριακή ιστορία, η κοινωνία παραμένει η ίδια. Οι χαρακτήρες παραμένουν οι ίδιοι και οι διάφορες συνθήκες που δημιουργούνται. Μπορεί οι λεπτομέρειες, οι ονομασίες να διαφέρουν αλλά η ουσία παραμένει η ίδια.

–Πώς επιθυμείς να τοποθετείσαι στην κοινωνία ως καλλιτέχνης;

–Ο ρόλος μου σαν καλλιτέχνης είναι να προβληματίζω με τα έργα μου, να αφυπνίζω και να ευαισθητοποιώ τον κόσμο. Μέσα από αυτό που αγαπώ να εξωτερικεύω τις ανησυχίες μου, τις σκέψεις μου και να τις μοιράζομαι με το κόσμο, που πολύ πιθανόν να έχει τις ίδιες μαζι μου. –Πως βλέπεις τα εικαστικά δρώ-

μενα στην Κύπρο; Τι είναι αυτό που θα άλλαζες;

–Η αλήθεια είναι ότι κάνουμε σιγά σιγά βήματα προς τα μπρος, αλλά δεν θα έλεγα ότι υπάρχουν οι πιο κατάλληλες συνθήκες. Το σημαντικό είναι ότι υπάρχουν άνθρωποι που αγαπούν αυτό που κάνουν και προσπαθούν ο καθένας στον τομέα του να βάλει το δικό του λιθαράκι. Θα ήθελα όλα αυτά τα δρώμενα να έχουν περισσότερη στήριξη από τους αρμόδιους και ανταπόκριση από τον κόσμο. Μπορεί μια λύση να είναι η τέχνη να πάει στον κόσμο και όχι το αντίθετο.

Η έκθεση θα διαρκέσει από 16 Οκτωβρίου μέχρι 26 Οκτωβρίου 2020 στην Riverland Bio Farm, στα Κάμπια. Τηλέφωνο 99119071.

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy
www.facebook.com/kanali6
twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1 ειδησεογραφική εφαρμογή στην Κύπρο

Live
 Ειδήσεις μου
 Live Scores
 Φαρμακεία
 Έξοδος

Βαδίζοντας στα παράξενα μονοπάτια του έρωτα

Ενα ενδιαφέρον φιλμ από τη Φινλανδία

Τα σκυλιά δεν φοράνε

ΠΑΝΤΕΛΟΝΙΑ ★★ ★

ΔΡΑΜΑ (2019)

Σκηνοθεσία: Τζ. Π. Βαλκίπα
Ερμηνείες: Πίκα Στρανγκ, Κρίστα Κοσόνεν, Ιλόνα Χούκτα

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Το πάντα ιδιαίτερο και ενδιαφέρον φινλανδικό σινεμά μάς φέρνει αυτή τη φορά ένα πρωτότυπο ερωτικό δράμα πάνω στην απώλεια αλλά και στη λαχτάρα για ζωή, που μπορεί να οδηγήσει ακόμη και στα πιο παράξενα μονοπάτια.

Ο σαραντάρης Γιούκα βρίσκεται βυθισμένος σε μια μακρά περίοδο κατάθλιψης ύστερα από τον τραγικό θάνατο της αγαπημένης συζύγου του. Με τις σκοτεινές σκέψεις και τις επώδυνες αναμνήσεις του παρελθόντος να τον κατακλύζουν, εκείνος θα βρει παρηγοριά στις... υπηρεσίες μιας dominatrix, μιας «αφέντρας» του σεξ δηλαδή, με την οποία δεν θα αργήσει να συνδεθεί και συναισθηματικά. Ο δημιουργός του φιλμ, Τζ. Π. Βαλκίπα, παίρνει τον χρόνο του χτίζοντας μεθοδικά την ψυχολογική ατμόσφαιρα ενός διαλυμένου ήρωα. Από την αρχή της ταινίας βλέπουμε τον Γιούκα να περιφέρεται περίπου σαν ζώμπι, να υποφέρει από εφιάλτες και θανατερές σκέψεις και να μην καταφέρνει να προσεγγίσει πνευματικά την κόρη του. Όλα αυτά μέχρι που γνωρίζει τη Μόνα, βρίσκοντας καταφύγιο από όλη αυτή τη θλίψη στο πιο απίθανο μέρος.

Η μαζοχιστική σχέση εξουσίας - υποταγής που αναπτύσσει μαζί της μοιάζει (παραδόξως) με

απελευθέρωση από το βαρίδι που απειλεί να σύρει κι εκείνον στον πάτο της λίμνης, όπως συνέβη με την αγαπημένη του.

Όπως γίνεται και στο «Fight Club» του Ντέιβιντ Φίντσερ, ο χειρουργός Γιούκα πηγαίνει στη δουλειά του με τα σημάδια από τις... δραστηριότητες της προηγούμενης, κανείς ωστόσο δεν υποψιάζεται τι πραγματικά συμβαίνει.

Από την άλλη, ούτε και η Μόνα μένει ανεπηρέαστη. «Τα σκυλιά δεν φοράνε παντελόνια», του λέει καθώς τον εξευτελίζει πονηκά, όμως κι εκείνη συνειδητοποιεί πως βγαίνει από το πετσί του ρόλου και εκτίθεται καθώς τον γνωρίζει όλο και περισσότερο.

Αλλωστε, πίσω κουβαλά τη δική της ιστορία και τα δικά της τραύματα. Ενώ σταδιακά ο έλεγχος χάνεται, οι δυνάμεις της εμμονής και της αυτοτιμωρίας καταλαμβάνουν τη σκηνή μέχρι τη δραματική κορύφωση.

Πέραν όλων των υπολοίπων, που είναι συζητήσιμα και ίσως υπερβολικά τολμηρά για τον μέσο θεατή, αναμφισβήτητη αρετή της ταινίας είναι η οπτική της απεικόνιση. Χρησιμοποιώντας τη χρωματική παλέτα με άνεση και εφευρετικότητα, ο Βαλκίπα καταφέρνει να μας βυθίσει σε ένα καλειδοσκοπικό ψυχολογικό θρίλερ, που αν και εκ πρώτης όψεως φαίνεται βουτηγμένο στη θλίψη, ταυτόχρονα όμως φλετράρειται ριζαστά με τον πανκ σουρεαλισμό. Επιπλέον, δείχνει μια επαναληπτική προσήλωση στο υγρό στοιχείο, η οποία επιτείνει το στοιχείο της εμμονής και είναι ανοικτή σε διάφορες ερμηνείες.

Χρησιμοποιώντας τη χρωματική παλέτα με άνεση και εφευρετικότητα, ο σκηνοθέτης καταφέρνει να μας βυθίσει σε ένα καλειδοσκοπικό ψυχολογικό θρίλερ.

HOME CINEMA

Ατμοσφαιρική ιστορία τρόμου στην εξοχική Αγγλία

Οι δαίμονες της έπαυλης Μπλάι ΤΡΟΜΟΥ (2020)

Δημιουργός: Μάικ Φλάναγκαν

Ερμηνείες: Βικτόρια Πεντρέντι, Χένρι Τόμας, Ολίβερ Τζάκσον-Κοέν

Ο δημιουργός του επιτυχημένου «Οι δαίμονες του Χιλ Χάουζ», Μάικ Φλάναγκαν, επανέρχεται στην πλατφόρμα του Netflix για μία ακόμη ιστορία τρόμου, με καινούργιους πρωταγωνιστές αλλά παρόμοια ατμόσφαιρα και ιδέες.

Πρωταγωνίστρια εδώ είναι η Ντάνι, μια νεαρή Αμερικανίδα, η οποία πιάνει δουλειά σαν εσωτερική δασκάλα-γκουβερνάντα σε ένα παλιό αρχοντικό, κάπου στην εξοχική Αγγλία. Αποστολή της είναι η φροντίδα των δύο ορφανών παιδιών, οκτώ και δέκα ετών, που έμειναν πίσω μετά τον τραγικό θάνατο των γονιών τους. Καθώς οι μέρες στην ειδυλλιακή εξοχή περνούν, η Ντάνι καταλαβαίνει πως το σπίτι κρύβει τα δικά του μυστικά, ενώ και τα ορφανά έχουν μερικές μάλλον αλλόκοτες συνθέσεις.

Ο Φλάναγκαν καταφέρνει και εδώ να σερβίρει μερικές πολύ συνηθισμένες παραδόσεις του τρόμου (τα παιδάκια, οι κούκλες, το

στοικειωμένο σπίτι) με τρόπο γοττευτικό και ενδιαφέροντα. Χάρη στο καλογραμμένο σενάριο και στον προσεκτικό χειρισμό του μεταφυσικού στοιχείου, η σειρά υποβάλλει περισσότερο την αγωνία, παρά ποντάρει στον φθηνό τρόπο και στις αναπληρώσεις.

Επιπλέον, εκμεταλλεύεται την πολυτέλεια της διάρκειας που έχει σε σχέση με ένα κινηματογραφικό θρίλερ, προκειμένου να αναπτύξει το υπόβαθρο των ηρώων της –με αρκετά φλας μπακ– και να δώσει έτσι έξτρα πτυχές στο σύνολο της ιστορίας.

Ο ΕΝΟΧΟΣ ★★ ★

ΘΡΙΛΕΡ (2018)

Σκηνοθεσία: Γκούσταβ Μέλερ

Ερμηνείες: Γιάκομπ Σέντεργκρεν, Τζέσικα Ντίνεϊτζ

Από τη διαδικτυακή πλατφόρμα του Cinobo, η οποία συνεχίζει να τροφοδοτεί με ποιοτικές ταινίες τις οθόνες μας, επιλέγουμε ένα φιλμ που έκανε εντύπωση –και αρκετά εισιτήρια, τηρουμένων των αναλογιών– στις ελληνικές αίθουσες προ δύο ετών. Πρόκειται για το

σκηνοθετικό ντεμπούτο για τον Λανό Γκούσταβ Μέλερ, ο οποίος εντυπωσιάζει με ένα μινιμαλιστικό αστυνομικό θρίλερ, το οποίο διδραματίζεται εξ ολοκλήρου στο τηλεφωνικό κέντρο της άμεσης δράσης.

Εκεί ο αστυνομικός Ασγκερ Χολντ, στο μέσο μιας μάλλον βαρετής βάρδιας, δέχεται το απεγνωσμένο τηλεφώνημα μιας γυναίκας η οποία ισχυρίζεται πως έχει απαχθεί. Η άμεση συνακόλουθη έρευνα του Ασγκερ θα αποκαλύψει τελικά μια τραγική ιστορία, που θα φέρει στο προσκήνιο και τα δικά του ψυχολογικά τραύματα.

Το φιλμ του Μέλερ, που σάρωσε τα φεστιβαλικά βραβεία κοινού, ακολουθεί τα χνάρια του «Σε λάθος χρόνο» του Στίβεν Νάιτ, αφήνοντας τον θεατή να πλάσει με τη φαντασία του τις εικόνες ενός συναρπαστικού θρίλερ. Γίνεται δε με τέτοιο τρόπο όλο αυτό, που δεν χάνει ποτέ τον ρυθμό και το ενδιαφέρον του. Αντιθέτως, η (σκάρπη) μιάμιση ώρα της διάρκειάς του περνάει απνευστί, με τον θεατή να φτάνει, μέσα και από κάποιες μάλλον αναπόφευκτες ευκολίες, στο ανατρεπτικό φινάλε.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

22.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Γυναίκα - (Ε)
Μίνι ντοκιμαντέρ.
11.30 Χρονογράφος, III - (Ε)
Μίνι ντοκιμαντέρ.
12.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι
Μουσική εκπομπή με τη Γωγώ Βασιλάκη.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 EU4U, III - (Ε)
Με τη Βίβιν Κανάρν.
15.30 Travel Diary
Ταξιδιωτικές ταινίες «Βερολίνο».
16.00 Σε προσκυνώ γλώσσα
Εκπομπή με θέματα γλωσσικής παιδείας.
17.00 Αφρικές ήρωες
Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν στην Κύπρο ή στο εξωτερικό.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοσητική)
18.20 Ο πιο αδύναμος κρίκος
19.20 Λούνα Παρκ
Κωμική σειρά.
19.55 Σαν σήμερα με το PIK
Μίνι ντοκιμαντέρ.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Οι Τουρκοκύπριοι επιλέγουν τον νέο ηγέτη τους
Έκτακτη εκπομπή.
22.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρι Καρναντών.
00.00 Σαν σήμερα με το PIK-(Ε)
00.05 Αφρικές ήρωες (Ε)
01.00 Σε προσκυνώ γλώσσα (Ε)

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

21.30 Where to Invade Next
07.30 Το λουρί του Σωκράτη
Παιδική παράσταση.
08.55 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νίκι Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός δ. Γουίπερ
ε. Μπόμπι και Μπιλ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
16.00 Μανώλης και Κατίνα-(Ε)
Κωμική σειρά.
16.30 Φύρδην Μήδων - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.00 Η Πλατεία - (Ε)
Κυριακή σειρά.
17.25 Διά χειρός - (Ε)
Πολιτιστικό ντοκιμαντέρ.
18.40 Μαζί/Birlikte - (Ε)
Δικονομική εκπομπή.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοσητική)
21.05 Travel Diary - (Ε)
Ταξιδιωτική σειρά ταινιών μικρού μήκους.
21.30 Πού να κάνετε την επόμενη εισβολή (Where to Invade Next).
Ντοκιμαντέρ.
23.30 ArtCafe, IV - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή με τη Μαρίνα Μαλένη.
00.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
00.50 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
01.20 Φύρδην Μήδων - (Ε)
01.45 Πλατεία - (Ε)

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.20 Εφιάλτες στην κουζίνα
06.00 Η κουζίνα της μαμάς (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
06.45 Με επιδόσηση ΟΓΑ - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.15 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολο και σπικατό
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Οικονομικές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
13.45 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα
Κωμική σειρά.
14.30 The Louís Night Show
Σατιρική εκπομπή.
16.00 Κάμπινγκ - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.45 Έλα στη θέση μου, V
Κωμική σειρά.
17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοσητική)
18.00 Έλα στη θέση μου, V
18.40 Αστέρια στην άμμο
Δραματική σειρά.
19.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα
Κωμική σειρά.
20.20 ALPHA NEWS
21.20 Εφιάλτες στην κουζίνα
Μαγειρικό ριάλιτι με τον Έκτορα Μπουτρίνη.
22.15 Κάρμα - (Πρεμιέρα)
Κοινωνική σειρά.
00.00 Δώσε Βάση - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
01.45 10η εντολή - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.20 The Mummy
06.30 40 κύματα - (Ε)
08.00 Δείξε μου τον φίλο σου
Κυριακή σειρά.
09.30 Taxi - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
10.20 La Pasta Pomilwri, III- (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω
Με το Νίκο Χατζηνικολάου.
14.15 Ήλιος - (Ε)
16.00 Casa De Mikel, II - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
17.20 Πέτα τη φρετζά, II - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10΄
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.30 Το καφέ της Χαράς, IV
Κωμική σειρά.
19.30 Taxi
Τηλεπαιχνίδι, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Η μούμια (The Mummy). Περιπέτεια, με τους Τομ Κρουζ, Σοφία Μπουτέλα, κ.ά.
23.15 Χιούστον το λύσαμε
Σατιρική εκπομπή.
00.50 7 ζωές - (Ε)
Ελληνική σειρά, με τους Γιάννη Σεϊταρίδη, Σωκράτη Πατσάκη, κ.ά.
01.40 Ευτυχισμένες μέρες - (Ε)
Ελληνική σειρά.
02.30 Η Πρόβα του νυχτικού
Ελληνική σειρά.
03.20 Τα νέα του ANT1 - (Ε)
04.20 Αδελφές ψυχές - (Ε)

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

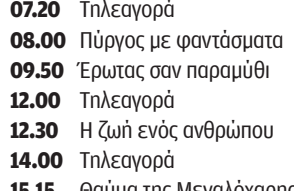
19.10 Γράμμα για σένα
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μουραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Σίσσυ Χριστίδου.
13.00 Τροχές της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάλια Χατζηθεοδώρου.
15.00 Επιπλογοκυρμιές - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής με τον Σταύρη Γεωργίου σε ένα εντελώς ανατρεπτικό μαγειρικό show, μάς γνωρίζει νέους ορίζοντες στη μαγειρική, παρέα με τους καλεσμένους του.
16.00 Greece's Next Top Model 3 - (Ε)
Διαγωνισμός μόδας και ομορφιάς, με τη Βίκυ Καγιά, τον Δημήτρη Σκουλό, τον Άγγελο Μπράτη και τη Ζενεβιέβ Μαζαρί.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 My Greece
Γαστρονομικό οδοιπορικό με τη Δέσποινα Βανδή.
19.10 Γράμμα για σένα - (Ε)
Διαγωνισμός μόδας με τη Βίκυ Χατζηβασιλείου.
20.10 OMEGA NEWS
21.10 Joker
Τηλεπαιχνίδι με τον Αλέξη Γεωργιάδη.
22.00 Just The 2 Of Us - (Ε)
Διαγωνισμός τραγουδιού.
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.30 Η μαμά λείπει ταξίδι

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

21.15 The Voice of Greece
05.30 Οι Αδιάφοροι - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
06.30 Μια βάλινα γεύσεις - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
07.30 Παντρεμένοι κι οι δυο
Κωμική σειρά.
08.00 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
08.30 Love it - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Νίκο Μουτσινά.
11.00 Χωρίς περιστροφές - (Ε)
Με τον Γιάννη Καρεκλά.
12.50 Βουράτε γεπόνιο - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.20 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
14.40 Ώρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
15.50 My Style Rocks Gala
Διαγωνισμός μόδας.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 My Style Rocks Gala
18.50 The Voice of Greece - (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός.
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.15 The Voice of Greece
Μουσικός διαγωνισμός.
00.20 Γεγονότα σε τίτλους
00.30 My Style Rocks Gala - (Ε)
Διαγωνισμός μόδας.
03.20 Velvet - (Ε)
Σειρά εποχής.
04.20 Καταγίδα - (Ε)
Δραματική σειρά.
05.00 Σε φρόντο κόκκινο - (Ε)
Κοινωνική σειρά

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577777

07.20 Τηλεαγορά
08.00 Πύργος με φαντάσματα
09.50 Έρωτας σαν παραμύθι
12.00 Τηλεαγορά
12.30 Η ζωή ενός ανθρώπου
14.00 Τηλεαγορά
15.15 Θάμνα της Μεγαλόχαρης
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένι ταινία
21.00 Ξένι ταινία
23.00 Ξένι ταινία
01.00 Ξένι ταινία
03.45 Ξένι ταινία
TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000
06.30 Παιδική ζώνη
07.25 Πινόκιο
08.20 Παιδικές σειρές
09.35 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φράκος
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένι ταινία
00.25 Ξένι ταινία
THT ΘΗΛ.: 22270745
07.55 Ξυπνάμε αλλιώς
08.00 Comedy Club
Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.00 Comedy Woman
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Comedy Club
18.00 Patriot - Κωμική σειρά.
20.00 Κάποτε στη Ρωσία
Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 Stand Up
Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.00 Haters
Κωμική εκπομπή.
01.00 Σπίτι 2
Reality Show.
03.00 THT Best

MOVIES BEST

21.00 A Kid Like Jake
06.30 The Wild
08.00 Borealis
09.35 Deutschland 86
11.30 Pride
13.40 Little Accidents
15.30 Danger One
17.20 Don't Go
19.00 The Clinton Affair
21.00 A Kid Like Jake
22.45 Paris Pleds Nus (Lost In Paris)
00.00 The Clinton Affair
01.00 Little Accidents
GREEK CINEMA
20.35 Οι γαμπροί της Ευτυχίας
06.00 Ροντεβού στον αέρα
07.40 Ο εμποράκος
09.15 Σήκω χόρεψε συρτάκι
10.45 Έλα στο θείο
12.20 Σ' αγαπώ
14.10 Βοήθεια...
με παντρεύουνε!
15.50 Το ποντικί
17.30 Στουρνάρα 288
19.00 Το λεβεντόπαιδο
20.35 Οι γαμπροί της Ευτυχίας
22.00 Μια κυρία
στα μπουζούκια
23.45 Τζο ο τρομερός
01.10 Ξύπνα, Βασίλη
02.40 Η εκδίκηση του καβαλάρη
04.15 Η λίζα και η άλλη

Η πανδημία ψηφιοποιεί την Art Athina

Η διοργάνωση ανοίγει διαδικτυακά τις πύλες της και προσκαλεί το κοινό της σε 55 γκαλερί από την Ελλάδα και το εξωτερικό

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«**Αν μπορούσα** να προβλέψω, θα έλεγα ότι τα επόμενα χρόνια οι φουάρ θα είναι ένας συνδυασμός ψηφιακών viewing rooms (περιπτέρων) και φυσικής παρουσίας των έργων». Η ματιά στο μέλλον και η κρίση για την εξέλιξη των art fairs ανήκουν στη Σταματία Δημητρακοπούλου, καλλιτεχνική διευθύντρια της Art Athina από το 2017. Η άποψή της είναι πως τα έκτακτα υγειονομικά μέτρα ανάγκασαν τον κόσμο της τέχνης να επιταχύνει τον βηματισμό του. Και να φτάσει εσπευσμένα εκεί όπου έπρεπε να βρίσκεται εδώ και καιρό: στο digitalization, με άλλα λόγια στην ψηφιακή εποχή.

«Όλα αυτά που συμβαίνουν τώρα θα έπρεπε να είχαν γίνει και χωρίς τον κορωνοϊό», λέει η ίδια. «Είμαι 29 ετών και ανήκω σε μια γενιά που είναι εξίσου εξοικειωμένη με τον online και τον πραγματικό κόσμο. Δεν μπορώ να διανοηθώ ότι εξακολουθούν να υπάρχουν γκαλερί χωρίς ενημερωμένες ιστοσελίδες. Βεβαίως, πρόκειται για μια νέα γνώση και η δημιουργία ενός σωστά ψηφιοποιημένου αρχείου καλλιτεχνών απαιτεί επιπλέον προσπάθεια από μια αίσουσα τέχνης. Όμως η συγκεκριμένη συνθήκη ήρθε για να μεί-

«**Στην Αθήνα δεν θα δούμε έργα εκατομμυρίων ή εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, θα δούμε όμως έργα χιλιάδων και δεκάδων χιλιάδων ευρώ.**»

νει. Και είμαι χαρούμενη που συμβαίνει, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν ανυπομονώ για την επόμενη “φυσική” μας διοργάνωση».

Έτσι, κοιτάζοντας μπροστά αλλά με τα πόδια στο παρόν, η φετινή Art Athina ανοίγει διαδικτυακά τις πύλες της αύριο (www.aavirtual.gr) και προσκαλεί το κοινό της σε μια ψηφιακή περιήγηση σε 55 γκαλερί από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Η αθηναϊκή φουάρ, μολοντί είναι μια από τις παλαιότερες της Ευρώπης, με συνεπή παρουσία περισσότερες από δύο δεκαετίες, παρουσιάζεται πλήρως συγχρονισμένη με τις εξελίξεις. «Η φετινή Art Athina αποτελεί για εμάς ένα διαφορετικό έργο σε σχέση με τα προηγούμενα. Τη φτιάξαμε με νέους όρους, επειδή

Zoé Blue M., «House Keeper», γκαλερί Anat Ebgi, Λος Άντζελες.

Η καλλιτεχνική διευθύντρια της Art Athina, Σταματία Δημητρακοπούλου.

η εμπειρία του φυσικού χώρου δεν μεταφέρεται σε διαδικτυακό περιβάλλον», εξηγεί η κ. Δημητρακοπούλου. «Έτσι φέτος ακολουθήσαμε το μοντέλο phygital – ο πιο πρόσφατος όρος του μάρκετινγκ που περιγράφει τον συνδυασμό ψηφιακής και φυσικής λειτουργίας. Αφενός λοιπόν δημιουργήσαμε μια πλατφόρμα με λειτουργικότητα, αμεσότητα και άριστο φωτογραφικό υλικό. Αφετέρου συνδυάζουμε την εικονική παρουσίαση με το πρόγραμμα “Art Athina Walks”, δηλαδή με έναν περίπατο στις αθηναϊκές γκαλερί που συμμετέχουν στην έκθεση και παρουσιάζουν στον φυσικό τους χώρο τα έργα της έκθεσης».

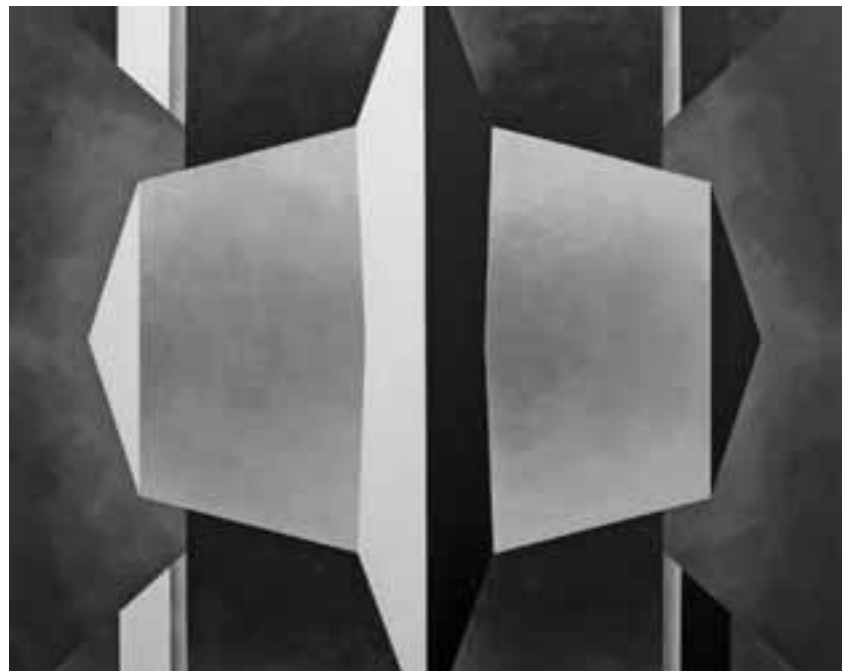
Συνεπώς, περιμένουν ότι η διοργάνωση του 2020 θα φτάσει τα επι-

πεδα του 2019, που υπήρξε μια πολύ επιτυχημένη χρονιά αποτιμώντας την ποιοτικά αλλά και εμπορικά; «Φιλοδοξούμε να είμαστε εξίσου επιτυχημένοι. Αλλωστε όλες οι φουάρ που έχουν γίνει έως τώρα διεθνώς πηγαίνουν πολύ καλά από πλευράς πωλήσεων και παρουσιάζουν περίπτερα sold out. Η Art Athina είναι βεβαίως μια περιφερειακή έκθεση, αλλά διαθέτει καλή φήμη, σταθερότητα και αποτελεί μια value for money επένδυση για συμμετέχοντες», απαντά η κ. Δημητρακοπούλου.

«Μας ενδιαφέρει πρωτίστως να στηρίζουμε τις ελληνικές αίθουσες τέχνης σε αυτή τη δύσκολη κατάσταση, αλλά έχουμε επίσης εκπροσώπηση από αναγνωρισμένες γκαλερί του εξωτερικού. Όπως συμβαίνει

Farley Aguilar, «Young Workers», γκαλερί Edel Assanti, Λονδίνο.

Νίκος Σαμαράς, «Mirage», γκαλερί ΔΛ, Αθήνα.

παγκοσμίως, έτσι και στην αθηναϊκή διοργάνωση, κάθε αίθουσα τέχνης απευθύνεται σε διαφορετική κατηγορία κοινού. Μια μικρότερη γκαλερί παρουσιάζει νεότερους καλλιτέχνες, ίσως πιο πειραματικούς, και έχει πιο οικονομικές τιμές. Μια καθιερωμένη γκαλερί φιλοξενεί μεγαλύτερους σε ηλικία δημιουργούς, ήδη καταξιωμένους, και στο εξωτερικό είναι αυτή που θα δείξει τα λεγόμενα καλλιτεχνικά blue chips, έργα σύγχρονης τέχνης που αποτελούν οικονομική επένδυση για ειδικούς συλλέκτες. Στην Αθήνα δεν θα δούμε έργα εκατομμυρίων ή εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, θα δούμε όμως έργα χιλιάδων και δεκάδων χιλιάδων ευρώ που θα βρουν αγοραστές».

Βλέποντας με προσοχή το πρό-

γραμμα, επιβεβαιώνουμε τη θέση της κ. Δημητρακοπούλου, ότι η Art Athina είναι μια έκθεση δύο ταχυτήτων. Πέρα από τον εμπορικό της χαρακτήρα, έχει αναλάβει παράλληλα θεσμικό έργο. «Μας ενδιαφέρει να ικανοποιήσουμε τους συλλέκτες και τους ειδικούς του χώρου, φέρνοντας τους ό,τι πιο φρέσκο και σύγχρονο, αλλά ταυτόχρονα να εκπαιδεύσουμε τους φιλότεχνους και να δείξουμε ποια είναι η ελληνική εικαστική σκηνή», σχολιάζει. Σε αυτή την κατεύθυνση υλοποιήθηκε φέτος ένα πρωτόγνωρο εγχείρημα για την εικαστική σκηνή της χώρας και δημιουργήθηκε ένα ψηφιοποιημένο αρχείο με πολύτιμο υλικό από βίντεο και περφόρμανς, που θα είναι προσβάσιμο από όλους.

Από την «Γκόλφω» το 1914 στην «Ευτυχία» του 2019

Ο Γιάννης Σολδάτος, συγγραφέας της «Ιστορίας του ελληνικού κινηματογράφου», μιλάει για όσους και όσα ξεχωρίζει

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Η σύνδεση γίνεται σχεδόν αυτόματα: Ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου – Γιάννης Σολδάτος. Το σκέφτομαι καθώς σπρώχνω τη βαριά πόρτα μιας ταλαιπωρημένης στην όψη μονοκατοικίας στην Τσαμαδού, στα Εξάρχεια, όπου στεγάζονται οι εκδόσεις «Αιγόκερως». Στο εσωτερικό, όμως, ένας άλλος κόσμος. Ξύλινα πατώματα, ευρύχωρα πλιόλουστα δωμάτια, βιβλία παντού. Στο γραφείο του Γιάννη Σολδάτου, από μικρές λεπτομέρειες, μαντεύει εύκολα κανείς τη μακρόχρονη και πολύπλευρη πορεία του στον καλλιτεχνικό χώρο. Ιστορικός, σκηνοθέτης, συγγραφέας, αφοσιωμένος κυρίως στην παρακολούθηση και καταγραφή της πορείας του ελληνικού σινεμά και μάλιστα μέσα στο πολιτικό, κοινωνικό πλαίσιο της κάθε εποχής. Μόλις κυκλοφόρησε μια νεότερη, δίτομη έκδοση της «Ιστορίας του ελληνικού κινηματογράφου», 45 χρόνια μετά την πρώτη, στα μέσα της δεκαετίας του '70, ως «φιλοξενούμενη», στο περιοδικό «Φίλμ» του Θανάση Ρεντζή (εκδόσεις Καστανιώτης). Εκτοτε συμπληρώνεται και επανεκδίδεται. Η νέα έκδοση

«**Δεν θεραπεύτηκαν οι παιδικές ασθένειες του ελληνικού σινεμά και δεν υπάρχει λόγος να θεραπευθούν, γιατί θα χάσει αυτή την αθώα παιδικότητά του.**»

περιλαμβάνει και αναθεωρήσεις, ένα κείμενο επισκόπησης 30 σελίδων και όλη την αφήγηση από το 2007, όπου σταματούσε η προηγούμενη, μέχρι σήμερα, μαζί με πινάκες και ευρετήρια. Πρώτη ταινία του 20ού αιώνα η «Γκόλφω» του Κωνσταντίνου Μπακατώρη σε σενάριο Σπύρου Περεσιάδη (1914), τελευταία, μέχρι να τυπωθεί ο τόμος, η «Ευτυχία» του Αγγελου Φραντζή (2019).

«Ποια είναι η κατεξοχήν παρατήρηση που έχετε να κάνετε για την πορεία του ελληνικού σινεμά και των δημιουργών του μέσα στις δεκαετίες; Πήγε μπροστά, έγινε ανταγωνιστικός, αναγνωρίσιμος, θεραπεύτηκαν οι “παιδικές του ασθένειες”;» ρωτάμε.

«**Δεν υπάρχει** καμία ταινία που να μην την έχω δει με ενδιαφέρον, όσα αρνητικά “αστέρια” και αν πήρε», λέει ο Γιάννης Σολδάτος, ο οποίος επί 45 χρόνια παρακολουθεί και καταγράφει την πορεία της έβδομης τέχνης στη χώρα μας.

«Προκειμένου να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση, μου έφαγε μισόν αιώνα και χιλιάδες σελίδες και πάλι η απάντηση είναι παρακινδυνευμένη», σχολιάζει. «Δεν αποφαίνομαι με ευκολία, υμνώντας πράγματα και κυρίως, όπως κάνουν οι περισσότεροι, κατηγορώντας τον “ανάπνοο κινηματογράφο μας”. Φυσικά τα ανάπνοα παιδιά μας τα αγαπάμε περισσότερα από τα υγιή. Δεν υπάρχει καμία ταινία που να μην την έχω δει με ενδιαφέρον, όσα αρνητικά “αστέρια” κι αν πήρε, όσο “σκουπίδι” κι αν είναι με τους κανόνες της οποίας αισθητικής. Πήγε λοιπόν μπροστά το ελληνικό σινεμά, γιατί πίσω δεν μπορείς να πας, παρά μόνο με τη φαντασία σου και τη νοσταλγία, ανταγωνιστικό δεν έγινε, ούτε με τον εαυτό του, αναγνωρίσιμο είναι σαφέστατα, δεν θεραπεύτηκαν οι παιδικές του ασθένειες και δεν υπάρχει λόγος να θεραπευθούν, γιατί θα χάσει αυτή την αθώα παιδικότητά του».

– **Είστε σε επαφή με τη νεότερη γενιά σκηνοθετών; Τους νέους μικρομυκάδες, για παράδειγμα, τους γνωρίζετε;**

– Έχω πλήρη γνώση. Πέρα από τα φεστιβάλ, μου στέλνει και η Ακαδη-

μία Κινηματογράφου όλο το πακέτο. Το περιμένω σαν ετήσια εορτή, για να δω και να εισπράξω τα σπουδαία και να εντράπελα. – **Έχετε γνωρίσει και συναναστραφεί τους περισσότερους σκηνοθέτες του ελληνικού κινηματογράφου, εδώ και μισό, περίπου, αιώνα. Θα ήθελα να μου περιγράψατε μια σκηνή ή ένα πλάνο από ταινία, που δεν θα σταματήσει ποτέ να σας συνεπαίρνει.**

– Με αποδέχθηκαν και με τίμησαν ως ιστορικό του κινηματογράφου όλες οι προσωπικότητες του χώρου μας και ως τέτοιο με σύστηναν. Μόνο ένας τα απαξίωνε όλα γιατί του ήταν άχρηστα, ο Θανάσης Βέγγος, που με σύστηνε σκέτα ως «οικογενειακό φίλο» και ως χάρηκε με το βιβλίο και την ταινία που έφτιαξα γι' αυτόν. Ο Κούνδουρος με απειλούσε πλειστάκις όταν έλεγα ότι θέλω να γράψω ένα βιβλίο για αυτόν. Το τόλμωσα και πέθανε κρατώντας το επί δέκα χρόνια στα χέρια, αυτό το πλέον αλαζονικό πλάσμα που γνώρισα, ένας από τους πιο ωραίους Έλληνες. Δεν θέλω να συνεχίσω γιατί θα γίνω γραφικός. Η κεντρική σκηνή, από τις πιο

σπουδαίες του «Ηνίοχου», είναι αυτή του Κώστα Κούτρα: ένας τσοπανάκος, στο εφηνικό του πύρωμα, με μόνο του εφόδιο τα παραμύθια που άκουγε από τον παππού του, βρίσκει ένα αυτόματο και γίνεται αντάρτης. Όμως το πολιτικά κατευθυνόμενο αντάρτικο δεν επιτρέπει αυθορμητισμό και ελεύθερη βούληση. Τον βαφτίζει εκθρό του «λαϊκού κινήματος» και σχεδιάζει την εξόντωσή του. Τον κυκλώνουν την ημέρα του γάμου του, μαζί τους και ο Νέος, κι εκεί, στο χορταριασμένο αλώνι, ο Αλέξης Δαμιανός σπίνει μια ακόμη μεγάλη σκηνή για την κινηματογραφική μας ανθολογία: δεσπόζει στη φύση, στο τοπίο, τιμή τη ζωή με το παρόστημά του ο γαμπρός. Η αυτοσχέδια ορχήστρα, από αλλόκοτες φιογούρες, παίζει το γαμπύλιο εμβατήριο, ενώ τα πολυβόλα είναι στραμμένα πάνω του, σκηνικό που τον μεθά: η καμπάνα, η μουσική, με κυρίαρχη την γκραν-κάσα και το κλαρίνο, τα πολυβόλα που βαράνε. Τον καλούν να παραδοθεί, όμως αυτός έχει μπει στην περιοχή του διονυσιακού οργίου. Προκαλεί τον Χάροντα· προκαλεί τη ζωή.

digital agenda

CYPRUS SUMMIT

POWERED BY

THE PATHWAY TO A SECURE
AND DEMOCRATIC DIGITAL EUROPE

“

#digitalagency

HUMANITY ON THE EDGE

MANAGING THE UNMANAGEABLE

”

OCTOBER 21, 2020

STELLA KYRIAKIDES
European Commissioner for
Health and Food Safety

JACQUELINE KASSTEEN
International Education
Thought Leader,
Trend Spotter,
Innovator and
Marketing Entrepreneur

ASIF SADIQ
Global Head of
Diversity & Inclusion
at Adidas

KINVARA BALFOUR
Apple Trends
Moderator

KEN HUGHES
World's leading Consumer
& Shopper Behaviouralist
CEO Glacier Consulting

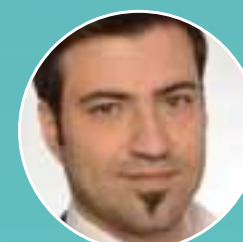
KYRIACOS KOKKINOS
Deputy Minister
to the President
for Research, Innovation
and Digital Policy

ANTONIS POLEMITIS
Chief Executive Officer of the
University of Nicosia

LEONIDAS A. PHYLACTOU
Chief Executive
Medical Director,
The Cyprus Institute of
Neurology and Genetics
Provost, Cyprus School
of Molecular Medicine

NTINIOS PASTOS
Security Consultant
and Computer Forensic
Analyst

ANDREAS NEOCLEOUS
CEO of CYTA

PRE-REGISTER

digitalagency.com

SUPPORTERS

PARTNERS

A PROJECT ENDORSED BY

ORGANIZED BY

MEDIA SPONSOR

